

श्री युक्त राय घनपतसिंहजी बाहादूरका आगमसंग्रह ७मा भाग ।

उपासकदर्शासूत्र ।

७ सप्तम अंग ।

विषय सुधर्मास्वामीकृतमूलं सूत्रं तदुपरि श्रीमदाभयदेवाचार्य्यं छुरीकताटीका ।
श्रीमान् परमसंवेगी श्रीबुंदेरायजीतच्चरणरेणुदासानुदास
श्रीभगवान् विजयकृत भाषा संसोधीत ।

कलिकातानगर्थी नूतनसंस्कृतयंत्रे

१८३३ संवत्सरे श्रीगोपालचन्द्रदेवेन मुद्रितम् ।

इस
 ज्ञानकी दृष्टी होगा
 के पढ़नेसे
 आवकअविका के
 सर्वजन धर्मावलंबि साधसाध्वी
 ५०० पुस्तक
 ५०० ठीकाने भंडार कीया इससे
 सहाज् ज्ञानका
 ये पुस्तक छपावणेका कारण ये हे
 और टीका और वालावोधसहित ५०० पुस्तक
 ५०० ठीकाने भंडार कीया इससे
 सहाज् ज्ञानका
 ४५ आगसत्त और टीका और वालावोधसहित ५०० पुस्तक
 ५०० ठीकाने भंडार कीया इससे
 सहाज् ज्ञानका
 और पंडितजनोसे एही प्रार्थना हेके अच्छीतरसे पढेपढावे
 गुणेशुणावे जयणाकरके और विनयकरके रखे और
 दृष्टी होगा और पंडितजनोसे एही प्रार्थना हेके अच्छीतरसे पढेपढावे
 गुणेशुणावे जयणाकरके और विनयकरके रखे और
 यह श्रीसिद्धान्त पंचांगी प्रमाण संग्रहकीया और इससे चरमचक्र करके भूलचुक्र
 रहगया होय तो मिष्टामिदुकडं देताऊ और
 श्रीसंघसे यह विनति हे की जीस बखत वाचे उस बखत जो भूलचुक्र नीकसे तो पंडितजनोसे संसोधन काराय लेवे मेरेपर
 कृपा करके इह प्रार्थना अंगीकार करना और भंडारकारी भई पुस्तक कोइ वेचना नही कोइ खरीद करेनही करेतो २४का गुनेगार
 करके इह प्रार्थना और मेरा परिचे के वासे अपना पूरव वंसावली लीखता ऊं पछिमदेससे आए तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीयुक्त बुधसिंघ
 संघका गुनागार होगा और श्रीलक्ष्मीवीरदासजी संवत् १८०२की सालसे पूरवदेससे आए तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीवीरदास जतवारिका
 मह श्रीलक्ष्मीयुक्त दुगडगोवी दृष्टशाखा श्रीलक्ष्मीवीरदासजी संवत् १८०२की सालसे पूरवदेससे आए तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीवीरदास जतवारिका
 जी तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीयुक्त प्रतापसिंघ जी चतुर्थ सहधर्मचारणश्रीलालंकार विभुशित श्रीमहताव कुवरवीवीरदास संशोधन करा ।
 तत्पुत्र लख श्रीरायधनपतसिंघ बहादुरने बडा परिश्रमसे संसोधन काराया हे और श्रीभगवान बीजजीने संशोधन करा ।
 संवत् १८३३मिति भादो शुदी ।

आजीमगंज

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध	पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
२	समणस्सभगवओमहाविरस्स	समणेषुंभगवयामहाविरणं	४१	२ समणोवासगस्स	समणोवासणं
१३	३ चउच्चिंवुट्ठि	चउच्चिंवुट्ठिपत्ताहिं	४१	३ क्काणवट्ठणवन्नगविलेवणे	अत्युक्तिः
१८	१ गंधद्वणं	गंधवट्ठिणं		सद्धरुवरसगंधेवत्यासणआभ	
१९	३ सालतिकुसुमदामणेणवा	सालतिकुसुमदामेणवा		रणेपडिक्कमणेदेवस्सियंसक्कं	
२४	३ तयाणंचरंचणं	तयाणंतरंचणं	४३	१ मणदुप्पणिहाणे	मणदुप्पणि हाणेवयदुप्पणिहाणे
२६	३ समत्तस्सपंचअथियारा	समत्तस्सपंचअइयारा	४४	२ वहियापुगलपक्खेवे	वहियापुगलपक्खे वे
४०	२ दवग्गादावणिया	दवग्गिदावणिया	५८	२ भंते	पभूणंभंते
४१	१ अणलदंडेचउविहेपन्नत्तंतं		५८	२ णोदण्ठे	णोदण्ठेसमठ्ठे
	अवक्काणायारिएपमायायरिए	द्विरुक्तिः	५९	१ आणंदस्सणं	आणंदस्सवि
	हिंसपययाणेपावकम्मोवएसे		६०	१ पणरस्ससंवच्छरस्स	पणरसमस्ससंवच्छरस्स

पंक्ती	अमुद्ध	मुद्ध	पंक्ती	अमुद्ध	मुद्ध
१३३	५ तं	तएणं	१५१	४ वुड्ढि	छवुड्ढि
१३३	५ चलणी	चुलणी	१५४	१ सामुह	समुह
१३६	१ कणी	कणी	१५८	१ तेदेवं	तं देवं
१३७	२ सल्लि	सल्ल	१५८	१ णपि	णपि
१३८	१ वुत्तसमाणस्स	वुत्तसमाणे	१५८	३ णपि	णपि
१३८	२ जा	जाव	१६२	१ तीयपड	तीयपडु
१४३	३ महावीरस्स	महावीरस्सधम्म	१७४	३ हावीरे	महावीरे
१५०	३ गायरी	गायरीए	१७४	४ णाणे	णाणदंसणधरे
१५१	३ अब्भ	अब्भ	१८१	३ आसंवुद्धे	आसंवुद्धे
१५१	४ अद्दं चद्द	अद्दं चद्द	१८७	४ णोखल	णोखलु

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध	पंक्ती	अशुद्ध
१६१ १ अण०	सुणु०	खलु	२०६ ४ खल	शुद्ध
१६२ १ मही	महा	अट्टवुट्टि	२०७ २ वुट्टि	
१६३ ४ वच्चइ	वच्चइ	तएणं	२१२ २ तेणं	
१६७ २ विगणा	विगणा	पुहे	२१२ ३ पुहे	
२०० ३ सुत्ते	पुत्ते	मोक्खे	२१६ १ मोक्खे	
२०१ ३ एमहं	एयमहं	माणे	२१६ ३ माणे	
२०१ ४ उण्हि	उणिह्णि	सुत्तस्सअ	२२१ २ रत्तस्सआ	
२०५ २ तस्स	तएणंतस्स	उवागच्छइरत्ता	२२३ १ उवारत्ता	
२०५ २ वुत्तस्स	वुत्तस्ससमाणस्स	वेणेवउवा०	२२५ २ तेणेववा०	
२०५ ३ तंहेव	तंहेव	णिगगच्छ	२२७ २ णिगगत्य	
२०६ ३ उवास	उवासग	समणो	२२७ ३ सणो	

। श्रीगुरुभ्योनमः । श्रीवर्द्धमानमानस्य व्याख्याकाचिद्विधीयते । उपासकदशादीनां प्रायोग्रन्यान्तरेक्षिता । १। ततोपासकदशाः
 सप्तमाङ्गमिहचायमभिधानार्थउपासकानां त्रयमणोपासकानां सखन्धिनोनुष्ठानस्य प्रतिपादिकादशादशाध्ययनरूपाउपासकदशावज्ज्व
 चनांतमेतत्ग्रन्थनामआसांचसखन्धाभिधेयप्रयोजनानिनामान्वर्थसामर्थ्येनैवप्रतिपादितान्वयगन्तव्यानितयाहि उपासकानुष्ठान
 मिहाभिधेयं तदवगमश्चओट्टुणामनन्तरप्रयोजनं शास्त्रकृतान्तु तत्प्रतिबोधनमेवतत्परम्परप्रयोजनं तदभयेषामप्यपवर्गप्राप्तिरितिसम्ब
 न्यस्तुद्विधाशास्त्रेष्वभिधीयतेउपायोपेयभावलक्षणो गुरुपर्वक्रमलक्षणञ्चतद्वतोपायोपेयभावलक्षणः शास्त्रनामान्वर्थसामर्थ्येनैवासाम
 भिहितस्तथाहीदं शास्त्रमुपायएतत्वाध्योपासकानुष्ठानावगमश्चोपेयमित्युपायोपेयभावलक्षणः सम्बन्धः गुरुपर्वक्रमलक्षणं तु सम्बन्धः सा
 द्वादर्थयन्नाह तेणं कालेणं तेणं समएणमित्यादिसर्वे चेदं ज्ञाता धर्मकथाङ्गप्रथमाध्ययनविवरणानुसारिणानुगमनीयं नवरम् । आणंदे

। श्रीजिनायनमः । तेणं कालेणं । तेणं समएणं । चं प्राणां संणयरी होत्था । वसुओ । पुसमहेचे

। श्रीवीतरागाय नमः । तिणकालनेविषे । तिणसमयनेविषे । चंपाएहवेनामेनगरी होतिउड्ड । वरुणवायोग्य । पूर्णभद्रनामावनखंड

द्रए । वरुणः । तेषां कालेण । तेषां समेण । अजसुहस्मे समो सरिण । जावजंबू पञ्जुवारुमाणे । ए
 वंबयासी । जद्रुणं भंते । समणेण । भगवयामहावीरेण । जावसंपत्तेण । छद्रुस्रं गस्त्रायाधम्म
 कहाणं । अयमद्वेपणत्ते । सत्तमस्सणं भंते । अंगस्वउवासगदसाणं । समणेण जावसंपत्तेण । के
 अद्वेपणत्ते । एवं खलु जंबू । समणस्स भगवओ महावीरस्स । जावसंपत्तेण । सत्तमस्स अंगस्स

वर्णवायोग्य । तिणकाले । तिणसमयेनेविषे । आर्य सुधर्मास्वामी । समो सर्वा । यावत्तु गेदे करीजंबूस्वामि । विनयकारी नेगुरुप्रते
 एहवोकेहे । हे भगवन् । अमण भगवंत महावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयकां । छट्ठा अंगतणोग्याताधर्म्मकथानकतणो । एहवोअर्यउप
 दिस्सो । हिवेसातमा अंगतणो । हे भगवन् । उपासकदयानो । अमण भगवंत महावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयके । केहवोअर्य
 कहो । इणेप्रकारे निश्चे करीने । हे जंबू । अमण भगवंत श्रीमहावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयका । सातमोउपासकदसाने अंग

त्यादिरूपकंतवानन्दाभिधानोपासकवक्तव्यताप्रतिबद्धमध्ययनमानन्द एवाभिधीयते एवं सर्वलग्नावावृत्तिगृहपतिर्हृद्विमद्विशेषः

उवाच स गदसाणं । दस अज्जकयणापन्नत्ता । तं जहा । आणं दे । १ । कामदेविय । २ । गाहावद्वचुलणी
पिया । ३ । सुरादेवे । ४ । चुल्लसयए । ५ । गाहावद्वकुंडकोलिए । ६ । सहालपुत्ते । ७ । महासयए । ८ ।
नंदणीपिया । ९ । सालेइणीपिया । १० । जइणं भंते । समणेणं । जावसंपत्तेणं । सत्तमसअंगसउवा
स गदसाणं । दस अज्जकयणापन्नत्ता । पटमस्सणं भंते । जावसंपत्तेणं केअइपणत्ते । एवं खलु जंबू ।

ते हतणादयमध्ययनकच्छा । ते केहा । आणंदतणो । १ । कामदेवतणो । २ । गाथापतिचुलणीपितातणो । ३ । सुरादेवतणो । ४ ।
चुल्लसतकतणो । ५ । गाथापतिकुण्डकोलिकतणो । ६ । सहालपुत्रतणो । ७ । महासतकतणो । नंदनीपितातणो । सालेतियापिता
तणो । ८ । हे भगवन् । अमणभगवंतविद्यमानच्छतां । सातमोउपासकदशानामेअंगतेहतणो । दस । १० अध्ययनभगवंते कच्छा ।
तेमाहिप्रथममध्ययननो । किं सो । अर्थभगवंतविद्यमानयकां । कल्लोके । इणे प्रकारे निश्चे । हे जंबू । तिणकालनेविषे । तिण

तेणंका लेणं । तेणं समएणं । वाणियगामेणामंणयरहेत्था । वणओ । तस्सणंवाणियगामस्स । एय
रस्सवहिंथा । उत्तरपुरच्छिमेदिसीआए । दूयपलासेचेइए । तत्थणंवाणियगामे । जियसत्तराया ।
वणओ । तत्थणंवाणियगामे । आणंदेणामंगाहावई । परिवसई । अंहुजावअपरिभूए । तस्सणं
आणंदस्सगाहावइस्स । चत्तारिहिरणकोडीओ । णिहाणपत्ताओ । चत्तारिहिरणकोडीओ ।

समयनेविपे । वाणियगामनामनगरद्धतोद्धवो । वणंवाओय । तिणवाणियगामनामा । नगरनेवाहिर । उत्तरपूरवने
मध्यइगानकूणनेविपे । तिहांदूतापलासनामा । चेत्यवनपंडछे । तिणवाणियगामनगरनेविपे । जितगतु । नामाराजाल्य
करैछे । वणंवाओयछे । तिणवाणीयगामनगरनेविपे । आणंदनामागाथापतिगटहस्यवसेछे । मोटोरिद्विवंतछे । यावतशब्देक
रीने । जावअपरिभूतछे । तेहआणंदगाथापति गटहस्यने । चारसुवर्णनीकोडि । भूमिमाहिधालिराखीछे । वलीतिणेचारसुवर्ण

कुं डकोलिएतिरूपकंततःप्रविस्मरोधनधान्यद्विपदचतुयादादिविभूतिविस्मरो व्रजाः गोकुलानिदशगोसाहस्रिकेणगोसहस्रदशक

बुद्धिपत्ताओचत्तारिहिरस्रकोडीओ । पवित्यरपत्ताओ । चत्तारिब्बया । दसगोसाहस्सीणं ।
वण्णंहोत्था । सेआणंदेगाहावईवह्णं । ईसरजावसत्थवाहाणं । वह्णसुकज्जेसुय । कारणेसुय ।
मंतसुय । कुटुंबेसुय । गुड्ढेसुय । रहस्सेसुय । निच्छएसुय । ववहारिसुय । आपुच्छिणिज्जे ।

नीकोडीवधिवा । भणीव्याजेदीधीच्छे । चत्तारिहिरस्रकोडीओ । पवित्यरपत्ताओक० । व्यापारेप्रवर्त्ताविच्छे । वलीतेहनेच्यारगोकुल
छे तेकेहवाछे एकेकेगोकुलेदसरसहस्र गायानोएकारवर्गछे तिणआणंदगाथापतिगृहस्यने घणाईसरयावत्शब्दकारिने सार्थवा
हने घणाघणाकामनेविषे कारणेनैविषे मंत्रविचारतिणरैविषे आपराकुटंव तिनरैविषे गुह्यजहीजिछानीवातनेविषे एकांत
वार्त्तातिणरैविषे निश्चयवार्त्तातिणरैविषे सर्वव्यापारनाकाम तिणांसगलाहीमैपूछवायोग्यछे वलीप्रतिपूछिवायोग्यछे आपपोता

पडिपुच्छणिज्जे । सायस्सवियणं । कुटुंबस्समेढिभूए । आहारि । आलंबणे । चक्खुमेढिभूये ।
 सक्कज्जवड्ढावएआविहोत्था । तस्सणंआणंदस्स । सिवाणंदणामंभारियाहोत्था । अहीणजाव
 सुख्खा । आणंदस्सगाहावइस्सइडा । आणंदेणंगाहावइणासद्धिं । अशुरत्ताअविरत्ता । इड्ढास
 हजावपंचविहेमाणस्सए । कामभोएपच्चणुअवमाणीविहरइ । तस्सणंवाणियगामस्सवहिया । उ

नोवचनछे तिकी कुटुंबमाहिमोटास्यंभसमानछे वलीआधारभूतके कुटुंबमेआलंबणभूत चक्खुकहतांनेततिणमेमेढिभूत सर्व संसा
 रनाकार्येनेविषे आणंदसमर्थएहवोज्जवो तिणेआणंदगाथापतिगटहस्यने सिवाणंदएहवेनामेभार्याहोत्था कहतांउड्ड ३२लक्षण
 ६४कलानीजाणनहारसरूपवन्तउड्ड आणंदनामागाथापतिगटहस्यने अत्यन्तवक्खभउड्ड आणंदनामागाथापतिगटहस्यतिणसंघाते
 घणोअतिप्रेमछे घणोअतिवक्खभचे इष्टवंछित्तगट्टादिकपांचप्रकारनामनुष्यसंवंधीजेभोग तेआणंदगाथापतिगटहस्यतिणसंघातेभोग
 भोगवतीयकीविचरैके तिणहीजवाणीयगामनामाजेनगरतेहनेवाहिर उत्तरपूर्वनेमध्यईशानकूणतेहनेविषे तिणकूणनेविषे

तत्पुनरिच्छमेदिमीभाए । तत्पुणंकोष्ठागएणांसंसन्निवेसेहोत्या । विद्वित्थमिए । घासादीए । तत्पुणं
कोष्ठाएसन्निवेसे । आणंदस्सगाहावइस्स । वहवेमिस्सिणाइ । शियगसयणसंवंधि । परिजणेपरि
वसइ । अडुजावअपरिभूए । तेणंक्कालेणं । तेणंस्समएणं । समणेअगवंसहावीरे । जावसमोसरिए ।
परिस्सानिगगयाकोणिएराया । जहा । जियसत्तूरायाणिगच्छतिरत्ता । जावपज्जुवासइ । तएणंसेआणं

कोष्ठाकाएहवैनामे ढूक्कडोसन्निवेसज्जवो धणोरिद्धिवन्ततेहनेजोइवायोग्येके तिणकोष्ठाकनामासन्निवेसतेहनेविषे आणंदनामा
गाथापतिकहीजेगटहस्यवहवेकहतां धणांसितवणान्नाति पोतानासयणकहतांसगासंवंधीजनके वलीतिणेआणंदनामागाथापति
नापरिजनवसेके वलीकेहवाँके वडारिद्धिवंतकिणहीपरासव्यानजाययेके तिणकालनेविषे तिणसमयनेविषे अमणभगवंतअमीमहा
वीरदेव यावत् शब्देआवीनैसमोसस्या । इवारपरपदावादणगई कोणिकराजाभगवंतनेजिणरीतेवांदां तिमहीजजितंयत्तुराजा
के तिकोपिणतिणरीतेवांदेवांदीने यावत्शब्दे पयुपासनासेवाकरे तिवारैतेआणंदएहवेनामेगाथापतिगटहस्य तिणेएहवीवातसां

देगाहावइ । इमीसेक्हाएलइइसमाणे । एवंखलुसमणेभगवंजावविहरइ । तंमहाफलं । गच्छा
 मिणंजावपज्जुवासासि । एवंसंपेहेइ । ह्मयिसुद्धप्पाविसाइ । अप्पमहग्घाभरण । साओगिहाओ
 पडिनिक्खमइइत्ता । सओरंटमह्मदासेणं । छत्तेणंधरिज्जमाणेणं । साणुस्सवग्गुरापरिक्खत्ते । प्राय
 विहारचारिणं । वाणियगामंएवरं । सबभंसउभेणंणिगच्छइइत्ता । जेणास्सेवदूयपलासेचेइए । जेणेव

अलीएहवेअर्थलाधेयके इणंपकारेखलुकहतांनिच्चय अमणभगवंतमहावीरस्वामीविचरेच्छे तंमहासोटोफलच्छे तंतलामाटं यावत्
 शब्दं जाइजे सेवाकारुं एहवोविचारैरमनैविचारीने स्नानमज्जनकीधोभलानिर्गलवस्त्वपहिइया अल्पथोडोभारच्छेतिणामेवज्जुमोला
 आभरणपहिइयाछे तेआणंदगटहस्यपोतानाघरयकीनीकलेनीकलीकरीनेउपरैधणाकमलंघणाफलतेहनैमालाये वीध्योयकोएहवो
 छलमाथैउपरैधरावतो मनुध्यावीकोड्डितिणेत्रेणंपरिवस्योयको पालोपोतानैपगेचालतोयको वाणीयगामएहवेनामेनगर तिणरै
 राधविचालेविचालेनीसरैनीकलीजे जिणेदिशीद्रुतपलासएहवेनामेचेत्यवनखंडछे जिणेदिसीअमणभगवंतमहावीरस्वामीसमव

च्छिद्यमेयं भंति । पडिच्छिद्यमेयं भंति । जावसे जहेयं । तुभ्मे वयहत्ति कट्टु । जहाणं देवाणुप्पि याणं अंति
 ए । बह्वे । राईसरतलवरमाडं विय । कोडं वियसेट्ठि । सत्यवाहप्पमईया । आगाराओ अणगारि
 यं पव्वइया । जावपव्वइत्ता । णोललुतहा अहं संचाएमि । मुंडे जावपव्वइत्तए । अहणं देवाणुप्पिया
 णं । अंति ए । पंचाणुव्वयं । सत्तसिक्खाव्वयं । दुवालसविहं गिहिधम्मं । पडिवज्जिस्सामि । जहासु

भाष्यो वारवारप्रतिवांछुं हे भगवन् तुम्हारे भाष्यो यावत् शब्दे जे स्वामी तुम्हें कहो छो सो सुम्हने न च्यो छे जि सीतरा हे भगवन् हे देवानु
 प्रिय तुम्हारे समीपे वहेवे कहतां धणा राजाई स्वरतलवरकोटपालमाडं विककोटं विकपुरुषसेठसेनापतिमन्तवी धणासार्थवाहयाददेकरी
 ने आगारकही जे गृहस्थावास तेहने छोड़ी अणगारकही जे साधुपणों लियो यावत् शब्दे दीचालीधी छे तिणारी परे निश्चयज्जं ए आचार
 करीन सकुं छुं तिणारी परे ज्जं दीचालेइन सकुं छुं तो ज्जं द्विवर्णा हे भगवन् हे देवानु प्रिय तुम्हारे समीप पांच अणुव्वत रूपी धम्मं अने
 सात शिचाव्वत रूपी धम्मं इण्णे प्रकारे वारह भेदे १३ व्वतरूपी गृहस्थनो धम्मं तुम्हारे समीप व्वतनो ग्रहण करस्युं तिवारे अमण भगवन्त कहे

परिस्मरणेनेत्यर्थः तत्प्रदमथाएत्तितेषामनुव्रतादीनां प्रथमं तत्प्रथमं तद्भावसात्प्रथमता तया थूलगन्ति त्रसविषयं जावज्जीवा एत्ति यावती
चासौ जीवा च प्राणधारणं यावज्जीवा यावान्वाजीवः प्राणधारणं यस्यां प्रतिज्ञायां सा यावज्जीवा तया दुविहन्ति कारणाकारणभेदेन द्विवि
धंप्राणातिपातन्ति विहेणंति मनः प्रभृतिना कारणेन कावसत्ति सकारस्यागमिक्त्वात्कायेनेत्यर्थः न करोमीत्यादि नैतदेव व्यक्तीकृतम् ॥१॥

हं मापडिञ्चंधं करेह । तएणंसेआणंदेगाहावद्द । समणस्स भगवओमहावीरस्स । अंति एतप्पटमया
ए । थूलगंधाणाइवायं पच्चक्खामि । जावज्जीवाए । दुविहंति विहेणं ।
सावयसाकायसा ॥१॥ तयाणंतरंचणं । थूलगंमुसावायं पच्चक्खामि । जावज्जीवाए । दुविहंति विहेणं ।

हे देवानुप्रियप्रतिबंधमतकरो तिवारिते आणंदे एह वेनामेगाथापति गृहस्थे तिको अमण भगवंत महावीर स्वामी तिणारे समीप प्रथमक
तां पडहली थूलकहता मोटा प्राणी जीवनोमारिवो ते ह नो पच्चक्खाण करे जावजीव पोताने आयुपताइं दुविधंति विधे करिने ऊं पोतेन क
रुं परने कककरावुं नही मनें करीने वचनें करीने कावाये करीने तिवार पड्छी आणंदे गाथापति थूलकहतां मोटा भूटवोलवानो

स्थूलगृहावादस्तीव्रसंज्ञो शान्तीव्रस्यैवसंज्ञो शस्थोत्पादकम् ॥२॥ स्थूलकमदत्तादानं चौरद्वैतव्यपदेशनिबन्धनम् ॥३॥ स्वदारैः सन्तोषः
स्वदारसन्तोषः स एव स्वदारसन्तोषिकः स्वदारसन्तोषोपोवास्वदारसन्तुष्टिस्तत्रपरिमाणं बहुविदारैरुपजायमानस्य संज्ञेयकरणंकथं

गणकरेमिणकारवेमि । मणसावयसाकायसा ।२। तदाणंतरंचणं । धूलगंअदिणादाणं । पञ्चक्खा
मि । दुविहंतित्विहेणं । गणकरेमिणकारवेमि । मणसावयसा । कायसा ।३। तदाणंतरंचणं । सदा

पञ्चक्खाणकरे जावजीवताईआउपाताइ दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकणं परनेकहीनेकरावुंनही मनेकरीनेवचनेकरीनेकायाये
करीने तदाणंतरंचणंतिवारपक्खी धूलकहीजैमोटाअदत्तादाननो पञ्चक्खाणकरे दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकणं परनेकहीनेकरावुं
नही मनेकरीनेवचनेकरीने कायायेकरीने तिचारपक्खीतेआणंदहिंवे पोतेस्वदारसंतोपनोतेहनोप्रमाणकरेछे अनेरीसर्वस्त्रीएक

तथेति न लैभ्युन सा चरामि अन्यत्र एकस्याः स्त्रियाः किमभिधानयाः शिवनन्दायाः किंभूतायाः भाषायाः स्वस्थेति गम्यते एतदेव स्पष्टयन्नाह
अवशेषे पन्तद्वज्जं मैथुनविधितत्प्रकारं तत्कारणं वा वृद्धव्याख्यातुं गण्यतेति अन्यतन्तां वर्ज्जं चित्वेत्यर्थः ॥ हिरण्यंति रजतं सुवर्णं प्रतीतं वि
धिः प्रकारः गण्येत्येति न नैव करोमीच्छा हिरण्यादौ अन्यत्र च तत्सुभ्यो हिरण्यकोटीभ्यस्तां वर्ज्जं चित्वेत्यर्थः अवशेषंति शेषं तदतिरिक्तमित्ये

रसंतोसि ए । परिमाणं करेद्र । गण्येत्येका ए सिवाणं दा ए भाषिया ए । अवसे संसर्वं मेज्जुणविहिं पञ्चकखा
सि । । तयाणंतं चणं । इच्छापरिमाणं करेद्र । हिरण्यसुवर्णविहिं परिमाणं करेद्र । गण्येत्य । चउ
हिं हिरण्यकोडीहिं । गिहाणपत्ताहिं । चउहिं बुद्धिं । चउहिं वित्थरमाणपत्ताहिं । अवसे संसर्वं

सिवानंदाभार्या विना अवशेषकहतां श्रोरसमस्त मैथुननोपसृक्कखाण करेति वारपच्छीते आणं दगाथापति सर्वपरिग्रहद्रव्यतिणरोपरिमाण
करे हिरण्यअवटितवटितसुवर्णं द्रव्यतेहनो आणं दगृहस्थपरिमाण करे श्रोरसर्वनो निषेधअन्यचारि हिरण्यकहीजे सुवर्णनीकोडिपातालध
रतीमैनिधाननीपरैराखीच्छे चारसुवर्णनीकोडि व्याजे देवे चारि हिरण्यनीकोडि व्यापारे प्रवर्त्तावे अवशेषवीजाहिरण्यकहीजे सुवर्णतेह

वंसर्वत्रावस्येयंखेत्तवत्युत्ति इहचेतमेववस्तुचेतवस्तुग्रंथांतरेतुचेतंवचवास्तुगृहंद्रुतिव्याख्यायतेनियत्तणसद्दृएगंतिनिवर्त्तनंभूमिपरि
माणविशेषोदेशविशेषप्रसिद्धः ततोनिवर्त्तनगतकर्षणीयत्वेनयस्यासितन्निवर्त्तनगतकंतेनदिसाजत्तिएहिंतिदिग्यात्वादेषांतरगमनं

हिरण । सुव्रणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । चउप्पयविहिंपरिमाणंकरेद्र । एणत्थचउहिं
वएहिं । दसगोसाहस्सिएणं । बएणं । अवसेसंसब्बं । चउप्पयविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं ।
खेत्तवत्थुपरिमाणंकरेद्र । एणत्थ । पंचहिंहलसएहिं । णियत्तणसद्दृएहिंहलेणं । अवसेसंसब्बंखे

तणोपच्चक्खाणपरिमाणकरेतिवारपच्छीतेआणंदचतुप्पदनोपरिमाणकरेखे अवशेषनोनिषेधचारप्रकारनोचारगोकलदशहजारगाइ
नोएकव्रजकहीजैएहवाचारव्रजअवशेषवीजासयंचतुप्पदजातनुं पच्चक्खाणनियमकरेतिवारपच्छी आणंदआवकचेतवस्तुनोपरमा
णनियमकरेओरनोनिषेधपांचसय५००हलरीभूमनोपरिमाणकरेअवशेषवीजीसयंचेतवत्तभूमि

प्रयोजनयेषां तानि दिग्या त्रिकानि तेभ्यो न्यत्वसंहरणि एहं हि तिसंहरनं चोक्ता दिभ्यस्तृणकाष्टधान्या देर्गं ह्यदौवानचनंतप्रयोजनानि सांवा
ह्निकानि तेभ्योऽन्यत्ववाहणे हं हितियानपात्तेभ्यः उवभोगपरिभोग क्षिप्रभुज्यतेपोनः पुन्येन सेव्यते इत्युपभोगो भवनवसनवनितादिपरि

तत्तदर्थं पञ्चकक्षामि । तयाणंतरं चरणं । सगडविहिपरिमाणं करेद् । गणत्थपंचहिंसगडसएहिं । दि
साजत्तिएहिं । पंचहिंसगडीसएहिंसग्रहणिएहिं । अवसेसं सव्वंसगडविहिंपञ्चकक्षामि । तयाणंतरं
चरणं । बाहणविहिपरिमाणं करेद् । गणत्थचउहिंवाहणेहिं । दिसाजत्तिएहिंचउहिंवाहणेहिंसवा

वस्तुनोपसृक्खाणकरैतिवारपच्छीते आणंदआवकाह्वेसकटकहीजोगडाअनछोटीगाडीतेहनोपरमाणकरैछे अवरनोनिषेधपांचसय
५००शकटहीजैगाडामोकलाव्यापारनिमित्तेराखेवलीपांचसय५००शकटीकहीजैगाडीवहलिटणकाठआणवानिमित्तमोकलीवाकी
नासाराहीगाड़ानोगाडलावहलप्रमुखतणोसर्वपसृक्खाणकरैतिवारपच्छीआणंदनामागाथापति दानपातकहीजेजिहाजविधिनीपर
साणकरै अवरवाहणनोनिषेधचारिवाहणकरिच्यारदिशीनेजायवोआयवोकरैच्यारवाहणव्यापारनिमित्तपरदेशभणीचलाओअवसे

भुज्यते सकदा सेव्यते इति परिभोगः आहारकुसुमविलेपनादिव्यत्ययो व्याख्येय इति ॥ उल्लिङ्गगतिस्मानजलाद्र्यरीरस्य जललूपाव
स्वंगंधकासा इत्येति गंधप्रधानोक्तपायेण रक्तगाटिकागन्धकापा इत्येतस्यादंतवर्णान्तिदंतपावनदंतमलापकर्षणकाष्टं अल्ललह्रीमज्जएणंति

हृणिएहिं । अवसेसंस्ववं । बाह्वर्णविहिंपञ्चकस्वामि । तयाणंतरंचणं । उवभोगपरिभोगविहिंपञ्च
कस्वामि । तयाणंतरंचणं । माणेउल्लुणियाविहिपरिमागंकरेइ । राणत्थ । एगेणंगंधकासाइए । अ
वसेसंस्ववंउल्लुणियाविहिंपञ्चकस्वामि । तयाणंतरंचणं । दंतवर्णविहिंपञ्चकस्वामि । राणत्थ एगेणंअ

सकच्छतावाकीसर्ववाङ्मयविधनोपरिमागकरे तिवारपच्छीआगंदनामा गायापतिउपभोगविधितेचनोपरमागअनेउपभोगविधितेचत
णोपञ्चकस्वाणकरेतिवारपच्छीआगंदनामागायापतिचिवेस्माननोभज्जनोमानकहतंसर्वपरमागकरे छे अवरनोनिपेधएकगंधकासा
दिरातीसाड़ीमोकलीअवसेसवीजोसर्वधस्तुस्मानमज्जननीविधनोपञ्चकस्वाण करेतिवारपच्छीआगंदनावकादंतधावनकचतांदंतणविधि
नोपञ्चकस्वाणकरेअवरनोनिपेधएकआलीजेठीमधुकचीजेमुचुलेठीतणोदांतणमोकलोअवगेपसर्वधनस्यतीकाअनोदांतणतेचतणो पञ्च

सहस्रपा
सयपागसहस्रपा

चौरासंमधुरं वायदा मलकं तस्मादन्यत्र सयपागसहस्रपा
आद्रेणयटीमधुनामधुरं रसवनस्यतिविशेषेणखीरामलणंतिअवद्धास्थिकं

सहस्रपाकसपिगंधवदृणंतिगन्धद्रव्याणासुपलकुष्टादीना

फलविहिप्ररिमाणंकरेद्र । ए
तयाणंतरंचणं । अत्रिं गणविहिप्र

तयाणंतरंचणं । तयाणंतरंचणं । तयाण

अवसेसंदंतवणविहिंप्रचक्खामि । तयाण

अवसेसंसंस्वंप्रलविहिंप्रचक्खामि । तयाण

अवसेसंसंस्वंप्रलविहिंप्रचक्खामि । तयाण

अवसेसंसंस्वंप्रलविहिंप्रचक्खामि । तयाण

अवसेसंसंस्वंप्रलविहिंप्रचक्खामि । तयाण

अवसेसंसंस्वंप्रलविहिंप्रचक्खामि । तयाण

मुदृत्तिचूर्णगोधूमचूर्णवागन्वयुक्तं तस्मादन्यत्र उद्दिष्टं उदगस्मधइष्टिंति उद्दिष्टादृष्टम् नम्यभाडन्तात्पूर्णाप्रयोजनायेघटास्ते उद्दिष्टा
उचितप्रमाणानां तिलघुवोमहांतोवेत्यर्थः इह च सर्व्ववान्यत्रेति गज्जप्रयोगेऽपि प्राकृतत्वात्पश्यर्थे तृतीयादृष्टयेति श्वोमजयलेणं तिका

तरंचणं । उवदृणविहिंपरिमाणंकरेद्र । गणत्यएगेणंसुरभिणा । गंधदूएणं । अवसेसं उवदृणविहिं
पञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । मज्जणविहिंपरिमाणंकरेद्र । गणत्यअदृहिं । उद्दिष्टं । उदगस्स
घइष्टिं । अवसेसं मज्जणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । वत्यविहिंपरिमाणंकरेद्र । गणत्यएगे

अवरसर्वस्नानमज्जनतणापाणीविधनोपञ्चक्खाणाकरेति वारपक्षी आगंदनामागायापतिमज्जननीविधतणेपाणीनोपरिमाणकरेष्टेअव
रनोनिषेधमज्जननिमित्त आठघडास्मयभंडउद्दिष्टाएहवाउदकपाणीनाघडामोकलाष्टे अवरसर्वस्नानमज्जनकरवातणो पाणीतेह
तणो पञ्चक्खाणाकरेति वारपक्षी आगंदनामागायापतिवस्त्रपहरवानोपरिमाणकक्षी जेमानकरेष्टेअवरसर्ववस्त्रतणोनिषेध एकपटकूल

पर्याप्तिकवल्लयुगलादन्यत्र अगुर्यन्ति अगुरगंधद्रव्य विशेषः शुद्धपत्रमेणंति ॥ कुक्षुमान्तरवियुतं पुंडरीकं वा शुद्धपद्मं ततोऽन्यत्र मालती कुसुमदामत्तिजातिपुष्पमालासदृक् कर्णे जायते इति स्रष्टार्यां सचित्तवद्भां कर्णाभरण विशेषाभ्यां नाम समुद्दिष्टिनामां कितामुद्रां शं गुलीयकं

गंखोसयजुयलेणं । अवसेसंवत्यविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरं चणं । विलेवणविहिंपरिमाणं करेइ ।
णस्यत्य । अगहकुं कुमचंदणमाइएहिं । अवसेसं विलेवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरं चणं पुण्णविहिं
परिमाणं करेइ । णस्यत्यएगं सुइपउमेणं । मालतिकुसुमदामणेणवा । अवसेसं पुण्णविहिंपच्चक्खामि ।

नामावस्त्रतेहतणोजोडोमोकलोअवरसर्ववस्त्रजातिविधनोपञ्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिअंगजपरेविलेपनकरणो
तेविधनोपरिमाणकरेअवरविलेपणनोनिषेधप्रथमतोअगरतणो दूजोकेसरतणोतीजोचंदनतणोएतीनविलेपनमोकलाअवरसहवीजा
विलेपनतेहतणोपञ्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिपुष्पकहीजेफूलतेहतणोमानपरिमाणकरेछे अवरफूलनोनिषेधएक
सुद्धवलोपद्मकहीजेफूलअनेमालतीनाकुसुमकहीजेफूलनिमालासुजननेमोकलीअवरसर्वफूलजातितेहणो पञ्चक्खाणनियमनिश्चयकरे

नाममुद्रातुल्यध्वन्तिसेह्लकलचणोधूपःपेज्जविहंतिपेयाहारप्रकारंकट्टपेज्जंतिमुज्जादियूपःदृततलितःतंदुलपेयावाभक्खत्तिखरविय
दसथयचायंभच्चमित्यत्रफुट्मिहपक्कान्नमावंतद्विवच्चितंतधयपुणत्तिदृतपूराःप्रसिद्धाःखंडुगज्जंतिखंडुलिप्तानिग्वाद्यानिअयोक्कवत्तयः

मि । तयाणंतरेचणं । आभरणविहिंपरिमाणंकरेइ । गणत्थ । मट्ठकण्णेज्जएहिं । णाममुद्दीएहिं ।
अवसेसंआभरणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरेचणं । धवणविहिंपरिमाणंकरेइ । गणत्थअगरतुल्य
धवमाइएहिं । अवसेसंधवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरेचणं । ओयणविहिंपरिमाणंकरेमाणे ।

तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिआभरणकच्चीजेग्रहणातेहतणोमानअनेपरमाणकरेअवरआभरणोनिपेधमाथायकाकाननेविपे
कुण्डलमोकलाअनेनाआंक्रितमुंदडीएदोइआभरणमोकलाअवरसर्वआभरणग्रहणातेहतणोपच्चस्वाणकरेतिवारपच्छीतेआणंदगाथा
पतिसुगंधधूपणानुंपरिमाणकच्चीजेमानकरेक्खेअवरधूपणातणोनिपेधअगरतणो ? अनैट्ठजेनेह्मारसतणोएआदिधूपणामोकलाअवर
सर्ववीजाधूपणातेहतणोपच्चक्खणकरेतिवारपच्छीआणंदअसनपानग्वादिमस्वादिसच्चारजातनोभोजनतेविधनोपरिमाणकरेपेया

खंडखाद्यानिओयणत्तिओदनःकूरंकलिमयालत्तिपूज्यदेशप्रसिद्धः । सूर्यात्तिस्सूपोदालिस्सूपःकूरस्यद्वितीयाशनप्रसिद्धःएवंकलायस्सूवे
त्तिकलायाच्चणकाकाराधान्यविशेषासुजासापाद्यप्रसिद्धाःसारइएणं गोघयमण्डेणंतिथारदिकेनशरित्कालोत्पन्नेनगोष्ठतमंडे नगो

पेज्जविहिपरिमाणंकरेइ । एणस्यथ । एगाएकडुमेज्जाए । अवसेसंपेज्जविहिंपच्चक्खासि । तयाणंतरं
चणं । भक्खणविहिपरिमाणंकरेइ । एणस्यथ । एगेहिंधयपुन्नेहि । खंडखज्जएहिंवा । अवसेसंभक्ख
णविहिंपच्चक्खासि । तयाणंतरंचणं । ओयणविहिपरिमाणंकरेइ । एणस्यथ । कलमसालिओदणे

विधितेहनोपरमाणअनेवलीमानकरेअवरपेयानोनिपेधएकमूंगतणीपेयासुजनमोकली अवरसर्वपेयाविधतेहतणोपच्चक्खाणकरे ति
वारपक्खीआणंदनामागाथापतिभच्चणविधतेहतणोमानअनेपरमाणकरेअवरभच्चनोनिपेधएकधणैधीज्जतीअर्याष्टतपूरघेवरअनेवली
वीजाखंडनाभर्याखजामोकलाअवरसर्वजेतलीभच्चवस्तुतेहविधतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपक्खीआनंदनामागट्टस्यओदनविधक्कहतां
चावलविधतेहतणोमानअनेपरिमाणकरेअवरओदननोनिपेधक्रमलज्जं तिसुगंधकीधाएहवाओदनमोकलाअवरसर्ववीजाओदनकही

एतसारेणयाकंतिगाकोवस्तुलादिचूचसाएत्तिचूचगाकःतुं पंगत्तितुं वगाकःसौमनिकगाकोमंडूक्तिगागाकखलोकिप्रसिद्धएवमाह्वय
रत्तिअनम्भरसानिगालनकानिपालङ्कृत्तिमल्लीफलविगेषःजेमगत्तिजेमगानियटकपरगादीनिनेहंयदालिवेवेहिंत्तिसेधेसिहेकतिया

ए । अथंसेसंओदृणविहिंपच्चक्खामि तयाणंतर्चणं । सूवविहिंपरिमाणंकरेइ गणत्त्याकलायसूवे
णवा । सुग्गामाससूवेणवा । अथंसेसंसवविहिंपच्चक्खामि तयाणंतर्चणं । थयविहिंपरिमाणंकरेइ ।
णत्त्यसारएणं । गोषयमंडेणं । अवसेसंथयविहिंपच्चक्खामि तयाणंतर्चणं सागविहिंपरिमाणंक्त

जेचंवलतेहतणोपच्चक्खाणकरेतियारपच्छीआणंदनामगाव्यापतिसयत्तहीजेविदलनेहतणोसानयनेपरिमाणकरे अवरविदलनोनिने
धमसरूनीमोक्कलीराथेअनेंहरयामुं गथनेंउड्डमोक्कलारातोअवरसववीजासयकाणीजेविदलनेहतणोपच्चक्खाणकरे तियारपच्छीआणंद
नामागायाप्रतिवयक्कीजेएतविधतेहतणोमान अनेपरिमाणकरेअवरसंधीनीपच्चक्खाण गरत्तलानोगायनोएतमोक्कलोअवरसंधी
जातिवीजाएततणोपच्चक्खाणकरे तियारपच्छीआणंदनामागट्टस्यकिथेसाक्कहीजेसालनोतेहतणोपच्चक्खाणकरे अवरसाक्कनोनिनेध

निआस्ते नतीमनादिनासंस्कृतंतेतानिसेधाम्नानिदाल्यामुद्रादिमथ्यानिनिष्पादितानि आस्त्तानिचतानिदालिकास्त्तानीतिसंभाव्य
न्तेअंतलिकखोदयंतियज्जलमाकाशात्पतदेवगृह्यतेतदंतरिचोदकंपंचसोर्गंधिएणंतिपंचभिः एलालवंगकर्पूरकङ्कोलजातीफललक्षणेः
रेइ । एणस्यथ्यत्युसाएणं । वासोतत्थियमंडुक्कियसाएणंवा । अवसेसंसागविहिंपच्चक्खामि । तयाणंत

रंचणं माज्जरयविहिंपरिमाणंकरेइ एणस्यथ्येणंणंपालंगामाज्जरएणं अवसेसंसाज्जरयविहिंपच्चक्खवा
मि । तयाणंतरंचणं । जेमणविहिंपरिमाणंकरेइ । एणस्यथ्यसेहंवदालियविहिं । अवसेसंजेमणविहिं

वयुवोएह्वेनामेसाक अगथीयोएह्वेनामेसाकडोडीतणोसाकएतलासाकमोकलाअवरसर्वजेवीजासाकतेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवार
पच्छीआणंदएह्वेनामेगाथापतिमाज्जरविधनोमानअनेपरिमाणकरेअवरमाज्जरनोपच्चक्खाणएकपालंकएह्वेनामेमाज्जरोमोकलोअव
रसर्ववीजामाज्जरतेहतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिजेमणवटकवडादालीयाप्रमुखमिरचलूणसहिततेहनोमान
अवरसर्वतीमणतेहनोपच्चक्खाणवरैवडाप्रकुखमोकलाअवरसर्ववीजातीमणविधितेतहतणोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छी आणंदनामागृह

सुगंधिभिर्द्रव्यै रधिसंस्कृतपंचसौगंधिकं अणुद्वन्द्वं ति अनेन धर्मा विनामयति रेकेण द्वन्द्वो नर्थद्वन्द्वः अथ अक्राणा रित्यतिशयपञ्चानमार्तौ द्रव्यं तेनाचरित आसेवितो योनर्थद्वन्द्वः सतयातमेव प्रमादाचरितमपि नरं प्रमादो धिक्त्वादि रूपः अस्वगितौ लभाजनरणादिरूपो वाचिंस्व हिंसाकारिगन्तादितत्पदानं परेपांसमर्पणं पापकर्मोपदेगः दोषाणि लपनेत्यादिरूपः आणंदादिति हेतुः आनन्द इत्येवं प्रकारेणा

पञ्चक्त्वामि । तयागुंयरंचणं । पाणियविहिपरिमागंकरेइ । गुणत्यएगेगं । अंतलिक्खोदएणं । अव
सेसंपाणियविहिंपञ्चक्त्वामि । तयागुंतरंचणं । सुहवासविहिपरिमागंकरेइ । गुणत्य । पंचसोगं
धिएणं । तत्रोलेणं अत्रमेसं सुहवासविहिंपञ्चक्त्वामि । तयागुंयरंचणं । च उविहं अगुणत्यदं उं पञ्चक्खा

स्यपीववानो पाणीतिह नोपरिमागंकरे अवरसर्धपाणीनोपञ्चखाणएकसाकामनोपाणीगलीनिपीपणीमोफलो सनेपीजामर्धजोपाणीनी
जातितेचतगोपञ्चखागंकरे तिवारपच्छीयागं दएज्जेनामैगुठस्यमुयेमसनाराग्यवीतेचतगोपरिमागमअवरागंकरेअने यौरवास
नोनिपेधइलायची? लवंगः कर्पूरइंतंजीनः जावफलः एर्पाचगुगन्धसधितएउयेतं येलपानथाद्योचूनोमोक्कनाअवरसर्धपीजामुचवासनो

अत्रणवचनेनअशोभगवान्हावीरः आनंदसेवमवादीदिति एतदेवाह एवंखलुआणंदेइत्यादि अद्वयारपेयालन्ति अतिचारोमिथ्या

सि । तंजहा । अवज्भाणाचरियं । प्रमायाचरियं । हिंसप्रयाणं । पावकश्मोवएसे । इहखलुआ
णंदेइ । संमणेभगवंमहावीरे । आणंदं समणोवासगं । एवंवयासी । एवंखलुआणंदं समासमणोवास
एणं । अभिगयजीवाजीविणं । उवलइपुणपावेहिं । आसवसंवरनिज्जरकिरिया । अहिगरणवंध

परिमाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापत्तित्यारिप्रकारनोअनर्थदंडतेहतणोपच्चकखणकरेतेकेहवाकिणैरीतैआर्त्तध्यानरौद्रध्यान
करणो । प्रमादविकारूपः हिंसादानघरटीआदि३पापकर्मनोउपदेशदेशो४इणसंसारनेविपेखलुकहतानिअयआणंदंआददेअमणभग
वंतओमहावीरस्वामीआणंदनामाअमणोपासवाआवकप्रतंएहवोवचनकहेइणंप्रकारेखलुकहतानिअयआणंदनामाअमणोपासकेसाम
स्यप्रकारैकरिजाण्याँजेजीवअजीवदोनुं पदारथलाधाँकेपुण्यमुभप्रकृतिवंध४२ भेदेकरिपापअमुभवंध२२ भेदअमुभकर्मनोआयवो आव
ताकर्मनोवांधवो कर्मनोखपायवो क्रियाकायवो प्रनुखअधिकरणघरहाटपांडापैडाकटारीउखलमुसलादिकइत्यादिवोलोकुशलछे कटपडां

त्वमोचनीयोदयविगेपादात्मानोऽग्रुभाःपरिणामविगेपायैः नस्यक्तमभिभवत्यतिचरंतितेचानेकप्रकाशसुगुणिनामनुपलब्धार्थस्यसतमो
पांमध्येपेयालन्तिसाराःप्रधानाःस्युन्नत्येनगमपद्यपदेगत्वात् त्वेतेतथातत्त्वगंक्तगंसयत्तरणंतांक्षाभन्यान्वद्वयोनयच्छःविचिक्तिभाफलंमृति

मुक्त्वकुसलेणं । असहिज्जदेवा । सुर । नाग । सुवन्न । जवस । किंनर । किंपुरस ।
गरुल । गंधव्व । मच्छोरगाद्रएहिं । देवगणेहिं । निगंवाओ । पावयाणाओ । अग्गत्तिक्कमग्गिज्जेणं ।
समत्तत्सपंचअयियारा । पेयालाजाग्गियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । संकावंसावितिगिच्छा ।

साचाज्यनवांश्वेमानिकदेवताभुवनपतीनागलोकतामीचंद्रसूर्यादिकज्योतिषीयवक्त्रपदेताराचक्षमरूपदेवताकिंनरनामेदेवताकिंपुरप
नामेदेवतागरुद्रएछवेनामेदेवतादेवगायनेदेवतागेषनागरसमूह्यंतरयनेवागण्यंतरदेवसमूहतिणोक्तरीने भगवंतनाप्रपचनसिद्धंतमार्ग
यक्तीश्रुतभर्मचारित्वयक्तीचनतिक्रमणीयतिगणंभर्मकयानगोनायीसफैनीसमस्तभगवतेउपदिश्योतेहनापांचयतिचारुचेतिकेपेयाला
कच्छतीप्रभानमोटकाजागयातेसमाचरियाकच्छतांधंणीतारकरिणचीतेकेषाकिणप्रकारेगत्ता । एछवेनामेसंयवकाक्ष्ण । एछवेनामेगंश

शंकाविद्वज्जुगुप्तावासाधुनां जाल्यादिहीलनेति परपाखंडाः परदर्शनिनस्ते पांप्रशंसागुणोत्कीर्त्तनं परपाखंडसंस्वावसात्परिचयः तथा व
 न्धे त्तिवन्धोद्विपदादीनां रज्जादीनां संयमणं वह्निवधो यथादिभिस्ताडनं क्वचिच्छेदत्तिथरीरावयवच्छेदः अद्भुतभारेत्ति अतिभारारोपणं
 तथा विधिशक्तिविकलानां महाभारारोपणम् भक्तपाणवोच्छेदत्ति अशनपानीयाप्रदानमिहायं विभागः पूज्यै रक्तः बह्वंधकृद्विच्छेदं अद्भुतभारं
 भक्तपाणवोच्छेदं कोहाद्दूटुसिंयमणो गोमणुयाईरणो कुज्जा । तथानसारयामीति द्यततृत्तस्य विनैव द्यतुं कद्दहाति चारः निगद्यते यः कुपि
 तः करोति त्रते न मेक्षस्तदसौ त्रती स्यात् कायेन भग्नं न ततो व्रती स्यात् कोपादयाहीनतया तु भग्नं तद्दृशं भगदति चारदृष्टः सर्वत्र योज्यः कमए

परपासंडपसंसा । परपासंडसंधवो । । तदाणंतरंचणं । धूलयस्सपाणाद्वायवे रमणस्स । समणो
 वासएणं । पंचअद्दयारा । पेयालाजाणियब्बा । नसमायारियब्बा । तंजहा । वह्वंधच्छविच्छे ए ।

यविति गच्छाएह वैनामै संशयपरपापंडी अन्यतीरथी तेहनी प्रशंसाकरणी नही परपापण्डी अन्यतीरथी रीस्ववनापिण करणी नही तिवारप
 छी ते आणंदनामा गथापति थूलकही जे मोटका प्राणी तिणानै प्राणै करउगारि वोअमणो पासक आवकनें एपांच अतीचार प्रधान मोटका जा

यधीमनुइतिसहस्राभ्यखणोत्तिसहस्रात्रनालोप्याभ्याख्यानमसद्वोपाथ्यारोपणं सहस्राभ्याख्यानं यथाचौरख्यमित्यादि एतस्य वाति
चारत्वं सहस्राकारेणैव नतीव्रसंक्षेपेन भगवानादितिरुक्ष्य भ्याख्यानं रक्षेभ्याख्यानं एतदुक्तं भवति

अद्रुभाणिभूतपाणवोच्छ्रेण । तयाणंतरेचरणं । दूलगमुसावायवेरजगुगपंचविहंपणत्ते । तंजहा ।
कणालित्यं । गोवालित्यं । भोमालित्यं । गासावहारो । कूडसकखेसंधिकरणे । धूलुगमुसावाय

गिधायोय्येपरंआवकनेसमाचरियानहीतेकेराकिणभेदेप्राणीनोवधकरणो१ प्राणीनिजाठोवाधणो२ कर्णोद्विद्वदनकरणा३ प्राणी
ऊपरैधणोभारधालणो४ प्राणीनेभातपाणीनोविच्छेदकरवो५ तिवारपल्ली आगंदनाभागायापतिउद्वेदनगकहतामोटकाग्रपायादकाड
बोलगानापांचभेदमोटकाआवकनेभगयंतेकखातेकेराकिणप्रकारिकन्यानेछोटो मोटीकछणी१ गावनोअडवोलणो२ भूमिसरतीनोअड
बोलणो३ पारकीयांपगदावणी४ पंचासेनेठायकाडडोसागभरणीडडोसंधकरणीबलूगमोटकाग्रपायादवेरसगटतरापांच अतिचारद
मंगसभगयंतमरायीरस्वामीयेउपदिस्यातेअमगोपासकनेसमाचरवानहीतेकेरासहसात्प्रकारिभाठोकलंकदेणो२ एकांतपेठायकादेखी

रहसि मंतयमाणातां वक्ति एते ही ह्वेदं च राजापकारादि मंतयते इति एतस्य चातिचारत्वमनाभोगभणनात् एकान्तमात्रोपधितया च
 पूर्वस्मादिति विशेषः अथ वा संभाव्यमानार्थभणनादिति चारो न तु भंगो यमिति सदा रमंत भेदेति खदारसंबंधिनो मंतस्य विभ्रंजल्यश्च भेदः
 प्रकाशनं खदारमंतभेदः एतस्य चातिचारत्वं सत्यभणनेपि कलतोक्ती प्रकाशनीया प्रकाशने न लज्जादिभिर्मरणाद्यनर्थपरंपरा संभवात् परमा
 र्थतो सत्यत्वात्तस्य तिमोखेव एवेति ह्यपोपदेशः परेषामसत्योपदेशः सहसाकारानाभोगादिनाव्याजेन वा यथा अस्माभिस्तदिदमिदं वा स
 त्यमभिधाय परो विजितः इत्येवंवात्तीकयनेन परेषामसत्यवचनव्युत्पादनमतिचारः साक्षात्कारेणासत्यं प्रवर्तनादिति कूडलेहकरणे
 न्ति अत्र सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा
 त्मस्य सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

त्मस्य सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

त्मस्य सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

त्मस्य सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

त्मस्य सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

दनमितिभावयतइतिवाचनांतरेतुक्कन्नालियं गवालियं भूमालियं नासावहारैकूडसंखेसंधिकरणेत्तिपद्यतेथावश्यकादौपुनरिमेस्यूल
 म्पवादेभेदाउक्तास्ततोऽयमर्थः संभाव्यते एतदेवप्रमादसहसाकारोनाभोगैरभिधीयमानान्धपावादधिरतेरतिचाराः भवंत्याकुश्यावभ
 गाइति एतेषांचेदंस्वरूपं कन्याञ्जपरिणीतास्वीतदर्शमलीकं कन्यालीकं तत्तुल्योक्तिगर्हितत्वादहोपात्तेन सर्वत्र मनुय्यजातिविषयमली
 कमुपलक्षितं एवं गवालीकमपि चतुष्पदजात्यालीकोपलक्षणं भूयसीकमपादानं सचेतनाचेतनवस्तुनामलीकस्योपलक्षणं न्यासोद्रव्यस्य
 निक्षेपः परैः समर्पितं द्रव्यमित्यर्थः तस्यापहारोपलपनं न्यासापहारस्याकूटमसङ्गतमसत्यार्थसंवादेन न साक्षिकमकूटसाध्यं कस्मिन्नि
 त्याहसंधिकरणे द्वयोर्धिवदमानयोः संधानकरणे विवादच्छेदइत्यर्थः इह च न्यासापहारादिद्वयस्य आद्यतयांतर्भावेऽपि प्रधानविवक्षयाऽप्यङ्ग
 वसाक्षिदानक्रिययोर्भेदेनोपादानं द्रष्टव्यमिति तेनाहलेत्तितेनाहृतं चौरानीतं तत्त्वामर्थ्यमतिलोभात्काणकयेण गटङ्गतोति च रतितृतीय

अंतर्भेदः । मोसोवसेण । कूडलेहकरणेय । तयाणं तरंचणं । थूलगअदिणादाणस्य । पंचअद्रया

अमणोपासकेसमाचरवान्हौ तेकेहाकिणप्रकारेचोरांरीयाणीवस्तुलेवे । । चोरानुआदेशदेवे २ । राजविरुद्धव्यापारकरे ३ ।

व्रतमिति चारहेतुत्वात्स्नेनाहृतमतिचारउक्तोतिचारताचास्यसाक्षाच्चौर्ध्वप्रवृत्तेः तत्कारपयोगगितितस्कारः प्रयोगश्चौरव्यापारणं हर
 तयूयमित्येवमभ्यनुज्ञानमित्यर्थसाय्यतिचारतानाभोगादिभिरिति विरुद्धरज्जाइक्षमेत्तिविरुद्धपयोरप्यविरुद्धराज्यं तस्यातिक्रमोऽ
 तिलंघनं विरुद्धराज्याभिलंघनं विरुद्धराजातिक्रमः नहि ताभ्यां तलातिक्रमोऽनुज्ञातश्चौर्ध्वद्विरपितस्य तत्र नास्तीत्यतिचारतातस्याना
 भोगादिना चेति कूडतुलेकूडमाणे न्ति तुलाप्रतीतामांगं कूडवादि कूटत्वं न्यूनाधिकत्वं ताभ्यां न्यूनाधिकाभ्यां तलन्यूनाभ्यां ददतोऽधिकाभ्यां
 गृह्णतोति चरतीति व्रतमित्यतिचारहेतुत्वादतिचारः कूडतुलाकूडमानमुक्तमतिचारत्वं चास्थानाभोगादेरथवानाहंचौरः ज्ञातृखन

राजाणियव्वा । न सभायारियव्वा । तंजहा । तेनाहडे तत्कारप्रउगे । विरुद्धरज्जाइक्षमे । कूडतुल्ल
 कूडमाणे । तप्पडिक्खवगववहारे । तयाणंतं चणं । सदारसंतोसिए । पंचअइयाराजाणियव्वा ।

कूडातोलाराखेकूडामापाराखेलेणनावीजादेणनावीजा ४ । तिणवस्तुशरीखीवस्तुभेलीकरीनेवेचे ५ । तिवारपच्छीआणंदनाभागा
 थापतिमैथुनविरमणस्वदारसंतोपतेव्रततणापांचअतिचारकह्यातेजाणवा परंअमणोपांसकेसमाचरवानही तेकेहाइत्तरियकहतां

नादेरकारणादित्यभिप्रायेण ब्रतसापेक्षत्वात्तपाडिरूगवगवहारेत्तितेन प्रतिरूपकंसदृशतत्प्रतिरूपकं सवहरेण व्यवहारः प्रक्षेप
 स्तत्प्रतिरूपकव्यवहारेण द्यत्नघटते त्रीहिदृतादिषु पलंजीवशादितस्य प्रक्षेप इति यावत्तत्प्रतिरूपकैरावशादिना व्यवहरणं तत्प्रतिरूपक
 व्यवहारोतिचारताचास्य पूर्ववत् सदारसंतोषियन्ति स्वदारसंतुष्टेरित्यर्थः इत्तरियपरिगृह्णित्वागमणेति इत्तरकालं परिगृहीताकाल
 शब्दलोपादित्वरपरिगृहीताभाटीप्रदानेन निश्चितमपि कालं दिवसमासादिकं स्वयं गीकृतमित्यर्थः तस्यागमनं मैथुनसेवनमित्वरपरिगृही
 तागमनमतिचारताचास्यातिक्रमादिभिः [अपरिगृहीत्यागमणेति अपरिगृहीतानामेव स्थान्यासत्तापरिगृहीताभाटकुलंगनावा
 चनायेति अस्याप्यतिचारतातिक्रमादिभिरेव च नंगकीडं चित्तिचनंगानि मैथुनकर्मापेक्षया कुचकुचोत्पवदनादीनि ते पुक्कीडनमनंगक्रीडा
 अतिचारताचास्य स्वदारेभ्योऽन्यत्र मैथुनपरिहारेणादुरागादालिंगनादिविदधतो ब्रतमालिन्यादिति परविवाहकरणेति परेपामात्मा

नसमाययित्वा । तं । इत्तरियपरिगृह्णित्वागमणे । अपरगृह्णित्वागमणे । अगंगक्रीडा । परवौवा
 वेत्यागमनपरिगृहीतानोगमनः । अपरिगृहीताविधवास्त्रीते हतगोमनः । कुलांगनास्त्रीसंधाते कामक्रीडापारकायेटावेटीनोवी

न आत्मीयापत्ये भ्यश्च व्यतिरिक्तानां वि वाहकरणं परविवाहकरणमयमभिप्रायः स्वदारसंतोषिणो हि न युक्तं परेषां विवाहादिकरणेन
 मेयुर्न नियोगोऽनर्थको विशिष्टविरति युक्तत्वादित्ये वमनाकलयतः परार्थकरणोद्यततया तिचारोयमिति कामभोगतिब्बाभिलाषेति कामौ
 ग्रद् रूपौ भोगगंधरसस्पर्शालेपुतीत्राभिलाषोऽन्यन्तं तद्धवसाधित्वं कामभोगतीत्राभिलाषः अयमभिप्रायः स्वदारसंतोषी हि वि
 शिष्टविरतिमान् तेन च तावत्यै मेयुर्न कर्तुं सुचितायावत्यावेदजनितवाधोपशम्यति यस्तु याजीकरणादिभिः कामशाल्वविहितप्रयोगैश्च
 तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुर्न विरतिव्रतं परमार्थतो मलिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित
 हकरणे । कामभो ए सुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचरणं । इच्छापरिमाणससमणो वा स एणं । पंच
 तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुर्न विरतिव्रतं परमार्थतो मलिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित

हकरणे । कामभो ए सुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचरणं । इच्छापरिमाणससमणो वा स एणं । पंच
 तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुर्न विरतिव्रतं परमार्थतो मलिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित

हकरणे । कामभो ए सुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचरणं । इच्छापरिमाणससमणो वा स एणं । पंच
 तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुर्न विरतिव्रतं परमार्थतो मलिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित

सुखं वाञ्छेदित्यतिचारत्वं कामभोगतीव्राभिलाषस्येति खेत्तव्यप्यपमाणाद्वक्रमेति जेतवस्तुनः प्रमाणातिक्रमः प्रत्याख्यानकाल
 गृहीतप्रमाणोक्तं धनमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वमनाभोगादिनातिक्रमादिना वा अथवा एकचोवादिपरिमाणकर्तुः तदन्यज्ञेनस्य
 दृष्टिप्रभृतिसीमापनयनेन पूर्वज्ञेत्ययोजनात् जेतव्यप्रमाणातिक्रमोतिचारएवत्रतसापेक्षत्वात्तस्येति हिरण्यमुपमाणाद्वक्रमेति
 प्राग्वदथवारजादेः सकागाल्लब्धं हिरण्यद्विभिग्रहावधियायदन्वगिन् प्रयच्छतः पुनरपधेः पूर्त्ता गृहीष्यामीत्याश्रयसायवतोयमति
 चारसौथैवेति रधणधन्यपमाणाद्वक्रमेति अनाभोगादेरयथा लभ्यमानधान्याद्विभिग्रहं यावत्तारोचएव बंधनवद् लब्धा धारयतीति
 चारोयमिति रुपयचउपयपमाणाद्वक्रमेति अयमपि तथैवायथा गोवदुधादियोपितुमु यथा अभिग्रहकाज्ञावधिपूर्त्ता प्रमाणाधिक
 वत्सादिचतुष्पदोत्पत्तिर्भवति तथा खण्डादिकं प्रक्षिपतोऽतिचारोयं तेन हि जातमेव वत्सादिकमपेक्ष्य प्रमाणातिक्रमस्यपरिहृत
 त्वाद्बर्भगतापेक्षया तस्य संपन्नत्वादिति ४ कुयियपमाणाद्वक्रमेति कुयं गृहोपस्करंयालकञ्चोलकादिस्त्रयंचातिचारोनाभोगादिना
 अथवा पंचैव स्थालानि परिगृहीतव्यानीत्याद्यभिग्रहयतः कस्याप्यधिकतराणां तेषां संपत्तौ प्रत्येकं घादिमीलनेन पूर्वसंस्वाव
 स्थापनेनातिचारोयमित्याहचलेत्तादि १ हिरणादि २ धणादि ३ रुपयादि ४ कुप्यपमाणाक्रमे ५ जोयणा २ पयाणा २ बंधणकारणा ४

भावे हि नो कुञ्जादिगुणं तं शिञ्चाव्रतानि च यद्यपि पूर्वं नोक्ता नितयापि तत्र तानि द्रष्टव्या न्यतिचारभरणस्यान्यथानिरवकाशता स्यादिह हि
कथमन्यथा प्रागुक्तं दुवालसविहंसावगधमं पडिवज्जित्ति अथवा सामायिकादी
नामित्तरकालीनत्वे न प्रतिनियतकालकरणीयत्वात् न तदैव तान्यसौ प्रतिपन्नवान् दिग्व्रतं च विरते रभावात् उचितावसरे तु प्रतिपत्स्यते

हिरण्यसुवर्णपरिमाणद्रक्कमे । दुपयच उप्पयपरिमाणद्रक्कमे । कुवियपरिमाणद्रक्कमे । तयाणं
तरंचणं । दिसिदिदिसिपंच अद्र्थारा । जाणियज्जा । नसमायारियज्जा । तं । उड्ढुदिसिपरिमाण

हाधनअनेधान्यतिकोपरिमाणं ऊं तीअधिकोराखे । १ । खेतविह्वनो एकजेतकरे तिमदो इधरनो एकधरकरे हिरण्यकहीजेरूपो सोनो प्र
प्रमाणयकी अधकोवध्योजाणीने स्त्रीने ग्रहणावडावे ३ । द्विपदचोपदंनो प्रमाण अधकोजाणी तेहतणो केडगिणी मैमनराखेयाली
वाटकीभाजीविवणाकरे प्रमाणं ऊं तीअधकावध्याजाणीने तिवारपक्कीआणंदआवकटहस्य च्यारदिशिअनेच्यारविदिसतेहनापांचअ
तिचारप्रधानमोटकाभगवंते उपदिस्थाते जाणवाति केअमणोपासकेसमाचरवानहीते केहापर्वतादिक् उंचोचढणोतेउंचीदिशतेहृत

इतिभगवत्सादृतिचारवर्जोपदेगनमुपपन्नंयच्चोक्तं द्वादशविधं गृह्यति तत्र प्रतिपद्ये यच्चयच्चति द्वादशविधं आयकधर्मं प्रतिपद्ये तेतद्यथा
कालं तत्कारणाभ्युगमादनवद्यमवसेयमितितत्र उद्बुद्धिसिपमाणाद्भूमेतिक्वचिद्व्यंपाठः क्वचिनु उद्बुद्धिसिपमेति एते चोद्बुद्धिगाद्यति
कमाअनाभोगादिनातिचारतावसेया खेत्तबुद्धिति एकतोयोजनगतपरिमाणमभिष्टीतमन्यतोदययोजनान्यभिष्टीतानिततत्र
यस्यां दिगिदययोजनानि तस्यां दिगिसमुत्पन्नेकार्थे योजनगतमध्यादपनीयान्यानि दययोजनानि तत्रैव खनुध्याप्रधिपति संबद्धं

द्रक्कमे । अहोदिस्सिपरिमाणाद्भूमे । तिरियदिस्सिपरिमाणाद्भूमे । चउदिसिपरिमाणाद्भूमे ।
खेत्तबुद्धिस्सअंतरह्वा । तयागंतर्चणं । उवभोगपरिभोगेदुविह्वपणत्ते । तं । भोयणतो । कम्मतोय ।

गोप्रमाणअधकोकरे पर्वतादिक्कडंतीनीचोउत्तरेतेनीचीदिगक्कडी जेतरेनोप्रमाणउल्लंघे तिरछीदिगनोजेतलोप्रमाणकीधोऊयेतेए
थीअग्गेगवालाभजाणीनेउल्लंघे ३ । च्यारेदिगानोजेतलोप्रमाणकीधोऊयेतेलाभयीउल्लंघे ४ । जेतनीएदुकरेदोवांनोपांतरोचेतमा
हेधाले ५ । तिवारपक्कीआगंदगामागट्टस्यएकतोउपभोगक्कडिजेदूजोपरिभोगक्कडीजेतेएनाधिभेदक्कसाछे तेयोपाभोजनयकीधोऊये

यत्येकत इत्यर्थे चातिचारोव्रतसापेक्षत्वादवसेयः सद्भ्रान्तरद्वत्तिस्मृत्यन्तर्द्धानं स्मृतिभ्रंशः किं मया व्रतं गृहीतं शतमर्थ्यादया वा
पंचाशन्नसर्वादयावा इत्येवमत्सरणे योजनशतमर्थादायामपि पंचाशतमतिक्रामतोयमतिचारोवसेय इति ॥ ६ ॥ भोयणउ कम्मउ यत्ति
भोजनमाश्रित्यवाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तून्पेक्ष्येत्यर्थः कम्म तः क्रीयां जीवनवृत्तिं बाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तुप्रामिनिमित्तभूतामा
श्रित्येत्यर्थः सच्चित्ताहारेत्तिसचेतनाहारः पृथिव्यपकायवनस्सति जीवशरीराणां सचेतनानामभ्यवहरणमित्यर्थः अयमतिचारः
कृतसच्चित्ताहारप्रत्याख्यानस्य कृततत्परिमाणस्यवानाभोगादिना प्रत्याख्यातं सचेतनं न भक्षयतस्तद्वाप्रतीत्यातिक्रमादौवर्त्तमानस्य
सच्चित्तपडिवद्वाहारेत्ति सच्चित्तेष्टत्वादौ प्रतिबद्धस्य गुंदादेरभ्यवहरणं अथवा सच्चित्तेऽस्थिके प्रतिबद्धं यत्पक्वमचेतनं खजूरफल
दितस्य सास्थिकस्य कटाहमचेतनं भक्षयिष्यामीतरत्परिहरिष्यामीति भावनया सुखक्षेपणमित्येतस्य चातिचारत्वं व्रतसापेक्षत्वादिति
अपक्वोसहिभक्षवर्णयन्ति अपक्वयाग्निनाऽसंस्कृता औषधेः शाल्यादिकाया भक्षणता भोजनमित्यर्थः अस्याप्यतिचारता अनाभोगा
दिनैव नतु सच्चित्ताहारातिचारैर्गेषां स्य संगृहीतत्वात्किं भेदोपादानेनेति उच्यते पूर्वाक्तपृथिव्यादिसच्चित्तसामान्यापेक्षया औषधी
नांसदाभ्यवहरणीयत्वेन प्राधान्यख्यापनार्थं दृश्यते च सामान्योपादाने सत्यपि प्राधान्यापेक्षया विशेषोपादानमिति ५ दुपक्वोसहि

भवत्युगया दुपका अग्निनाद्यचित्ताद्यौपधयदाज्ञगतायतीचारताचास्यप्रकृतुप्रमाभयवतःतुच्छोसहिभल्लगवदिति तुव्याससाराय्योप
धयोनिष्यन्नमुन्नफलीप्रभृतयसद्भजगोष्ठिमउतीगिराभनास्यल्पाचतल्लाईटमिरितिविचेतिगार्धित्तागिना अचिचितीकृत्यनभजगोचाभां
तितत्कारणेनापिभजगोतिचारो भवति त्रतसपेक्षत्वात्तस्येति इत्युच्यंपपातिचारागृत्व मलद्यगमनमेवाभयेयंतोमधुमद्यमांभराति
भोजनादित्रतिनामनाभोगातिक्रमादिभिरनेकैर्ज्ञंभवतीति कमाउणमित्यादिभ्रमं तोयदुपरिभोगवतं परतर्नाद्विक्तं कर्म प्रत्याएतामी

ततथणंभोथणतोसमणोवासएणं । पंचअद्वयारा । जाणियव्या । नसमाययियव्या । तंजहा । स
च्चित्ताहारे । सच्चित्तपडिववाहारे । अप्पञ्चोलिसहिभवत्तणया । दुप्पोलितोसहिभवत्तणया । तु

कर्मयकीप्रुद्धवेतिहांपछलीजे भोजननापुअतीचारतेअमणीपात्तकथायउने तथीजेहे पांचअतीचारपेवान्नाप्रगनजाणवाभगंतप्रसत
त्तातेजाणयातिकेअमणीपासकेसमाचरणानहीतेकेआपज्जसुआगकीधियाफेमपित्तयागारलेगलीसचित्तमेकीलेवाहारलेवे सच्चित्ताय
स्तुअनेअच्चित्तवसुएदेनुयोकोषायकालेवे ३ । अपपत्तयसुनेचनोभजणत्तरे ४ । जेमहिदेवीअसंकम्यानहो धणेगापेटप्रमयाधुको

त्येवं रूपं तत्र अमणोपासकेन पंचदशकर्मादानानिवर्जनीयानि दृग्गालकर्मोक्तिं अंगारकरणपूर्वकस्त्रिंशद्विक्रयएवं यदन्यदपि विज्ञिसमारंभपूर्वकं जीवनिमित्तादिपाकरूपं तदंगारकमर्मेति ग्राह्यं समानस्वभावत्वात् अतिचारताच्चास्याकृतं तत्प्रत्याख्यानस्यानाभोगादिनाऽलेव वर्तनादित्येवं सर्वत्र भावनाकार्या नवरं वनकर्मचनस्य तिष्ठेदन्पूर्वकं तद्विक्रयजीवनम् २ शकटकर्मशकटानां घटनविक्रयवाहनरूपं ३ भाटककर्म मूल्यायं गन्ध्यादिभिः परकीयभांडवहनं स्फोटकर्म कुहालहलादिभिर्भूमिदारणेन जीवनम् ५ दंतवाणिज्यं हस्तिदंतनखसंख

च्छेसिंहभक्षणाया । कर्मतोणं । समणोवासणं । मन्त्ररसकस्मादाणाइ । जाणियव्वाइ । नस
जावरियव्वाइ । तं । इंगालकर्म १ । वणकर्म २ । साडियकर्म ३ । भाडियकर्म ४ । फोडिक

लीफलीप्रमुख ५ । कर्मयकीपांचअतीचारऊवेअमणोपासकआवकनेपन्नरसकहतां १ पन्नरहकस्मादाननां ५ पांचअतिचारजाणवा
अमणोपासकेतिकेसमाचरवाअंगीकारकरवानहीतेकेहाइंगालकहीजेलीहालानोकर्म १ । वणकम्मवनस्यतीकर्म २ । वडागाडील
ऊडीगाडीकर्मकरावे ३ । उंठवलदतणोभाडोकरे ४ । हलकुदालेकरीभमीफोडे ४ । हाथीप्रमुखतणोदांतवेचे ५ । चमरीगाइप्रमुख

प्रतिकेवादीनां तत्कर्म कारित्यः क्रयेण तद्विक्रयपूर्वकं जीवनम् ६ लक्षवाणिज्यं संजातजीवद्रव्यान्तरविक्रयोपलक्षणं ७ रसवाणिज्यं सुरादिविक्रयः ८ विपवाणिज्यं जीवघातप्रयोजनं शस्त्रादिविक्रयोपलक्षणं ९ केशवाणिज्यं केशवतांदासीदाशगवौद्रहस्यवादिकानां विक्रयरूपं १० यंत्रपीडनकर्म यंत्रेण तिलेक्षुप्रभृतीनां यत्पीडनरूपं कर्म तत्तथा ११ निर्वाञ्छनकर्म वर्द्धितकरणं १२ द्रवगिदाणंदवान्नेर्बनान्नेर्दानं वितरणं चोत्पादयोधननिमित्तं दावाग्निदानमिति १३ सरदह तडागयोपगयातलसरः स्वभावनिष्पन्नं क्रुदो नद्यादीनां निम्न

स्मेषु । दंतवाणिज्ये ६ । केशवाणिज्ये ७ । रसवाणिज्ये ८ । लक्षवाणिज्ये ९ । विपवाणिज्ये १० । जंतपीलणकर्म ११ । निर्लुंक्षणकर्म १२ । द्रवगादावणिया १३ । सरदहतलावसो सणया १४ । अस

तणो केशवेचेतेलघृतमधुमद्यमांखणवेचेलाखवेचेसाजीसावूप्रमुखवेचे वचनागसोमलअमलप्रमुखवेचे तिलसरसवअलसीकरडप्रमुखनीघाणीपीलेउं ठघोडावलदतिणारेदागडांभदिरावे द्रवदेवेचेतमेमरीडादिकनेवाले सरोवरतलावद्रहआपरेचेतमेपाणीआणीनेसोसे कृतराकृकडामिनीमोरपारेवासूवासेनाप्रमुखनेपालेतिवारपक्षीआणंदनामागाथापतिअनर्थदंडुतणाच्यारप्रकारभगवंतेउपदिखा

तरः प्रदेशस्तडागं खननसंपन्नमुत्तानविस्तीर्णजलस्थानमेतेषां शोषणं गोधूमादीनां वपनार्थं १४ असईजणपोसणया असतीजनस्य दासी
जनस्य पोषणं तद्गाटिकोपि जीव नार्थं यत्तत्तथा एव मन्यदपि कूर्क कर्मकारिणः प्राणिनः पोषणस्य सतीजनपोषणमेवेति १५ कंदोप्येत्तिकंदोर्मः
कामस्तद्धेतुर्विशिष्टो वाक्प्रयोगोऽपि कंदोर्मोऽप्युच्यते रागोऽद्रेकात्प्रहासमित्रं मोहोऽदीपकं नास्ति भावः अयं चातिचारः प्रमादाच्चरितलज्जणो
नर्थदंडभेदव्रतस्य सहसाकारादिनेति १ कुकुद् इति कौकुच्यमनेकप्रकाराभुखनयनादि विकारपूर्विकापरिहासादिजनिकाभांडमिव विडं

इजणपोसण्या १५ । तयारणंतरं चणं । अणत्थदंडे च उविहे प्रणत्ते । तं । अवज्जाणा यारि ए । पमाया
यारि ए । हिंसप्पयाणे । पावकम्मोव ए सेतस्सणं । अण्डादंडवेरमणस्स । समणो वासगस्स । पंचअइ
याराजाणियव्वा । नसप्पायारियव्वा । तं । क्काणवट्ठणवन्नगविलेवणे । सहखुवरसगंधे । कत्थासण

तेकेहाअपयानाचरितकं । आर्त्तरोद्रधानकरे १ प्रमादाच्चरितप्रमादचौतवे २ हिंसाप्रदानश्चिंसाउपदेशपापकर्मोपदेशकर्म तेहतणा
अनर्थदंडवेरमणनामाव्रततेहतणाअमणोपासकआवकनेपांचअतीचारप्रधानमोटकजाणवातिकेसमाचरवानहीतेकोहा हास्यचेष्टा

यनक्रियाचयमपितथैव मोक्षरिएत्तिमौख्यधार्ष्ट्यं प्रायमस्त्यासंघप्रलापित्यमुष्यतेअथमतिचारः प्रमादप्रतस्त्यपापकर्मोपदेगप्रतस्त्यवा
नाभोगादिनैयसंजुत्ताहिगरणेति संयुक्तमर्थक्रियाकरणजममधिकरणसुद्रुतलम्सलादितत्ततिचारहेतुत्वात्ततिचारो हिंस्रप्रदाननि
वृत्तिधिययःयतोमौसालाद्यपिहिंस्रं गच्छादिकंनसमर्प्ययतिपरेपांतथापितेनसंयुक्तेनतेयाचिन्वाप्यर्थक्रियांकृतवैतितिसंयुक्तेतुतन्मि
मोस्तस्यतएवपिनिवारिताभवंति ४ उच्यभोगपरिभोगन्ति उपभोगपरिभोगविषयभूतानिन्यानिद्रुत्वागिन्यानप्रकृतेउच्योद्वेकोहर्षनका
लकादीनिभोजनप्रकृतेऽसनपानादीनितेपुत्रवृत्तिरिक्तमधिक्रमात्वादीनामनर्थक्रियासिद्धान्तपयिग्रिष्यतेतनुपभोगपरिभोगातिरिक्तं त

आभरणे । पङ्क्तिमणे । देवस्मियंसब्धं । १। कंदप्पे १ । कुक्षुर्द्रुप २ । ओहरीएअसंजुत्ताहिचारणे ४ ।

उवभोगपरिभोगातिरिक्ते ५ । तयागंतरेचंगं । सामादयस्सापंचअद्रुयारा । समणोवासएणंजाणिय

नकरेकन्दर्पकासयेवानकरेनेत्ताकिरिभाउचेदानकरेकण्डमसूलिंसानाउपगरणणकठाकरीनरागे ४ खानाद्विदानीसामणीउपदेय
देधेनेदेवेनही ५ तियारपणीभाणंदनामागायापतिषामायिकजतानापांचसतीचारउपदित्याअमणोपासाकदायकनेजाणियापर-

दुपचारादतिचारस्ते न आलोपभोगातिरिक्ते न परे प्रांस्नानभोजनादिभिरनर्थदंडोभवति अथंच प्रमादव्रतस्यै वातिचार इति उक्ता गुणत्र
तातिचारा अथ शिखाव्रतानां तानाह सामाद्वयस्वत्ति समो राग द्वे पविद्युक्तोयः सर्वभूतान्यात्मावत्पश्यति तस्ययः प्रतिक्षणमपर्वोपर्वज्ञानदश
नचारितपर्यायाणां निरुपमसुखहेतुभूतानामधः कृतचिंतामणि कल्पद्रुमोपमानलाभः ससायः सप्रयोजनमस्यानुष्ठानस्येति सामायिकं
तस्य सावद्ययोगनिषेधरूपस्य निरवद्ययोगप्रतिषेधस्वभावस्य चमणदुष्यणि ह्यारोत्तिमनसोदुष्टं प्रणिधानं प्रयोगोदुः प्रणिधानं कृतसामायि
कस्य गृहे कर्त्तव्यता कथयतां सुकुतदुः कृतपरिचिंतनमिति भावः वयदुष्यणि ह्यारोत्ति कृतसामाधिक्यव्रतस्थ निष्ठरसावद्यवाक्प्रयोगः काय

व्वा । न समारियव्वा । तंजहा । अणदुष्यडिहाणे २ । कायदुष्यडिहाणे । सामाद्वयस्वसति अकारण

याए४ सामाद्वयस्व अणबद्वियस्वकरणयाधू तयाणंतरंचणं देशावगासियस्वसमणोवासएण पंचअह

समाचारवानहीते केहासामायकमेवेठो धरनो कामचीं तवे सामायकमेवेठो कठोरवचनवोले सामायकमाहि अणपुं जेय केवेसे सामाय
कमेकीयो कालपूरोथयो किनही एहवेपोताने मनमेचीं तवे सामायकमेवेठो सामायकनो कालययो नहीं तिवारपहली सामायकने

दुष्पाणिचरणेत्तिष्ठतसामाधिकस्याप्रत्युपेक्षितादिभूतलादौकस्वरणादीनां देहावयवानामभिभूतस्यापनमिति सामाद्वयस्वसङ्घकरण
यत्ति सामाधिकस्यसंबन्धनीयास्तृतिः अस्यांवेलायांमयासामाधिकंक्षेत्रव्यंततत्तत्तत्वेवंरूपंस्वारंगंतस्याप्रवलप्रभादतयाचकरणं ४
स्तुत्यकरणं अणवद्वियस्वकरणयत्तिजनवस्थितस्याल्पकालीनस्यानियतस्यवासामाधिकस्यकरणमनवस्थितकरणमल्पकालकरणानंतर
मेवत्यजतियथाकथंचिद्वाकरोतीतिभावः इहचाद्यवयवस्यानाभोगादिनाऽतिचारत्वमितरद्वयस्यतुप्रभादवच्छलतयेति ५ देशावगांसि

यारजाणियच्चा । नसमाथरियच्चा । तंजहा । आणवणपञ्चोगे १ । पेसवणपञ्चोगे २ । सहाणुवा
ए ३ । खुवाणुवाए ४ । वहियापोगलपक्खवे ५ । तवाणंतंरुंचणं । पोसहोववासस्वसमणेवास

पारेतिवारपच्छीआणंदनामागायापतिदेशावगांसिकनामावत तेष्ठतणाअभणोपासकआववनेपांचअतीचारजाणवा परंसभाच रि
वान्हीतेकेहाघरयकीवस्वमंगावे १ । अथवामोकलेवलीङ्गंकारोकरे २ । इट्टं करीआपणपोजणावे २ । खुवदेग्वाडं पोतानो ४
वलीकाकरोनांखीनेआपणपोजणावे ५ । तिवारपच्छीआणंदनामागायापतिपोपधोपवासनाएहवेनासेवततेष्ठतणोअमणोपासकआव

यत्तिदिग्व्रतगृहीतदिक्परिमाणस्यैकदेशो देशस्तस्मिन्नवकासोगमनादिचेष्टास्थानं देशवकाशेन निवृत्तं देशवकाशिकंपूर्वगृहीतदि
क्वतसंचेपरूपंसर्वव्रतसंचेपरूपंचेति आणवणपञ्चो एत्तिद्वहविशिष्टावधिके भूदेशाभिग्रहे परतः स्वयंगमनायोगात्तदन्यः सञ्चित्तादिद्रव्या
नयने प्रयुज्यते संदेशकप्रदानादिना त्वयेदमानेयमित्यानयनप्रयोगः । पे सवणपयोगेति त्रिलाहिति नियोज्यः प्रेयस्तस्य प्रयोगो यथा भिगृहीत
प्रवीचारदेशव्यतिक्रमभयात् त्वया वस्य मेव गत्वामसगवाद्यानेयमिदं वातवक्तव्यमित्येवंभूतः प्रेयप्रयोगः रसद्वाणुवां एत्ति स्वगृहवृत्तिप्राका
राद्यावच्छिन्नभूदेशाभिग्रहे वहिः प्रयोजनोत्पत्तौ तत्र स्वयंगमनायोगात् वृत्तिप्राकारादिना प्रत्यासन्नवर्त्तिनो बुद्धिपूर्वकमभ्युक्ताकाशिता
दिशब्दकरणेन समवसितकान्बोधयन् शब्दानुपातः शब्दस्याऽनुपतनमुच्चारणं तादृशेन परकीयश्रवणविवरमनुपतत्यसाविति ३ रूवाणु
वा एति अभिगृहीतदेशाद्वहिः प्रयोजनसङ्गावैशब्दमनुच्चारत एव परेपां स्वसमीपो नयनाथं स्वशरीररूपानुदर्शनं रूपानुपातः ४ वहिया
मोगलापक्वु वेत्ति अभिगृहीतदेशाद्वहिः प्रयोजनसङ्गावैशब्दमनुच्चारत एव परेपां प्रबोधनाय लेक्षादिपुत्रलप्रचेप इति भावना इह चाद्यद्वयस्यानाभोगाद
तीचारत्वमितरस्य तु त्वयस्य व्रतसापेक्षत्वादिति । मोसहोववासत्ति इह पोषधशब्दोऽभ्यादिपूर्वसु रूढः तत्र पोषधे उपवासः पोषधोपवासः
सचाहारादिविषयभेदाच्चतुर्विधः इति तस्य अप्यडिलेहियेत्यादि अप्रत्युपेक्षितो जीवरक्षां चक्षुषाननिरीक्षितो उल्लांतचेतोऽवृत्तितया

ऽसस्यगुनिरीक्षितः शय्याशयनंतदर्थसंस्कारकः कुशकंवलफलकादिः शय्यासंस्कारकास्ततः पदत्वयस्यकर्मधारयेभवत्यप्रत्युपेक्षितः दुप्रत्युपेक्षितः शय्यासंस्कारकः एतदुपभोगस्यातिचारहेतुत्वादयमतिचारउक्त २ एवमप्रमार्जितशय्यासंस्कारकोपिनवरंप्रमार्जनं वसनांचलादिनाएवमितरौ द्वौनवरमुच्चारः पुरीषंप्रश्रवणंमूलं तयोर्निमित्तं भूमिः स्थंडिलं एते च त्वारोऽपि प्रमादतयातीचाराः ४ पोसहोववासस्त्वसमां अणुपालणव्यतिष्ठतपोपधोपवासस्यास्थिरचित्ततवाहारशरीरसत्कारा ब्राह्म्यापाराणामभिलपणादननुपालनं पौपधस्येति ५

एणं । पंचअइयाराजाणियव्वा । नसमायारियव्वा । तंजहा । अप्पडिलेहि यदुप्पडिलेहियसिज्जा संथारे १ । अप्पमज्जियदुप्पमज्जियसिज्जा । संथारे २ । अप्पडिलेहि यदुप्पडिलेहियउच्चारपासवण

कने पांचअतीचारप्रधानमोटकाजाणवापरंअमणोपासकेसमाचरवानहीतेकेहाअपडिलेहेसंथारेदूपडिलेहेसंथारेसिज्यासंथारेपाटलेवेसेअप्रमार्जितसंथारेदुप्रमार्जितसंथारेसिज्यायेवेसे अप्रतिलेखतभूमकायेदुप्रतिलेखतभूमिकायेमलमूलपरठवतोभूमिनजोवेइअप्र

अस्य चातिचारत्वं भावतो विरते वाधितत्वादिति । अहं संविभागस्येति अहं नित्यथासिद्धस्य स्वायं निर्वर्तितस्यैत्यर्थो गनादेः समितिसंगतत्वेन पञ्चात्कर्मादिदोषपरिहारेण विभजनं साधवेदानद्वारेण विभागकरणं यथा संविभागस्य सच्चित्तनिखेवेणेत्यादिसच्चित्तेषु बीज्यादिषु निक्षेपणमन्त्रादेरदाननुष्ठानमाह स्थानतः सच्चित्तनिक्षेपणमेवं सच्चित्तेन फलादिनास्य गनम् सच्चित्तपिधानं २ कालातिक्रमः कालस्य साधुभोजनकालस्यातिक्रमउल्लंघनं कालातिक्रमः अयमभिप्रायः कालमनमधिकं चात्रात्वा साधवो न गृहीष्यन्ति ज्ञास्यन्ति च यथा यददात्येवं विकल्पतोदानार्थमभ्युत्थानमतीचारः इति तथा परव्यपदेशः परकीयमेतत्तेन साधुभ्यो न दीयते इति साधुसमक्षं भणनं जानं तु साधवो य

भूमौ ३ । अप्यमज्जियदुप्यमज्जिय उच्चारप्राप्तवणभूमौ ४ । प्रोसहो ववासस्ससम्भं अणुणुपालयथा । तयाणं तरं चणं । अहं संविभागसु । पंच अइयाराजाणियव्वा । नसमारियव्वा । तंजहा । स

मार्जितभूमकाद्येदुप्रमार्जितभूमकायेमलम्बत्वादित्यणुपूजेथानकैनाखे ४ । प्रोसहो पवासनेमम्यक्कहतां भलीभांति पालेनहीति वारपच्छी अयाणंदनामागाथापत्तिश्चित्थसंविभागनामे एहवेनामेव तत्तिणरापांच अतीचारप्रधानमोठकाजाणिवापरं समाचरवाकहता अंगीकार

द्यस्यैतद्भक्तादिकं भवेत्तत्तत्कथमस्मभ्यं न दद्यादिति साधुसंप्रत्ययायं अथवा स्मादानान्मन्नादेः पुण्यमस्त्विति भणनमिति ४ मत्सरिता अ
परेणेदं दत्तं किमहं तस्मादपि कृपया हि नो वाऽतो ह मपि ददामीत्येवं रूपोदानप्रवर्तकविकल्पो मत्सरिता एते चातिचारएव न भंगानां नार्थ
मभ्युत्थानं दानपरिणते च दूषितत्वात् भंगस्वरूपस्य चैहवमभिधानात् यथा दाणां तरायदोसाणां देद्देदिज्जं तयं च वारेद्देदिज्जं वापरितप्पद्दइति
किवणत्ता भवे भंगो ? आवश्यकटीकायां हि न व भंगतिचारयोर्विशेषोऽस्माभिरवबुद्धः केवलमिह भंगाद्वित्वे कंकुर्वद्भिरस्माभिरिति चाराव्या
ख्याताः संप्रदायान्न वपदादिपुतया दर्शनात् जारिसञ्जो जइ भेओ जह जायइ जह वतत्थ दोस गुणा जयणा जह अइयारा भंगो तह भावणाने
या ? इत्यस्या आवश्यकचूर्ण्यो पूर्वगतगाथाया दर्शनादतिचारशब्दस्य सर्वभंगे ग्रायोऽप्रसिद्धत्वाच्च ततो नैवं यक्कनीये एतेति चारा उक्तास्ते भंगा
एवैति यथाये एते प्रतिव्रतं पंचपंचातिचारास्ते उपलक्षणमतिचारांतराणामवसेयानत्वधारणं यदाहुः पूज्याः पंचपंचाइयाराओ सुत्तं मि

च्चित्तनिक्खेवणया १ । सच्चित्तप्पेहणया २ । कालाद्रक्कमदारे ३ । परवदेशे मच्छरया । तयाणंतरं

न करणाते कोहाफासूहेवस्तु सच्चित्तभेले १ । सच्चित्तादिकाफलेकरअच्चित्तदांके कालआचारपाणीनो उल्लंघ्यापछेवोलावेपोतानी वस्तु

जे उवदं सिया तेना वहारण ठाए किंतु ते उवल नखणंति इदं चेह तव्यत व्रतविषयेऽनाभोगादिनाऽतिक्रमादिपदत्रयेण वास्वबुद्धिकल्पनया
 वा व्रतसापेक्षतया व्रतविषयं परिहारः प्रवृत्तिः सोतिचारो विपरीततायां तु भंग इत्येवं संकीर्णातिद्वारपदगमनिकाकार्या अथ सर्वविरतावेवा
 तिचारारम्भंति देसविरतौ तु भंगा एव यदाह सम्बन्धे विषय ईदृशारा संजलणाणं तु उदयश्चोद्धतिमूलच्छेज्जं पुणोद्भववारस एहकसायाणं अतो
 च्यते इयं हि गाथा सर्वविरतावेवातिचारभंगोपदर्शनार्थं न देशविरत्यादिभंगदर्शनार्थं तथैव वृत्तौ व्याख्यातत्वात्तथा संज्वलनोदयविशेषे
 सर्वविरतिविशेषस्यातिचारा एव भवंति न मूलच्छेज्जं प्रत्याख्यानावरणादीनां तदेव पञ्चानुपव्यां सर्वविरत्यादीनां मूलतः छेदो भवतीत्येवं
 भूतव्याख्यानांतरेऽपि न देशविरत्यादावतिचारभावः सिद्धयति यतो यथा संयतस्य चतुर्थानामुदये यथाख्यातचारित्रं भूतस्य तीतरच्चारित्रं
 सम्यक्तं च सातिचारमुदयविशेषान्निरतिचारं भवतीत्येवं तृतीयोदये सरागचरणं भूतस्य तद्देशविरतिसम्यक्ते सातिचारो नि
 रतिचारेषु प्रत्येकं तथैव स्यातां द्वितीयोदये देसविरतिर्भूतस्य तत्तथैव द्विधा स्यात् प्रथमोदये तु सम्यक्तं भूतस्य तीति एव चैतत्कथमन्य
 था सम्यक्तातिचारेषु द्वैशिकेषु प्रायश्चित्तं तप एव निरूपितं सार्विकेषु मूलमिति अथानं तानुबंधादयो द्वादश कथायाः सर्वधातिनः संज्वलना
 स्तु देशधातिन इति ततश्च सर्वधातिनामुदये मूलमेव देशधातिनां त्वतिचार इति सत्यं किंतु यदेतर सर्वधाति त्वं द्वादशानां कथायाणां तत् सर्ववि

रतापेक्षमेव शतकचूर्णिकारेण व्याख्यातं न तु सम्यक्तादौ चेदमिति तथा हि तद्वाक्यं भगवत्प्रणीयं पंचमहव्ययसङ्ग्रहद्वारसमीलंगसहस्र
कलियंचारित्तं घाण्टित्तिसब्बघाट्टणोति किञ्च प्रागुक्तोपदर्शितायाः जारिसञ्चोद्भूत्यादिगाथायाः सामर्थ्यादतिचारभङ्गोद्देशविरतिस
म्यक्तयोः प्रतिपत्तव्याविति अपच्छिमेत्यादिपञ्चिमेवापञ्चिमाभरणं प्राणत्यागलक्षणं तदेवांतोमरणांतस्तत्र भवामारणान्तिकासंलि
ख्यते कथं यत्तेशरीरकषायाद्यनयेतिसंलेखनातपोविशेषलक्षणं ततः पदत्वयस्य कर्मधारयस्य आभोगोपणासेवनातस्याआराधना अखंड

चरणं । अपच्छिममारणं तिसंलेहणा । उक्तसूणाराहणाए । पंचअद्वयाराजाणियव्वा न समारिय
व्वा तंजहा । इहलोगांसं सप्पओगे १ परलोगांसं सप्पओगे २ । जीवियांसं सप्पओगे ३ मरणांसं सप्प

पराद्वकहे अहंकारकरीने विहरावे तिवारपक्खीआणं दनामागाथापतिच्चिवे अपच्छिमच्छेहडलीआउखेपुणं होतांसं लेहणाकहीजेतिण
आपणाअणसणआराधिवानेविषेअमणोपासकआवकनेपांचअतिचारजाणवापरंअंगीकारकरणानही तेकेहाइहलोकेअणशणयकां
चींतवेमनुयांमेराजामंतीउज्ज्यापरलोकरेविषेचींतवेउज्जंइंद्रज्योदेवताउज्ज्यो १ महिमाउतांयकांविचारिच्यारिदिनजीवुंतोभलो ३

कालकारणमित्यर्थः अपथिममारणांतिकसंलेखनाभ्योपनाराधना तस्याद्ब्रह्मलोगेत्यादि द्रव्यलोकमनुष्यलोकसस्त्रिन्नायंसाभिलाषस्त-
स्या प्रयोगद्ब्रह्मलोकशंसाप्रयोगः अष्टौस्यांजन्मान्तरे अमात्योवेत्येवंरूपाप्रार्थनाएवं परलोकाशंसाप्रयोगोदेवोहंस्यामित्यादिजी-
विताशंसाप्रयोगोजीवितं प्राणधारणं तदाशंसयेत्तदभिलाषस्य प्रयोगेयदिबहुकालमहंजीवेयमिति अयं हि संलेखनावानुक्त्विद्व-
स्त्वमाल्यपुस्तकवाचनादि पूजादर्शनाद्वहुपरिवारावलोकनास्त्रोक्तस्त्वावा अवगच्छैवंमन्येतयथा जीवितमेवश्रेयः प्रतिपन्नानशनस्या

अंगिष्ठ कामभोगांसंसप्यश्रोगिष्ठ । तएणंसिआणंदिगाहावद् । समणस्सभगवतोअंतिएंपंचाणुव्वयिं ।
सत्तसिक्खावद्दयं । दुवालविहंसावगधम्मं पडिवज्जइत्ता । समणंभगवंमहावीरं । वंदइणमंसइर

शरीरेपीडादेखीनेचींतवेमरणवेगोद्धवेतोभलोयद्दरूपरसगंधस्पर्शआरप्रकारनाकामभोगचिंतितिवारपच्छी आणंदएहवेनामेगाथा
पतिगृहस्यछेतिकोअमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरेसमीपपांच ५ अणुव्रतिरूपीधम्मं तेतिमहीअनेवलीसातशिल्ला
व्रततेकेहवासम्यक्तनान्मूलवारहप्रकारेआवकनोधम्मं अंगीकारकरे अंगीकारकरेनेहिवेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकर

पियतएवंविधामदुद्देशेनविभूतिर्वर्त्ततइति ३ अरणाशंसाप्रयोगःउक्तस्वरूपपूजाद्यभावेभावयत्यसौयदिशीघ्रंस्त्रियेहमितिस्वरूपइति ४ कामभोगाशंसाप्रयोगोयदिसेमानुष्यकासभोगादिव्यापाराः संपद्यन्तेतदासाध्विति विकल्परूपा ५ नोखलुइत्यादिनोखलुममभदं तभगवन्कल्पतेयुज्यते अद्यप्रभृतिइतः सस्यक्तप्रतिप्रत्तिदिनादारभ्यनिरतिचारसस्यक्तपरिपालनायतज्जतनामाश्रित्यअन्न उत्थिए त्ति जैनपूयाद्यदन्यत्यूयंसंधान्तरंतीर्थान्तरमित्यर्थस्तदस्त्रियेपांतिन्ययूयिकाचरकादिकुतीर्थिकास्तान् अन्ययूयिकंदेवतानिवाहरि

त्ता । एवंवयासी । गोलुभूतंतेकाप्पइ । अज्जप्पभिईअणउत्थियावा । अणउत्थियदेवयाणिवा । अणउत्थियपरिगहियाणिवा । अरिहंतचेइयाइ । वंदित्तएवाणमंसित्तएवा । पुब्बिअणालत्तेण ।

तिकांनितीनप्रदक्षणादेइनेवांदेनमस्कारकरेनमस्कारकरीनेएहवोकेहेनोक्कहतांनकल्पे खलुनिच्चयहेभगवन् आजदिनऊंतीपछेमानु नहीअन्यतीर्थीनातपस्वीने अन्यतीर्थीनामिथ्यात्वीदेवतावलीतथाअन्यतीर्थींच अरिहंतनापरिगृहीततेविंवतेहनेआजपछींचेत्यनेमन वचनकायायेवांदियानहीनमस्कारकरवोनही पछलीतेहनेविणवोलेवोलाववानहीवलीतेनेआपसंलापवारवारवोलाववानहीकल्पे

हरादीनि २ अन्ययूथिकपरिगृहीतानिवा अर्हच्चै त्वानिअर्हत्प्रतिमालक्षणानिवथाभौतपरिगृहीतानिवीरभद्रमहाकालादीनिव
न्दितुं वा अभिवादनं कर्तुं नमस्यतुं वा प्रणामपूर्वकप्रशस्त्रनिभिर्गुणोत्कीर्तनं कर्तुं तद्भक्तानां सिध्यात्वस्थिरीकरणादिदोषप्रसङ्गादि
त्यभिप्रायः तथापूर्वप्रथममनालक्षे नमसता अन्यतीर्थिकैस्लानेवालपितुं वासकृत्वम्भाषितुं संलपितुं वा पुनः पुनः संलापकतुं यतस्तेतस

आलवित्तएवासंलवित्तएवा । तसिंअसणंवा४ । दाउं वाअणुप्पयाउं वा । णणत्थ । रायाभिओगे
णंगणाभिओगेणं । वलाभिओगेणं । देवयाभिओगेणं । गुरुनिगहेणं । वित्तिकंतारेणं । कप्पइमे
समणेनिगंगंथे । फासुएणं एसणिज्जेणं । असणपाणखाइमसाइमेणं । वत्थपडिगगहकं वलपायपुंछणे

वलीतेहनेधम्मं हेतअशनपानखादिमखादिमज्जुदेवुं नहीअनेरानेकहीआजपक्कीनदिराउं एतलेआगारेमोकलोराजापोतानु ईश्वर
नेआदेगसर्वलोकमिलीने कहेकोइकवलवन्तनमावेनेकोकोइदेवताधिष्ठितनमावेमाताअनेपितातेहनेआदेखेकन्तारकालपडेतोदेवो
वांत्ये वलीसुभानेअमणसाधुनिअं यजिकेमहाच्छपितिकानेप्रासुक४२ दोषणेकाररहितएहवोअशनपानखानिमाखादिमचारिप्रकारनो

तरायोगोलककल्पाः खल्वासनादिक्रियायां नियुक्ता भवन्ति तत्रत्ययच्चकर्मबन्धः स्यात् तथा लापादेः सकाशात्परिचयेन तस्यैव तत्परिजनस्य
वामिथ्यात्वप्राप्तिरिति प्रथमालप्ते नत्वसंभ्रमं लोकापवादभयात्कीदृशस्त्वमित्यादि वाच्यमिति तथा तेभ्योन्ययधिकेभ्योऽप्यनादिदातुं वा
सक्यत् अनुप्रदातुं वा पुनः पुनरित्यर्थः । अयं च निषेधो धर्मबुद्ध्यैव करणयातु दद्यादपि किं सर्वथानकल्पतेत्याह न न्नत्यरायाभिउगेण
तिलतीयायाः पञ्चम्यर्थत्वात् राजाभियोगं वर्जयित्वेत्यर्थः राजाभियोगस्तु राजपरतन्त्रतागणः समुदायस्तदभियोगो वक्ष्यतागणाभि

रणं । पीठफलगसिज्जासंथाररणं । ओसहभेसज्जेणयप्रडिलभेमाणस्स । विहरत्तएत्तिकहु । इमं ए
याणुखुवंअभिगगहं । अभिगिल्लुइरत्ता । पसिणांदुपुच्छइरत्ता । अद्वाइआइयइसमणं भगवंसहा

आहारअनेवस्वपडिगगहकहतांपालोकांवलीपादपुच्छकहतांपुच्छणोपीठकहतावाजवटफलगपाटीयोगिज्जाअनेसंथारोवलीअने साधुने
ओषधेभेपजप्रायवस्तुएहवीसाधुनेयोग्यप्रतिलाभतोयकोविचरेत्ताधुदानफलजाणी एहवोताहयरूपअभिग्रहतिणरोअभिग्रहकहतांग्र
हण्णकरेवलीप्रअविशेषपूछेअर्थविचारकरेअंगीकारकरेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीनेतिखुत्तोतीनप्रदक्षणादेइनेवां देवादीनेअमणभ

योगः तस्मात् बलाभिओगोनामराजगणव्यतिरिक्तस्य बलवतः पारतन्त्र्यदेवताभियोगोदेवपरतन्त्रतागुरुनिगन्धो मातापितृपार
बन्धुं गुरुणां वाचैत्यसाधुनां निग्रहः प्रत्यनीककृतोपद्रवो गुरुनिग्रहखलोपस्थिते तद्रक्षार्थमन्ययूथिकादिभ्योदददपिनातिक्रामति
सम्यक्तमिति वित्तीकं तारेणंति वृत्तिर्जीविकातस्याः कान्तार मरण्यन्तर्दिवकान्तारं चेतं कालोवाटत्तिकांतारं निर्वाहाभावइत्यर्थः
तस्मादन्यत्तन्निषेधोदानप्रणामादेरिति प्रकृतिमिति पडिगन्धंति पावंपीठंति पट्टादिकं फलकं भेसज्जंति पथ्यं अ

वीरं । तिक्वुत्तोवंदइत्ता । समणस्स भगवओमहावीरस्स । अंतियाओ । दूइपलासाओचेइयाओ
पडिणिखमइत्ता । जेणेववाणि यगामेणयर । जेणेवसरणिहे । तेणेवउवागच्छिइत्ता । सिवा

गवन्तज्जहावीरखानीचरमतीर्थंकरतिकारेसम्भीपड्डंतीदूतिपलासनामाचेत्यवनखण्डड्डंतीनीकलेनिकलीने जिणदिसकानीवाणि य
गामएहवेनासानगरजिणेदिसीनेपोतानोघरअच्छेतिहांपोतानेघरेआवेआवीने पोतानीखिवानन्दाएहवेनामेभारयातिणप्रतेएहवोका
हेइणप्रकारेखलुनिचयहेदेवानुप्रियअह्वेअमणभगवन्तओमहावीरचरमतीर्थंकरतिकारे समीपविनयमूलधर्मसंभल्योतेधर्मअच्छेतिको

शुद्धं भारित्यं । एवं वयासी । एवं खलु देवाणुष्मिण । समणस्स भगवओ महावीरस्स । अंतियं धम्मं णिं स
 भे । सेवि एमे धम्मं । इच्छि एपि डिच्छि एअभि सुदूए । तं गच्छणं तु अं देवाणुष्मिण । समणं भगवं महा
 वीरं । वंदाहि । जावपज्जुवासाहि । समणस्स भगवओ महावीरस्स अंतियं । पंचाणुव्वत्तियं । सत्त
 सिक्खावत्तियं । दुवालसविहं । गिहिधम्मां पडिवज्जाहि । तएणं सासिवाणं दाभारिया । आणं देणं

अह्मारे मनमेरुच्योते धर्मदुख्यो वारवारवांछ्यो अभिसामखपणे करुच्यो ते भणी तु ह्ये देवानु प्रिया समो सरणे जईने अमण भगवन्त महावीर
 स्वामी चरमतीर्थं करने तु ह्ये पिणवां दोयावत् शुद्धे पर्यु पासना सेवा करो अमण भगवन्त महावीर स्वामी चरमतीर्थं करतिकां रे समीपे पांच ५
 अणुव्रतरूप अने अने सात ७ शिखाव्रतरूप इणे प्रकारे वारे १२ भेदे करी ने गिहधम्माक चत्तां आअक धर्मनु अंगी कारो तिवार पछी ते शिया
 नन्दा एह वेना मे भार्या आण न्दना माअ भणो पासक आवक पासो इसावचन सुग्याय कामन भे च पर्यामी सन्तो पपामी कोटि भिक्खु पुरसक ही जे
 आजाकारी पुरुष पतिकाने ते डावे ते डावी ने इस्सो कहें उतावली छे शी प्रगति वेग जे हनो एह वोरय जोड़ी वां दण जावे यावत शुद्धे पर्यु पासना के

द्वाद्दतिउत्तरभूतानर्यात् आददातिलघुकरणद्रत्यत्रयावत्करणक्षुकरणजुत्तंजाड्वयमित्यादियानवर्णेकोव्याख्यास्यमानसप्रमाध्ययनव

सप्रणोवासरणं । एवंवुत्तासमाणाहृदुडा । कोडुंविद्यपुरिसिंहवेइत्ता एवंवयासी । खिप्पामेव
लङ्गकरणंजाव । प्रज्जुवासति तएणंसमणेभगवंसहावीरे । सिवाणंदाएभारियाए । तीसियमहइ
धम्मकहा । तएणंसासिवाणंदा । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मं सुच्चाहृदा । जाव

गिहिधम्मं पडिवज्जइत्ता । तामेवधम्मियं । जाणपवरंदुल्लुहइत्ता । जामेवदिसिंपाउम्भूया ।

वारइपपदानेधर्मकथाकहे १२ वारइपपदानेधर्मकथाकहे
वाकरेतिवारिअमणभगवन्तमहावीरस्वामीशिवानन्दाएहवेनामेभार्यातिणप्रतेतिवारइ तेहवीमोटी १२ वारइपपदानेधर्मकथाकहे
तिवारपच्छीतिकासिवानन्दाएहवेनामाभार्याअमण भगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरे समीपधर्मसाभलेसांभलीनेहर्षवन्त
ल्लुवेजिमआणंदआवकनेधर्मरुच्योतिमसिवानन्दापिणधर्मनेअंगीकारकरेकरीने तेहीजरीतेप्रदक्षणादेवे प्रदक्षणादेइनेधर्मजानुप्रव
हणैवैसैसीनेजिकेदिसीआवील्लतीसिवानन्दाएहवेनामेजियेदिसीजावेतिवारिहेभगन् पूज्यभगवन्तगौतमस्वामीअमणभगवन्तमहा

तामेवदिसिंपडिगया । भंतैत्ति । भयवंगोयमे । समगुंभगवंमहावीरवंदइरत्ता । एवंवयासी ।
 भंतैआणंदेसअणेवासए । देवाणुप्पत्राणं । अंतिएसुंहेजावपवत्तएणोइरण्ढे । गो । तएणंसेआणंदे
 णंसमणेवासएणं । वहूणंवासाइसमणेवासगपरियायंपाउणीरत्ता । जावसोहम्मैकप्पे । अरुणा
 भेविमाणेदेवत्ताए उववज्जिहति तत्थणं । अत्थेगइयाणंदेवाणं । चत्तारिपल्लिवमाइठिइप्रणत्ता ।

वीरस्वामीनेवांद्वांदीनेएज्जवावचनकहेहेभगवन् आणंदनामाअमणोपासकआयकहेदेवानुप्रियतुत्तारिसमीपगृहस्थावासश्रंङ्गीने
 दीक्ष्यालेस्येकीनहीनाहीएअर्थनऊस्येहेगोतमतियारेते आणंदनामा अमणोपासककीजेआयकवज्जकहतांधणावरसताईआवकपणो
 आत्रकपणानोपर्यायपालसीपालीने यावत्तुगद्धेसौधर्मदेवलोकेअरुणाभएचयेनामे विमानने विपे देवतामोटीअद्विवंतपणे करीनेउ
 पजसीहेगोतमतित्थाविमाननेविपेकितराएकदेवतारोआयुअरौस्वित्तियारिपल्लोपमवअाणी उपदीसीतिगविमानेआणंदअमणोपा
 सकनेच्यारिपल्लोपमआयुअानीदेवसंबंधीयअाणीअथेतिवारपकीअमणभगवन्तमरावीरस्वामीअण्णयाकहताअन्यदाप्रसायेजनपददे

तत्पणं । आणंदस्सणं । चत्तारिपलिउवमाइठिदूपणत्ता । तत्तेणं समणे भगवं महावीर । अणया
कयाइ । वहिया जाव विहरति । तत्तेणं से आणंदे समणे वास एजाए । अभिगय जीवा जीवे । जाव पडि
लाभे माणे विहरइ । तएणं सासिवाणं दाभारिया । समणे वासिया जाया । जाव पडिला भे माणी विह
रइ । तएणं तस्स आणंदस्स । समणे वास गस्स उच्चावएहिं । सीलव्वय गुण वेर मण पच्चक्खाण पोस होव

शसां हे विचार करेति वार पच्छी ते आणंदं अमणो पासक कहां आव कळवो सम सपणे करि जाण्या के जीव अजीव तिणे यावत् शब्दे साधु ने प्रति
लाभ तो साधु ने दान देतो विचरेति वारे तिका सिवाणं दाए हवे नाने भार्या अमणो पासिका आव कणी ऊई तिणे पणन वत तत्व जाण्या साधु ने प्र
तिलाभति विचरेति वार पच्छी आणंदं एहवे नाने अमणो पासक आव कळे तिको उत्तरोत्तर सीलव्वत नावारे इतनी अने रा गुण धार तोय को पच्च
क्खाण पौषध उषवास आंवल एहवात पकर तोय को आपणि आलाने सुधभाव तोय को चवदश संवत्सर कहिजे १४ वरस उलंघ्याथ कां हि वेपन्न
रसक कहां पनरमो १५ वरस ने अन्त एक ही जेमध्य तिणे वत्तमान थका अणदा कहां एकादा प्रसावे आधी रात्र तिण समय ने विषे धर्म जागर

दवसेयः महावीरस्स अंति अते भवा आंति कीमहावीरस्समीपास्युपगतेत्यर्थः स्वां धम्मपणत्ति ति धर्मप्रज्ञापनामुपसंपद्यां गीकृत्यानुष्ठानद्वार

वासेहिं । अप्पाणं भावेमाणस्स । चोद्दससंवच्छराइं वीद्दकं ताई । पण्णरस्ससंवच्छरस्स । अंतरावह
माणस्स । अण्णयाकयाइं । पुब्बरत्ता० । धम्मजागरियं जागरमाणस्स । इमेयाखुवे । अज्झत्थिए ।
ससुपन्ने । एवंखलुं अहं । वाणियगामेनयरि । वहूणं ईसरजावसयसावियकुटुं वजावआधारि । तं ।
एतेणं वक्खेणं । अहंणे संचाएमि । समणस्स भगवतो । महावीरस्स अंति एधम्मपणत्तिं । उपसंपज्जि

णकरतां यकां धर्मसंवधीमनोरथचीतवतां यकां एहवा एता ह्यमनसेभावआवे एतला दिवससे कुटं वनेपाल्यो एहवो मनने विषेभावआवे इणे
प्रकारे निच्चयसोळं वाणीयगामनगरते हतणे विषे वहूणं कहां धणाईसरसेठसेनापतिमन्तवीयावत् शब्दे आपणासजनवर्गसगासंवधीकु
टं वतिणसे आधारभूततिणेळं इणे प्रकारे एतलां यकीळं व्याप्तिपणो करीनसकुअमणभगवंतमहावीरस्सामीचरमतीर्थं करतिकां रिसमी
पसूधा धर्मनीप्रज्ञप्तिउवसंपदालेईने धर्मम्यानकरतो यको विचरतो हि वेसुभने अयकल्याणकारी एहवो प्रभातकाले सुखं उगेयके विपुलधणा

तः जहापूरणोत्तिभगवत्यभिहितो बालतपस्वी सवयास्वस्थाने पुत्रादिस्थापनमकरोत्तथायं कृतथानित्यर्थः एवं चासौ कृतवान्विचलं असुराणां
 ण खाइमंसाइमं उवक्खड़ावित्तामित्तनाइ नियगसंवधिपरिजणं चामं तेत्तातं मित्तनाइ नियगसंवधिपरिजणं विउलेणं वत्थगं धमस्सालंका
 रेणं सकारेत्तासम्भाणेत्तातस्सेवमित्तनाइ नियगसंवधिपरिजणस्सपुअओजेइपुत्तंकुटुं वेढावित्तेत्तिनायकुलंसित्तिस्वजनगट्ठे उवक्खडेत्ति

ताणं विहरित्तए । तं । सेयं खलु ममं कल्लुं जावजलंते । विपुलं असणं ४ । जहापूरणो । जावजेइपुत्तं ।
 कुटुं वेठवित्ता । तं । मित्तजेइपुत्तं च आपुच्छित्ता । कोल्लाएसं निवेसेणायकुलंसि । पोसहसालं प्रडि
 लेहित्ता । समणस्स भगवओ । अंति एधमपणत्तिं । उवसं प्रज्जितानं विहरित्तए । एवं संपे ० । कल्लुं वि

असन १ पान २ खादिमं ३ स्वादिमच्यारि प्रकारानापूरणं रंधावीयावत्तथब्दे जठपुत्रने सर्वकुटं वनोभारं पीतिणमित्तजठपुत्रवड़ापुत्र
 नेपुच्छीसपुच्छीने कोल्लागसं निवेसे ज्ञातकहीजेसगादिकने कुलेति हापोसहसालाने पडलेहीने अभणभगवंतमहावीरखाभीतिकां रेसमीप
 धर्मसंवंधी प्रज्ञाप्तिकर्तव्यरूप उपसंपदालेईने धर्मध्यानमेविचरं एहवोमनमेविचारेप्रभाते उगेयकेतिमचीतथोद्धतोतिमकरेमित्तवर्ग

उलं । तद्देव । जिमितभुत्त । तंमिन्नविउलेणं । पुप्फसकारेद्रसमाणेद्र । समाणेद्रत्ता । तस्सेवमि
त्तपुरओ । जेदुत्तं । सद्देवैर्द्रत्ता । एवंवयासी । एवंखलुपुत्ता । अहंवाणिगयगामे । वहूणिंईसर
जहाविंतिद्र । जावविहरित्तए । तंसेयंखलुममद्रयाणिं । तुमंसायस्सकुटुंबस्स । आलंवरणधद्वावित्ता ।
जावविहरद्र । तएणंजेदुपुत्ते । आणंदंभासमणे० । तहत्तिएयमदं । विणएणंपडिसुणेद्र । तएणंसे

नेजीमाद्यापच्छीतिगंमितसंधीने विपुलघणाफलफुलपानद्युपारीतिणेकरिसत्कारकरे वज्रप्रकारेकरसन्मानकरेतिक्केहीजमित्तसगा
संधीखजनपुरुषपतिगारेआगेवडापुत्रतेरुनेबोलायेबोलावीनेलोकसमद्येएद्वयोक्केह प्रणप्रकारेनिययअद्वोवडापुत्रजं वाणिगयगामना
मातिगमाहिमद्दणं कचतांघणाईसरराजाप्रमुत्थमंतवीप्रमुत्पत्तितांरीपरे कामनीचिंताकरतोविचरं तिकोश्चियेनिययतद्दनेमिच्चा
समापुंछं एतुत्तारास्वजनन्यातीगोतीकुल्वंतिगतागोआलंवरणकहीजिआधारभारतिकोत्रवीनेयावतग्गदेविचरेइतिवारपच्छीतेवडोपुत्र
आणंदनामाअमणोपासकनोयचनसांभले सांभलीनेतचत्तिकरे तचत्तकरीनेएद्वयो अय्येविनयसंनितमां भलेसांभलीनेतिवारते

आणंदिसमणेवासए । तस्सेवमित्तपुरओ । जेदुपुत्तंकुडुवेठवेइरत्ता । एवंवयासो । माणंदेवातुवेअ
 ज्ञाप्यभिंद । केइममंवडसुकज्जेसु । आपुच्छंतंवा । पडिपुच्छंतंवा । ममअट्टाए । असणंवा४ ।
 उवक्खडया । उट्ठकरेउवा । जेदुपुत्तमित्तणइ । आपुच्छइरत्ता । सयाओगिहाओ । पडिणिकव
 मइरत्ता । वाणियगामंणयर । मज्झंमज्झंणं । गिणगच्छइरत्ता । जेणवकोल्लाएसन्निवेसिजेणव

आणंदएइवेनामे अमणोपासकआवकछेतिकोतिके मित ज्ञातिसगासंवधीतिकांरेआगेजेठपुलवडापुल ने आपणेठिकाणेपेथापीने
 एइवोलोक्कसमव्येकहेअहोमित्ततातीपुरसाअहोदेवातुप्रियाआजडं तीपछेसुभनेमतपूछउधरनीवसुधरनोकासकाजतेभणीसुभनेम
 तिपूछज्येवारंवारकहणेमतपूछजोवलीठह्येमाहरेअर्थअसनपानखादिसखादिसआहारमतारांधोपरनेकहीनेमतारांधोहिवे आणं
 दवडापुलनवलीन्यातीगीतीने पूछेआज्जालेवेलईनेपोतानउधरअछेतियवरडं तीपोतेनीकलेपोतेवरडं तीनीकलीनेवाणियगामएइ
 वानामेनगरतिणेमध्यभागकहताविचाले विचालेड्डनेनीकलेजिणेदिसीकोलाकएइवेनामेसन्निवेशकेजिहांसिलज्जातिनावरतिहा

उपस्करोत्तराध्यतु उपकरेत्ति उपकरोतु सिद्धं स च द्रव्यांतरैः कृतोपकारमाचितगुणांतरं विद्वात्पदमैति एकादगानामाद्यं उपासकप्रति

नायकुले । जेणेव पोसहसाला । तेणेव उवागच्छद्द्त्ता । पोसहसालं पमज्जद्द्त्ता उच्चारपासवण
भूमिंपडिलेहद्द्त्ता । द्द्वसंधारं संघरद्द्त्ता । द्द्वसंधारयंदूहद्द्त्ता । पोसहसालाते पोसहिते । द्द्वस
संधारोवगये । समणसभगवओअंतियं । धम्मपणत्तिं । उवसंपज्जित्ताणं विहरद्द्त्ता । तएणं सेआणंदे
स० । पढमं उवासगपडिमं उ० । विहरद्द्त्ता । पढमं उवा० । अहासुत्तं४ । समं काएणं फासिद्द्त्ता । जाव

जेजिणेदिस्सी पोपधउपात्रयगालाअत्तेतिचां अयिआवीकरीनेपोसहनीमालतेभणीप्रमाज्जनपुं जनकरेपुंजीने उच्चारपासवणभम्मवडी
नीतिअनेलवुनीतनीधूमकानेपडिलेहेक्कलीफियेउभनोसंधारोसंघरेकरउभने संघारेउपरदेनेवैसीनेपोपधगालानेयिपोपधसच्चित
उभनेसंधारैवैठोयकोअमणभगवंतनहावीरस्वामीतिकारे समोपधमंरूपणी धर्मसंधीप्रग्यप्ति उवसंपदातिगनेअंगीकारकीधीयेतेह
नेविचरेतिवारपक्कीआणंदनामाअमणोपासकचियेपक्कली । मासनीधर्यनयतिमाअंगीकारकरे अंगीकारकीनेविचरेपहिलीप्रति

मायावक्तोचिताभिग्रहवैशेष्यरूपमुपसंपद्यविहरतितस्याच्चेदस्वरूपं संकादिससङ्गविरहितसम्माहं सणजुओजो जंलसेसगुणविष्यमुको ए
 साखलुहोद्वपद्वमाद्योसम्यग्दर्शनप्रतिपत्तिश्चास्यपूर्वमयासीत् केवलमिहशंकादिदोषराजाभियोगाद्यपवादवर्जितत्वेनतथाविधसम्यग्
 दर्शनाचारविशेषपालनास्थुपगमेनचप्रतिमात्वंसंभाव्यतेकथमन्यथासावेकमासप्रयमायाप्रतिमायापालनेनद्वौमासौद्वितीयायाः पाल
 नेनएवंवावदेकादशमासानेकादश्याः पालनेनपञ्चसाद्वर्णिगवर्षाणिपूर्वितवानित्यर्थः ततोवक्ष्यतीतिनचायमर्थेदिशा श्रुतस्कांदादुपल
 भ्यतेअद्वामावरूपायासास्याः प्रतिपादनात् अहासुत्तंसूतिसूतानतिक्रमेणयथाकल्पप्रतिमाचारानतिक्रमेणयथामार्गंजावोपसमिकमा
 वानतिक्रमेणअहत्तच्चन्ति यथातत्वं दर्शनप्रतिमैतिशब्दास्यान्वर्थानतिक्रमेणफासेइतिस्य श्रुतिप्रतिपत्तिकालेविधिनाप्रतिपत्तेःपालेन्ति
 सततोपयोगंप्रतिजागरेणरच्चतिसोहइतिसोभयतिगुरुपूजापूरस्वरंपारणकरणेनसोषयतिवानितिचारतयातिरइत्तिपर्णैपिकालाव
 धा वदुयंधात्यागात् कीर्त्तयेति तत्समाप्तावेदमिदंचेद्वादिमध्यावसानेपुक्तत्वं मयातत्कृतमितकीर्त्तनात्आराधयतिएभिरेवप्रकारैः
 संपूर्णैः निष्टंनयतीतिदोच्चंतिद्वितीचां व्रतप्रतिमामिदंचास्यास्वरूपं दंसणपडिमाजुत्तोपालंतोषुब्बएनिरइयारेअणकंपाइगुणजुत्तजी
 वोइहहोद्ववयपडिमातच्चन्तिद्वितीयां सामाधिकप्रतिमांततस्वरूपमिदंवरदं सणवयजुत्तोसामाइयं कुणइजोउसंभासुउकोसेणंतिमासं

एसासामाद्वयप्यङ्गिमाचउत्थंतिचतुर्थीपोषषप्रतिमैवरूपांपुञ्जोदियपङ्क्तिमजुओपालइजोपोसहंतुसंपत्तं अट्टमिचउद्विसाद्वसुचउरोमासा
चउत्थीसापंचमंति पंचमींप्रतिमांप्रातिमंकायोत्तर्गप्रतिमामित्यर्थः स्वरूपंचास्याः सम्मगुणव्ययगुणवयसिक्खावयंवथिरोयनाणीयअट्ट
मिचउद्वसीसुपङ्क्तिमंगएगराद्वयंसिणाणवियडभोईअस्तानोअरात्रिभोजीचेत्यर्थः मउडीकलोमुत्कलकच्छइत्यर्थः दिवसवंभयारियं
राइपरिमाणकडोपङ्क्तिमावज्जे सुदियहेसुभायइपङ्क्तिमाद्वटिओतिलोयपुज्जेजियकसायेनियदोसपच्चणीयंअणं वापंचजामासाच्छट्ठंति
पट्ठीअत्रह्मवर्जनप्रतिमांतत्स्वरूपंचैवंपुण्वोदियगुणजुत्तोविसेसओविजयमोहिहिण्जोयवज्जइअवंभमेगंतओरायंपिथिरचित्तोसंगारक

आराहेइ । तएणंसिआणंदेस० । दोच्चंडव० । एवंतच्चं । चउत्थं । पंचमं । छट्ठं । सत्तमं । अट्ठमं ।
नवमं । दशमं । एक्कारसमं । जावआराहेइ । तएणंसिआणंदे । समणेवासए । इमेणं । एयारूवे

माआवकनीजिमसूत्रमाहिद्विधिकहीतिमवहे सम्यक्कहतांभलीपरमेनेकरवचनेकरकायायेकरयावत्शब्दंआराधेतिवारपच्छीआ
णंदएहवेनामेअमणोपासकवीजीप्रतिमामास २ नीपालेवीजीप्रतिमा ३ मासनीचेथीप्रतिमा ४ मासनीपांचमी ५ पांचमास

[illegible]

शुं । उरालेणंविउलेणं । प्रयत्तेणं । प्रगाहितेणं । तवाकाम्मा ६ । ७ क
नीच्छठी ६ मासनी सातमीप्रतिमा ७ मासनीआठमीप्रतिमा ८ मासनीनवमी ९ मासनीदशमीप्रतिमा १० मासनीइग्यारमी

द्रूपरेणं एवं सव्यत्यपाएणमिति उरालेणमित्यादि वर्णकोमेघकुमारतपोधर्णकएव आख्येयं यावदनवकांचनृविचरतीति गिहिमज्जावसंतस्मान्नि

तएणंतस्स आणंदस्स । अणयाकयाद् पुब्बरत्ता । धम्मजागरियं जागरमाणे । अयं अज्झत्थिए । एवं खलु अहं ईमेणं । जावधमणि संतएजाए । अत्थितामे उट्ठाणे । कम्मवलवीरिए । पुरिसकारपरक्खामे । सहाटि ईसंवेगे । तं । जावतामे अत्थि उट्ठाणे । सहाटि ईसंवेगे । जावमे धम्मारिए । धम्मोव एसेए

प्रतिमा ११ मासनीयावत्तु यद्देति मआराधनाकरेति पारपक्षी आणंद एह वेनामे अमणोपासक आचक्रुणें प्रतिमा करएतत्तु रूपतपे करी उदारवडोतपप्रधानविपुलप्रयत्नघणेत्येक रतपने निरंतरवचतोतपस्यैयं करीनें ग्ररीरमुकाणो रधिररुतधपलो धमणजिसा च छेति वा रपक्षी ते आणंदनामा अमणोपासक अणदा प्रस्तावे आधीरातिने समे धर्म रूपजे जागरणतिणे करीने जागर तोयको एह वो अथ वसाय मनमे उपनोद्गणे प्रकारे खलु निचे ऊं द्रुणे तपे करीने ग्ररीरमाहरो दुर्बलथयो तोहि वे ते भणीमाहरे उत्तानादिक कामवलवीर्य पराक्रम उद्यमसाहस धैर्य पुरुषाकारादिसक्ति नशीति धार्धर्मवासना धृत धैर्य जाते तोहि वमाह रागरीरने विपेवीर्य वलगराक्रम आदि श्रीवर्द्धमानस्वामी

समणेजिणेसावथीविहरइ । तावताणोसेयंकहुं । जावजलंते । अपच्छिममारणंतियं । संलेहणा
उभूसणजभूसितस्स । भत्तप्राणप्रडियाद्रुक्खितसकालं । अणवकंखमाणस्सविहरित्तए । एवंसंपे०२ ।
कल्लुपाउअप्रच्छिमं । जावकालं । अणव०विहरइ । तएणंतस्सआणंदस्ससम० । अणयाकयाईसु
भेणं । अउभवसाणेणं । सुभेणंप्रिणामेणंलेसाहि सुज्झमाणीहिं।णाणावरणिज्जाणं । कम्माणंखओ

विद्यमानयावत्शब्देमाहराधर्माचार्येच्छे धर्मेनेउपदेशनेदेणहारअमणभगवंतमहावीरस्वामीसावथीनगरीयेविचरेच्छे तीयेकारणे
महावीरस्वामीविचरतांयका सुभनेअयेच्छेतोउं अपच्छिमकेहलीमारणंतिकसंलेखनाये संसारसर्वउंतीरागअने द्वेएवेओपरि
हरीसपरत्यागकरीस असनपानखादिमस्वादिसच्चारेआहारनोपच्चखाणकरीस तिणेमरणसमयनेकालनेअणवच्छितोयकोविचरीस
एहवोमनसेविचारे कालप्रभातेअपच्चिमकेहलीमारणंतसंलेहणाकरीनेमरणकाल अणवच्छितोयकोविचरीस तिवारपच्छीतिणेआ
णंदएहवेनामेअमणोपासकने एकदाप्रसावेसुभभलानिरमल सुभभलाअध्यवसायेकरी सुभभलानिर्मलसुभपरिणामेकरी सुभभली

वसमेणं । ओहिनाणसमुपन्ने । पुरच्छिमेणंलवणसमुद्दे । पंचजोयणसद्वयंखेतं । जाणद्वपासद्द ।
 एवंदंविखणंणंप्रच्छिमेणं । उत्तररेणंजाव । चुल्लहिमवंतवासधरपव्वं तं । जाणद्वपासद्द । उट्टंजावसो
 हम्मंकाप्पं । जाणद्वपासद्द । अहेजावद्दमीसिरयणप्रभाए । पुटवीएलोलुयं । अच्चुत्तणरत्तं । चउरा
 सौइवाससहस्सठितियंजाणद्वपासद्द । तेणंकालेणं । समणेभगवंमहावीरे । समोस

निर्मललेस्याध्यावतांयका एह्वेसमेज्जानावरणीकम्मं ना अशुभपटलदूरुद्धवाकर्मक्षयकारीउपसम्या तिवारेएह्वोनिर्मलअवधियान
 उपनो पूरवदिसकानीजेलवणनामासमुद्रतिणारे विपेपाचसे ५०० योजनप्रमाणक्षेत्रदेखे क्षेत्रासुभावनेजाणेपासेदेखे इसही
 जट्ठिणदिसनेदेखेइसहीजपछिमदिसदेखेउत्तरनामादिसतिण कानीचुल्लहिमवंतएह्वेनामेपर्वत तिनपर्वतपथंयतवापंधरनामापर्व
 ततिणसीमताइजाणेपासेउर्ध्वलोके उच्चोदिसेसौधर्मदेवलोकपयंतअवधियानेकरजाणेदेखेनीचलेपासेअधोलोकेआहीजरलप्रभाना
 मेपहिलीष्ठयवीतिणष्ठयवीरोलोलुवोएह्वेनामेपायडोनरकावासोदेखे तिणेलोलुवेपायडुनेविपेचउरासी ८०००इजारवरसनीस्थि

रिएपरिसानिगयाजावपडिगयातिणंकालेणंतेणंसमणंसमणस्सभगवओमहावीरस्सजेठ्ठे अंतवासी
इंदमूइणामंअणगारे । गोयमगोत्तेणं । सत्तुस्से हे । समचतुरंसंठाणसंठिए । वज्जरिसहनाराय
संधयणे । कणगपुलगनिधसपरुहगारे । उगगतवेदित्ततवे । तत्ततवेमहातवे । उरालेधोरतव
स्सी । धोरवंभचेरवासी । उच्छूढसरीरे । संखित्तविउलतेउलेसे । जियकोहे । जियमाणे । जिय

तिउपदिसीभगवंतेजाणेतिणेंसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरआवीनेसमवसरयावारे १२ पर्षदावांदिवाआइ यावत्
धर्मसुणीनेपर्षदापाक्कीगइ तिणेंकालेतिणेंसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीतिकाराप्रथमं शिष्यप्रथमगणधरवडाशिच्च तिकेइंद्र
भुतिएहवेनामेगणगरमोटातपस्वी गौतमएहवेनामेगोवजिणारोसात ७ हाथनोडं चोदेहमान समचतुरंसनामासंस्थानेकरि
सुद्धित प्रथमपहिलोवज्जधमनाराचसंधयणच्छेजिणरो सुवर्णनीपुलककसवटीयेइं घस्योद्धवेतेसरपउगौरवणंछे उग्रतपनोथणी
छेदीपतेतपनोधणीछे धोरतपमहातपप्रधानतपनोधणी उदारकहतावडीधोरच्छेतपस्याजेरी धोरकहताउत्तकष्टब्रह्मचर्यनउधणी

माए । जियलोभे । जाइसंपणे । कुलसंपणे । वलसंपणे । खूवसंपणे । जावतियसी । छट्टंछट्टेणं ।
अणित्तेणं । तवोक्कमेणं । संजमेणं । तवसाअप्पाणंभावे । माणेविहरइ । तएणंसेभगवंगोयमे ।
छट्टकवअणपारणंगंसि । पढमाएपोरिसीएसज्जायंकरइवीवाएपोरसीए । भाणंमियाइ । तईयाए
पोरिसीए । अतुरियमचवलमसंभंताए । मुहपत्तियंपडिलेहेइ । भायणवत्थाइ । पडिलेहेइ ।

छोद्योछेसरौरागजिणेवलीसंचेपीछेविपुलमोटीतेजोलेस्याजिणे जीताछेकोध वलीजीताछेअहंकार जीतीछेमायाजिणे जीतो
छेलोभजिणेजातिपच्चसुधे सुधेकुलजेहनोवलवंतछेशरीरजेहनो वलीरूपेकारिसहितयावत्तुग्देतेजांसी छठछठनोपारणोकरे
अणत्तिप्रपणैकरीने तपकर्मनेविषेसावधानसंजमनेसंघाते चोविहारतपकरीनेआपरीआत्मासरीर तिणनेभावताविचरेतिवार
पछीएहवाभगवंतगौतमछठना तपतिणनेपारणारेदिवसे पडलेपोहरनेवियेपोरसीकरे सिज्जायध्यानकरे वीजेपोहरआवेयके
पंचपरमेष्ठीध्यानधरे तीजेपोहरनोसमागमऊवे घणाउतावलानहीअसंभ्रांतयका मुखपत्तिकामुहपतीपडलेहे तिवारपछीभाजन

भायणंप्रमज्जइ । भायणाइ उग्गाहेइ । जेणेवसअणेइ । तेणेवउवागच्छइत्ता । समणंइवंदइनमंसइ
 एवंवयासी । इच्छामिणंमंते । तुब्भेहिंअम्भणुणाए । छट्ठक्खमणपारणंसि । वाणियगामेणथरे ।
 उच्चनीयमज्झिमाइ कुलाइ । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाएअडित्तए । अहासुहंदेवाणुपियामाप
 डिवंधंकरेहि । तएणंभवंगोयमे । समणेणंइ । अम्भणुणाएसमाणे । समणंइअंतियाओदुइप्रलासचे

पात्राप्रमुखवस्त्रप्रमुखपडिलेहे भाजनपात्रातिणानेएकठाकारीने लेवेजिहाअमणभगवंतमहावीरस्वामीतिहांआवेआवीने अमण
 भगवंतमहावीरस्वामीनेवांदेनमस्कारकरे एहवावचनकहेवाछुंछुंहेभगवन् तुम्हारीआज्ञासुम्हनेहोइतो छठखमणनीतपस्थाने
 पारणरेअर्थे वाणियगामएहवेनामानगरनेविषे उंचाघरअच्छेनीचाघरअच्छेमध्यम घरअच्छेअथवा कुलतिणेशेघरेसासुदानकीभिच्चा
 नेअर्थेअमणभणीविचरे यथासुखज्जवेतुम्हनेहेदेवानुप्रियतिमकरोप्रतिबंधढीललिगारमतकरो तिवारपछीभगवंतगौतमगणधर
 अमणभगवंतमहावीर स्वामीआज्ञादीधीयकीजाणीने अमणभगवंतमहावीरनेसमीपज्जंती अनेदूतपलासएहवेनामेचेत्यतिणज्जं

इयाओपडिनिक्खमईइत्ता अतुरियमचवलमसंभंते जुगंतरपरिलोयणाएदिट्ठीए पुरओइरियासोह
 माणे । जेणेववाणियग्गामेणयरतेणेवउवागच्छइइत्ता । वाणियगामेणगर । उच्चनीयमडिभममाइ
 कुलाइ । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाए । अडइ । तएणसेभगवंगोयमे । वाणियगामेनगर । जाव
 भिक्खायरिय । जावअइमाणेअहापज्जत्तांभत्तपाणंसमंपडिइ वाणि०पडिनिग्गइकोल्लायस्स सन्ति

तीनीकलेनीकलीने घणाउतावलानयीघणाइलुवानथीअसंअंतपणे जूसरसमानधरतीनेजोवतायकाएहवीहट्टे आगलेपासेइया
 सुमतिप्राणीजोवताजिणदिसीने वाणियनामएहवोनगरतिहांआवेआवीकरीने वाणियगामनामानगरमाहे उच्चकुलनीचकुलम
 ध्यमकुलसामान्यघरमध्यमचत्तीयादिकसामुदानकीभिच्चाचरीये फिरेअमकरेतिवारतेभगवंतगौतमस्वामी वाणियगामनगरनेविपे
 यावत्शब्देभिच्चाचरीयेयावत्शब्देभसतांयका यथाप्राप्तप्रमाणभातपाणीलाधेयकेभलीतरलेदूनेवाणीयगामउंतीपाछानीकलेनीकली
 नेकोल्लाकनामासन्निवेशकी अतिवेगलोनथी जातांयकांतिणवेलाघणालोकानोशब्दकोलाहलसांभलेघणालोकअस्समसकहतांमाहो

वेसस्सअदुरसामंतिणं । वीतीवयमाणे । वड्डजणसहंणिमामेइ । वड्डजणोअणमणस्स । एवमाइ
क्खइइ । एवंखलुदेवाणुं । समणस्सभगवओ । अंतवासीआणंदेणमंसं । पोसहसालाए । अप
च्छिप्पमां । जावअणवकंखंविहरइ । तएणंतस्सगोयमस्स । वड्डजणस्स । अतिएतंसोच्चाणिसस्स ।
अयंइमेयारूवेअजक्त्यए । समुप्पन्नेतंगच्छामिणं । आणंदंसमणेवासयंपासामि । एवंसंपेहेइइ ।

माहिइमकहेइमनिअवदेवाणुप्रियअमणभगवंतमहावीरनोअंतवासीभक्त आणंदनामाअमणोपासकपोपधयालानेविधेआजनेदीहच्छे
हलीमारणांतसंलेखणाकीधीच्छेएहवोयकोविचरेच्छे तिवारेतैगैतमस्वामीवड्डधणालोकांसमीपएहवेसुणेसुणीनेहिधेधारीमनमाहे
एहवाभावउपनामनेइच्छाउपनीतिहाजाउं आणंदनामाअमणोपांसकआवकनेजइदेखुं एहवोमनमेविचारेविचारीनेजिहांकोल्ला
कसन्निवेसनागामजिहां आणंदएहवेनामेअमणोपासकजिहापोसहनीपोसहसालेआणंदसूतोच्छेतिहांगैतमस्वामीआवेतिवारप
छीतिकोआणंदएहवेनामेअमणोपासकगैतमस्वामीप्रथमगणधरतिकांने आवतायका देखेदेखीकरीनेमनमेहर्षउपनोमनमेसंतोपआ

जैणैवकोह्माएसंनिवेसे । जैणैवआणंदेसमणोवासए । जैणैवमोसहसाला । तेणैवउवागच्छइ । तए
 णंसेआणंदेसमणोवासए । भगवंगोयमं । एज्जमाणंपासदूपासेत्ता । हट्ठजावहिइए । भगवंगो
 यमं । वंदंतिणमंसति । एवंवयासी । एवंखनुभंते । अहंइमेणंउरालेणं । जावधमणिंसंतते । णोसं
 चांएमि । देवाणुपियस्सअंतियं । पाउभविताणं । तिखुत्तोमुद्धाणेणं । पाएअभिवंदित्तए । तुभेणं

नंदनेउपनोभगवंतगौतमस्वामीतिणांप्रतंसनवचनकायायेवांदे नमस्कारकरीनिएहोकेइगेप्रकारेखलुनिचयभगवन्हुंआणंदइसा
 नामेप्रधानतपेकरीनिधमणिसमानगाहरोसरोरदुर्वलययोहिचेतिगभणीज्जनयीआयीसक्तोहेदेवानुप्रियतुन्हाराचरणेसमीपेआवु
 एहवीउट्ठगनीसगतिनयीतीनप्रदक्षणादेइनेतीनवारससकेकरतुन्हारा चरणरूपीकमलतिगांनिवाहुंतेभणीहेभगवन्इत्यकारेकरीने
 अनुग्रहप्रसादकराओ उरचापधारी हे देवानुप्रियामाहराससकेकरी तुन्हारा चरणरूपीकमलछेतेवाहुं वलीनमस्कारकरंति
 वारेतेअमणभगवंतगौतमस्वामी जिहांआणंदएहवेनामेअमणोपासकआवकछे तिहांगोतमस्वामीआवेआयीनेतिवारपछीआणंद

गृहमध्यावसतः गेहेवर्त्तमानस्येत्यर्थः सत्त्वाणमित्यादयकार्थोऽशब्दा गोयमाङ्गित्तिहेतुमद्वत्येवंआमन्त्र्येतिनिखेवओत्तिनिगमनंयथा

भन्ते । इत्यकरिणं । अभिउण्णंदतोच्चेव । एवजाणंदेवा । तिव्वुत्तोमुद्धारिणंप्राणसुवंदामि । एवमे
सामि । तएणसेभगवंगोयमे । जेणवआणंदेसमणेवासए । तेणवउवागच्छइ२ । भगवतोतिव्वु
त्तोमुद्धारिणंप्राणसु । वंदतिणमंसति । एवंवयासी । अत्थिणंभंतैगिहिमज्जावसंतस्स । ओहिहिणा
णेणं । समुपज्जइ । हंताअत्थिजइणंभन्ते । गिहिणेजावससुप्पज्जइ । एवंखलुभन्ते । समविगिहि

एहवेनामेअमणोपासकछे तिकोभगवंतगौतमस्वामीनेमनवचनकायायेकरीतिकरणप्रुद्धे चरणरूपीकमलानेवांदेनमस्कारकरेएहवा
वचनकहे हेभगवन् हेगौतमस्वामीगृहस्थावासेवसतांयका अमणोपासकआवकनेतीजोअवधियानछे तिकोउपजेअयवानहीतिवारे
गौतमस्वामीकहेइंताआवकनेउपजे हेभगवन्जोगृहस्थनेअवधियानउपजे तोइणेप्रकारेनिश्चयेहभगवन्मुक्तनेपिणआणंदएहवेनामे
प्राथापतिगृहस्थनेगृहस्थावासवसतांयकानेअवधियानउपनोपर्वदिसकानीलवणनामासमुद्रतिणरेविषेपांचसय५००जोजनताइदेखुछु

णोगिहिमज्झावसंतस्सओहिनाणेसमुप्पण्णे । पुरिच्छिमेणंलवणसमुद्दे । पंचजोयणसयाद् । जा
वलोलुथंअच्चुयंणरयं । जाणमिपासासि । तएणंसेभगवंगोथसे । आणंदं समणेवासयं । एवंवयासो
अत्थिणंआणंदं । गिहिजावसमुप्पज्जद् । णोचेवणंएवमहालए तणंतुभंआणंदं । तस्मठाणस्सआ
लोहि । जावतवोकम्मंपडिवज्जाहि । तएणंसेआणंदं भगवंगोयमंएवंवयासो अत्थिणंभंतेजिणवयणे

यावत्तु गच्छेत्तु अथोभमे लोलुवो एह वेना मे पायडो तिण पायडो ने जागुच्छं देयुं अच्छं तिवार पच्छी अमण भगवंतगौ तमस्वामी छेति के चारुं दनामा
अमणो पासकने एह वावचन कहै अस्सि कहता छै हे आणंद आवकने गच्छस्स धर्मपालतायका उपजे परं एतलो विगे पएतो मोटो भव धिन्यान उप
जे नही तिकण भणी हे आणंदत्वं एहि जस्थान कठिकाणे आलोय भिच्छा दुकड्दे यावत्तु पकर्मनो प्रायच्छित्तु न्हं ल्यो तिवार पच्छी चारुं द
नामा आवक भगवंतगौ तमस्वामी ने एह वावचन कहै हे भगवन् अस्सि कहता छै जिन वचने साचा तथा बली तेरवाही जत झूत भाव उपना आलो
दुजे छे यावत्तु गच्छे तेरनो प्रायच्छित्तली जे अथयानली जे हे भगवन् हे पूज्य जीन वचननो सत्य कहता साचानो सत्य भावनो जो आलो इजे नही

सत्ताणं । तच्चाणंतहियाणं । सम्भयाणंआलोइज्जइ । जावपडिवज्जिज्जइणोइणइ समइ । जइणं
भंतं जिणवयणे । सत्ताणंजावभावाणं । णोआलोएज्जइ । जावतवोणेनपडिवज्जिज्जइ । तएणंभं
तेतुभेचेव । एयस्सठाणस्सआलोएह । जावपडिवज्जह तएणंसेभगवंगो० । आणंदेणंसमणोवासएणं ।
एवंवुत्तेससंकिए । कंखिए । वितिगिच्छसमावणे । आणंदस्सअंतियाओपडिनिक्खमइ २ । जेणेवदु

जोतिणरोतपप्रायश्चित्तनकीजेतोखामीहिवेखामीतुह पोतैहीजएयस्सकहतांइणहीजस्थानकनेविपेआलोवोनिंदोयावतशब्दे प्रायश्चि
त्तल्योतिवारपक्खीतिकेभगवंतगैतमआणंदएहवेनामेअमणोपासकंइमकह्येकेइणप्रकारेमनमेसंकाऊपनीकंखाउपनीमननेविषेविति
गिच्छादिकपास्याआणंदनामाअमणोपासकतिणरेसमीपथीपाछावल्यापाछावलीनेजिहादूतपलांसएहवेनामेचेत्याजिहांअमणभगवंत
अमीमहावीरसामीसमवसरयातिहांसमीपेआवेआवीनेअमणभगवंतमहावीरज्जंतीनअतिदूरनअतिनिजीकभगवंतनीसाखेमणगम
णइरियावहीपडिकमेतिवारपक्खीआहारसंभूतोअसंभूतोआलोवे तिवारपक्खीभातपाणीदिखाइअमणभगवंतनेवांदेनमस्कारकारेइणे

इप्रलासेचेइएजेणेव समणेभगवं महावीर । तेणेवउवागच्छइत्ता समणस्सइअदूरसामंते । गमणागस
णाएपडिक्कमइ । एसणंसणेआलोएइ । भत्तापाणीपडिदंसे । समणंभगवंदइनमंसइइ । एवंखलुभंतेअ
हंतुभेहिं । अन्नगुणुएतंचेवसव्वंकेहेइ । जावतएणंपडिदंसेइ । अहंसंकिंतेइ । आणंदस० । अंतिएघ
डिइजेणेवइहं । तेणेवहव्वमागए । तएणंभंतेकिंआणंदेणं । समणेवासएणं । तस्सठाणस्सआलोए
हतव्वं । जावपडि २ । उदाळमएगोयमाइ । समणेभगवं । गोयमाएवंवयासी । गोयमातुमंचेवणं

प्रकारेहेपूज्यऊं तुम्हारीआज्ञालाधंयकांविहरवागयोपुठलीसर्ववातनेकहे यावतुगइतिवारकत्तो ऊं पोतानेमनमेसंकाकंआमास्यो
आणंदनामात्रमणोप्रासकनेसमीपऊं तीपाद्याबल्लोपाण्णेवलीने जिघांतुम्हेऊं तातिचांडं प्रायोतिथारपणीकत्तो हेपूज्यकिमयाणंद
नामात्रमणोपासकआवकतेउतणेस्थानकनेविपेयालोवेकिंयाऊं तेहस्थानकनेविपेयालोनु तेसुभनेरुहोतिथारपणीअमणभगवंतमहा
धीरस्वामीगौतमएकवोनामलेईनेवोल्या एउवोक्कहेहेगौतमतुम्हे पूजतिणेठिकाणेयालोयोनिंदोयर्हो यावतुगइतिवारकत्तोआणंद

तस्मद्गणस्त्रालोएहि । जावपडिवज्जेइ आणंदं समणोवासयं । एयमडुंखामेहि । तएणंसेभगवं
गोयमेसअणस्सइ । तहत्तिएयमडुंविणएणंपडिसुणेइरत्ता तस्मद्गणस्त्रालोएइ । जावपडिवज्जेइ
आणंदं समणोवासयं एयमडुंखामेहि । समणेइवहिद्या । अणथा० । जणवयंविहरइ । तंसेआणं
देस० । वज्जहिंसीलव्वएहिं । जावअप्पाणंभावेत्ता । वीसंवासाइं समणोवासयंपरियायंपाउणित्ता
एकारस्सथउवासगपडिमाओ । सम्भंकाएणंफासित्ता । मासियाएसंलेहणाए । अत्ताणंउभूसित्ता ।

नामाअमणोपासकआवकनेअर्थप्रतेखमावोतिवारेअमणभगवंतमहावीरनोवचनगोतमस्वामी तच्चत्तिकरीनेएहवोएअर्थतिणनेविनय
थकीसांभलेसांभलीनेतेइस्थानकने विषेआलोवणाकरेयावत्थब्देप्रायच्चित्तलेवेआणंदनामाअमणोपासकआवकनेपासेएअर्थखमावेख
मावीकरीनेअमणभगवंतमहावीरस्वामीवाहिरएकदाप्रस्तावे जनपदकहीजेदेशविषेविचरेतिवारपच्छीआणंदआवकवज्जकहतांघणासी
लव्वतआदेइनेयावत्थब्देआपणोआलाभावीने वीसवरसर० आवकापणानोपयांयपालीनेपूरोआउ खोपाल्योइग्यारे ११ अमणोपा

सङ्निभत्ताद्रं । अणसणाएध्देत्ता । आलोद्वयपडिक्कंती । समाहिपत्तेकालमासे । कलंकिच्चा । सो
हम्मेकप्पे । सोहम्मवडियस्स । महाविमाणस्स । उत्तरपुरच्छिमेणं । अरुणेहिंविमाणेहिं । देवत्ताए
उववणेत्तत्थणंअत्थे गद्वयाणंदेवाणं । चत्तारिपत्तिओवमाद्रिठ्ठिपगत्ता तत्थणंआणंदस्सविदेवस्सच
त्तारिपत्तियोवंमाद्रं । ठिठ्ठपगत्ता । आणंदेणंभतेदेवतातोलोगाओ । आउवखएणं ३ । अणंतरं

सकआवकनीप्रतिमातिगानेभलीतरेकायायेकरीनेफरसेफरसीनेमास । मचीनेनिसंलेखनावेकरीनेआपनोआत्मानिर्मलयुद्धकरीनेसा
ठइ० टंकाभातपाणीनाअणसणेकरीनेछेदेहेदीनेआलोवेआलोनेनेपडिक्कमेसमाधिसंतोपयत्ताकालथयसरआयांयक्काकालमानेकालकरे
कालकरीनेसौधर्मा नामादेवल्लोके सौधर्मवितंसकएउयेनामेस जायिमानमोटे विमाने उत्तरपर्यतिगनेमध्यङ्गानकूणेअरुणाभएहये
नामेविमाननेविपेदेवतापणेजइनेउपनोतिचाअरुणाभयिमानयिपे कितराएकदेवतानेत्थारिपत्तयोपमआज्जपानीस्थितिमर्यादाकही
हेतिचाआनंदएउयेनामेदेवतानीपिणतेहीजत्थारिपत्तयोपमनी स्थितिपणत्ताकही आणंदनामेअमणोपासक हेभगवन् देवतापणो

एवंखलुजबूसमरणंजावउवासगदशाणंपढमस्सअज्जयणस्सअयमद्वेपणत्तेत्तिवेमि ॥ उपायगदशानां प्रथमाध्ययनविवरणं समाप्तम् ॥
अथ द्वितीये किमपि लिख्यते पुनरुत्तावरत्तकालसमयतिप्तिपूर्वरात्र्यासावपररात्र्येति पूर्वरात्र्यावपररात्रः स एव कालः समयः का

चइचइत्ता । कहिं गच्छहिंति । कहिं उवज्जिहिंति । गोयमा । महाविदेहवासि । सिज्जिहिंति
णिक्खेवो । सत्तमस्सअंगस्सउवासगदशाणंपढमंअज्जयणं सन्तं ॥ १ ॥ जइरणं भंते समरणं जावसं
प्रत्तेणं सत्तमस्सअंगस्सउवासगदशाणंपढमस्सअज्जयणस्स अयमद्वेपणत्ते । दोच्चस्सणं भंते अज्जयणस्स

पाली देवलोको आउखो पालीने अणंतरे चवन करीने किहां ते जास्से किहां जईने किसी गते उपजसी हे गौतम महाविदेहनामा जेतने
विषे उपजीने सीजसी निच्चेपः सातमा अंग उपपासक दसा एह वेनासे ते हतणो प्रथम अध्ययननो अर्थ संपूर्ण प्रमाण च्छौ १ । जो हे भगवन् हे
पूज्य अमरण भगवंत विद्यमान थके एह वो सातमा अंग उपपासक दसा एह वेनासे अंग ते हतणे पहिला अध्ययन तणो एह वा अर्थ क ह्या उपदिष्टा

के अङ्गे पणत्ते । एवं खलु जं वू । तेषां काले णं २ । चंपाणां मंणयरी होत्था । पुण्णभद्दे चेद्दएजियसत्तुरा
या । कामदेवे गाहावई । महामारिया । छहिरणकीडोओणिहाणप्रत्ताओ । छवुड्ढिछप्रत्थिर ।
छव्वया । दस१ गोमाहस्सीएणं । वएणंसमोसरणं । जहाआणंदो तहानिगओ । तहवसावयध
सं पडि वज्जइ । साचेववत्तव्वया । जावजेड्डुत्तं कुटुंबेयड्डुवेत्ता । मित्तनाइआपु छित्ताजेणेवपोसहसा

हे भगवन् हे पूज्यवीजाद्यध्ययननाकेहवाच्यर्थ उपदिष्ट्या इणे प्रकारे खलु निश्चय हे जं वू तिणे काले तिणे समे चंपाएहवेनामे नगरी ऊती
ऊड्डुपरणभद्दएहवेनामा चैत्यति चं जितशत्रुराजाराज्यकरे कामदेवएहवेनामे तेहनी भाय्या छहिरणद्रव्य
नी कोडिनिधानप्राप्तके धरती मेवूरी छे छकोडि व्याजवधे छकोडि व्यापारे वधे छगोकल एके के व्रजे दसहजारगाइएहवा व्रजके स्वामी समो
सरयाजिणतरां आणंदगयो वां दवाति मए पिणवां दवागयोति मही जआणंदनी परे आवकधर्मलीधोसाचे चति मही जवत्तव्वयाता भद्राने कहे
यावत्त शब्दे वडावेटाने मित्तन्यातीने पछीने अनुमतले इने कुटुंब विपेठवीने जिहांपोसहसालाउपाअयति हां आवे आवी करीने निजमआणंद

लविशेषः तत्त्वद्रुमेयारूवेवसावासेपणत्तेति वर्णकव्यासोवर्णकविस्तरः सीसंतिधिरः सेतस्यगोकिक्षिं जन्ति गवांचरणार्थं यद्वंशदलमय
महद्भाजनं तद्गोकिक्षिं जडं तियदुच्यते तस्याधोमुखीकृतस्य यत्संस्थानं तेन संस्थितं तदाकारमित्यर्थः पुस्तकांतरे विशेषणान्तरमुपलभ्यते
विगयकप्यनिभंति विकृतोयोऽरंजरादीनां कल्पएवकल्पकच्छेदः पंडकप्यरिमिति तात्पर्यतन्निभंतच्छेदमिति काचित्तु वियडकोप्य

ला । तेणेवउवागच्छइत्ता जहाआणं देजावसमणस्स भगवो भहावीरस्स अति एधम्मपणत्तिं उवसं०
विहरइ तएणं तस्स कामदेवस्स पुव्वरत्तावरत्तकालसमर्थसि एगे देवेमार्इ मिच्छदिक्खी अति यंपाउभूए
तएणं से देवे एगं भहं पि सायखुवं विउव्वइ । तस्स एं देवस्स पि सायखुवस्स । इमे एया खुवे । यणावासे पणत्ते ।

नीपरेयावतुं यद्देअमण भगवंतमहावीरस्सामीचरमतीर्थं करेने समीपे धर्मनी उवसं पदादर्शन प्रतिमानो अत्र ग्रहलेइने विचरेति वारपच्छीते
कामदेवगाथापतिआधिरावते हतणे समयने विषे एककोइ मिथ्याहटी देवता कामदेवगाथापति ते हतणे समीप प्रगट्ठवोति वारपच्छीते दे
वता एका महामोटी पि साचरूपनी विकुर्वणा करेतिके देवतारो पि साचनो रूपके हवोछे एहवो एता हथ रूपवर्णवायो ग्यवर्णकवासकच्चो वलीजे

रनिभंति इक्षतेतज्ञोपदेशगम्यं सालिभयेलसरिसंज्ञीकृण्णिगसुकसमायेतस्येक्यागालाः एतदेवत्यनक्तिविशतोएणंदिप्यभाष्यापि
 गलदीप्रगारोचमानाः उद्वियाकभल्लसंठाणसंठियंउद्विकाष्टएमयो महाभाजनवियेपमास्याः क्तमल्लं कपालंतव्यं रगनंतव्यं स्थितंनिडा
 लंतिललाटं पाठांतरे मधिल्लउद्वियाकभल्लसरिसोवमेमहोद्विकाकपालसटयमित्येवसमुज्जे दोनोपमाउपमानप्राप्यं यत्तत्तयासगुंस
 पुच्छं वभुजपरिसर्प्य वियेपोसुं गुं साचयाउद्विल्ल न्तिसंभाव्यतेतत्तुच्छतत्तस्ये तपियाचरूपस्य भूमगाउत्तिभ्नुवीप्रस्तुतोपमार्थमेववा
 नक्तिफुगफुगाउत्ति परस्परसंबन्धरोभिके विकीर्णरोमिके इत्यर्थः पुसाकान्तरैरु जटिलजटिला उत्तिप्रतीतंविगयविभत्सदंसणा

सोसंसेगोक्किलंनसंठाणसंठियं सालिभसेल्लसरिसासैकेसाकविलातेएणंदीप्पमाणामहल्लउद्वियाक
 भल्लसंठाणसंठियं णिडालंमुगंसपुच्छंवतथभुसुकाओ । फुगफुगाओविगयवीभच्छदंसणाओ सो

इयोगाद्रचारियानोसुंखिलोतेहनेसंस्थानमसाकण्णेजेइवासुभरनायाल्लोइतेइयाकेसत्तेवली कियलाकहताभूरादीपताभिलकतामोटी
 कं टङ्गीनाकइहिलासरीयोसंस्थाने निलाउजेइहोअियक्कलीनीपुं जसरीवीभापणजेइहनीमाहोमाहिस्सणलागतीवीअरीयकीइसी

उत्तिविद्धतं वीभत्सञ्चदर्शनं रूपययोस्तेतयासीसवडिविणिगयाणि शीर्षमेव घटीतदाकारत्वात् शीर्षघटिः तस्या विनिर्गते इव विनिर्गते
शिरोघटीमतिक्रम्य व्यवस्थितत्वात् अक्षिणीलोचने विद्धतवीभत्सदर्शने प्रतीतं कर्णौ अवर्णयथासंपूर्णकर्तारमेव स्रूपखंडमेव नान्यथा
कारौ टप्पराकारावित्यर्थः विद्धतेत्यादितैयव उरब्धपुडसन्निभा उरस्त्र ऊरण स्तस्य पुटं नासापुटं तच्छन्निभा तत्सदृशी नासानासि
कापाठान्तरे ऊरब्धपुडशंठाणसंठिया तत्तद्धरभोवाद्यविशेषेप स्तस्याः पुटं पुष्करं तत्संस्थाने संस्थिता अतिचिपटत्वेन समत्वादिति
भुसिरत्तिमहारंभ्राजमलंचुस्त्रीशंठाणसंठियायमलयोः समस्थितद्वय रूपयोः चुस्त्रोर्ध्वत् संस्थानंतत्संस्थिते द्वेऽपि तस्य नासापुटे

सिषडिविणिगयाई । अच्छौणि विगयवीभच्छदंसणाद्रं कणाजहसुप्पकर्तारे चैव विगयवीभच्छदंस
णिज्जाऊरमपुडसंनिभासेनासा । पुसिराजमलंचुत्तलीसंठाणसंठिया दोवितस्सनासापुडया । घोड

सवडीनीपरेमस्तक्करूपघडीयीवाहिरनीकलीआखभंडूवीहामणोच्छेदर्थनकहतादेखणोआखिनोजेहनोकानकेहवाजेहवास्रपडाछाज
लाहोइतेहतणीपरेभंडाडरावणादीसताऊरासरीखीनासिकाजेहनीअथवासमस्तपणेमोटाविलड्ड वेतयाचुक्कानोजोडोतेसरीखा

नाशिकाविवरेऽवाचनान्तरे महस्रकुब्ज संठियादोवितेकवोलातवक्षीणमांसत्वात् उन्नत्ता स्थित्वाच्चकुञ्चन्ति निम्नं क्षाममित्यर्थः तत्स्थितौ द्वावपि सेतस्य कपोलौ गण्डौ तथा घोटगन्ति घोटकपुच्छं तदश्ववालधिवत्तस्यापि शाचरूपस्य श्मश्रूणि कूर्चकेशाः तथा कपिलकपिलानि अतिकङ्कारानि विद्यतानीत्यादितथैव पाठान्तरेण घोटयपुच्छं च तस्मै कविलफरसाश्रौ उद्धेलोमाश्रौ दादियाश्रौ ततलफरपेककेशस्यार्थे ऊर्ध्वरोमिकेन तिर्यग्वनतेत्यर्थः दंष्ट्रिके उत्तरौ द्वरोमाणि आश्रौ दौ दृश्ये वलंबौ प्रलंबो प्रलम्बमानौ पाठान्तरेण उद्धासे घोटगस्रजहादो विलंबमाणा तथा फालालोहमयकुशास्तच्छहया दीर्घत्वात् सेतस्य दंतादशनाः जिह्वा यथा स्तूर्पकर्त्तरमेव नान्यथा कारो विद्यतेत्यादितदेव पाठान्तरे हिङ्गुलुयधा उकंदप विलंबतस्य वयणं इति दृश्यते तत्र हिङ्गुलुको वर्णद्रव्यं तद्रूपो धातुर्यत्तत्तथा विधं यत्कन्दरवि

यपुच्छं वतस्समंसूद्रं कविलाद्रं विगयवीभच्छदंसणाद्रं उद्धाउदस्सचे वलंबा फालसरिसासेदंता जिभाज

दोविकहतांदोलुं तेहनानाकपुडघोडानापुंक्षसरीखातेहना मूच्छनाकेसपीलाकावराच्छेवीहामणोद्धेदयनजिणारोहोठउंटनासरीखा लांवांमोटाच्छेकुशसरीखादांतलांवांजीभस्त्रपडाकातरीसरिखीच्छेइजेहना विगताकारवीहं मणीएहवीजीभच्छेहलनेजनेजपरिहलवा

लंगुहालक्षणं रन्ध्रं तदिव तस्यवदनं हलकुहालन्ति हलस्योपरितनोभागतत्संस्थिते तदाकारे अति वक्रोदीवे सेतस्य हणुयन्तिदं द्रा
विशेषो गल्लकडिल्लं चतस्त्रन्तिगल्लएवकपोलएवकडिल्लं मंडकादिपचनभाजनंगल्लकडिल्लं च समुच्चयेतस्यपिशाचरूपस्य खटंतिगन्तारं द्रा
कारं निम्नमध्यभागमित्यर्थः फुट्टन्तिविदीर्णं अनेनैव साधर्म्येण कडिल्लमित्युपमानं द्रुतं कविलंति वर्णेतः फलसंति स्पृशतः महल्लं ति महत्
तथा रुदं गाकारेण मंदलाद्योपमायस्य रुदं गाकारोपमः सेतस्य स्कन्धोऽयं देशः पुरवरं ति पुरवरकपाटोपमं सेतस्य वज्रउरस्य लं विल्लीणं
त्वादिति तथा कोटिकालो हादिधातुधमनाथं हन्तिकामयीकुसुलिका तस्यायत्संस्थानं तेन संस्थितौ तस्य द्वावपि बाहुभुजौ स्थलावित्यर्थः

हसुं प्रकत्तरं चैव विगयवीभच्छदं सणिज्जाहलकुहालसंठियसे हणुयागल्लकडिल्लं वतसस खटं फुट्टं क
विलं फरिसं महल्लं सुइं गाकारो वमेसे खंधे पुरवरकवाडो वमेसे वच्छे कोट्टियासंठाणसंठया दो वितसस

णी ते सरीखी दाढी छे गल कडि हिलाजि साखंड फटाथका कपिण कठोर फरस मोटा वडामादलेने आकारे खांधा छे जे हना जे हवानगरनी प्रो
लिना किमाड ते हवाने हवो छे हि यो जिणरो वली जे हवी कोटी माटानी ऊवे ते सरि पीछे दोनुं भुजा स्थूल छे सिलानालोटा सरि खीजाडी एहवे

तथानिसापाहाणेत्तिमुक्तादिदलनगिलातत्संस्थितौ द्युलत्वस्थूलत्वाभ्यां द्वावपिअग्रहसौभुजयोःरग्रभूतौकरावित्यर्थः तथानिसालोढो
त्तिथिलापुलकसात्संस्थानसंस्थिताहसायोरंगुल्यः स्थूलत्वदीर्घत्वाभ्यामूतथासिप्पिपुडंतिश्रुतिसंपुटस्यैकदलंतत्संस्थितास्तस्मिन्नवत्तिनखा
हसांगुलिसंबंधिनः वाचनान्तरेतुद्दमपरमधीयतेअडालगसंठिओउरो तस्मरोम विलोत्तिअत्रअडयालत्ति अट्टालकः प्रकारावयवः
संभाव्यतेतत्साधर्म्यं चोरसः चामत्वादिनेति तथारह्णवियएपसेवउत्तिनापिततत्प्रसेवकद्वनखगोधकक्षुरादिभाजनमिवउरसिवक्षसि

वाहा निसापाहणसंठाणसंठियातस्सदोविहत्थाणिसालोट्टसंठाणसंठियाओ । हत्थेसुअंगुलीओ ।
सिप्पिपुडगसंठियासेणहा एहावियपसेवउच्चउरंसिलवंति दोवितस्सथणया पोद्वअयकोद्वउववत्तं ।

संस्थानेसिलानीपरैवेहायनीहथेलीछेसिलानेलोढासारीखोछेजेहनीहायनीअंगुलीयानोसंस्थानजेहवाएकसीपनापुटऊयेतेसरिखा
हायनानखछेजेहवीनाइनेराछराखयानीरखानीहोइतेनेसंस्थानेदोइतेहनास्मानहां चलछेजेहनाजेहयोकोटनोबुरजसरीखोमध्यउं
डोपेटछेजेहवोपाणिपीयानोवामहोइ तेसरीखीनाभिजेहनीजेहवाछीकाहोदूतेसारिखायांकापुं दछे जेहनाजेहवीकालीगूणछाटीसा

लं विन्ति प्रलं नमानौ तिष्ठतः द्वावपितस्य सनकौ वक्षौ जौ तथा पोष्टं जठरं अयकोष्ठकवस्त्रो हकुम्भूलवत्तत्तं वतुं लं तथा पानं धान्यरसं संस्कृतं
जलं येन कुविंदाश्चीवराणि पाययंति तस्य कलंदं कुण्डं पानकलंदं तच्छहशीगंभीरतया सेतस्य नाभिर्जठरस्य मध्यावयवः वाच नान्तरेधीतं भग
कडी विगयवं कपिष्टो असरिसादो वितस्त्राफिसगगतवभग्नकटिर्विकृतवक्रकृष्टिः फिसकोपुतौ तथा सिककां दध्यादिभाजनां दवरकमयमाका
शोऽत्र लं नलोके प्रसिद्धं तत्संस्थानं संस्थितं सेतस्य नेत्रं मिथिदंडाकर्षणरज्जुः तद्वहीर्घतया तन्नेत्रं शे फउच्यते तथा किन्नपुडसंठाणसंठिए
त्ति सुरागोणकरूपतंडूलकिण्वभृतगोणीपुटद्वयसंस्थानं संस्थिताविति संभाव्यते द्वावपितस्य दृषणीपोतकौ तथा जमलकोट्टियत्ति समतया

पाणकलंदसरिसासेणामौ सिकगसंठाणसंठिते सोपोत्ते किणपुडसंठाणसंठिया दौ वितस्त्रवसणा
जमलकोट्टियासंठाणसंठिया तस्त्रदो विऊरू अज्जुणगुद्ववतस्त्रजाणूद्रं कुडिलकुडिलाद्रं विगयवीभ

रीखादो विकहतांदो नुप्रतोलक्खे जेह नाजमलकहतां जोडं कोठी जेह वीते सररीखादो नुक्खे जांवां जेह नी अर्जून एहवेना माटणविशेषहोद्रं
ते सररीखीक्खे जेह नी पीडी जेह नी डी जेह नी डी रावणोक्खे दर्शनदेखणो जेह नी जांवां नो अनामां सेकरी निरह तअने लोमरो सेकरी व्याप्तभरीक्खे जेह वीपां

व्यवस्थापितकुशूलिकाद्वयसंस्थानसंस्थितौद्वापपितस्य उरुजंघेतया अज्जुगगुच्छं वचिभर्जुनसृगविगेभस्तस्य गुच्छं सायकसदृशस्य जानुनी
अनंतरोक्तोपमानसाधर्म्यं व्यनक्ति कुटिले अतिवक्रैर्विकृतयोर्भक्तदर्शने तथा जंघेजाम्यो रधोवर्त्तिन्यौ करकडी उत्तिकठिने निर्मासे इत्यर्थः
तथारोमभिरुपचितेतया अधरीपेपणा यिलातत्संस्थानसंस्थितौद्वावपितस्य पादौ तया अधरीलोठः गिलापुत्रकसरसंस्थानसंस्थिताः पाद-
यो रंगुल्यः शुक्तिपुटसंस्थिताः सेतस्य पादांगुलिनखाः केयाग्रानन्नाग्रं यावद्दर्शितं पिगाधरूपमधुना सामान्येन तद्दर्शनाया हलड्डह मडह
जागु एत्ति इह प्रसाये लड्डह शब्देन गन्त्याः पद्याङ्गागवर्त्तितदुत्तं गरज्जगार्थं यत्काष्ठं तदुच्यते तच्च गन्त्याश्च यवधनं भयति एवं च स्रयसं वधनस्या

च्छदंसणाद्रं जंघाओ करकडीओ लोमेहिं उवचिचाओ अधरीसंठाणसंठिया दोवितसपाया अह
रीलोठसंठाणसंठियाओ सिप्पिपुडसंठियासेणहा लड्डहमड्डहागुए विगयभग्ग

पाणनीयिलातेहसरीया दोनुं छेपगजेहनाजेहवीसीलानी लोठीऊवेतेहवीपगानी अंगुलीछेजेहनीजेहवासीपनापुड्सरीयापग
नानखेछेढीलाछेसांधिनावंधण जेहनाअवदालितकहतांफाथोछेसुखरूपीकुहरजिगेकाढोछे जीभनोअग्रभागसरटकाकीडानीकी

सुडहद्वलडहेमडाहेचस्थूलत्वात्पदीर्घत्वाभ्यांजानुनीचस्यतत्तथाविक्रतेविकारवत्यौ भुग्नेविसंस्थलतयाभुग्नेयक्रेत्रुवौचस्यपिगाचरूप
स्यतत्तथा इहान्यदपिविशेषणचतुष्टयवाचनांतरेतु अधीयतेमस्मिसंगमाहिसकालएमपीमपिकामहिपवत्कालकंभरियमेहवन्नेजल
भृतमेधवर्णकालमेवेत्यर्थः लंबोद्वेनिग्गायदंतेप्रतीतंतत्तथाअवदारितंविद्यतीकृतंवदनलज्जंविवरंयेम तत्तथा तथानिष्क्रीलितानिष्का
सिताअग्रजिह्वाजिह्वायाअग्रभागोयेनतत्तथा ततः कर्मधारयः तथाशरटैः ककलासैः कृतमालिखगुण्डेवच्चसिवायेन तत्तथा उं द

भुग्गभमुण । अवदालियवयणविवरनिह्वालियअग्गजीहेसरडकयमालियाए उं दरमालापरिणद्धसुक
यविहेणउणकन्नपरैसप्पकयवेगच्छे अणफोडंतेअभिगज्जंतीभीममुक्कइहासेणणविहपंचवन्नेहिलोमे

धीछेमालाजिणेउंदरानीमाला पहरीछे कंठेजिणेभलीपरेकीधोछे नोलीयानोकर्णपरआभरणजिणेसापनोवीक्खुवानोकीयोछे उ
त्तरासंगहायपगभूमसुंआस्सालतो गाजतोयकोरौद्रअट्टइहासकरतोयकोनानाप्रकारपंचवर्णरोमेकरीभरीछे कायाजेहनीलोमरोमे
करीने एक वडो मोटोनीलोत्पलकमलसरिपोनीलगुलीसारिखोवली अलसीनाफूलसरीखोनीलोखडगतरवारखेडोपाकणानीधार

रमालयासूयकम्बजापरिगण्डं परिगतं मुकुतं मुद्रुरचितं चिह्नं स्वकीयलाब्धनं येन तत्तथा तथानुलभ्यां यमश्रुभ्यां कृते कर्णेपरे
आभरणविगेपौयेनतत्तथासर्पाभ्यांकृतं वैक्वजमुत्तरासङ्कोयेनतथापाठान्तरेण मृगगन्धर्भूलएविष्णु यक्षे सप्पकयजुश्चोषइएतत्वभंभुल
उत्तिगेपरः विच्छुयत्तिद्विचिकाः यज्ञोपपीतत्राहाणकण्ठस्त्रुंतयाप्रभिन्नमुहनयणनखयर्यग्धचित्तिकितिनियंसगेसभिन्नाः अविगीर्णा
मुखनयननखायस्यांसातथासाचसेवरवव्याघ्रस्यचित्रार्कपुराकृतिवज्रमेतिकर्मधारयः सा नयसनंपरिधानंयस्यतत्तयासरकरुष्टिरमंसा

हिंउवचिथे एगंमहंनिलोप्पलगवलगुलिय अयसिकुमुमप्पगासं असिंखरुधारंगहाय । जेणेवपोस
हसाला । जेणेवकामदेवसमणेवासए । तेणेवउवागच्छइत्ता । आसुरत्ते । सट्ठकुविए । चंडिकी

सरीग्वोतीखोजिणेदिसीपोसष्टसालांछे जिणेदिसीकामदेवअमणोपासकआयकतिहांपाये आपीकरीनेचारकलोचनयकोठो अको
कोप्योयकोकोधात्माड्डवोयको धमधस्योछे रीमेकरीकामदेवआयकनेएवंवयासीएहवोकहे अरेकामदेवअमणोपासकआयकअप्रार्थि
तमरण तेहनायांछणहारतुअओ छालछणनो धणीकालीदुटीएहवीचोदुसनां जायालछमीलाजनुद्विजसतिकांकररहितधर्मरूप

वलि तगत्ते सरसाभ्यां रधिरमांसाभ्यामवलिप्तं गात्रं यस्य तत्तथा आस्तीटयन् कुरास्तीटयन् कुर्वन् भिगजन् धनं धनमुच्चनन् भीमो मुक्तः कृतोऽष्टद
हा सोहासविशेषो येन तत्तथानानाविधपंचवर्णैरोमभिरुपचितमेकं मङ्गनीलोत्पलगवलगुलिका अतसीकुसुमप्रकाशमसिन्दुरधारं गृही
त्वा यत्र पौषधया लायां यत्र कामदेव अमणोपासकस्तत्रोपागच्छति स्मेति इह गवलं महिषं गङ्गुलिकानीली अतसी धाम्य विशेषः असिं रुद्रं क्षु
रस्येव धारायस्यातिष्ठेदकत्वादसौ क्षुरधाराः आसुरत्तेरुद्देकावै चंडिक्कि एमिसि सीयमाणे त्ति एकार्थाः शब्दाः कोपातिशयप्रदर्शनार्थाः
अप्यलियपत्थिया अप्रार्थितप्रार्थिकः दुरंतानि दुष्टदुर्घयवसानानि प्राप्ता न्यसुन्दराणि लक्षणाति यस्य स तथा हीणपुष्पाजडसत्तिहीना

ए । मिसिमिसियमाणे । कामदेवस्व । एवं वयासौ । हंभो कामदेवासमणोवासया । अप्रपत्थियपत्थि
यादुरंतं तपंतलकवणा हीणपुष्पाजडसियासिरि हरिधिकिति ४ जावपडिवज्जिया धम्मकामया ।

चारित्रवांछे छे पुण्यशुभफलरूपपुण्यस्वर्गवेमानिक नासुखमोक्षकर्मक्षयधर्मनोवांछणहारधर्मरूपदधानोपीवणहारनही खुलुनिश
यनकल्पे तव तुभेने देवानुप्रिय अइसीली अणुव्रतादिकरागेद्वेपादिविरमणांछे पञ्चक्खाराणोपधोपवासनुपालिवोचालावीनसकेदोभावी

असंपूर्णापुण्याचतुर्द्दगीतिथिर्जगन्मालेयस्यसर्पनिपुण्यचतुर्द्दगीकदाग्रमनागंध्रीप्रोहतिर्होर्निचर्जितेतिव्यक्तं तयाधम्मं चन्दुतचारित
लज्जगांध्यामयतेभिलपतियःसधर्मकामभास्यामन्यगं हेधर्म कामयाएगंधपदांनिनतरंपुण्यं गुभप्रकृतिरूपं कर्मस्यगंभक्तुंफलंमोक्षोधिर्म
फलंकाङ्क्षाभिलाषातिरेकाःपिपासाकांक्षातिरेकाः एवमेतैः पदैरुक्तसोत्तराभिलाषाधर्मैरेषोक्तः णोग्गुइत्यादिनखण्डनेवकृत्यन्तेगी
लादीनिचलयितुमितिमेवितुं देगतोभक्तुं सर्वतःकेवलंयदित्यंतायद्यनचनयमि ततोचं त्वांषण्द्रागमृदं करोमीति पात्राद्यैःतत्त्वगीला
न्यगुवतानिब्रतानिदिग्ब्रतादीनिधिरमणानिरागादिपिरतयः प्रत्याग्यानानिनममृतास्सद्धितादीनिपौषोपपासानाशारादिभेदेन

पुणसगमोक्त्वधम्मकंविख्या४ । धम्मपिवासिया४ । गोमल्लुकप्पइ । तवदेवा० । सोसाइं वयाइं ।
वेरमणाइं पच्चक्खागाइं । पोसहोववासाइं चालंतएवा योभंतम्मवागुंडिसएवा भंजिसएवा ।

नमके थंडापीनसकेभंजापीनसकेछोपीनसके परिणामस्यपणेछोदिताभाजिरोभजजेसीनप्रताडिनेइने यावत् गृधे पोसओ उपपास
अनेपच्चक्खागनहीजोछोइं जोनहीभांजे तुं तोचाजनेदीपदणे नीजोत्पन्नकमलमारीगेवापत्तुण्णगेकरी थंडपंइतुभनेकरीसज्जिवा

चतुर्विधान् चालित्ताभंगकान्तरकरणतः चोभयितुमेतत्पालनविषयं चोभंकत्तु खण्डयितुं देयतोभंक्तुं सर्वतः उज्झितुं सर्वस्य देशविरते स्था
गतः परित्यक्तुं सम्यक्तस्यापित्यागादिति अट्टदुहट्टवसट्टे ति आर्त्तस्य ध्यानविशेषस्य यो दुहट्टत्ति दुर्घटो दुस्य गोदुर्निरोधो वशः पारतन्त्र्यं तेन
ऋतः पीडितः आर्त्तदुर्घटवशात्तः अथवा आर्त्तनदुःखार्त्तदुखार्त्तस्तथावसेन च विषयपारतन्त्रेण ऋतः परिगतो वशोर्त्तस्ततः कर्मधारय

उज्झित्तएवा । परिचइत्तएवा तंजइणंतुमं अज्जसौलव्वयाइं जावपोसहोववासाइं णच्छंडसि । ण
भंजेसि । तोअहंअज्जइमेणं । णीलुप्पलेण जावअसिणा । खंडाखंडं करेमि । जहाणंतुमं । अइदुह
ट्टवसट्टे । अकाले चैव । जीवयाओववरोविइज्जसि । तएणं सेकामदेवेसअणो० । तेणं दिव्वेणं पिसाय

रेतुं आर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवचेकरीने मरणकालविना जीवतव्यकीविनाशपाससौ तिवारे तेकामदेवयावकतेह देवताने पिशाच
रूपेकरीने एहवोक्तेद्यथेके वीक्षेनहीतासपिणपास्येनही मनमाहिखेधनधस्योमनमाहिदोभनहीपास्यौ ठामयकीनचल्योअसंभ्रांत

रूवेणं । एवंवृत्तेसमाणे । अभीएअतत्वेअणविणे । अणुक्खुभिएअचल्लिये । असंभंतंतुसणीएचिरइ
 धम्मभाणोवगएविहरइ । तएणंसिद्धिबिप्पिमायखुवे । कामदेवंसमणोवासयं । अभीयंअतत्त्वंजाव ।
 धम्मज्झाणोवगयंविहरसाणंपासइत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंवयासी । हंभोकामदेवासं
 अपत्थियपत्थिया । जइणंतुमंअज्जजाव । ववरोविज्जसि । तएणंसिकामदेवेसं । तेणंदिब्बेणं । दोच्चं
 पितच्चंपि । एवंवृत्तेसमाणेअभीएजाव । धम्मज्झाणोवगएविहरइ । तएणंसिद्धेविप्पिमायखुवे । काम

यत्तोअणवौल्लोखो धम्मरूपीध्याननेयिणेविचरे तिवारपच्छेति देवतापिनापरूपकामदेवप्रमणंपासकने यत्तिहेतो सत्तमो सो
 धर्मध्यानमेनिअलअक्रोपिचरेएववेद्वेएएवोदेवधीने तेहीजरीनिवीजीपारतीजीवारकामदेवने एववोवचनकहे परेकामदेवप्रम
 णोपासक अपार्थितमरणनावांछणभार जीतुं वियणांभाजततप्रकथागनणीभांजितोउत्तुभनेमारय्युं तिवारेतोकामदेवजावत्त

इति अभीते इत्यादीन्येकार्थान्यतिभयप्रकर्षप्रदर्शनार्थानि तिवलियंति तिवलीकां भुक्कुटींइष्टिंरचनाविशेषंललाटेसंहृत्यविधायेति चालयितुमन्यथाकर्तुं चलनंचद्विधासंशयद्वारेणविपर्ययद्वारेणच तत्रक्षोभयितुमिति संशयतोविपरणामयितुमितिच विपर्ययतः आंता

देवंस० । अभीयंजावविहरमाणंपासइत्ता । आसुरत्ते४ । तिवलियंभिउडिंणिडालेसाहहु । का
मदेवंस० । नोलुप्पलजावअभिणा । खंडाखंडकरेइ । तएणंसेकामदेवेस० । तंउज्जलंजावदुरहिया

तेपिशाचरूपदेवतावीजीवारतीजी वारइसोकह्याथकां निर्भीकशको यावत्तग्दे निडंयको धर्मरूपी ध्यानकरतोयको विचरेति वारपच्छीतेदेवतापिशाचरूपयको कामदेवअमणोपासकने अभीतनिडरथकोविचरे विचरतोदेखीकरीने आंखलालकरीनेकोप्यो तिवलीनिलाडमायेचाढी भीषणडरणीऊइकामदेवआवकने नीलोत्पलकमलतिणकमलसरीखोखड्गतिणे करदेवताखंडखंडकरे तिवारपच्छीतेकामदेव आवकतिकाउजलीयावत्तग्देसहितांदोहिली एहवीवेदनाभलीपरसहे तिवारपच्छीतेदेवपिशाचरूपकामदेव

दयः समानार्थः स तं गपद्द्विदंति सप्रगा निधनवा रूपायाः तदुत्पत्तिमित्रं चेति एतानि प्रतिष्ठितानि भूमौ जगन्निवन्त्यतस्तत्त्वमभेदमभेदो

सर्वियगं समं सहृदं जावन्नहिवांसदृ । तएगं सेट्टिजे पि० कामदेवं स० । अभीयं जावविहृत्सागं पाम
इ० । जावनै संवदिदृ । कामदेवं स० । निगं धान्योपावयगाथो । चानिचाएवा । ग्योभितएवा । वि
परिणामं तएवा । ताहेमंतीपरितंते । मणियंश्चोसकरेत्ता । पोमरुमान्नाप्रोप्रडिनिक्कलसइत्ता ।
द्विब्बं पिमायखूवं विप्पजहइ । दिब्बं एगं मचूं हत्थिखूवं विउब्बइ । सत्तंगपच्चिद्वियं समं संनियं । तुजायं

असणोपासकत्रायजने अभीतनिउरयणेयात्तगदे विक्कहेत्तायहो देगेट्टिणीन जायत्तुगदे भूताभीनज्जेत्त कामदेवदमणोपायमहनेनि
ग्रंथनायननज्जं तीचलत्थीनभक्ते चोभाभीसत्तनको विपरिणान्ततपमअवदे गंहाहंसागाभीने देव तायाकोपरि योतइक्केपल्लवियेपल्लोपा
ओपल्लोपाओपल्लोनिपोसएसालज्जं तीपाळोनीतल्लोनीतलीनीनरुपदे एतादयोविगायनं नाइपडोरेट्टिअरओएत्त दयतामोटोशायीनोइयनि
केवसातसंगप्रधानभं नागात्थाएपग मुंउरुत्तविहृत्तएत्तेसंस्थानअथगेत्तकस्सचित्तसंगअयमेत्तं वोपुत्तो पूजातअजा सदित्तीकडिल्लोरे

पचयात् संस्थितं गजलक्षणेपेतं सकलांगोपांगत्वात् सुजातमिव सुजातं पूर्णदिनजातं पुरतो गत उदग्रं उच्चं समुच्छित शिर इत्यर्थः पृष्ठतः
पृष्ठदेशे वराहः शूकरः स इव वराहः प्राकृतत्वान्न पुंसकलिङ्गता अजाया इव कुक्षीयस्य तदजा कुक्षि अलं वकुक्षी प्रलंबत्वेन प्रलम्बो दीर्घो लम्बो दर
स्वैव गणपतेरिवाधरौष्ठः करश्च हस्तौ यस्य तत्प्रलम्बोदराधरकरं अश्रुजतमुकुला आयतकुदूमला योमक्षिका विव किल खद्वत् विमलो धवलौ

पुरञ्चोदेगं पिडृतो वराहं । अद्या कुच्छिं अलं वकुच्छिं । प्रलंबं लंबोदराधरकरं । अभुग्गतमउलमस्त्रिया ।
विमलधवलदंतं । कंचणकोसीप्रविद्वदंतं । अणामियचावललितसंवेक्षितं । अगसांडं । कुम्भप्रडिं
पुन्रचलणं वीसद्वनखं । अक्षीणयमाणजुत्तपुच्छं । मत्तमेहमिव गुलुगुलेतं । मणप्रवणजणियवेगं ।

श्रूडिउं दरगणेशनीपरेलां वोपेटजेहनो असुतवकुलमालतीसरिखाजेहवा धवलादांतच्छे जेहना वलीजेहने सोनानी खोलच्छे दातेकां
देकनमायोधनुमतेहनीपरेसंकोच्योच्छे श्रूडनो अग्रभागजिण्णेलीकाछवानीपरेप्रतिपूर्णचरणवीसजेहनेन खच्छे अक्षीणकहतां प्रमाणेपे
तपुं छजेहनो भदोन्नात्तमेहनीपरेगर्जरवकरतो मनचनेपवनजेहनो जीतोच्छे गजिण्णेहवोवडोहाथीनोरूपविकुर्वे जिहांपोसहसाला

दन्तौयस्य यथवाप्राकृतत्वान्नाह्निकामुकुलयदभ्युन्नतावुन्नतौ विमलधवलदन्तौयस्य तदभ्युन्नतमुकुलमहिक्तायिमलधवलदन्तं कांचनकोगीप्र
तिष्ठदन्तं कोगीतिप्रतिमाश्चानामितमीपन्नामितं वच्चापं धनुःसहद्याललिताचयिलासयती स मेक्षिताचयेक्ष्णं तीरं कोचितावाचग्रगुण्डासु

दिव्यं हत्थिरूवं विउव्वद् । जेणेवपोसहसाला । जेणेवकामदेवेस० । तेणेवउवागच्छद् रत्ता । काम
देवं एवं वयासी । हंभोकामदेवातहेवभणद् । जांवरणभंजेसि । तोते अज्जअहंसें डाए । गेरहासिद्
त्ता । पोसहसालाओणीणेमिद्त्ता । उट्टवेहासं उव्विहामिद्त्ता । तिवखेहिंदंतमुसलेहिं । पडि

हे जिहं कामदेव अस्मणीपासकतिगेठिकाणे आपे आवीने नाम देय आयकने एवो कहे रेणो कामदेय आयकपूर्वैकलोतिमहीजकहे जोतुं
व्रतनहीभाजे तोड्डं आज तुजने संडू करीने पकडीसपकडीने पोसउसालायीयाहिरलेइजासुलेपूने उचोआकासे उच्छालिसउच्छा
ली करीने तीआदांतमुसलसरीयातिणे करीने तुजने पीडाकरिसनी चोनायी धरतीतलने चिपे तीनवारपगयकीलोडस्यं जिवारेतुं

च्छामिअहेधरणतलंसि । तिवबुत्तोपाएसुलोलेसि । जयाणंतुमं । अट्टदुहट्टवसट्ठे । अकालेचेव ।
जीविआओविवरोविज्जसि । तंसेकामदेवेसं । तेणंदिव्वेणंहत्थिरूवेणं । एवंवुत्ते । समाणे
अभीएजावविहरइ । तएणंसेदिव्वेहत्थिरूवे । कामदेवंसमणेवासयंअभीयं । जावविहरमाणंपास
इत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंवयासी । हंभोकामदेवा । णोविहरइ । तंसिदिव्वेहत्थिरूवे

आर्त्तरीद्रथाननेवसेंकारीनेअकालसरणेज्झंतुजनेजीवयकीरहितकारीस तिवारपछीकामदेवआवका तिणेमोटदेवेहाथीनेरूपेकारीने
एहवावचन काह्याथंकांसुखांथका अभीतनिडरथकोविचरे तिवारपछीतेहस्तीरूपदेवता कामदेवएहवेनामाअमणोपासकआवकने
निडरथको यावत्तुशब्देविचरतोयकोदेखेदेखीकारीने दोइवारतीनवारकामदेवआवकने एहवोवचनकाहे रेहोकामदेवआवकातिमही
जपरवरीचूकावे तिवारेदेवताहाथीने रूपेकारीकामदेवआवकनेनिर्भयकोएहवोजाणेजीणीने एहवोविचरतोयकोदेखेदेखीनेलात

कामदेवं समणो वासयं अभीयं । विहरमाणं पासइत्ता । आसुरत्तेऽ । कामदेवं समणो वासयं । सो
 डाएणिग्हेइत्ता । उडुं विहासं उज्जिहइत्ता । तिवखेहिंदंतमुसलेहिं । पडिच्छइत्ता । अहेवरणि
 तलंसि । तिवलुत्तोपाएसुलोलेइ । तएणं सेकामदेवे । तं उज्जलं जावअहिद्यासेइ । तएणं सेदिब्बे हत्थि
 रूवे । कामदेवं जावनोसंचाएइ । जावसणियं प्रच्चोसइत्ता । पोसहसालाओ । पडिणिक्खमइत्ता

आंखकरीने कोषो कामदेवत्रमणो पासकआवकने सुंडादंडुंगकइ पकडीने ऊंचोआकासेलेइने उक्खले उक्खलीने तीखाजेज्जा
 दांततिणे सुसलयकी पड़तोयको भाले भालीने अरुधरतीये नाये तीनवार पगगुं लोले चां पे चापीने तिवार ते कामदेव आकति के उजली
 तीववेदताने सहे तिवार ते देवता छाथीने रूप कामदेव आवकने चूकावीन सके यावत् गद्धे हलवे जलये पाछो चले पोसहसालाऊं तीपाछो
 नीकले पाछो नीकलीने दिव्य छाथीनो रूप ते चने छोड़े छोडीने एकएउवो मोटो कालं दारसर्पनो रूप थिगुं पत्ती के हवो छे उग्र विपहृष्टीयिप

गङ्गायं वस्यत तत्तथा कूर्मवत् कूर्मकाराः प्रतिपूयन् चरणयस्य तत्तथा विंशतिनखमालीनप्रमाणयुक्तपुच्छमि तिकण्ठं उग्वीसं इत्यादीनि स
परूपविशेषणानि क्वविद्यावच्छेदोपात्तानि क्वचित्साक्षादुक्तानि दृश्यन्ते तत्रोद्योगविषयदुरधिसह्यं विषयचण्डविषमत्यकालेनैव दृश्यरीरव्यापक
विपत्ताद्वोरविषममारकत्वान्महाकायं महाशरीरं मघीरूपाकालकं नयनविषयदृष्टिविषयरोषेण चपूयं नयनविषयरोषपूयं अञ्जनपुञ्जा

दिव्यं हृत्थिरूवं विष्यजहद्भूता । एगं महं दिव्यं सप्पखूवं विउव्वद् । उग्विसंदिद्धीविसं । महाकायं म
सीमसाकालगं । नयणविसरोमपुणं । अंजणपुंजनिगरप्पगासं । रत्तत्थं लोहियलोयजमलजुयलं
चंचलजीहं धरणि यलवेणि भूअं । उक्कडुफुडकुडित्तजटिल । कक्कसविअवफुडाडोवकरणदत्थं । लोहा

मोटोछेशरीरमिससरिखोकालोअत्यंतच्छे नयणनेविषेविषरूपीरोसमस्यो जेहवोकालोकाजलतेहनाडिगसरीखोराताजेहवालोहिता
क्षरत्तसारीखीआंखजेहनीवलीजोडलावीलपलपाटकारतीचंचलजीभष्टथिवीरूपजेस्त्रीनेवेणीभूतच्छेउत्कुटकहतां वडामोटावरतोकुटि
लज्जकं यविस्तीर्णफणनोमोटोआडंवरफणाटोपकीधोछे जेहवालोहनाआगरधमधमाटकरेतेहनीपरेशब्दकरतो महावीहामणोकि ल

नांकज्जलीत्कराणां योनिकरः सन्नहसद्वत्प्रकाशो यस्य तदस्त्रनपुञ्जनि कारप्रकाशं रक्ताक्षं लोहितलोचनं यमलयोः समस्य योयुं गलं ह्वय
चञ्चलन्त्योरत्यर्थं चपलयोर्जितयोर्यस्य तद्वयमलदुगलचञ्चलजितं धरणीतलस्य चैगीयके समं भविष्ये पद्मद्वयात् त्वदीर्घत्वाभ्यामिति धरणी
तलवेणिभूतमुत्कटीनभिभवनीयत्वात् स्फुटो व्याक्तो भासुरतया दृश्यत्वात् कुटिलो यज्जत्वात् कुटिलः केगसटा यो गातृकर्कगो निष्ठुरो न मन्ता
याच्यभावात् विकटो विस्तीर्णो यः स्फुटाटोपः फणाडम्वरं तत्कारणे दृजः उल्कटस्फुटकुटिलजटिलकर्कगविकटस्फोटाटोपकरणादृचं तथा लोचा
गरधम्ममाणधमधमंतघोसं लोचार्कस्येव भावमानस्य भ्रान्तायातेनोद्दीप्यमानस्य धमधमायमानस्य धमधमेत्येवं गन्दायमानस्य योपंगन्दो
यस्य तत्तया दूहचविशेषेण स्थपूवनिपातः प्रोक्तत्वादिति धरागलियतियापयंडरो संश्रानाकलितोऽपरिमितोऽनर्गलितो यानिरोहुमगज्य
स्तीत्रः प्रचण्डोऽतिप्रचण्डो रोपो यस्य तत्तथा सरसरस्मृति लीकिकानुकरणभाषापच्छिमे गं भागएणंति पुच्छेनेत्यर्थः निकुटिमेति च निकुट

गरधम्ममाणधमंतघोसं । अणागलिअतिव्वचंडरोसं । सम्परूवं विड्वित्ता । जेण्वपोसहसाला ।

किलाटकरतोऽतिरौद्ररूप एचवोसर्प्यनोरूपधिकुर्ये विकुर्योनि जिणेदिस्सीपोसहनीपोसहसाल जिणेदिस्सीकामदेवआवकतिआतेसर्प

जेणेवकामदे० । तेणेवउवागच्छइत्ता । कामदेवंएवंवयासी । हंभोकामदेवा । जावणभंजेसि । त
ओअज्जेवअहंसरस्सकायंदूहहामिस् । पच्छिसेणंभाएणंतिक्खुत्तो । गौवंवेढेमिस्त्ता । तिक्खा
हिंसपपरिगयाहिं । दाढाहिंउरसिचेवनिक्खुइमिजहाणंतुमं । अट्टदुहदुहअकालेचेवजीवियाओववि
रोवज्जसि । तएणंसिकामदेवसमणोवासए । तेणंदिव्वेणंसप्परूवेणं । एवंवुत्तेसमाणे । अभीएजाववि

आवेआवीने कामदेवआवकनेएहवोक्कहे रेहोकामदेवआवकजोतुं ताहरोवतनहीभांजसी तिवारेतोळ्ळं आजहीजताहरेशरीरउपरे
सरसराटकरतोचढीसचढीने पाछिलोभागतिणेकरीनेतीनवारकरीनेताहरी ग्रीवागर्दनवीटीसवीटीने तीखाजेमाहारादंतविषेकरी
नेभस्यायका विषेभरीडाढसुं तुजनेडसीसताहरेसर्वशरीरमाहे विपपसरस्थे जिवारेतुं आत्तेरौद्रध्यानेकरीनेअकालमरणपामसी
जीवेकरीनेरहितज्जसी तिवारेतेकामदेवएहवेनामाआवक तिणेदेवतायेसर्पेरूपइणेप्रकारेकहोयके निर्भययकोयावतुधर्मनेविषेविचरे
तेदेवतावीजीवारतीजीवारएहवोक्कहे कामदेवआवकधर्मनेविषेविचरे तिवारपच्छीते देवतासप्पं नेरूपे कामदेवएहवेनामेआवकने

यामिप्रचक्षिमुज्जलंतिउज्ज्वलाविपक्षलेगेनाप्यकलङ्कितां विपुलांगरीरव्यापकत्वात् । कर्कशां कर्कगद्रथमिधानिटां प्रगाढां प्रकपयतीं च

हरद् । सोविदोच्चं पितञ्चं पिभगद् । कामदेवो जावविहरद् । तएणं सेट्ठिव्वे सप्प रूवे । कामदेवं सम
णेवासयं । अभीयं जावपासद्द्त्ता । आसुरत्ते । कामदेवगमसरसाकायं । दूरूहद्द्त्ता । पच्छिम
भाएणं तिक्खुत्तेगीव वेट्ठेद्द्त्ता । तिक्खाहिं विसपरिगयाहिं दाढाहिं । उरं सिचेव नि कुट्टेद् । तएणं
कामदेवेतं । उज्जला जावअहियासेद् । तएणं सेट्ठिव्वे सप्प रूवे । कामदेवं । अभीयं पासद्द्त्ता । जा

निर्भयकोदेखेदीकरीने कोधकरीने कोप्यो कामदेवनामा आवकते चने गरीरे सरराटकरतो च देप छिमभागपं छेडे करीने ती नवला
कादेइ गरीरनी ग्रीवावीटेवीटीने मच्चती ग्रीविसे करीने सचित ए चयी ती प्यी दाढां करीने उरची येने विपेडं कदेवे तिपारे कामदेव आवक
तिणे उजली कठोर वेदनाने सररीरे करसहे तिवार पछी ते देवता संपरूप कामदेव आवकने निर्भयकोदेखेदी करीने तिवारे सक्कायी न
सके कामदेव आवकने निग्रंथना प्रवचन मार्गज्जंती चक्कावी न सके खोभावी न सवे संक्राकं चानापी तिवारे ते देवताया को हलवे चले ये पाछी

गङ्गां रौद्रां दुक्खदुःखरूपानसुखामित्यर्थः किमुक्तं भवति दुरिद्धिया संतिदुरिधिसह्यमिति हारविरादयवत्यमित्यादौ यावत्कारणादिदं दृश्यं कङ्कडग
 तुडियर्थं भियभुयं अंगदकुं डलमङ्गलं तलकन्नपीठधारिविचित्तहत्याभरणं विचित्तमालामञ्जलिकल्लाणपवरमल्लाणुलेवणधरं भासुरबो
 दिपलं वणमालाधरं दिव्वेणं वनं णं दिव्वेणं घणं दिव्वेणं फासेणं दिव्वेणं संघयणं दिव्वेणं संठाणं दिव्वेणं इड्ढीएदिव्वाएजुं ईएदिव्वाएप
 हाएदिव्वाएक्खायाएदिव्वाएअच्चीएदिव्वेणं ते एणं दिव्वाएलेसाएत्तिकं द्यं नवरं कटकानिकं कणविशेषास्तुटितानि बाळरत्नकास्ताभिरतिव

हेनोसंचाएति । कामदेवं स० । निगंथाओपवयणाओ । चालित्तएवाखोभेत्तएका । विप्परित्तएवा
 ताहेसंतेइ । सणियं २ पच्चोसक्कइत्ता । पोसहसालाओपडिणिक्खमइत्ता । दिव्वंसप्परूवं विप्पजह
 इत्ता । एणं मंहं दिव्वं देवखूवं विउव्वइ । हारविरादयवत्य । जावदसदिसाओ । उज्जोविमाणंपभासे

नीकलेनीकलीने योधधशालाथीपाच्छोनीसरेपाच्छोनीसरीने दिव्वमोटोसर्पनोरूपतेहनेच्छोइच्छोइने एकमोटोदिव्वदेवतानोरूपविकु
 वीविकुवीनेहारएत्थठारेसरोविराजतो यायतं गइदशदिशीने उद्योतउज्जवालोकरतोकोनेकुं डलविराजमानयकोदिव्वप्रधानदेवता

ऊत्वात् सांभितौ सार्थीक्यतौ भुजो यस्य तत्तथा अद्भ्यो केयूरे कुण्डने च प्रतीतौ दृष्टगण्डने एष्टगण्डोपकृक्कर्णपीठाभिमानेन तर्णाभरणे च धारयति यत्तत्तथा तत्तद्विचित्रमालाप्रधानो मौलिभुः कटंसलकं वा यस्य तत्तथा कल्याणकमनुपधतं प्रयत्नं दम्यं परचित्ते येन तत्तथा कल्याणकानि प्रवरणिमाल्यानि कुसुमानि च नुलेपानानि च धारयति यत्तत्तथा भास्वरवोदीक्षीकंदीप्रगरीरं प्रलम्बावायनमानायाभरणविगोपनाधारयति यत्तत्तथा दिव्ये नयणेन युक्तमिति गम्यते एवं सर्वतनयं च यथा विमानयद्भूषणादिकया युक्त्या द्रष्टपरिपारद्विद्येगेन प्रभवाप्रभायेन प्रकाश्या प्रतिविम्बे नार्चिपादोऽपि ज्वालयते जमाकान्धाने ग्लवाश्चात्मपरिणामेनोद्योतयन् प्रकाशयन् गौभयद्वितीयासादीयं चित्ताद्यादिकंदर्शनीयं यत्पशुञ्च नृनश्यास्यति च भिरूपं मनोऽं प्रतिरूपं वृटारं प्रतिरूपं यमय निरुक्त्यै कियं ज्ञत्वा अन्तरित्र प्रतिपन्नः आकागस्वितः सक्तिर्गुणीकानि नुद्रघण्टिकीपेतानि सक्तेर्देवि देवत्वादीयावत्कारणादिद्रष्टव्यं यज्यापाणीपुरन्दरे सद्यः प्रज्जमल्लमस्ये मप्रयं पागसासणे द्रोचिणः ३३

माणंपासद् । दिव्यं देवकृवं विउव्वद्गत्ता । कामदेवसपोस च सात्तं अणुपवि सद्गत्ता । अंतरिक्खसप्रडि

नोरूपयिकुर्वेयिकुर्वीकरीने जिहं कामदेवस्से पोस च नीपोस चं सालयिपे तिणमाहेपे ये पेमीने आत्तासमार्गे रत्तोयस्यो नान्ही जेद्वपरीदे

लोगाहिर्वैवत्तीसविमाणसयसहस्राहिवर्द्धे एरावणवाहणेसुरिंदेअयरंवरवत्यधरेआलइयमालमउड़ेणवहेमचारचित्तचञ्चलकुंडल
विलिहिज्जमाणगंडे भासुरवोंदीपलंववणमालधरेसोहन्मेकप्येसोहन्मवडिंसएविमाणेसभाएसोहमाएत्ति शक्रादिशब्दानांचव्युत्पत्यय
भेदेनभिन्नार्थताद्रुट्यातयाहिशक्तियोगाच्छक्रः देवानांपरमेश्वरत्वाद्देवैः देवानांमध्ये राजमानत्वाच्छोभमानत्वाद्देवराजः वज्रपाणिः

वणे सखिंखिणियाइं पंचवन्नाइं । कथाइं परिहिए । कामदेवं एवंवयासी । हंभोकामदेवास० ।
धणेसिणंतुमं देवा० । संपुणेकयट्टेकयलक्खणे । सुलइंणंतवदे० । माणुस्सजम्भजीवियफले । जस्सणंदे०
तवनिगंगाओपावयणाओ । मेरुव्वपडिवत्तीलद्धा । पत्ताअभिसमणागया । एवंखलुदेवा० । सक्केदे

करीनेसहितपंचवर्णराप्रधानवस्तुपहस्याच्छे कामदेवआवकनेएहवोकहे अहोकामदेवआवकतुं धनंतुं भाग्यवंतहे देवानुप्रिय संपूर्णप्रति
ज्ञाजेहनोनिर्वाहणहारजेजिनधर्मनेविषे एहवीताहरीहृदताउपसर्गे करीनेधर्मधीनचूकोभलेलाधोमसुयअवतारनोफलजेतुभनेदेवा
नुप्रियनिग्रंथनाप्रवचनयीदेवताचूकावीनसके मेरुपर्वतनीपरेसीलव्रतादिके अभिसमस्तपणेकरीनेहृदतापामीइमनिश्चयहेदेवानुप्रिय

कुलिशकरः पुरोसुरादिनगरविशेषस्तस्यदारणात्पुनरुन्दरः तथाशतकतुशब्देनेहप्रतिमाविवक्षितास्तः कार्तिकत्रयेष्टित्वशतं कलनाम
 भिगृहविशेषाणां यस्यासौ शतकतुरिति चूर्णिकारव्याख्या तथापञ्चानां मन्त्रिशतानां सहस्रमक्षणां भवतीति तद्योगादसौ सहस्राक्षः तथा म
 घशब्देनेहमेधाविवक्षितास्तस्य शवर्त्तिनः संतिसमधवान्तथापि कोनामवलज्जंस्तस्य रिपुस्तच्छाशनात्मा कशासनः लोकस्यार्द्धमर्द्धलोको
 दक्षिणेऽयोर्द्धलोकयोधिपतिः स तथा एरावण एरावणः हस्तीसवाहनं च स तथा सुष्टुराजन्ते एते सुरासेपाभिद्रः प्रभुः सुरेन्द्रः सुराणां
 देवीनां वा इन्द्रः सुरेन्द्रः पूर्ववदेवेन्द्रत्वेन प्रतिपादितत्वादन्यथावापुनरुक्तपरिहारः कार्यः अरजांसि निर्मां लानि चम्बरमाकाशं तद्वच्छ

विंदे देवराया । सयक्कज्जसहस्रक्खे । जावसक्कंसि सीहासणंसि । चउरासीतीए । सामाणियसाह
 स्सीणंदेवा । जावअणोसिंचवज्जणं । देवाणयदेवीणय । मज्झगएएवमाहिक्खइ४ । एवंखलु देवा० ।

सकइंद्रदेवेन्द्रदेवतानो राजा १०० सतकीशार्धेयज्ञजिगेवलो सहस्राक्ष यावत्शब्दे सकसिंघासणे वेठाथका चोरासी ८४ हजार इंद्रेने
 सामानिक इंद्रसरीखा देवतायने यावत्शब्दे अणोसि कच्छतां ओरघणावज्जप्रकारे देवतायने देवी तेहनी सभामे वेठाथकां एहवो कहेद्वारे

त्वेन यानितान्यंवरणि तानिवस्त्राणिधारयति यः सतयाआलिङ्गितमालमारोपितस्त्रुगमुकुटोयस्य सतयानवेद्वनवहेन्तःसुवर्णस्य
सखन्धिनीचादृणीशोभनेचित्नेचित्नेचित्तवतीचञ्चलेयेकुण्डलेताभ्यां विलख्यमानौगण्डोयस्यसतयाशेषंप्रागिवेतितामाणिगयसाहस्त्रीणिमिह
यावत्करणादिदंदृश्यं तावत्तीक्षाएतायत्तीसगाणंचतुरहंलोगपालाणं अदृग्दं अगमहिंसीणं सपरिवाराणंतिगहं परिसाणंसत्तएहं
अगियागंसत्तएहं अगियाहिर्वद्रेणंचउरहं चउरासीणंआयरकुदेवसाहस्त्रीएणंतववायस्त्रिंशःपूज्याःमहत्तरकल्पालोकपालाःपूर्वा
दिगधिपतयः सोमयमवरुणवैश्रमणाख्याः अग्रमहिष्यः प्रधानभार्यास्तपरिवारः प्रत्येकंपञ्चसहस्राणिसर्वमीलेनेचत्वारिंशत्सहस्राणि
तिस्रः परिपदोभ्यंतरामध्यमावाह्याचसप्तानीकानि पदातिगजाश्चरयटपभभेरात्पञ्चसंग्रामिकाणि गंधर्वानीकंनाद्यानीकंचेति सप्ता
नीकाधिपतयश्चसप्तैवं प्रधानपत्तिः प्रधानो गजएवमन्येपि आत्मरत्नार्थमङ्गरत्नकास्तेषां चतस्रःसहस्राणांचतुरशीत्यः आख्यातिसामा
न्यतोभापतेविशेषतः एतदेवप्रज्ञापयतिप्ररूपयतीतिपदद्वयेनक्रमेणोच्यतइतिदेवेणवेत्यादौयावत्करणादेवंदृष्टव्यं जक्खेणवारक्खसेण
वाकिंनरेणवाकिंपुरसेणवामहोरगेणवागंधर्वेण वा इतिइड्डीएइत्यादियावत्करणादिदंदृश्यं जुईजसेवलवीरियं पुरिसकारपरक्रमे
त्तिनायंभुज्जोकरणयानेनैवआयंतिनिपातोवाक्यालंकारेअवधारणेवाभूयः करणतायांपुनराचरणेन प्रत्तिपद्यइति गम्यतेजहासंखो

जंवहूँविभारहेवासे । चंपाएणयरीए । कामदेवेस० । प्रोसहसालाएपोसहिए । वंभचारीजाव
दभसंधारीवगए । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मपणत्तिं । उवसं०विहरइ । नोखलुसे
सक्काकेणइदेवेणवा । दाणवेणवागंधवेणवा । जावनिगंधाओपावयणाओ । चालित्तएवाखोभित्त
एवा । विप्परित्तएवा । तएणंअहंसक्कस्स । देविंदस्सदेवरणोएयमइ । असहहमासेइइहं हव्वमागओ

प्रकारेनिचयहे देवानुप्रिय जंबूदीपनामादीपतेहनेभरतक्षेत्रविषे चंपाएहवेनामेनगरीने विषेकामदेवनामाप्तावकहिवणांपोसहसाला
नेविषेपोसहभणीपोसहसहित ब्रह्मचर्यनोधरणहारयावतशब्देडाभनेसंधारेवैठोछे अमणभगवंतमहावीरस्वामीतेहतणे समीपधर्मनी
प्रज्ञप्तिबुद्धतेहनूँ उपसंपदालेइनेविचरेछे नोकहतां नहीनिचयकोइचूकावासमर्थनऊवे कोइदेवताधिमानीमानयासीदाणवकहीजे व्यंतर
वजीगंधर्वादिसमस्तेकरी यावतशब्देनिग्रंथनाप्रवचनयकी चलाइवानसके खोभावीनसके परिणामेकरीनेतिवारपक्कीऊं शक्रइंद्रदेव
तानोइंद्रदेवतानोरजातेहना एहवावचनअवमानतोयको मनुजमाहिहवीहदताअणसहतोयकोतेभणी ऊं इहांआव्योअहोदेवा

सं । अहो देवा० । इड्डीइलडाइ । तंदिङ्गाणं देवा इड्डी जान । अभिसमसागया । तं खासेमिणं देवाणु०
 खमंतुमंतं हं तिणं दे० । ग्याइभुज्जोकरण्याएत्तिकहु । पायवडिणंपंजलिउडे । एयमडंभुज्जोइखा
 मेइइत्ता । जासेवदिंसंपाउःभुण्णतासेवदिंसंपडिगए । तएणंसैकामदेवेस० । णिरुवसण्णमिक्तिकहु ।
 पडिंसंपारइइ । तेणंकालेणं । तेणंससएणं । समणेभगवंसहावीरेसमोसरिए । समणेजावविहरइ ।

नुप्रियतुम्हारीहदतादीठी इंद्रेकहीऊती तेसेप्रत्यक्षपणेक्षेठी एमेतुम्हारीसाचीवातजाणी तेभणीऊं हे देवाणुप्रियतुम्हनेखासुं कु
 हू देवानुप्रियतेभणीतुं खमिवायोग्येच्छे इमवारवारकहीने तेदेवताकामदेवनेतिकरणशुद्धे तेहनेपंगेपड़ेवलीदोगुं हाथजोडीनेएहवो
 अर्थवारवारकहीअपराधखमावेखमावीने जिण्णेदिसीने आव्योऊतो तिणेदिसीने ते देवतापाछो गच्छो तिवारपच्छी तिकामदेवआवक
 उपसर्गारहितऊवोजाणीने तिकरणशुद्धे काउसगपारे तिणेकाले तिणसमेनेविषे असणभगवंतं महावीरस्वामीचरसतीर्थंकरस
 मवसन्त्याचवदे १४ हजारसाधांसुंविचरे तिवारपच्छीते कामदेवआवक उद्धाननेविषे असणभगवंतं समवसखाएहवीवातसांभली इणे

त्तियथासंखः आवको भगवत्यामभिहितस्तथायमपि वक्तव्यः अयमभिप्रायेऽन्ये पञ्चविधमभिगमं सचित्तद्रव्यव्युत्सर्गादिकां समवसरणप्रवेसे विदधति शंखः पुनः प्रौपधकत्वेन सचेतनादिद्रव्याणामभावात्तन्वहतवानयमपि प्रोपधिकादिति शंखेनोपमितः यावत्करणादिदृष्टव्यं जेषेव समणे भगवं महावीरे तेषेव उवागच्छद्भरत्ता समणं भगवं महावीरं तिक्वुत्तो आयाहि शंखं पयाहि शंखं करेद्भरत्ता वंदद्भ शमंसद्भरत्ता गच्छासणे णाद्भरद्भरे सुखं समाणे अभिसुहेपंजलिउडं पज्जुवासद्भरत्ति तएणं समणे ३ कामदेवस्स समणो वासयस्स तीसेयमहद्भमहाली याएपरिसाए इतथास्स औपपातिका धितं सुत्वं तावत्तव्यं यावत्तवर्धकया समाप्ता परिएत् प्रतिगता तच्चैवं सकलशेषपसुपदश्येते तएणे

तएणं सेकामदेवस० । इमी सेकहाए लद्धे समाणे । एवं खलु समणे जावविहरद्भ । तं सेयं खलु । ममंस
अणं भगवं महावीरं । वंदित्ताणमंसित्ता । तत्रोपडिणियत्तस्स । पोसहंपारित्तएत्तिकद्भ । एवं संपे

प्रकारे अमणभगवंतविचरे तोहि वे निचयसुक्कने अमणभगवंत महावीरस्वामीने वांदिवाजाउं वां दीनमस्कारकरीः तिवारपच्छीपाछो
आवुं आवीने पोसहपारवोत्तिकरणमुद्धे सुक्कने कल्पे एहवो मनसे चोत्तवेयुद्धज्जलवस्स पछरे पछरीने सुहगाअने अल्पभारएहवावस्स

समणे ३ कामदेवससमणोवासयस्स तीसेयमहइ महलीयाए तस्याच्च महान्ती महत्या इत्यर्थः इति परिसाएजइएपरिसाए तल
पश्यन्तीति ऋषयोवध्यादिज्ञानवन्तः सुनयो वाचंयमाः यतयो धर्मक्रियासुप्रयतमानाः अणेगसयाते आणेगसयवंदपरिवारातो
अनेकशतप्रमाणानि यानिहृन्दानि परिवारो यस्या तथा तस्याधर्मं परिकययतीति सम्बन्धः किम्भूतो भगवन् उहवले ओषवले
यावत्करणादथवच्छिन्नवलः अतिबलोऽतिक्वांताशेषपुरुषामरतिर्यग्वलः महाबलोऽप्रमितवलः एतदेवप्रपंच्यते अपरिमियवलविरि

सयाओगिहाओपडिणि
अप्पम० । मणुस्सवगुरापरिक्खत्ते । सयाओगिहाओपडिणि
हेइइत्ता । सुइप्पावेसाइवत्थाइ । अप्पम० । मणुस्सवगुरापरिक्खत्ते । सयाओगिहाओपडिणि

वत्तमइइत्ता । चंपनगरिंसजभंसजभेण्णिगच्छइइत्ता । जेणवपुस्समह्वेचेइए । जहासंखेजावप्रज्जुवा
पहरीमनुबनीअणेपरवस्यो यकोजेआपणोषरतेधरुत्तंतीनीसरेनीसरीने चंपानामेनगरीतेहनेमध्यमध्विचालेकरीनेनीसरेजिहा
पूर्णभद्रचेत्यवनखंडछे जिहाजिमसंखआवकसेवेतिणप्रकारेसेवाकरे तिवारेअमणभगवंतमहावीरस्वामी कामदेवआवकनेतेहवी
मोटीयावत्शब्देधर्मकथाभगवंतेकहीकामदेवादिकसहस्रभलेअमणभगवंतंमहावीरकामदेवआवकनेएवंवयासीएहयोकाहेनामले इने

अपरिमितानिवा नि वलादीनि तैयुक्तायः सतयात्रलंशारीरः प्राणः वीर्यं जीवप्रभवः तेयमाहृष्यकांतिजुत्तेतेजोदीप्ति मांहातव्यं
महातुभावताकांतिः काभ्यतासारयनवधगुणिन्नावरमहुरनिगधोसदुं दुभिसरे गरत्कालप्रभवाभिनवमेघगद्दवत् मधुरोनिर्वोपोयस्य
दुन्दुभेरिवखरोयस्य सतवाउरोधिल्यङाणलविवरस्य वर्तुलत्वात् सिरैसंकिन्नाए मूर्द्धनिसंकीर्णतायामस्य मूर्द्धास्खलितत्वात्सरस्वत्ये
तिसम्बन्धः कंठपीवद्वीयाएअगरभातेव्यक्तवर्ण घोसेत्यर्थः अम्ममणाएअनवरवंचमानयेत्यर्थः सव्यक्खुरसन्निवायाएसर्वाच्चरसंयोगवत्या
पुनरुक्त्यातेपरिपूर्णमधुरवासव्यभासागुणामिणीएसरस्मईए भगित्याजोयगनीहारिणासरेगंयोजनातिकाभिगायद्धेनअद्दमागहाए
भासाएभासद्अरहाधम्मं परिकहेद्द अद्दं मागधीभापायस्यांरसोस्संयौ मागध्यामित्यादिकं मागधीभापालक्षणंपरिपूर्णं नास्तिभापते
सामान्येनभणनमितिकिंविधो भगवान् अर्हन् पूजितोपजोचितः अरहस्योवासर्वज्ञत्वात्कन्धम्मं अद्दं य ज्ञेयानुष्ठेयवस्तुअद्वानजानानु

सद्द । तएणंसमणेभगवंमहावीरि । कामदेवस्सतीसेय । जावधम्मकहासम्मत्ता । कामदेवेद्दसमणेभ

अहोकामदेव आजतुक्कनेआधीरातिनेसमेवत्तमानयका एकदेवताताहरेसमीपेप्रगच्छो तिवारयच्छीत्तेदेवताएकमोटो पियाचरूपयि

ॐ
पठानरूपंतथापरिकथयति अग्रेपविशेषकथनेनेति तथातेसंसब्बे सिंआयरियमणायरियाणं अगिलाएधम्ममाइक्खुइनकेवलं ऋषिपप
दादीनां येवन्दनाद्यर्थमागतस्तेषांचत्तत्रैपांमार्याणांमार्थदेशोत्पन्नानामनार्याणांक्त्वेच्छानामग्लान्याअखेदेनेतिसावियगंअइमागहा
भासतेसिं आयरियमणायरियाणंअप्रणोभासाएपरिणामेणंपरिणमइस्वभापापरिणामेनेत्यर्थः धम्मं कवामेवदर्शयतिअथिलोएअथि
अलोएवंजीवाअजीवावंधेमोक्खेपुणे पावेआसवेसंवेरेनिज्जेरे एतेषामस्तिवदर्शनेन मूल्यज्ञाननिरातमाद्वैतकांतच्चणिकनित्यवादिना
सिक्कादिक्कुदर्शननिराकरणात्परिणामवस्तुप्रतिपादनेन सकलैहिकासुष्मिकाक्रियाणासनवद्यत्वमावेदितं तथाअथिअरिहंतांचक्कवट्टी
वलदेवा वासुदेवानेरइयातिरिक्खजोणियातिरिक्खजोणिणीउमायापियारिसउदेवादेवलोयासिद्धीसिद्धापरिनिव्वारोपरिनिव्वया
सिद्धाकतकलयतापरिनिर्वाणंसकलकर्म कृतविकारविरहादतिस्वास्थ्यमेवंसिद्धपरिनिर्द्वितानामपिविशेषोऽवसेयः तथाअथिपाणायवाए
सुसावाएअदिन्नादाणेमेद्धणेपरिगहे अथिकोहेमाणेमायालोभेपिज्जे दोसेकलहेअभक्खाणेअरईरईपेसुन्ने परपरिवाएमायामोसे
मिच्छादंसणसक्खेअथिपाणाइवाइवेरमणेकोहविवेगेजावमिच्छादंसणसक्खविवेगेकिंउट्ठणासब्बंअथिभावंअथित्तिवयइसब्बं नथिभाव
नथित्तिवयइ सुचिन्नाकम्मासुचिन्नफला भवन्ति सुचरिताक्रियादानादिकाः सुचीरणफलाः पुण्यफलाभवंतीत्यर्थः दुश्चिन्नाकम्मादुश्चि

न्नफला भवन्ति फुसद्गुणपवेवघ्नात्यात्माशुभकर्मणी नपुनःसांख्यमतेनैव नवध्यते पञ्चायंतिजीवाः प्रत्यायंते उत्पद्यन्तेइत्यर्थः सफलं
 कल्लारोपावएद्दृष्टानिष्टफलं शुभाशुभकर्मैत्यर्थः धम्ममाइक्खद्धयनन्तरोक्तं ज्ञेयग्रहं यज्ञानरूपमाचटेइत्यर्थः तथाइणमेवनिगंगंधेपाव
 यणेसच्चं इदमेव प्रत्यक्षं नैग्रन्थं प्रवचनंजिनयासनंसत्यं सद्गतं कपायादिशुद्धत्वात्सुवर्णवत् अणुत्तरेअविद्यमानं प्रधानतरंकेवलिए
 अद्वितीयं संशुद्धे निर्दोषंपडिपुणे सद्गुणभूतं नैयाउए नैयाधिकं न्यायनिष्टं सद्यगत्तणे मायादिशल्यकर्तनंसिद्धमगं हितप्राप्तिपथः
 सुत्तिमगं अहितविच्युतरूपायः निव्वारणमगं सिद्धिचोत्तावाप्तिपथः परिनिव्वारणमगं कर्माभावप्रभवसुखोपायः सव्वदुक्खप्पच्चीणमगं
 सकलदुःखक्षयोपायः इदमेवप्रवचनंपलतः प्ररूपयतिइत्यंठियाजीवासिज्झंति निष्ठितार्यतयावुज्झंति केवलतयासुच्चं तिकर्मभिः परि
 निव्वारयंते स्वस्थीभवंतिकिसुक्तं भवतीतिसव्वदुक्खाणमंतंकरेइ एगज्जापुणएगभयंतारोएकाच्चार्धाद्वितीयपूज्याः संयमानुष्ठानंवाएका अस
 द्दयीअर्च्चायरीरंथेपांते एकाचार्ति पुनरेकैकेन वायेन सिद्धं तितेभक्ताः निग्रन्थप्रवचनसेवकाभदंतावाभट्टारकाभयत्तातारोवापुब्बं
 स्मावसेसेणंअन्नतरिसुदेवलोगेसुदेवत्ताए उववत्तारोभवन्तिमहद्धिएसुमहज्जुएसुमहाजसेसु महावलेसुमहाणुभावेसु महासुक्खेसु
 दुरंगंसुचिरद्विएसु तेरांतत्य देवाभवन्ति महद्धियाजावचिरद्विइयाहारविराइयवत्थाकडगतुडिययंभियभुयाअंगदकुंडलमठगंडतक

कन्तपीठधारीवित्तहत्याभरणवित्तमालामउलिमउडविदीप्तानिविचित्राणिवामउलित्तिसुजुटविशेषः कक्षाणपवरवत्यपरिहिवा
 कक्षाणगपवरवत्याणुलेवणधराभासुरवोदीपलंवणमालधरा दिव्येणं वन्नेणं दिव्येणं गंधेणं दिव्येणं संवयणेणं दिव्येणं संठाणेणं
 दिव्याए इड्डीए दिव्याए जुड्डेए दिव्याए पभाए दिव्याए छावाए दिव्याए अञ्जीए दिव्येणं तेएणं दिव्याए लेसाए दसदिसाए उज्जोए
 माणापभासेमाणागईकक्षाणाठिइकक्षाणायाथागसे सिभहापासाईयादरसणिज्जा अधिकूवाप्रडिरूवातमाइक्खत्ति यद्विह धम्मं फलं
 तदाख्याति तथा एवं खलु चउहिं ठाणेहिं जीवानेरइयत्ता एकस्मं पकरेति एवमिति वल्लमाणाप्रकारेणेति शेरइयत्ताए कम्मं पकरे
 त्तानेरइएसुउववज्जं ति तंजहामहारभयाएसहापरगहाए पंचंदियवहेणं क्वाणिमाहारेणंकुणमंतिमांसं एवंचए एणं अभिलावेणं
 तिरिक्खजोणिए सुमाइल्लयाए अलिवयवणेणं उक्कं चणयाएवंचणयाए तत मायावंचणवुद्धिः उत्कञ्चनं सुग्धवच्चनं ग्रहत्तस्य समीप
 वन्तिविदग्धरक्षणायं चणमव्यापारतया अवस्थानं वच्चनं विप्रतारणं मणूसेसु पगइभइयाए पगईविणीयवाए साणुकोसयाए अम
 छरियाए प्रकृतिभद्रकताखभावतएवापरोपतापता अनुकोशीदयदेवसुसरागसंजमेणं संजमा संजमेणं अक्काभनिज्जराएवालतवोका
 ज्ञेणं तमाइक्खइयदेवसुत्तरूपं नारकत्वादिनिबंधनं तदाख्यातीत्यर्थः तथा जहानरयागमंतीजनरया जाववेयणानरए सारीरमा

णासाद्रदुक्खाद् तिरिक्खजोणीए? माणुस्सं च अणिच्चंवाहिजरामरणवेयणापउरंदेवायेदेवलोएहेवे हिंदेवसोकखाद् २ देवांच्चदेवल्लो
कान् देवेषु देवसौख्यान्याख्यातीति नरगतिरिक्खजोगिसाणुसभायंचदेवलोगंचसिद्धिचसिद्धिवसहिंछज्जीवरिण्यंपरिकइइ जहजीवावु
ज्झंती सुच्चं ति जहयंसंकिलिस्सं ति जहदुक्खाणंअंतकरेइ केइअप्पडिवद्वाअड्डाअड्डट्टियचित्तजहाजीवादुकखसागरमुवेतितजह्वेर
गामुवगयाकम्मसमुगंगविहाडेतिअ आर्त्ताः यरीरतोदुःखिताआर्त्तिनाचिताः शोकादिपीडिताः आर्त्ताद्वाध्यानविशेषपादान्तितचित्ताइति
जहारगेणकडाणंकम्माणंपावउफलविवागेजहयपरिहीणकम्मासिद्धासिद्धानलयमुवेतिइ अथानुष्ठेयानुष्ठानलक्षणंधर्ममाहतमेवधम्मं
दुविहमाद्दुक्खं येन धर्मेणसिद्धाः सिद्धानलयमुपयांतिसएवंधम्मोद्विविधआख्यातं इत्यर्थः तंजहाअणगारधम्मं अणगारधम्मोद्दुहखल
सब्बाउसर्वानूधनधान्यादिप्रकरणानात्रित्य सब्बत्ताएसर्वात्मनासर्वैरात्मपरिणामैरित्यर्थः आगाराओअणगारियंपव्वइयस्सं तिसब्बाओ
पाणादवायाओवेरमणं एवं मुसावायाओअदिन्नादाणाओवेरमणं मेळ्ढणाओवेरमणंपरिगहराईभोयणाओवेरमणं एवंअयमाउसो अ
णगारसामाइएधम्मो पणत्ते एयस्सधम्मस्ससिक्खाएउवट्टिएनिगंथेवा निगंथीवा २ विहरमाणाआणाएआराहए भवइ आगारधम्मं
दुवालसविहंआद्दुक्खइतंजहा पंचाणुब्बयाद् तिननिगुणब्बयाद् पंचअणुब्बयाद् पंचतरिसिक्खावयाद् तितंजहा थलाओपाणादवाया

ओविरमणएवंमुसावायाओ वेरमणंअहिणादाणाओविरमणंसदारसंतोसेइच्छापारिमाणेतिनिगुणव्यायाद्रंतजहा अणहादंडवेरमणं
दिस्सिब्बयंडवभोगपरिभोगेपरिमाणं चत्तारिसिक्खावयाइ तंजहासामाइयंदेसावगासियं पोसहोववासोअतिहिंसंविभागोअपच्छिम
मारणंतियंसंलेहणाज्झू सणाआराहणाअयमाउसो अगारसामाइएधम्मं पणत्तेएयस्सधम्मस्ससिक्खावए उवट्ठिएसमणोवासएसमणो
वासियावा विहरमाणाएआणाएआराहएभवइतएणंसेसहइमहालियामणूसपरिसासमणस्सभगवओमहावीरस्स अंतिएधम्मं सोच्चा
णिस्सम्महइतुठजावहिययाउट्ठाएउट्ठेइ २ समणंभगवंमहावीरंतिककुत्तो आयाहिणपयाहिणंकरेइ २ वंदइणमंसइअत्ये गइयासुंडा
अवित्ताआ गाराओअणगारियं पवइयाअत्ये गइयापंचाणुव्वइयं सत्तसिक्खावइयंदुवालसविहं गिहिधम्मं पडिवन्ना अवसेसापरि
सासमणं भगवं महावीरं वंदित्तानमंसित्ता २ एवंवयासी सुयक्खाएणंभंते निगंथे पावयणे एवंसुपणत्तेभेदतः सुभासिए वचन
व्यक्तितः सुविणीए सुट्टुशिये सु विनियोजनात् सुभाविते तत्त्वभणनात् अणुत्तरेभंते निगंथे पावयणे एवंसुपहोधम्मं तं आइक्ख
माणेउवसमंतं आइक्खइकोधादिनिग्रहमित्यर्थः उवसमंआइक्खमाणविवेगं आइक्खइवाच्चग्रंथत्यागमित्यर्थः विवेगं आइक्खमा
णावेरमणं आइक्खइमनोनिवृत्ति मित्यर्थः वेरमणंआइक्खमाणा अकरणंपावाणंकार्माणंआइक्खइधम्मं मुपशमादिस्वरूपं नूसेति

गवंसह्यविरि । कामदेवं एवं वयासौ । सेगुणं कामदेवा । तुमं पुनरसावरसकालसमयं सि । एगंदेव
 अंतियं पाउभू । तएगं सदेवे एगं महं पि सादाकृतं दिउअइत्ता । आसुरसेठ्ठ । एगं महं नीलुण्णलभ
 सिंगं हाय । तुमं एवं वयासौ । हं भोक्ता मदेवा जायजी नाथो जवरो पिज्जासि । तंतुमं ते गंदे उगं एवं दुत्तेम
 आगे । अमी एजावविहरसि । एवं यगुगरहिथा । तिगि विउयसग्गा । तएिपडिउयारियव्वा । जाव
 देवोपडिगया । सेगुणं कामदेवा । अदेमसदेवं ताग्रतिय अज्जोइ । सज्जणे भगवंसह्यविरि । वरयेसमणे

नंदे विज्जुभीने तुमउपरि कोपोपनीएत्तमोदोनीओत्तलअहसअमुरिणे एअइत्तनीने विणे देवताइयोमलो फओकांम देवततभाजिमज्जी
 भांजतो तुअनेजीपतयवधनीएत्ततुअहनेहरीस तिगारेतां तीने देवपिमाअइदेवअतागता निभयनिउत्तकोभं उतनने विवेचियरे
 अणेअतारेणं कविना दूमविणअयमणं तुअनेभीआ विणे अतरे तोयतमं कही वाअणुअने देवओकदेवतायलो अणेतामदेवजाएत
 एसातमाची कामदेवअइत्ते ओसाभीसाअयमणं तिपरियमअमणं ते ओसाअवीएत्तमाओ अइदेवउत्तां गणीसाइनिअं तपरियअव्यक्क अने

हृदयं न त्रिणेत्रे केद्रुसमणेवामाहणेवा जेएरिसंघसामाहृक्खित्ततेप्रभुरितिशेषः किमंगपुणएत्तोत्तरतरं एवंदिताजामेवदिसिपा
उभयातामेवदिसिपडिगयत्तिअट्टेससमट्टेत्ति अख्ये षोडशर्यः अथवा मयोदितवस्तुसमर्थः संगतः हन्तादितिकोमलामन्त्रणवचनं
अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

उभयातामेवदिताजामेवदिसिपा । एवंदिताजामेवदिसिपा । गिहिणोणि

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

अज्जोत्तिआर्यादितिएवमामंत्यै वमवादीदिति सेहंतित्ति यावत्करणदिदं दृश्यं खमंतितिक्खंति एकार्याच्चैतेविशेषव्याख्यानमप्ये

हिं । समंसहितएजावअहिंयासंतए । तएणंसेवहवेसमणा । णिगंगंघायणिगंगंधीओय । समणस्सइ
तहन्ति । एयमइंविणएणंपडिसुणेइ । तएणंसिकामदेवेस० । हइतुइसमणंभगवंमहावीरं । पसि
णाइं पुच्छइ । अइमादियइसमणंभगवं । महावीरंतिक्खुत्तोवंदइणमंसइ । वंदित्ताणमंसित्ता ।
जामेवदिसिंपाउम्भूया । तामेवदिसिंपडिगया । तएणंसमणंभगवंमहावीरि । अणूयाचंपाओपडिव
हिंया । जणवयजावविहरइ । तएणंसिकामदेवेसमणो० । पढमंउवासगपडिमं उवसंपजित्ताणंजाव

र्गनेसहिवासमर्थज्जगो यावत्अहिंयासो तिवारेतेवहवेकरुतांगणाअमण साधुअनेनिग्रंथीसाध्वी अमणभगवंतनांवचनतहत्तिकीधा
एहवोअर्थविनयकारीनेसांभलेसांभलीने तिवारेतेकामदेवआवकंगणो सगनेविपेउपसंतोपपामे अमणभगवंतत्रीमहावीरस्वामीने
प्रमक्करेपछेभयजेसूखमतिकानेहृदयने विपेधारेअमणभगवंतत्रीमहावीरने तीनप्रदक्षणादेइने चांदे चांदीनमस्कारकरीने जिणे
दिसीकामदेवआयौज्जतो तिणहीजदिसीकामदेवपाछोगयो तिवारपछीअमणभगवंतमहावीरस्वामी एकदाप्रस्तावेचंपानगरीथी

विहरद् । तएणंसेकामदेदेस० । वहुहिंजावभविता । वीसंवासाइं समणे । वासगपरियांगंपाउ
णिता । एक्कारसउवासगपडिमंसमंकाएणफासेत्ता । दुमासियाए । संलेहणाएअत्ताणं । उभूसि
त्तासिंभत्ताइं । अणसणाएच्छेत्ता । आलोइयसमाहिपत्ते । कालंमासेकालंकिच्चा । सोहम्मकेफे
सोहम्मावडिंसयस्स । महाविमाणस्सउत्तरपुरच्छिमेणं अरुणामेविमाणे । देवत्ताएउववणे तत्थणं

वाहिर जनपदकहीजेदेशनेविपेविचरे तिवारेतेकामदेवनामाआवक प्रथमपहलीदर्शनप्रतिमाएक मासनी उवसंपदालेईनेचावत्
शब्देविचरे निरतीचारतपकीधोजिणे तिवारपछीतेकामदेवआवकाधणाछठ अठमादितपकरताथका वीसर० वरसपयंत अमणोपासक
आवकनोपर्यायपालेपालीने इग्यारह१ आवकनीप्रतिमासर्वजिनेवही कायायेकरीने परिपूगंज्जवाछे हलेसमेविना
सकीसंलेहणाकीधी आपरीआत्मातपसंघातेभावीछे साठभक्तपाणीरहितअणसणेछेदीने सर्वपापपञ्चालोइनेसमाधिमन राखतोयको
द्युभयानेकालमासेकालकरीने पहिलो१ सौधर्मनामादेवलोके तिणदेवलोके सौधर्मवितंसकएहवे नामे महाभोटोविमाणछे तेहने

यामस्ति तदन्यतो वसेयमिति निक्खेयोत्तिनिगमनवापयंवाच्यं तच्च दंपवंखलुजंबूसमगोणं जायसंपत्तेणं दोच्चस्स अज्जयणस्स अयमद्वेपणं ते
त्तिवेमीति उपसकदयानां द्वितीयाध्ययनविवरणसमाप्तिमिति । २

अत्येगद्वयाणं देवाणं । चत्तारिप्रलिओवमाइं ठिइप्रणत्ता । कामदेवस्स विदेवस्स । चत्तारिप्रलियोवमा
इं ठिइप्रणत्ता । सेणंभंते कामदेवे । तओचेवदेवलोगाओ । आउक्खएणं३ । अणंतरंचइचइत्ता । क
हिं गमिहिंति । कहिं उववज्जिहिंति । गोमहाविदेहेवासेसिज्जिहिंति । णिक्खेवो वियं अज्जयणं स

उत्तरपूर्वनेमध्यईगानकूणे शरणाभविमानतिगविमाने देवतापणे उपनो तिगविमाने कितलाद्देवतानोआ उग्वो चारपल्योपमनी
स्थितिकेवलज्जानीयेपणत्ताकहो तिचां कामदेवस्स देवतानादुपिण देवतासंवंधी चारपल्योपमनी स्थितिकहो हे भगवन् हे स्वामी
ते कामदेवदेवता तिकेप्रथमदेवलो कल्लंती देवतासंवंधी आउवो ते हने चयकरी अनंतरआंतरे ररुतचवीने किंशंज ईने उपजस्ये किंशं
किंसी ठामे उपजसी ते कहो हे गौतम महाविदेहचोत्तने विखेसी भस्ये कर्मथी मूं किजस्ये निच्चेपः वीजाअध्ययननोएत लेअर्थपूरोययो ॥ २

अथतृतीयं व्याख्यायते तत्सुगमनेनवरं उक्खेद्योत्ति उपलोपउपोह्वातः । तृतीयाध्ययनस्य वाच्यः सचायं जइणं भंते समणेणं भगवया जावसंपत्तेणं उवासगदसाणं दोच्चस्स अज्झयणस्स अयमट्ठे पन्नत्तेतच्चस्सणंभंतेकेअट्ठे पन्नत्ते इति कंथयायं तथाकोट्टत्तिकच्चि
स्सत्तं उक्खेवोतइयस्स एवं खलुजंबू तेणंकालेणं तेणंसमयेणं वाणारसीणांसंणयरी कोट्टएचेइए जि
यसत्तूणायामहट्ठिए तत्थणंवाणारसीए चुलणेपियाणासंगंहावइपरिवसइ अट्ठुजावअपरिमूए सो
साभारिया अट्ठहिरणकोडीओणिहाणपत्ताओ बुट्ठिपविथरपत्ताओ अठव्वया दसगोसाहस्सिएण
हिवे काहोखामीतीजा अध्ययननोअर्थ इणेप्रकारे निच्चयजंबू तिणेकालेतिणेसमयने विषे वाणारसी एह्वेनामे नगरीज्झ
कोट्टक एह्वेनामा चैत्य जित्तलु एह्वेनामे राजा मत्ताच्चद्विवंत तिणेवाणारसी नगरीने विषे चुल्लणी पिताएह्वेनामे गाथापति
गट्ठस्यवसेछे वडो च्छद्ववंत यावत्कोइ पराभवीनसके सोमाएह्वेनामे तेह्वेस्त्री वलीजेह्वेने आठहिरण्यकोडिनिधानप्राप्त कट्ठ
घरतीने विषे कूरी राखीछे वलीआठकोड्यापारे वधेछे आठवर्गछे एकेएके वर्गे दसहजार गाइ एहवाआठवर्गछे आणंदनीप

वणं जंहाआणंदोईसरजावसब्बकज्जवड्ढा वएयाविहोत्था सामीसमोसदोपरिसानिगया चुल्लणी
 प्रियावि जहाआणंदोतहानिगओ तहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । गोयमपुच्छातहेव । सेसंजहाकाम
 देवस्स । जावपोसहसालाए । पोसहिएवंभचारी । सअणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतिएधम्मपण
 त्तिंउवसंपज्जित्तणंविहरइ । तएणंतस्सचुल्लणीप्रियस्ससमणे० पुव्वरत्तावरत्तकालसमए एगेदेवे

जाणतो तिमनगरने विपे सेढीसमानईसरतलवरयावत् सर्वकामनो चलावणहार एहवेसमे भगवंतसमवसया परपदा वांदणेने
 गइ हिवेचुल्लणीपितापिणयथा आणंदआवकवांदवागयो तिमहीजवांदवाजायेतिमहीजआवकना१२ ततसांभलीनेतिमहीजलीधा
 गौतमस्वामी पूछ्योतिमहीज कच्चो सेपसगलोहीकामदेवनी परे जाणवो यावत् शब्दे पोसहसालाने विपे पोसहसहितत्रह्य
 चारी यको अमणभगवंतओमहावीरने समीपे धर्मनीप्रज्जप्ति उवसंपदाले इने एववोयको विचरे तिवारपछीते चुल्लणीपिया अम
 णोपासकआवकने आधीरात्रनेसमे आधीरातवत्तंतायका एगदेवतासमीपनुबआगले आव्यो प्रगट्ठवो तिवारपछीते देवताएक

ल्लोष्टकं चैत्यमधीतं क्वचिन्महाकामधनमिति सामानामंति श्यामानामभार्यातओमंससोस्ते त्रीणिमांसमूल्यकानि मूल्येपच्यन्ते
इति मूल्यानि त्रीणि मांसखण्डानीत्यर्थः आदाणभरियंसिति आदाणमाद्रहणं यदुदकतैलादिकमन्यतरद्रव्यपाकायागनावुत्ताप्यते
तद्भृतेकडाहंसित्तिकटाहेलोहमयभाजनविशेषे आद्रयास्युक्ताथयासिआइ चामिति आसिंचामि एसणंतुविदरिसणेदिट्टेत्ति

अंतियंपाउम्भूए । तएणंसेदेवेएगंनौलुप्पलजाव । असिंगहायच तणिपियंसमणेवासयं । एवं वया
सौ । हंभोचुलणिजहाकामदेवे । जावनभंजसि । तओअहंअज्जजेट्टपुत्तं । साओगिहाओणीणेमि१ । तवगातंमं

तवअगगओघाएमि२ । तओमंससोस्तेकरेमि२ आदाणभरियंसि । कडाहयंसिअहंमि । तवगातंमं
नीलोत्पलकमलसारीखो यावत् अस्मिक्कीजे खड्गभालीएहवो यकोचुलणीपितांआवकने एहवावचनकहतोड्डवो अहोचुलणीपिता
जिमकामदेवआवकने कच्छो तिमजो तुं व्रतनहीभाजीसतो ड्डं आजताहरो वडोपुत्र तेहने ताहरावरयकी आणीसआणीनेताह
देआंगलपुत्रनेमारीसमारीने मांसनाखुलातीनकरीससलाकरीने आधणेकरमखोयकोकडाहो एहवेकडाहे मेवालीनेतलीसतलीने

सेणय । सोणिणययआद्रं छामि । जहाणं तुमं अट्टु हट्टवस देवकाले । जीविवाओववरोवेज्जसि ।
 तओच्चुलणिपियास० तेणं देवेणं एवं वुत्ते । अभी एजावविहरइ तंसे देवे चुलणी० अभीयं जावपासइ
 दोच्चं पितच्चं पिचुलणीपियं । एवं वयासी । हंभो चुलणी० तंचेव भणइ । सोजावविहरइ । तंसे देवे
 चुल० अभीयं जावपासिता आसुरत्ते ४ चुलणिपियअसमणो० नेट्टु पुत्तं गिहाओणीणे इत्ता । अग

ताउरोगावणे जेष्ठने मारे करीने लोछीये करीने छांटसु डिमारे तुं पार्त्तरीन्द्रयानं उरीने ओभनेयसदको भक्ताने जीयतव्य थकी
 रचितकरीस तिथारपछीते चुलणीपिताआवक तिणे देवताये एछमो कत्ता यत्ता निर्भीकयको निउरयको विचरे तिवारे ते देवता चुल
 णीपिताने निर्भीकयको यावत् देणे देयीने दूजीयारतीजीयार चुलणीपिताआवकने एछयोद्रमकहे अछो चुलणीपिता तिमहीजापू
 रीतेकहे ते चुलणीपिता तिमहीजविचरे ते देवता चुल णीपिताने निर्भीकनिउरयको देछे देयीने मछाको भयंत डवो चुलणीपिता
 अमणोपासक आवकतणो यही पुलतिणपुवप्रतेपरडंडं तीआगेयाणीने सुछआगलेमारे मारीने तिथारपछे ते देवता मोसनासूनातीन

ओषाएइइत्ता तओमंससोस्त्रितेकरेइइत्ता आदाणभरियंसि कड़ाहंसिअइइइत्ता चुलणीप्रियस्सस०
 गायंप्रंसेणयसोणिणएणयआइ चइ तएणसेचुलणिप्रियास० तंउज्जलंजावअहियासेइ तएणसेदेवेनु
 लणीप्रियं अमीयंजावपासइइत्ता देवंप्रितच्च पिचुलणीप्रियं समणेवासयं एवंवयासीहंभोचुल० अ
 पत्थियप्रत्थिया जावणमंजेसितओअहं अज्जमज्झिमंपुत्तं साओगिहाओणीणिज्झित्ता तवअगगओषा
 एणि जहाजेइपुत्तं तह्वभणइतह्वकरेइ एवंकणीयसंपिजाव जावअहियासेइ । तं । सेदेवेचलणी०

करेआधेणेरनीनेकाड़ाहोभरेतेकड़ाहामाहितलेतलीने चुलणीपिताअमणेपासकआवकनो गावशरीरमांसेकरीलोहीयेकरीनेछांटे
 छांटीनेतिवारपक्कीतेचुलणीपिताआवकतिणेउज्जलीवेदनाप्रतेशरीरेकरीनेसहेतिवारपक्कीतेदेवताचुलणीपितानेनिभीकनिभयथको
 देखवलीदेखीने बीजीवारतीजोवार चुलणीपिताआवकनेतेदेवतावारवारइएप्रकारेएहवोकेअहोचुलणीपिताअप्रार्थितमरणना
 वांछणहारंजोतुं व्रतनहीभांजेतोडं आजताहरो मध्यपुलतेहनेताहराषरथकीआणीसद्याणीने ताहरेआगलपुत्रनेमारीसजिमवड़ा

अभीयं जावपासद् च उत्थं जावचुलणिपियं स० एवं वयासो हं भो चुल० अपत्यियपत्यिया४ जइणंतुमं
जावनभंजसि तओअहंअज्जजाइमामाता भद्दासत्थवाहोदेवतं गुणं जणणीं दुक्करं कारियं तंसेसा
ओगिहाओणेमि२त्ता तवअग्रअधोपि२त्ता तओअंसेलएकरेजि२त्ता आदाणभरियंसिक
डाहयंसि अहहंमितवगातंसेणय सोणिएणयआइ चामिजहाणंतुमं अट्टदु० अकालेचेवविवरो

पुत्रनेकीषोतिमकहेतिमहीजकरेइणेप्रकारेकधुवेढानेपिणपुत्तणीपिताने मांसेलोहीकरणंटे तेसहेतिपारेतेदेवताचुल्लणीपितानेनि
भंकथकोयावतगद्देदेखे चउथीपारपिणचुल्लणीपितानेसमणोपासकनेएरुयोकहेयचोचुल्लणीपितायापक तुंअप्रार्थितमरणनोप्रार्थन
हारजो तुंअतनहीआजभांजसीतोआजताछरीइणेमातानेभद्राएचयेनामे सार्यवाहीदेवगुप्तसमानगभंप्रतिपालनादुकरर क्रियानी
करणहारतेताछरीमातापोतानीधरयीआणसुंआणीनेताछरीआगलमारिसमारीनेतिवारपक्षीमांसनातीनसूलाकरिसुंआधणेभरी
नेकडाहोतिणकडाचामाहेतेछने तलीसयलीताछरीगलमांसे करीलोछोयेकरीनेगरीरणंटीगजिवारेतुंआर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवसे

विज्जसि तएणंसेचु० तेणंदेवेणं एवंवुत्तेअभीएजावविहरइ तएणंसेदेवेचुलणीए अभीयंजावविहर
माणंपासइचु० दोच्चंपि एवंवयासी हंभोचुल० तह्वजावविरोविज्जसि तएणंतस्सचुलणीपियस्स तेणं
देवेणंदोच्चंपि एवंवुत्तेसमाणस्स इमेयारूवेजावअस्सत्थिए४ अहोणंदेसेपुरिसिअणारिए अणारिय
बुद्धी अणारियाइं पावाइं कस्माइं समाचरेण जेणसमंजइपुत्तंसाओगिहाओ गीणेमिममअगओ
घाएइरत्ता जहाकदंतहाविवित्तिइ जावगायंआइं चइ जेणेवसममज्झिमंपुत्तं साओगिहाओजाव

अकालेसरीस तिवारपच्छीतेचुलणीपिताआवकतिणेदेवतायेइसोकह्मायकांनिर्भयथकोयावत्विचरेतिवारपच्छीतेदेवताचुलणीपिताने
निर्भीकनिडरयकोविचरतायकोदेखेचुलणीपितानेवीजीवारएहवोकेहेअहोचुलणीपितातिसहीजकहे जीवथकीमारीसतिवाररेतेह
चुलणीपिताआवकनेतेदेवतायेवीजीवारतीजीवारइसवारवारतेदेवताकह्येथकेएहवोअभिप्राययावत्शब्देसनसेचींतवे अहोएकोएक
पुरुषमहाअनार्यअनार्यबुद्धिनोधणीवलीअनार्यबुरीयकीनडरेकरतोपापनोकर्मतेहनोकरणहारजीयेमाहरोवडेवेटोमाहाराघरयकी

सोऽपि च इदं च जेऽनेत्रममकणोयसंपुत्तं साओगिहाओतहेवजावआइं चइजावियणंइमंसममाता
 महासत्यवाहीदेवतंगुक्कं जणिणिं दुक्करकारियं तंपियणंइच्छइ साओगिहाओगीणेतता ममंअग्गओ
 वाइत्तए तंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिगहेत्तए त्तिकइउडातिते सेवियआगासिएउप्पत्तिए तेणचखंभे
 आसादिए महयाइसदेणंकोलाहलेकएतएणंसाभइासत्यवाही तंकोलाहलसइं सोच्चा । निसम्म

आख्योआणीनिमाहरेआगलेमाख्योवलीजेचरीतकीधीतेसर्वचोंतवे यावत्तुगइंमाहरोगावखंओनलीजिणेमाहरोपिचेटपुत्वमाख्योपो
 तानाघरयो आणीमांसलोहीछांथ्यो वलीजिणे माहरोलचुवेडोआणीनिमाख्योमाहराघरयकीआणीनेतिसहीजतलीनेमाहरोगाव
 छांथ्योवलीहिवेजेमाहरीमाताछेतेभद्राएज्वेनमेसार्यवाचीदेवतागुहसमानजननीमातापत्नीगर्भनीप्रतिपालनाकरणहारदुकरकिया
 नीकरणहारतेहनेमारवाभणीवांछेतेमाहरोघरयोआणसेयार्णीनिमाहरेआगलमारिस्संतिवारिसुक्कनेभलुंछे जोएपुसनेहियणाभा
 लुंएहवोविचारीनिमगवचनकायायेउथोतेदेवतापिणआक्कानेउपथोतिणेथांभोपक्कयोचुलणीपितायांभोग्गहीतमोटेसादेकरीनेकीला

जेणेवचुलणीपियंसमणेवासयं तेणेवउवागच्छइरत्ता चुलणीपियंएवंवयासी कियंयुत्तातुमेमह
याइसहेणं कोलाहलेकए तएणंसेचु०अस्मयं भइं सथिवाहिंएवंवयासी एवंखलुअम्मोनजाणांमिके
विपुरिसेआसुरत्ते५ एगंमहंनीलु०असिं गहायममं एवंवयासी हंभोचु० अपत्थियपत्थिया४ वज्जि
या जइणं तुमंजावविवरोविजसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तेसमाणे अभी एजावविहरामि तएणंसेदे
वेमअअभीयं जावविहरमाणंपासइरममंदोच्चंपितच्चंपि एवंवयासि हंभोचुल० तहेवगाइआइ चइ

हलकीधोतिनारेतिकाभद्रासायवाहीतेकोलाहलशब्दसांभलेसांभलीनेजिहांचुलणीपिताअमणोपासकआवक तिहांआवेआवीकरीने
चुलणीपिताआवकनेएहवोकहेकिमवेटाआजहिंवणतेमोटेमोटे सादेकोलाहलकीधोतिनारेतेचुलणीपितामातानेभद्राएहवे नामे
सार्थवाहीनेइमकहेइणंप्रकारेखलुकहतांनिश्चयहेमानजीऊं जाणुंकोइकपुरसआजमोउपररेकुण्णोयकोएकमोटोवीजलीसरखोनीलो
तपलकमलसरखोखल्लेइनेमुक्कनेएहवोकह्योरेहोचुलणीपिता अप्रार्थितमरणानावाछणहारइमकहीनेजोतुं ब्रतनभंजितोऊं मारीस

तएणं अहंतं उज्जलं जावअहिंयासेमि एवं तह्वेव उच्चारेयव्वं सव्वं जावकणीयसं जावअइं चइ अहंतं
 उज्जलं जावअहिंयासेमि तएणं सेदेवेममं अभीयं जावपासइ २ समं च उत्यं पि एवं वयासि हंभो चु० अप
 स्थियपत्थिया जावनभं जसि तअओ ते अज्ज जाइ समा माता गुण जाववरो विज्जसि तएणं अहंतं देवेणं एवं
 ते समाणे अभीए जाव विहरामि तएणं सेदेवे दोच्चं पितच्चं पिममं एवं वयासी हंभो चुलणी पि या अज्ज

तुभं ने एउदो कल्लो तिवारेड्डं तिण देवता येइ मकल्लायका निभी कयको भर्मथानमाहे विचल्लो तिवारे ते देवता मुक्कने अभी त नि डरोयको
 यावत् विचरतो यको मुक्कने देखे देखी निवली मुक्कने दुवारती नयार ते सुयता मुक्कने इमकहे रे हो चुलणी पि ता पर्पली परे मांसलो की ये करी ने
 गात छांटे तिवार पछी ड्डं ते उजली तीववेदना तिण प्रते सची अहिंया सीइ गो प्रकारे पर्पली परे सर्वथा त कपी सर्व सगलो धिर तंत लघु पुत्र ने मा
 री मांस च धिरे करी छांटे ड्डं ते उजली तीववेदना ते उने अहिंया सुं मज्झया वत्तिवार ते देवता वली मुजने निभी कनि डरयको देखे देखी करी
 ने वली मुजने च उधी वार इमकहे रे हो चुल्लणी पि ता अप्रार्थित मरण ना वांछ गणार जो त्रत न की भाने तो या जता चरी माता भद्रा सायवा की

जाववरोविज्जसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तस्ससमाणस्स इमेयाखुवेअभत्थिए अहोणंदमेपुरिसेअ
 णारिए । जासमायरएजेणंममं । जेइपुत्तंसाओगिहाओ । तह्वेजावकाणोयसंजाव०आइ चइ । तु
 ढमेवियणंदच्छइ । साओगिहाओजावणीणेत्ता । ममअन्नगओघाएत्तए तंसियंखलुममंएयंपुरिसंणि
 चिहत्तएत्तिकइ । उट्ठातितेसेवियसेअगासे । उपपतितेममएवियखंभे । आसादितेमहयाइसहेणं ।

यावत्तुअपूजनीकतेहनेऊं मारीसतिवारपच्छीऊं तेदेवतायेएहवेवचनकाह्याअभीतनिडरयकोविचरणं तिवारपच्छीते देवतासुक्कने
 वीजीयारअनेतीजीवारएहवोसुक्कनेकहेअरेहोचुलणीपिताआवकावावत्तुअदेतुजनेमाणं कुं तिवारपच्छीऊं तिणेदेवतायेइणेप्रकारेइस
 कच्छोथेकोमाहरेसजसेएहवोसंअल्लउपनोअहोएकोइएकापुणवअनार्दंगरकर्मनोकारणहारपापिठपुणपजिणेमाणरोवडोपुलवधरयीआणी
 नेमाखोतिसहीजविचेटनेशारेलहुपुल्लनेमारीनेमांसलोहीकरीनेगावळाव्योएतलेऊं दइरह्योवलीतुह्यारोगामलीधोपोतानेधरथीतु
 ह्मनेपिणआणीनेमारिववांछेअनेमाणरेआगेमारेऊं मारिवानद्योतोअलोसुक्कनेनिअयइणे पापिठपुणप्रतेआलुंएहवोविचारीनेति

एतच्चत्वाविदग्नं विरूपाकारं विभीषिकादि दृढमवलोकितमिति भगवद्भूतिभग्नव्रतः स्युलप्राणातिपातधिरतेभवितो भग्नत्वात्तद्वि
नागायं कोपेनोदायनात् सापराधस्यापि त्रतविषयीकृतत्वात्भग्ननियमः कोपोद्वेनोत्तरगुणस्य कोषाभिग्रह रूपस्य भग्नत्वात् भग्न
पोषधोव्यापारपौषधभङ्गात् एवमस्मत्तिद्वितीयार्थत्वात् यथाः एनमर्थमालोचयगुरभ्योनियेदय यावत्करणात्पिङ्गमाभिमिन्नवर्त्तस्वनिन्द्रा

कोलाहलेकएतएणंसाभहा । चुलणीपियंस० एवंवयासी । नोखलुकेद्रपुरिसे । तवजावकणीयसंपु
तंसोअोगिहाओणीणेद्रत्ता । तवअग्गओघाएद्र । एसणंकेद्रपुरिसे तवउवसगंकरेद्र । एसणंतुमे
विदरिसणेदिदु । तएणंतुमंद्रयाणिंभग्गवयाभग्गणिथसे । भग्गपोसहेविहरसि । तेणंतुमंपुत्ताएयस्स

वारिद्धं उद्योतिसेआकासेते दयता उपड्यो उपड्योतेयकेनेतिवारिनेभाल्लेयांभोअनेमोटे मोटे सादेकोलाहलकीधोकोलाहलकीधायंकांति
वारिसेभद्रासार्थवाचीचुलणीपिताआयकनेएहवोपूमकहेनोनहीकोद्रपुरयताहरोवडोपुलमभमपुलपुलने यावत्गज्जेप्रापणांघरय
कीपुरुषआणीनमकेताहरेआगेकोईमारीनसकेएकोद्रएकगुरसतुभनेउपसगंकरेद्रणेप्रकारेओतेकोद्रएकदेवतानोदरसणदीठोतिणे

हि आत्मसाक्षिकं कुत्सां कुरु गरिहाहि गुरुसाक्षिकं कुत्सां विधेहि विउट्टाहिविवोदयतद्वावानुबन्धकृदं विधेहि विसोहेहि अती
चारमलक्षालनेन अकरणयति अभुङ्गेहितदकरणाभ्युपगमं कुरु अहारिहंतवोकम्पां पायच्छित्तं पडिवज्जाहिति प्रतीतं एतेनच

ठाणस्स । आलोहिजावपडिवज्जेहि । तएणंसेचुलणीपियास० । अस्माएभइाएस० । तहत्तिएयमडु
विणएणंपडिसुणेइत्ता । तस्सट्ठाणस्सआलोएइ । जावपडिवज्जेइ । तएणंसेचुलणीपियास० । पढंमं
उवासगपडिमं । उवसंपज्जित्ताणंविहरइ । पढंमंउवासगअहासुत्तंजहाआणंदो । जावएक्कारसवि

तुण्हेहिवणांसांप्रतिआपणाब्रतपच्चक्खाणतपनियमसामायकपोसहतेहसर्वनोभंगकीधां विचरोछोतिणेतुण्हे पुवइणेठिकाणेस्यानके
मनवचनकायायेकरीनेआलोवतुण्हे तपप्रायश्चित्तल्योतिवारेतैचुलणीपिताएहवेनामेआवकमाताभद्रासार्थवाहीइममद्येयकेतहत्ति
करीनेअर्थमातानेविनयकरीनेसांभलेसांभलीनेतेहठिकाणे पापनास्यानकआलोवेयावत्तुण्हेप्रायश्चित्तल्ये तिवारपक्खीतेचुलणीपिता
आवकआवकनीपहिलीदर्शनप्रतिमासूलनीविधित्तिणेकरीनेउपसंपदाले पुणेविचरेपलीआवकनीप्रतिमाभलीपरेजिमआणंदआवके

निषीयादिषु गृह्णिणः प्रतिप्रायश्चित्तस्याप्रतिपादनान्न तेषां प्रायश्चित्तमस्तीति ये प्रतिपद्यन्ते तन्मतमपासंसाधुद्देशेन गृह्णीप्रायश्चित्तस्य जीयतय्यवधारानुपातित्वात् इति उपागकदगानां तृतीयाध्ययनस्य विवरणं समाप्तम् ।

तएवंसेचुः । तैरणुंउरालेणंजहाकामदेवे जावसोहम्मेकप्पेसोहम्म वडिंसगस्समहाविमाणस्स । उच्च
रपु रच्छिमेणं अरुणप्पभेणां विमाणे देवत्ताएउववणे चत्तारिपलिओवमाइं ठिइ महाविदेहेवासो
सिउम्माहिंतिपू निक्खेवोउवासगदसाणं तइयंअज्झयणंसम्मत्तं ३ उक्खेवोचउत्थस्स एवंखलुजंबू तैरणं

कीधीयावत्गर्देतिम ११ इग्यारि प्रतिमात्रावकनीयहेतिवारितेचुलणीपितातेजयाप्रधानतपेकरीजिमकामदेवनीपरंयावत्गर्देजिम
सौधर्मकालोसौधर्मायतंसकएहयेनामेमहामोडोविमानतेधनेविपेउत्तरपूरुतेधने मध्यइगानकृणेअरुणाप्रभएहवेनामेविमाननेविपेजइ
नेदेवतापणे देवताउपनोतिहांत्थारिपत्थोपमआउपानीस्यतिकणीतिहांयीचयीनेमहाविदेहेमोक्षपामसीनिक्षेपः उपासकदगानो
तीजाअध्ययननोअर्थसंपूर्णं ययो । छियेकहोस्वामीचउधाअध्ययननोइगेप्रकारेनिअयजंजृतिणेकालेतिणेसमयेवाणारसी एहवेनामे

अथ चतुर्थमध्यमनमारभ्यते तदपि सुगमं नवरंचैत्यं कोष्ठकं पुस्तकान्तरे काममहावनं धन्याचभार्या जमगसमंगति यौगपद्यै

कालेणं तेणंसमएणं२ वाणारसीएणयरीए कोट्टएचेइएजियसत्तूया सुरादेवगाहावई अट्टुदिस्से
छहिरसकोडीओणिहाणपत्ताओ जावछब्बयादसगोसाहस्सिएणं वएणंघण्णाभारियासामीसढो
जहाआणंदोतहेवपडिवज्जइ गिहिधम्मंजहाकामदेवो जावसमणस्सभगवओ । महावीरस्सपस्सुत्तिं
उवसंपज्जिताणंविहरइ तएणंतस्ससुरादेवस्ससम० पुब्बरत्तावरत्तकालसमयंसि एगेदेवेअंतियंपाउ

नगरीकोष्ठकएहवेनामाचैत्यजितशतुनामे राजासुरादेवएहवेनामे गाथापतिवसेच्छद्विवंतदीप्तवंतच्छहिरस्यकोडिनिधानभूतधरतीमे
गाडराखीछेयावत्तुशब्देअजगोकुलदससहस्रगाये एकाएकअजएहवाछे एहवागोकलधन्नाएहवेनामेभार्यास्वामीसमवसस्याजिमआणं
दतिम१ रत्ततअंगीकारकरेत्तिमहीजतरेजिमकामदेवे१ रत्ततउचस्यातिमउचरेयावत्तुशब्देअमणभगवंतचरमतौधंकरमहावीरस्वामीति
कारेसमीपधर्मप्रज्ञसिधर्मनीउपसंपदालेईनेएहवोयकोविचरे तिवारपछीतिणसुरादेवआवकनेआधीरावतेइनेसमयनेविषेएककोइए

भविष्या । सेदेवेएगंसहं । नीलुष्पलजावअसिंगहाय । सुरादेवंस० एवंवयासी । हंभोसुरादेवा
अप्रत्ययप्रथिया४ । जद्रुगंतुमंसीलाद्रुजावनभंजसि । तओजेद्रुपुत्तंसाओगिहाओणीणेमि तवअग्ग
ओषाएमि । एवंअंससोल्लएकरेमि आयाणभरियंसिक्काहगंलिअद्दाहमिस्त्ता तवगायंअंसेणयसो
णिणणय । आद्रुं चामिजहाणंतुमं । अकालेजाववरोविज्जसि । एवंअभिभमयंकणीयसं । एक्केक्केपं

कदेवतासुरादेवनेसमीपेआव्येआधीनेतेदेयताएकामोटोकालोनीलोत्पलतमलसारिखोप्रसिद्धअयजेइनेसुरादेवअमणोपासकनेए
ह्वोक्केहोभोसुरादेवपापिटअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनछारजोतुं नीलव्रतादियायत्तगद्धेनकीभाजीमतोहिचगाताचरोजेठपुत्तवडोपुत्तताच
राघरथीआणीसआणीनेताछरेआगलपुत्तनेमारोसद्दणेप्रकारेपूर्वलीपरैमांसनासुलाकरीसअभाभणेभरीनेकडाहोमाचघाली
नेताछरेपुत्तनेतलीसताछरोगावमांसेकरीनेयलीलोचीथेकरीनेअंटीमजिमत्तुं दुग्गकारीचिदनाफारीनेअकालेयापत्तगद्धेमरणपामीसद्द
मद्दणेप्रकारेधिचेटपुत्तनेमारेलधुपुत्तनेएकैकपुत्तनापांचपांचसुलाकरीसतिमचीजत्तरे जिणेप्रकारेचुद्धणीपितानांपुत्तनेकीधापिणइछो

नेत्यर्थः सासेइत्यादौ यावत् कारणादिदं दृश्यं सासे१ कासे२ जरे३ दाहे४ कुच्छिन्ने५ भगंदरे६ अरिसा७ अजीरये८
दिष्टी९ मुद्गं शृले१० अकारए११ अच्छिवेयणा१२ कन्नवेयणा१३ कंडू१४ उदरे१५ कोठे१६ अकारकः अरोचकः।

चसोल्लया तहेवकरेइजहाचुलणीपियस्स नवरंएक्केक्केपंचसोल्लया। तएणंसेदेवेसुरादेवंचउत्थं पि
एवंवसासी। हंभोसुराअप्रत्थियप्रत्थिया जावनपरिभंजसि। तओतेअज्जसरीरस्सजमगसमगसेव।
सोलसरोगायंकिंपक्खिवांमि तं० सासेकासेजावकोठे जहाणंतुमंअट्टदुहइजावववरोविज्जसि। तओ

एतलोविशेषएकएकनापांचसुल्लाकिंरेतिवारपच्छीतेदेवतासुरादेवआवकने चउथीवारपिणइणेप्रकारेएहवोकाहेरेहोसुरादेवआवकअ
प्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारयावत्शब्देजोतुं व्रतनहीभाजीसतोऊं ताहरे शरीरसांहिजमगअनेसमगकहताएकवारसमकालेसोलरो
गशरीरमाहताहरेआजहिवणांऊवालीसतेकेहासासखासन्नरदाधभगंदरअजीरणनेववेदनायावत्१६ कोटलगतिवारेतुं आत्तं रौद्र
ध्यानेकरीदुखपामीने जीवथकीरहितऊसीतिवारपच्छीतिकोसुरादेवयावत्शब्दे विचरेइणेप्रकारेदेवतादोइवारतीनवारइमकाहयावत्

सेसुगजावविहरद्र एवंदेवेदोच्चंपितच्चंपिभणद्र जावववरोविज्जसि तएणंतस्स सुरादेवस्स तौणंदेवेणं
दोच्चं पितच्चंपि । एवंवुत्तस्ससमाणस्सइमेयास्वेअअ४ । अहोणंद्रेमेपुरिसे आगारिएजावसमारयद्र
जेणंमंजेद्रुत्तंजावकणीयसं जावआद्रं चइजे त्रियमे सोलसरोगायंकातेवियद्रच्छद्र । ममत्तरीरगं
सिपक्खवित्तएतंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिरिहत्तएत्तिकंहुउद्राद्रए सेवियआगासेउप्पतितेतेणयखंभे

यद्धेतुं दुग्गपामीनेमरीस तिवारपच्छीते देवतासुरादेवआयकने तिणेदेवताये वीवार तीनवार एहयोद्धमकक्षां यका एहयोमननेविपे
अभिप्रायचीतवनकरे अद्योएकोइ एकपुरपमहाइट अनार्थपापिट यावत्तगद्धे कुकर्मानीचपुरुसद्धे जिणेमाचरोवडोनेठपुतविचेटपुत
यावत् लघुपुतने मारीने यावत्लोचीमांसे करीनेमाचरोगरीरच्छांद्यो वलीजिणे पापीये १६ सोलचरोगमोटकामाहरे शरीरने
विपेसमकालेकरीने संक्रामिवायांद्धे तो सुक्कनेभलोनिअयकरीनेपापिटपुरसने गाढोयापडएहयोविचारीनेउतावलोउद्यो तेचवेतेदे
वताआकासमार्गेजायवाभणीउपद्धोउपडतेतिणेयांभोगाढोभाल्योमोटमोटे साट्करीने कोलाहलसुरादेवेकीधोतिवारपच्छीतेधन्ना

आसाइए महमहयासहेणकोलाहलेकए तएणसाधन्नाभारिया कोलाहलंसुच्चा निसम्म जेणेवसुरा
देवेसज्जणेवासए तेणेवउवागच्छइएवंवयासी किणुदेवाणुप्पिया तुअंणंमहयासहेणंकोलाहलेक
एतएणंसेसुरादेवे साधखंभारियंएवंवयासी एवंखलुदेवाणुप्पिया केविपुरिसेतहेवकहइ जहाचुल
णिप्पिया । धन्ताविपडिभणइ जावकणीयसंणोखलुदेवा तुअंकेइपुरिसिसरीरंसि जमगसमगंसोल

नामेभार्यायेसुरादेवनोकिधोकोलाहलसांभल्योसांभलीकरीनिजिहांसुरादेवआवकछेतिहांपोसहशालायेतिहांआवेआवीनेसुरादेवने
एहवोकहेअहोदेवाणुप्रियकिमकिणभणी तुम्हेमोटे मोटे सादेकरीनेकोलाहलकीधोकिणेतुम्हनेउपसर्गकीधोतिवारपच्छीसुरादेवआ
वकधन्नानामेभार्यानिइणेप्रकारेएहवोकहेइणेप्रकारेहेदेवानुप्रियाखलुकहतां निच्चयकिणहेकपुरसेसुभनेउपसर्गकीधोतिमहीजकहे
जिमचुसणीपितानेमातायेकछोतिमतेरीतेधनाभार्यासुरादेवनेतिमकहेयावत्छोटापुवनेकुशलछेतिमकहेनहीनिच्चयहेदेवानुप्रिय
तुम्हारेकोइएकपुरपसरीरनेविधेजमगसमगकहतासमकाले १६ सोलहरोगांभणीतत्कालतुरतघालीनसके इमजाणुं एकोइएकदेव

इति चतुर्थीध्ययनविवरण समाप्तम् पञ्चमम् कथ्यम् ।

सरोगायंकेपक्खवद् । एसणंकेविपुत्तिसेतुप्पंउवसणं करेद् । सेसंजहाचुल्लणिपियस्स । भद्दामणद्
णिणरविसेसं । जावसोहम्मैकप्पे अरुणंकेतेविज्जाणे चत्तारिपल्लिओवजाद् ठिद्दं महाविदेहवासैसिद्धि
हिंतिप्पु । णिक्खेवओउवासगदत्ताणं च उत्थं अज्झयणंसम्मत्तं ४ । उक्खेवोपंचमस्स । एवं खलु जंवूतेणं
कालेणं । तेणंसमएणं आलहिवाणयरीसंखवणेउज्जाणे । जियवत्तुराया । चुल्लसयएगाहावद्दे

तापुरुषपतुन्हनेआवीनेउपसर्गकीधोगेसमवर्गवाकतोविरतंतसुल्लणीपिताआवकणे भद्रामाताकहे तिमहीजसर्व्यनिरयसेगजागवोयावत्
गद्धेसोधर्मदेवलोकेप्रथमदेवलोके अरुणकंतएहवेनामे धिमाननेविदे जिजाप्यारपल्लोपमनीस्थिति कच्छीए इतिहाजइउपनोमका
विदेहक्षेत्रनेविपेअवतरीनेमोजपामस्ये सीभस्स ५ निजेषः उपामकाइसाएणयेनामैअंगतेइनेचोयाअध्ययनतणो अर्थसंपूर्णथयो ।
उज्जेयः चिदेकजोस्वामीपांचमाध्ययननो अर्थइणंप्रकारेनिश्चयहेजंवूतिगेकालेतिगेसमयनेविपे घालेभिक्काएहवेनामेनगरीसंखयन

अडुजावच्छिहिरणकोडिओजावच्छब्बया दसगोसाहस्सिएणवणं वड्डताभारियासामीसमोसड्डो
सेसंजहाकामदेवे जावधम्मपणत्तिंउवसें विहरइतएणंतस्स
जहाआणंदेतहागिहिधम्मंपडिवज्जइ सेसंजहाकामदेवे जावधम्मपणत्तिंउवसें विहरइतएणंतस्स
चुल्लसयगस्स पुव्वरत्तावरत्तकाले एगेदेवेअंतियंजावअसिंहहाय एवंवयासीहंभोचुल्लस । जावणभंज
सि । तओअज्जजेइपुत्तंगिहाओणीणेमि । एवंजहाचुल्लणिपियं । शवरं एक्को कसत्तमं संसोसुया ।

एहवेनामेउद्यानअच्छे जितघनुएहवेनामेराजाचुल्लशतकएहवेनामेगाथापतिवसे वड्डोक्कट्टवंत यावत्छिहिरण्यनीकोडनिधानेक्ककोडि
व्याजेच्छयापारेक्कवज्जदसहजारगायएकगोकलमांहेएहवाव्रजगोकुलवड्डलाएहवेनामेभार्याभगवंतआवीनेसमवसखा जिसआणंदआ
वकलीधोतिमहीजगट्टहस्थनोधर्म रत्ततआवकनाअंगीकारकरेवीजोसर्वकामदेवनीपरिजाणवोयावत्तश्चेआवकनीइग्यारहप्रतिमारूप
धर्मनीउपसंपदालेइनेविवरे तिवारपच्छीतेचुल्लशतकआवकजोतुंताहराआजव्रतनहीभांजेतोळ्ळं आजाहिक्कणांताहरावडापुत्तनेघरकयी
आवीनैयावत्तखल्लेइकरीनेएहवोकेअहोचुल्लशतकआवकजोतुंताहराआजव्रतनहीभांजेतोळ्ळं आजाहिक्कणांताहरावडापुत्तनेघरकयी

जावकणीयसंजावआइं चामि । तएणंसेचुल्लेजावविहरइ । तएणंसेदेवेचुल्लसचउत्थ'पिएवंवयासी ।
 हंभोचुल्लजावनभंजेसि । तोतेअज्जइमाओ । छहिरणकोडीओगिहाणपत्ताओ । छवडु० छप
 वित्थरपत्ताओ ताओसाओगिहोओगीणेमिस्ता आलहियाएणयरी सिंघाडगजावपहेसुसव्वओ
 समंताविप्पइरामि जहाणंतुमंअट्टुहइअकाले । जौवियाओविवरोविज्जसि । तएणंसेचुल्लसए

आणीनेमारीसइणेप्रकारेजिमचुलणीपितानीपरिकीधोवलीएतलोविगेपएकर पुत्तनासातसातमांसनासुल्लाकरेयावत्तगइविचेटपुत्तने
 लहुपुत्तनेमारीनेगरीरत्तांटे तिवारपछीतेचुल्लगतकयावत्तभर्मयीचुकोनहीतिवारतेदेयताचुल्लगतकआयकनेचवयीवारपिणइणेप्रका
 रेएइयोकेहे रेछोचुल्लगतक यावत्तआजवतनभांजीसतो छंआजताचरीअइछिहरणकोडाताछरेनिधानप्राप्तहेछयाजेयधेछिहरण
 नीकोछियापारेयधेछेतिकेताछराघरयकीआणीसयाणीनेएआलंभितानगरीतिगमाहे यावत्तसिंघाटकचकचच्चरमहापयसर्वसगले
 हीमारगतेविपेविलेरिसतिवारेतुंआर्त्तध्यानद्वौद्रध्यानकरीने अकालयका लीनेकरविवर्जतरछितऊई सतिवारतेतेपुल्लगतकआयकने

तेणं देवेणं एवं वुत्ते समाणे । अभी ए जाव विहरइ । तएणं से देवे चुल्लस० । अभीयं जाव पासित्ता । दोच्चं
पितच्चं पि एवं वुत्ते । तह्वे जाव विवरो विज्जसि । तएणं तस्स चुल्लसएणं देवेणं । दोच्चं पितच्चं पि एवं वुत्तस्स
अयमेया रूवे अत्थिए४ । अहोणं इमे पुरिसे अणारिए । जहा चुल्लणि पि यातहा चिंतेइ । जाव कण्णोय
संजावइ चइ । जाओ वियणं इमाओ समं । छहिरण कोडोणि हाण पत्ताओ । वड्डि० प्रवित्थर पत्ताओ

तिणे देवताये इम कहेथ के अभी कानि भी कथ को यावत् विचरे ति वार पच्छी ते देवता चुल्ल शत कने निर्भय थ को यावत् शब्दे देखे देखी ने वी जी वार
ती जी वार इणे प्रकारे एवो कल्यांथका तिस ही जायावत् शब्दे जीवत थ थ की तुम्हने मारी सति वार पच्छी तिणे चुल्ल शत कने तिण देवता ये एह वी
जी जी वार ती जी वार इणे प्रकारे कल्यांथ कासन ले विपे एह वो अथ वसाय उपनो अ हो ए को इए कअ नार्थ पुरसमाण सनो मार एहार जिम चुल्ल
णी पि ताये चीं तयो तिस ही ज चुल्ल शत क चीं त वे यावत् शब्दे वडो पुत्र विचे ट पुत्र लसु पुत्र ने मारी ने यरी रक्कां व्यो वली एहुट्ट पुरुष माहरा घर थ की
माहरी च्छि आणीने छहिरण नी कोड माहरे निधान प्राप्त छे वली छ कोडि माहरे व्याज वधे छे वली छ कोडि व्यापारे ते सर्व इहुट्ट पुरुष आणवा

ताश्चोविद्यगुं हृच्छेद् । अमंसाश्चोगिहाश्चोणीगिता । आलाहियाएणयरीए सिंघाङ्गजावविष्परित्त
ए । तंसेयंखलुनमएयंपुरिसं । गिरुत्तएत्तिकदुत्ताद्रए । जहासुरादेवेतहेवमारियापुच्छद् । तहे
वक्कहेद् सेसंजहाचुलणिपियसा जावसोहन्सेकप्पेअग्गसिद्धेविभाणेउ० टिड्ढेसेसंतावजावसहाविदेहे
वासेसिञ्जिक्कहिंति उवासगद्सागुणं चमअज्झयणंसमत्तां । छट्ठसउवखेवओतेणं कालेणंतेणंसमएणं कं

भणीवाच्छे वलीमाचराधरयीयाणसीयाणीकरीने आलंभिकानगरीतिगनगरीनेविपे सिंघाङ्गकतिकचयक्कचच्चरनाहे जावतनाग्गवा
भणीवाच्छेतोऊं हिक्कणाएहुट्टपापिट्ठराचारीपुरसनेगाढोभालुंण्डुवोमननेविपे विचारकरीनेउतापलोउथो जिमगुरादेवतेभाकाणे
गयोतिमहीजभार्यायावेआर्यानिपुच्छे तिमहीजसर्वयातकहे अवरसर्वअधिकारतुलणी पितानीपरेजागवोयावत्तगुडे मौधर्मदेयलोकने
विपेअरुणसिधएचवेनामैविमाननेविपेउपज्यो जिगंन्यारपभ्योपमथाउगानीस्थिति जावत्तमराविदेहज्जोलनेविपे अकतरीनेसीभास्ये
उपासकद्गाअंगतेरुनेपांचमोअध्ययननोअर्थसंपूर्णयथो । ५ । कथोस्मासीहिक्कट्ठाअध्ययननोअर्थचुण्णप्रकारे जंजुतिगेकालेतिगेसमये

पिप्लपुरेणयरे । सहसंववणेउज्जाणे जियसत्तुराया कुं डकोलिएगाहावइ पूसाभारियाछ्हिरसको
डिएणिहाणपत्ताओ छवुडिक्खपवित्थरपत्ताओछव्वया दसगोसाहसीएणवएणं सामीसमोसड्डासा
वयधमंपडिवज्जइ । जहाकामदेवो । सोसव्वेवत्तव्वया । जावपडिलाभेसाणेविहरइ । तएणसेकुं ड
कोलिएअणयाकथावि पुव्वावरणकालसमयंसि जेणेवपुढविसिलापट्टए । तेणेवउवागच्छइरताणा

कंपिप्लपुरनगरीसहखांवएहवेनासेउद्यानऊवो जितशतनुमेराणा कुं डकोलिकएहवेनामागाथापतिपूसाएहवेनामेभारिया छ्हिर
खनीकोडिनिधानप्राप्तधरतीमेछे निधानप्राप्तछ्हिरखनीकोडिव्यापारभणीराखीछे छत्रजगोकुलछे दसहजारगायएकत्रजएहवाछ
गोकुलअसणभगवंतसहावीरसमयसस्या आवकनोधर्म १२ वारहवतरूपीअंगीकारकरे जहाजिमकामदेवनीपरसर्ववत्तव्यताकहणी
जाणवीयावत्शब्दे साधुनेस्रस्तताद्याहारपाणीप्रतिलाभतोविचरे तिवारपच्छीतेकुं डकोलीयोअन्यदाकहताएकदाप्रसावनेविपेपुव्वाव
रणपाछिलोप्रहरतेहवेकालनेसमयेजिहाअशोकएहवेनामावणिक्कावाडीछे जिहाअशवीनोशिलापट्टेतिणेस्थानकेकुं डकोलीयोआवे

मासुद्गंचउत्तरियगंच पुढविसितापट्टवैद्द२ । समणस्सभगवओमहावीरणा अंतियेधम्मपणत्तिं
 उवसंपज्जित्ताणंविहरद्द । तएणंतस्सकुं डकोलियस्सस० । एगेदेवेअंतियंपाउभवित्था । तएणंसेदेवे
 णामासुद्गंचउत्तरिज्जंच । पुढविसितापट्टयाओगिगहत्ति२ । सखिंखिणिअंतलिवस्सपड्डिवन्ने । कुं ड
 कोलियंसमणेवासयं । एवंवयासी हंभेकुं डकोलियास० । सुंदरीणंदेवाणुप्पियागोसालस्समंखलि

आवीकरीनेपोतानीनामांकितएजयीमुंदड़ीयनईयलीउत्तरीयवस्सतेइदोनवसांष्टयिवीगिलापट्टने उपरे ठवेठयीनेअसणभगवंतचीम
 हावीरस्वामीचरमतीयंकरनेसमीपेआवक्तधर्मअंगीकारकीधोष्टेतेचनाधर्मनीप्रअप्पितुह्नुउपसंपदालेइने एज्जवीविचरेतिवारपल्लीनेसा
 मायकनतकरेतिवारैतेकुं डकोलीयानेसमीप यायत्एगंदेवताअंतिकसमीपप्रगटज्जयोतिवारपल्लीतेदेवताआधीनेनामांकितमुद्रिकाअ
 नेउत्तरीयवस्सतेदोनुं वसतांष्टयिवीगिलापट्टवकीउरहालेयेउरहालेइनेवलीतेदेवतानान्हीजिघवरीतिणांकररणराटकरतोयजायतो
 यकोआकासेउभीकुं डकोलीयाआवकनेवृणेप्रदारेएज्जयोक्कहे रेचोकुं उक्कोलीया अमणोपासकआवक्तभलोंसुंदरभलोहेदेवाणुप्रियागो

पष्ठे किमपिलिख्यते धम्मपन्नत्तिं श्रुतधर्मप्ररूपणादर्शनं मतं सिद्धान्तइत्यर्थः उत्थानं उपविष्टः सन् यदूर्ध्वं भवांतकर्मगमनां
 दिक् वलंशरीरं वीर्यं जीवप्रभवं पुरुषाकारः पुरुषत्वाभिमानः पराक्रमः सएव संपादितस्वप्रयोजनः इति उपदर्शनैवाविकल्पे नास्त्ये
 तदुत्थानादिजीवानां एतस्य पुरुषार्थप्रसाधकत्वात् तदसाधकं च पुरुषकारसङ्गावेपि पुरुषार्थसिद्धानुपलंभात् एवं च नियताः सर्वे
 भावावैर्यथाभवितव्यं तेतथैव भवन्ति नपुरुषाकारवलादन्यथाकर्तुं शक्यंत इति आह च प्राप्तव्यो नियतिवलाअयेण्योऽर्थः सोवश्य

पुत्तस्स । धम्मपणत्तिनत्थिउट्ठाणेतिवा । परिकम्मेतिवावलेतिवावीरिएतिवा । पुरिसक्कारपरक्कमेति
 वा । णितियासव्वभावामंगुलीणं । समणस्सभगवच्चोमहावीरस्स । धम्मपणत्तिउट्ठाणेतिवा । जावप

सालेनोमंखलीपुत्ततेहतणोधर्ममंखलीपुत्ततिणे उपदिस्सोक्कत्तो तिकणमेनहीउत्थानादिकक्रियातपसंजमचारित्वविनावलीतेहनेविये
 वलविनावीर्यविनापुरुषाकारविनापराक्रमविनाकर्मपेपपपीनेस्वर्गमोच्चेज्जनेप्राप्तथायमाठोधर्मअमणभगवंतअमीमहावीरस्सामीनो
 धर्मंउपदिस्सोएहवोयको उत्थानपुरुषाकारयावत्पराक्रमवलविनाकार्दैनहीक्के सर्वसंसारनाभावअनित्यकत्था तिवारेतेकुंउकोलीये

ततोसौ कुण्डकोलिकः तदेवमेवमवादीत् यदिगोसालकास्य सुंदरो धर्मो नास्तिकर्मादीन्यतो नियताः सर्वभावा इत्येवंरूपोमंगुलश्च
 महावीरधर्मोऽस्ति कर्मादीन्यनियताः सर्वभावा इत्येवंस्वरूपं इत्येवं तन्मतमनूद्य कुण्डकोलिकस्तन्मतद्रूपणायविकल्पद्वयं कुर्वन्नाह
 तुमेणमित्यादि पूर्ववाक्ये यदीति पदोपादानादेतत्स्ववाक्यस्यादौ तदेति पदं द्रष्टव्यं इति त्वया यं दिव्यौ देवद्वौ दिगुणः केन हेतुना

किं उद्गाणे दिव्यदेवाणुभावे किं स्याल्ले किं प्रापत्ते । किं स्यात् अभिसमसागए किं उद्गाणे
 दिव्यादेविड्डी दिव्यादेवज्जुइ दिव्यदेवाणुभावे किं स्याल्ले किं प्रापत्ते । किं स्यात् अभिसमसागए किं उद्गाणे
 दिव्यादेविड्डी दिव्यादेवज्जुइ दिव्यदेवाणुभावे किं स्याल्ले किं प्रापत्ते । किं स्यात् अभिसमसागए किं उद्गाणे
 दिव्यादेविड्डी दिव्यादेवज्जुइ दिव्यदेवाणुभावे किं स्याल्ले किं प्रापत्ते । किं स्यात् अभिसमसागए किं उद्गाणे

किमलाधा किमपास्या किमस्वर्णवर्णकायधर्मयौ प्रामीतो किमउत्थानादिकेकरी
 किमलाधा किमपास्या किमस्वर्णवर्णकायधर्मयौ प्रामीतो किमउत्थानादिकेकरी
 किमलाधा किमपास्या किमस्वर्णवर्णकायधर्मयौ प्रामीतो किमउत्थानादिकेकरी
 किमलाधा किमपास्या किमस्वर्णवर्णकायधर्मयौ प्रामीतो किमउत्थानादिकेकरी

लब्धः किमुत्यानादिना उदाहृति अहोयित् मनुत्यानादिना तपो ब्रह्मचर्यादिनामकरणेनेति भावः यदुत्पानादेरभावेनेति पञ्चो
 गोयालकमताश्रितत्वात् भयतस्तथा येषां जीवानां नान्युत्पानादितपश्चरणकारणमित्यर्थः तेष्वभिजीवाः किंनदेवाः पृच्छतोयमभि
 प्रायः यथा त्वं पुरुषकारं विनादिवः संवृत्तः स्वाकीयाभ्युपगमनतः एषं सर्वजीवाये उत्पानादिवज्जि तासोदेवाः प्राप्तुं यन्ति न चैतदेवमि

सकारपरक्रमेणं तद्वामपत्ताच्चभिससखागयातएणंसेकुं उकोडिएम०तेदेवं एवंवयासीजद्रुणंदेवाणपिपिया
 तुमे इमाएयारूवादिब्वादेविही । अणुद्वाणेणं जावअपुरिसक्कारपरक्रमेणं । तद्वामपत्ताअभिसमखाग
 याजेसिखंजीवाणंनल्यिउद्वाणेतिवा । जावपरक्रमेतिवा । तकिंनदेवाणुपियाअरुणंदेवाणपिपिया तुमेइ

दिव्यदेयतानीन्द्रविदेवपदवीअनेयगुष्ठानवायतगन्दे पुरुषाकारयिनापरान्तमविनासे एष्टवीअद्विक्ताधीपामीस्वर्णसारोगीगर्गएउवो
 गरीरकावापामीतिवारिरे कुं उकोनिकचमणोपासकआयनतेदेयताने पूणेप्रकारिएष्टवोकहे जोहेदेवानुप्रियतुम् एवाहगएउवोदिव्य
 अद्विदिव्यदेयतानीपदवीअगुष्ठानक्रियाविनायायतगन्दे पुरुषाकारपरान्तमवलवीर्थयिनाएष्टवीएताइगतेलाधीपामीस्वर्णवर्गगरीगो

दृष्टमित्युत्थानाद्यपलापपक्षे दूषणं अथ त्वयेयं ऋद्धिरुत्थानादिनालब्धा ततो यद्वदसि सुंदरा गोसाककप्रज्ञप्तिरसुन्दरामहावीरप्रज्ञप्तिरिति तत्ते तव मिथ्यावचनं भवति तस्य व्यभिचारादिति ततोसौ देवस्तेनैवमुक्तः सन् शङ्कितः संशयवान् जातः किं गोसालकमतं

मेएवारूवा । दिब्बादेविट्ठी३ उट्ठाणेतिजावपरक्कमेणवा ताओजंवदसिसुंदरी । गोमालस्समंखलि पुत्तस्स धम्मपणत्तीणत्थि । उट्ठाणेतिवाजावणितिया । सव्वभावामंगुलीणं समणभगवओमहावीरस्सधम्मपणत्ती । अत्थिउट्ठाणेतिवा । जावअणितियासव्वभावा । तंतमिच्छातएणसेदेवेकुं उकोलिए

शरीरपास्योतोहिवणंजेजीवानेनहीक्खेउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिक्रियातोस्युं नही हेदेवानुप्रियअनेवलीजोहेदेवानु प्रियतुभनेएहवीएताइशरूपदिव्यदेवतानीपदवीदेवतानीऋद्धिउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिक्रियातिवारेतुं कहेक्खेतेभलो गोसालानोमंखलीपुत्तनोधर्मनीप्रज्ञप्तिवुद्धिनहीउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे सर्वनित्यभावक्खेसर्वभावेकरीनेमाओअमणभगवंत श्रीमहा वीरस्वामीनोधर्मप्रज्ञप्तिधर्मनीवुद्धितिणेकरअस्तिजिहंक्खेउत्थानादितपक्रिया यावत्शब्दे अनित्यसर्वभावकच्चाउपदिस्थातेसर्वमिथ्या

सत्तलुतमहावीरमतं महावीरस्य युक्तितोऽनेन प्रतिष्ठितत्वाद्देवंविधयिकल्पयान् संवृतइत्यर्थः तादृशितो ममापि साध्येतद्युक्त्युपेतत्वादिति विकल्पयान् संवृत इत्यर्थः यावत्करणाद्भेदसमापन्नोमतिभेदमुपागतो गोमालकमतमेवमाधिति नित्ययादपोदृत्वात् तया कल्पयं समापन्नः प्राक्तननित्ययि पर्ययलक्षणं गोयालकमतानुसारिणां सत्ते नमित्यान्वं प्राप्तइत्यर्थः सद्यवा कल्पभावं जितो चरुमनेनेति चेद्

गंस० एतद्वृत्ते ससंस्कृते । जावकानुससमावण्ये । गोसंचाएतिकुं डकोलियसस० । किंविपामीकलमा इति त्ता ए गामंमुहं च उत्तरिज्जयंचपुढविसितापट्टए । ठवेति र्जामेवदिंसंपाउप्पुए । तामेवदिंसि पडिगए । तेगंकाले गंतैगंसमणं सामीसमोसदो तएणंसेकुं डकोलि ए इमीसेकहाएलद्धहे हड्डज

भूतोतिवारपच्छीतेदेवताकुं डकोलियेयमणीपासकयावनेएहयोक्तोथेके गं गोपास्योपामीनेयायत्तगच्छे गं कितचिच्चेयतामनमेययो कुं डकोलीयात्रमणीपासकयावकनेपाच्छी उत्तरदेहनसके उत्तरदेयाभणीयसमर्थयकोकां पुणेलेन ओनामां कितसुद्रिकायने उत्तरीयवस्स दोनुं वसताटथिवी गिलापटने उपरं कुं के नुं कीने जिणे दिगयकी तेदेवतायाथो ज्जतो तिके धी जते देवतापाछो गयो तिणे काले तिणे समे अम

हाकामदेवेतहाणिगच्छद् । जावपञ्जुवासद् धम्मकहा कुं डकोलितिसमणभगवं कुडलो लिथं स० ।
 एवं वयासीसिण्णं कुं डकोलिया कल्लुतुम्भेषु ब्वावरण कालसमयं सि असो गवणि या एण देवे अति यं प्राउ
 भविता । त एण से दे वे णा म सु हं च । तं वे जा व प डि ग ए । सि ण्णं कुं ड को लि या । अ इ स म इ हं ता अ ति थ
 तं ध णे सि ण्णं तु मं ज हा का म दे वे । अ ज्जो ति स म णे भ ग वं स म णा नि गं धा य नि गं थो अ य । आ मं ति ता ए व

ण भगवंतं समवसयाति वारे ते कुं डकोलीयो आवका एहवीकया लाभे ये के मनसे हर्षपा म्यो हर्षवंतं ऊवो जिमकाम देववां दिवा गयो ति म वा द
 वा जा वे या व त्प यु पा स ना क रे ध र्म नी क यां सां भ ले अ हो कुं ड को ली या ए ह वो ना म ले इ ने अ म ण भ ग वं त म हा वी र कुं ड को ली या आ व क ने इ णे प्र
 का रे ए ह वो क हे ए वा त सा ची कुं ड को ली या का ल तु भू ने पु ब्वा व र स पा छे ले पु ह रे ने वि षे अ सो क वा टि का मां हि सा मा य क ली धा य कां ए क दे व ता
 ता ह रे स सी प्र ग ट ऊ वो ति वा र प छी ते दे व ता तु ह रा री ना मां कि त मु द्रि का अ ने उ त्त री य व स्त्र ली धो या व त्पा छे ग यो ए वा त सा ची कुं ड को ली या
 ए ह वो क हे ए अ र्थं सर्व सत्यं छे तु ह्ये भाव्यो ति म ही ज तुं ध न्यं छे ध र्म धी च को न ही जि म का म दे व नी प रे ति वा रे अ म ण भ ग वं त श्री म हा वी र स्वा मी

रूपमापन्न इति नोसंचाएइति नशक्नोति पामोक्खंति प्रमोक्षसुत्तरमाख्यातुं भणितुमिति गिहिमज्जावसंताणंतिगृह मध्यावसे
 तोणमिति वाक्यालङ्कारे अन्ययूथिकान् अर्थैर्जोवादिभिः सूत्राभिधेयैर्वा हेतुभित्थान्वयव्यतिरेकलक्षणैः प्रश्नैश्चपरप्रश्नीयपदार्थैः कार
 णैरुपपत्तिमात्ररूपैः व्याकरणैश्चपररेणप्रश्रितस्योत्तरदानरूपैः निष्पिष्टपसिणवागरणेत्तिनिरस्तानिस्पष्टानिव्यक्तानिवागरणानिप्रत्यव्या
 करणानि येषां तेनिस्पष्टप्रत्यव्याकरणः प्राकृतत्वाद्वा निष्पिष्टप्रत्यव्याकरणास्तान्कुर्वन्तिसक्कापुणत्तिथयद्याएव हे आर्याः अमरैरन्य

वयाञ्ची । जइतावअज्जो गिहिणोगिहिमज्जावसंतो । अणुत्थिएअट्टेहिहयहेउहिहयप्रसिणैहिहय का
 रणेहिहयवारणेहिहयणिप्पट्टपसिणवागरणे । करेइसक्कापुणाइ अज्जोसमणेहिंणिगंगंथेहि । दुवात्तसं

धणासाधुअनेनिग्रंथीघणीसाध्वीतिणानेतैडीनेइणेप्रकारेएहवोक्केहे जोतुस्सेआर्योगिहिणोगृहीधरवासेरहतांयकानिअन्यतीर्थीअन्य
 शासनौअन्यमतनाअर्थे करीहेतुवेंकरीप्रत्यपक्खणेकरीनेकारणेकरीवर्जनप्रमुखउत्तरैकरीनिष्टव्याकरणकरिवेकोईहरावीनसकेतुम्हे
 पिणइमवादीज्जइनेहरावोअहोअमणनिग्रंथतुम्हेपिणद्वादयंगीनाजाणहारभणनहाररज्जवावलीभण्यांगुणाविचित्तज्जवातमेअन्यदर्शनी

गंगणिपिडयं अहिज्जमाणेहिं अणुत्थिया अट्टेहिय जावणिअट्टप्रसिणंकरेत्तए । तएणंसमणारिण
गंगथा । समणस्स भगवओतहत्ति । एयमडुविणएणंपडिसुणेइ तएणंसिक्कुं डकोलिएस मणं भगवं बंद
इणमंसइ । पसिणाइ पुच्छइ । अट्टसादियइ जाअेवदि० ताअेवपडिगयास० वहिया जणवयविहारं वि
हरइ । तस्सकुं डकोलियस्स वडुहिं सीलजावभावेमाणे चोइ ससं वच्छरं वितिकं ता पन्नरसमस्सस

नेअन्यसतीनेअर्थे करीयावत्तशब्दे निष्ठव्याकरण करीजीतीसको तिवारे ते घणासाधुसाधवीअमणभगवंतमहावीरनावचनतहत्ति सांभ
लीने विनय करीने प्रशंसा करीने सांभले तिवारे ते कुं डकोलीयोपिणहर्पयंत ऊवोअमणभगवंतने प्रदक्षणा देई ने वां दे न मस्कार करे प्रअविचा
रपूछे पूछीने ते अर्थ ने आपने हृदयने विषे धारे जिणिदिशि ऊं तीआव्योऊतो तिणिदिशीने आपरे घरे गयोअमणभगवंतमहावीरस्वामीवा
हिरजनपदकहीजे देशमांहे विचारकरता विचरे तिवारपछीहिचे ते कुं डकोलीयोआवकवडुहिं कहांता घणावरसलगे सीलव्रतयाददेई ने
सीलव्रतपालताचवदे १४ संवच्छरकहांता वरसव्यातिकस्याउलंघ्या तिवारपछीहिचे विपे ते हने मध्यअंतरौवत्ततांयकाअण्यदा

यूथिकानिस्पष्टप्रश्रव्याकरणाः कर्तुमिति यष्ठं विवरणतः समाप्तम् ।

सप्तमं सुगममेवनवरं आजीविञ्चोवाएत्ति आजीविकाः गोसालकथित्याः तेषामुपासकभाजीकोपासकः लब्धार्थः अवरणनोऽगृही

वच्छरस्सअंतरावट्टमाणस्सअणया जहाकामदेवोतहाजेठुत्तंठवेइइत्ता तहापोसहसालाएजावधम्म
प्रणत्ती । उवसंपज्जित्ताणंविहरइ एवंएक्कारसउवासगपडिमाओ तहेवजावसेाहमेकप्पे । अरणज्झ
एविमाणे । जावअंतंकाहिंति । उवासगदसाणंछट्ठं अज्झयणंसम्मंतंइ । सत्तमस्सउक्खेवओ । पोला

कहतांएकदाप्रस्तावेजिणप्रकारेकामदेवआवकतिणप्रकारे जेठपुत्तनेठवेठवीकरीने तिणहीजप्रकारे पोपहशालानेविपेयावत्तयब्दे धर्मे
नोप्रज्ञप्तिकहीजेकुद्धिउपसंपदालेइनेधणोधर्मेनेविपे विस्वरेइणेप्रकारेइय्यारइ ११ आवकनीप्रतिभावहीनेतिमहीजअत्थवस्यायेअण
शणकारीनेयावत्तयब्दे सौधर्मदेयलोकेअरणध्वजविमाने देवताज्जवो यावत्तय्यारिपल्योपमनेआउखेसहाविदेहेसीअस्येउपासकदशा
एहवेनामेअंगतेहनोक्खठोअध्ययनपूरोययो इ । हिवेस्वामीसातमाअध्ययननोअर्थकहोपोलासपुरएहवेनासेनगरज्जवो तिहांसहस्वां

तार्थो बोधतः पृथार्थशंसये सति विनिश्चितार्थउत्तरलाभे सति दिन्नभद्र भक्तवेद्ययन्ति वृत्तं भक्तिरूपद्रव्यं भोजनलक्षणं वेतनं मूल्यं

सपुरंणामणयरं । सहसंववणं उज्जाणं । जियसत्तराया । तत्थणं पोलासपुरेणयरं । सहलपुत्तेणा
मंकुं भकारिं । दडुआजीवीउवासएपरिवसइ । आजीवियसमयंसि । लइदुगहि यदुपुच्छियदु विणिच्छि
यदु । अभिगयदु अट्टिमिंजपेमाणु रागरत्तेय । अयमाउसो आजीवियसमएअदु । अयंपरमदु सेसेअ
णिदुत्ति । आजीवियसमएणं । अप्पाणं भावेमाणे विहरइ । तस्सणं सहलपुत्तस्स आजीविओवा । एक्का

वएहवेनासेउद्यानद्धवोवलीजितशत्रुएहवेनामेराजा वलीतिहांपोलासपुरनगरतिणनगरनेविषे सहलपुत्तएहवेनामेकुं भकारतिहां
यसेछे वडोअद्ववंतगोसालानोउपासकआवकपरिसामस्तप्रकारे करिवसेछे गोसालानेमतेप्रवीणवलीलाधोछेअर्थसम्यक्तनिश्चयकीधो
वलीपुच्छोछेअर्थवलीलाधाछेअर्थजिणेअभिसामस्त्यपणेकरग्रह्याछेअर्थभेदीहेजेहनीहाडनेमीजीसातेधातधमंकारीनेरत्तछेअयंभोआउ
खावंततुहं सांभलोएधर्मतत्वगोसालानोधर्मतेहीजसारएहवोपरमार्थेछे अवरवाकीनाधर्मअनर्थजाण्याछे गोयालातणोधर्मतेहधर्मने

येषां ते तथा कक्षाकक्षिंति प्रतिप्रभातं बहन् करकान् वार्षटिकावारकांश्चगडुकान् पिठरकान् स्थालीः घटकान् प्रतीतान् अर्धघट

हिरणकोडीणिहाणपउत्ता । वुडिपवित्थरपउत्ता । एक्केवएदसगोसाहस्सिएणंवएणं । तस्सणंसहा
लपुत्तास्स अग्गिमित्ताणामंभारिया । तस्सणंसहालपुत्तास्स । आज्जीवियस्सपोलासपुरस्स एणरस्सवहि
या । पंचकुं भकारावणसयाहोत्था । तस्सणंवहवे पुरिसादिणभत्तिभत्तविदणा । कक्षाकक्षंवहवेक
रएयवारएयपिहडएय । घडएयअइधडएयकलसएय । अलिंजएयजंवूलयेए । उट्टियाओयकरेंद्र ।

विषे अप्पाणंकहतांथापणो आत्मासांछिभावतीयकीविचरेतिगेतेरुयेसहालपुत्रएरुयेनासे गोगालानात्रावकनेएकछिरखनीकोडिनि
धानप्राप्तछेवलीतेरुनेएकछिरखनीकोडिख्याजेयधेएकघरवगरीयेवलीतेरुनेएकवजगोकुलदसहजारगायतेरुनेविषेएरुवोतेरुनेएकवज
छेतेसहालपुत्रनेअग्निमित्राएरुयेनासेस्वकीयाभार्यास्त्रीछेवलीतेरुने सहालपुत्रएरुयेनासेगोगालातगेआवकनेपोलासपुरएरुयेनासे
नगरनेवहियाकहतांवाहिरसहालपुत्रनेकुं भकारपांचसय ५०० हाटछे तेरुनेवहयेकहतांधणातिगाहाटांमाहेपुरुषछेवलीप्रणादीजेछे

कांश्च घटार्द्धमानान् कलसकानाकारविशेषवन्तो दृढद्वटकान् अलिंजराणि च सहस्रदुकभाजनविशेषान् जंबूलिवलकांश्च लोकरूढाव

कांश्च घटार्द्धमानान् कलसकानाकारविशेषवन्तो दृढद्वटकान् अलिंजराणि च सहस्रदुकभाजनविशेषान् जंबूलिवलकांश्च लोकरूढाव

अस्त्रेयवह्वेपुरिषा । दिक्षु भक्तदिक्षु वेयणा । कक्षा कक्षिते हिं वहुहिं । कर एहिं जावउट्टिया हिं ।
रायमगं सिवित्तिकप्पेमाणा विहरइ । तएणं सेसहालपुत्ते । आजो विओवासए । अन्नयाकयाईपुब्बा
वरसु कालसमयं सिजेणेव असो गवणिया । तेणेव उवागच्छइ । गोसालसमं खलिपुत्तसु । अंति एध

भोजनदिनप्रतै दिहानवी कीजेवह्वे घणाकरवावली घणांगडुआ घणांकुं डलावली घणाघडा अर्द्धघडावली वह्वे घणांकलसावली घणा
माटला घणा जंबूलकवली घणा उट्टिका सुगंधते लघितना ठामवली अनेक घणा घणी जातना घणां पुरुषपासेवली घणां चाकराने भोजनादिक
दिनदिनप्रतिआजीवका देइने पासेकरावे घणाकरवाप्रमुखयावत्तु उट्टिकादिका चना ठामराजपंथराजमार्गने विषेवे चताथका विचरे
व्यापारकरवा विचरेति वारपच्छी ते सहालपुत्तगोयालातणे उपासका आकअन्यदाप्रस्तावे एकदिवसने पुब्बावरणपाच्छिले पुहरने विषे जिणे

सेयान् उद्विकांश्च सुरतैलादिभाजनविशेषान् एहिंति एष्यति इहंति अस्मिन्नगरे महामाहणेति माहन्मिनहन्मीत्यर्थः आत्मनावाहननिवृतः परंप्रतिमाहनेत्येवमाचष्टे यः समाहनः सएव मनः प्रभृतिकरणादिभिराजन्मसूक्ष्मादिभेदभिन्नजीवहनननिवृत्तत्वात्

सप्रणत्तिं उवसंप्रज्जित्ताणंविहरद्र । तएणंतस्ससद्दालपुत्तस्स । आज्जीविएक्केदेवे । अंतियंपाउभ वित्था । तएणंसेदेवेअंतलिव्वपडिवन्ने । सखिंखिणिथाद्रं । जावपरिहिएसद्दालपुत्तं । आज्जीवि ओवासयंएवंवयासी । एहिंतिणंदेवाणुप्पिया । कल्लंद्रहंमहामाहणे । उपस्यणाणंदंसणधरे ।

दिसीअशोकएहंवेनामीवाडीछे तिहांआवेआवीनेगोशालकमंखलीपुत्रएहवे नामेतेहनेसमीप धर्मरूपणीधर्मसंघघनी धर्मतणीबुद्धि प्रज्ञासिलीधीछेतेहनीउपसंपदालेईकरीने तिवारपच्छीतिणेशद्दालपुत्तनेआगलगोशालानामतनोधरणहारनेसमीपएकदेवताआवीक करीनेप्रगढ्यो तिवारपच्छीतेदेताअंतिकंसमीपआवीकरीने तिवारपच्छीतेदेवताअं तलिव्व आकाशमार्गंआवीनेउभोषधूरीकरीनेवाज तायकायावत्थन्दे वस्त्रआभरणपहिंछांयका सद्दालपुत्तनेगोशालातणे आवकनेतेदेवताएहवीदूणेप्रकारेकहे भावस्येहेदेवाशुप्रिया

महान्माह नोमहामाह नः उत्पन्ने आवरणक्षयेणा विभु ते ज्ञानदर्शने धारयति यः सतथा अतएवातीतप्रत्युत्पन्ना जगत्तन्नायकः अरहति अ
 ईन्नष्टमहाप्रातिहार्यरूपपूजा अर्हत्वात् अविद्यमानं वारहं एकान्तः सर्वज्ञत्वाद्यस्य सोरहाजिनो रागादिजेतत्वात् को वलानि परिपूर्णानि शु
 ध्यान्यनन्तानि वा ज्ञानादी निवत्यसन्ति स केवली अतीतादि ज्ञानेऽपि सर्वज्ञानं प्रतिशंका स्थादित्याह सर्वज्ञः साकारोपयोगसामर्थ्यात् सर्वदर्शी
 अनाकारोपयोगसामर्थ्यादिति तथा ते लोका विहित्यमूढ एतै त्वै लोके न त्विलोकवासिना जनेन विहित्यत्ति समग्र ऐश्वर्याद्यतिशयसंदोहदर्शन
 समाकुलचेतसाहर्षभरनिर्भरेण प्रबलकुलहलवलादनिमिषलोचनेनावलोकितः महियत्ति चेव्यतया वाब्धितः पूजितश्च पुष्पादिभिर्घः सतथा

तीयपडपस्याणगएजाणए । अरहाजिणे केवली । सव्वसू सव्वदरसौ । तिलोयमहिचयपूयिए । सदे
 वमणूयासुरलोगसस । अस्सणिज्जेवंदंणिज्जे । जावपज्जुवासणिज्जे । तस्सकम्मसंप्रयासंप्रउत्ते । तेसंखुअं

आवकइहां कालिने प्रभाते मरामाहण आवस्ये ते के इवाउत्पन्न उपजे ज्ञानदर्शननाधरणहारवली ते के हवा अतीत अनागत अने वर्त्तमान
 नाजाणहारए इवा अरिहंत जिणे केवली गति आगत नाजाणहार सर्वदर्शी तिलोका नासीति एमहि त क हतां पूजितवली सदा सर्वदा देव

एतदेवव्यनक्ति स देवभगुजासु रायस्त्रिन् सस देवभगुजासु रस्तस्य लोकास्य प्रजायाः अर्चनीयः पुष्पादिभिः पूजनीयः वन्दनीयस्तुतिभिः सुत्कारणीयः आदरणीयः सन्माननीयोभ्युत्थादादि प्रतिपत्तिभिः कल्याणं मंगलं देवतं चैत्यमित्येवं बुद्ध्या पथुपासनीय इति तच्च कम्पन्ति तद्यानि

वंदेज्जाहि । जावज्जुवासिज्जाहि । पाडिहाचिरणं । पौढफलगसज्जासंधारणं । उवणिमंतिज्जासि । दोच्चंपितच्चंपि एवं वयइत्ता जासेवदिसंपाउभूए तांसेवदिसिंपडिगए । तएणंतस्स सहालपुत्तस्स । आजौविउवासगस्स । इमे एयाहूवेअभत्थिएसुप्पण्णे । एवं खलु समं धम्माय रिए । धम्मोवएसएगोसाले

तामनुष्यअसुरादिकेकरीतिणसर्वने अर्चनीयपूजनीकंवदनीकयावत्तयब्दे सर्वने सेवनी कर्त्तव्यली द्रष्टृकारभगवन्तिवधेकरीयादिवायोग्ये त्तिणेतुं भगवंतनेजइनेवादिजेयावत्तयब्दे त्विकरणमुद्धमनसुद्धसेवाकरज्येपाडिहेरूवलीतिणानेपीठफलकवलीशय्यासंयारोवलीपात्रोपडधोप्रमुखंतिणेकरीनेनिमन्त्रणाकरेविवारतीनवारइमकहेइमकहीनेजिणिदिसियीआव्योहतोतिगहीजदिसीनेतेदेवतापाद्धोगयोतिवारपच्छीतेहसहालपुवनेतिणेशालानाआवकने इणेप्रकारेतिणेदेवताये इमकह्योथके एहवीएताहशरूपविचारणामनमेसंकल्प

सत्यफलान्यव्यभिचारितयाकर्मणि क्रियासत्सम्पदातत्सम्बद्धायः संप्रयुक्तः सतथाकस्त्वमित्यत्रयावत्करणान् पाठ्यभाषाएत्यणीए

मंखलिपुत्ते । सेणंमहामाहणे । उप्पण्णणदंसणधरे । जावतच्चकम्मसंपुत्ते । सिणंकल्लुइहं हव्वमा
गच्छिस्सति । तएणंअहंवंदिक्खामि जावपज्जुवाक्खामि माडिहारिएणंउवणिमंतिस्सामि तएणंकल्लु
जावजलंतै । समणेभगवंमहावीर । जावसमोसरिए । परिसाणिगगया । जावपज्जुवासइ । तएणं
सेसहालपुत्ते । आजोविउइमीसेकहाएलइड्डु समाणे । एवंखलुसमणेभगवंमहावीर । जावविहर

नाउपनीदूणेप्रकारेखलुनिच्चयमाहरोधर्माचार्यधर्मनोउपदेशकदेशहारएहवोगोयालोमंखलीपुत्ततेहमोटोमहामाहणक्खे उत्पन्नज्ञान
दरसणधरतेह्नोधरणहारयावत्थब्दे इच्छकारभगवनवांदिवायोग्यक्खेप्रभातेकात्तहनेदीहेआवस्येहव्वउतावलोआवस्ये तेहनेज्जंजईने
वांदीसयावत्थब्देपर्युपासनाकरिस्सुम् । वलीपीढफलगपाडिहेरुसिज्जासंथारेकरीने निमन्त्रणाकरीसतिवारपक्खीकालप्रभातनेविषे
यावत्थब्देअमणभगवंतअमीमहावीरचर्मतीर्थंकरयावत्थब्देकरीने समवसस्या वारह १ २ परपदावांद्वागइ यावत्थब्देकरीने पर्युपास

द्रुतंगच्छामिणं । समणं भगवं महावीरं । वंदामि जावपज्जुवासासि । एवं संपेहेइ । एहा एजावपाय
 च्छित्ते सुवप्पा० । अप्पमणुस्सवगुरापरिगए । साओ गिहाओ पिडिणिक्खमइत्ता । पोलासपुरं एथरं
 मज्झं मज्जेणं णिगच्छइ । जेणेव सहसंववणे उज्जाणे । जेणेव समणे भगवं महावीर । तेणेव उवाग
 च्छइत्ता । तिव्वुत्तो आयाहिणपयाहिणं करेइत्ता । वंदइणं संपेहेइत्ता । जावपज्जुवासासइ ।

नासेवाकरेतिवारपच्छी ते सद्दालपुवगो गालानो मती एहवी वातसां भली सां भट्टायका जाण्यो गो गालक नाव्यो इणे प्रलारेखलु कहतां निचय
 अमण भगवं तथी महावीर यावत्तगद्धे विचरेछे तो छियणां ऊं जाउं देवे कत्थो ऊतो अमण भगवं तथी महावीर नेज्जे नेवां दुं यावत्तगद्धे सेवा
 कणं एहवे मन मे चोतवे स्नान करे यावत्तगद्धे प्रायश्चित्त उत्तरी प्रधान वस्त्र पहरीति वारपच्छी आपणा माणस मनुजनी अणे करी परि वस्यो पो
 ताने वरय कीनी सरे नीसरी कीने पोलासपुर नगर ते हने मध्यम थवि चाले करीने नीसरे नीसरीने जिहां स हस्त्रां ए च वेना मा उद्यान वने
 जिणे दिसी जिहां अमण भगवं तथे महावीर तिहां चावे आवी करीने तीन वार करतीन प्रदक्षणा देवे तीन प्रदक्षणा देई करीने वा देवादीने

तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सहालपुत्तसआजोवि । तीसियमहइजावधम्म कहासम्मत्ता । सहल
पुत्तात्ति समणेभगवंमहावीरे सहलपुत्तआ० । एवंवयासौ सेणूणंसहालपुत्ता । कल्लं तुमं पुब्बा
वरएहकालसमयंसिजेणेव । असोगवणियातंजावविहरइ । तएणंतुभंगेदेवेअंतिए । पाउब्भवित्था
तएणंसेअंतलिक्खएवंवयासौ । हंभेसहालपुत्ता । तंचेवजावसवंपज्जुवासिस्सामि । सेणूणंसहालपु
नमस्कारकरेकरीनियावत्थब्दे पर्युपासनासेवाकरे तिवारपच्छीअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामी तिणेसहालपुत्तमंखलीपुत्तनाआवक
आगेतेहवीमोटीवारहपपदातिणेधर्मकथाकहे एहवोउपदिसेअहोसहालपुत्तआवकअमणभगवंतमहावीरस्वामीसहालपुत्तगोशालाने
आवकनेएहवोइणेप्रकारेकहेअहोसहालपुत्ततेसाचोकह्योकात्तिहनेदीहतुभने पुब्बावरएहपाच्छिलाप्रहरनेजेणेवकइतांजिहांअशोक
वाडीमाहिआवत्थब्दे विचरतांयका तिवारेतेएकदेवताआवीकरीनेताहरसमीपप्रगटज्जवोतिवारपच्छीतेदेवता आकाशमार्गेउभेयको
इणेप्रकारे कहे अहोसहालपुत्तआवकतेतिमहीजसर्ववक्तव्यता यावत्थब्दे तेहनी सेवाकरजेतिकोनिअय अहोसहालपुत्त एसर्वअथ

सा अद्वैतसमूहे । हंता अत्यन्तं खलु सद्दालपुत्ता । तेणं देवेणं गोमालं मंखलिपुत्तं । परिधाय एवं वुत्ते
तएणं तस्मा सद्दालपुत्तस्स । समणेणं इ एवं वुत्तस्स समाणस्स इमे एया रूवे अकम्पित्थिए एसणं समणे भगवं
हावीरं महाभाहणे उप्पणणणे जावकम्मसंपयासंपत्ते तंसेयं खलु मम समणं भगवं महावीरं वंदित्ता
णमं सित्ता । पडिहारि एणं पीठफलण । जावउवणिमं तित्तए एवं संपेहिइ उट्टाए उट्टेइइ २ समणं भगवं म

सा चोक्तानां ही हां स्वामी सर्वसत्यवली तं सद्दालपुत्र खलु निश्चय न हि एवातक ही तिणे देवताये गोसाला मंखली पुत्रने मंगीकार करीने
तिवार पच्छी तिणे सद्दालपुत्र आयकने अमण भगवंत महावीर स्वामी ये इमक स्योथके एह वो एता ह गुरू पमनने विपे संकल्प उपनोहि
वणां एही जय मण भगवंत महावीर ते देवताये इमक स्यां थकां मद्यां मद्यमाद्य उता न्न ज्ञान दर्शन ना धरणा रया वत्तु ज्दे चारित ना धरण
हार ते सुभने अये भलो अमण भगवंत श्री महावीर स्वामी चरम तीर्थ करने वंदना करी नमस्कार करीने पाडि हेरूपी ठ फल ग सज्या संघारे
करीने या वत्तु ज्दे निमन्त्रणा सुभने वारयी भली इ स विचारे विचारीने जठे उठीने अमण भगवंत श्री महावीर स्वामीने वंदना करे नमस्कार

हावीरं । वंदइणमंसइरे । एवंवयासी एवंखलुभंतेममपोलासपुरस्सणयरस्स । वहियापंचकुंभकारा
वणसया । तत्थणंतुब्भेपडिहारियंपीढजाव । संथारियंसिगिहत्ताणंविहरइ तएणंसमणेभगवं
सहावीरे । सहलपुत्तस्सआजीवियस्स । एयमइं पडिसुणेइत्ता । सहलपुत्तस्स । पंचकुंभकारावण
सरसु । फासुएसणिज्जंपाडिहारियं । पीढफलगजावसंथारयं उगिगिहत्ताणंविहरइ । तएणंतेणं

करेइणेप्रकारेएहवोकेहेइमखलुकहतांनिच्चयहेभगवन्माहरेपोलासपुरएहवेनामानगरेवाहिरपांचसय५०० कुंभकारकुंभारनाहाट
छेतिहांतुम्हे पाडिहेरूपीढफलगयावत्थंइसंधारा औपधथयाफलगजेजोइएतेल्योविचरो तिवारेतेअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामी
सहलपुत्तनोगोयालानाआवकनोएहवोवचनसांभलीनिमनमाहिअवधारि सहलपुत्तनापांचसय ५०० कुंभकारनाहाटयकी घणाप्रा
शुकएपणीयपाडिहेरूपीढफलगसियांसंधारो उयंगरण औपधप्रमुखलेतायका विचरे तिवारेतेसहलपुत्तअन्यदाप्रस्तावे वाचरे
करहयायका भांडावडावडीसालहाटमाहिला वाहिर आणीने मेवहे भाजनतावडे आणीने सकवेतिवारेसूकतां देखीअमणभग

इत्यादिजलंतेस्वरिण्येतदंतः प्रभातवर्णकोदृश्यः सचोत्तिष्ठन्नातबुध्वाख्येयः वायाहृतगंति वाताहतं वायुनेपच्छेपमानीतमित्यर्थः
 कोलालभंडंति कुलालाःकुंभकाराः तेषामिदंकोलालं तच्चतद्भांडं चपण्यं भाजनं वाकोलालभांडं एतत् किंपुरुषकारेणेतरथावाक्रियत
 इतिभगवताष्टे सगोशालकमतेननियतवादलक्षणेनभावितत्वात्पुरुषकारेणेत्युत्तरदानेच स्वमतक्षतिपरमताभ्यनुज्ञानलक्षणंदोषमा

सेसद्दालपुत्ते । अणयाकयाद् । वाताहतयंकोलालभंडं । अंतोसालाहिंतो वहितोणीणेद्र आत
 पंसिदलयद् । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सद्दालपुत्तंपवंवयासी । सद्दालपुत्ताएसणंकोलालभंडे
 कओतएणंसेसद्दालपुत्ते । समणंभगवंमहावीरंपवंवयासी ।एसणंभंतपुव्वंमड्डियाआसी ।तयोपच्छा

वंतमहावीरसद्दालपुत्तआवकनेद्वेणंप्रकारेकहे अहोसद्दालपुत्तएहमाटीनाभाजनघडाघड़ीकिमथयातिवारपच्छी सद्दालपुत्तआवकच्छेति
 कोअमणभगवंतओमहावीरने द्वेणंप्रकारेएहवोकहे ह्वेपूज्यएहपहिलंमाटीऊतीतिवारपच्छेतेमाटीपाणीसाथिवीजवीरापिसाथिअने
 नान्हीमीगणीसाथे एकवमिश्रितकरीनेपिंडकीधोतिवारपच्छीघक्रउपरचाढीनेफेरीजे तिवारपच्छीघणाकरवामालसायावत्शब्देउट्टि

उदएणनमिज्जइ च्छारेणयकरिसेणय एगओमिसिज्जइत्ता । चक्केआरुहिज्जइत्ता तओवहवेकर
गायजावउट्टियाउयकज्जंति । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सहालपुत्तंआजीवि । एवंवयासीसहाल
पुत्ता । एसएणंकोलालभंडेकिंउट्टाणेणं । जावपुरिसक्कारपरक्कमेणं । कज्जइउदाहुअणुट्टाणेणं । जावअ
पुरिसक्कारपरक्कमेणंकज्जइ तंससहालपुत्ते आजीविसमणेणं भगवयाम० एवंवासीभंतंअणुट्टाणेणं जा

काप्रमुयनीपजेतिवारैतेअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामीसहालपुत्वगोशालानि आवकने एहवोकहे अहोसहालपुत्वआवक एप्रतद्यका
चीमाटीनाभांडाकिमउत्थानवलवीर्येयावत्थब्देपुरुषाकारतणोपराक्रमकीधाज्जवाअनुष्ठानवलवीर्यपुरुषाकारयावत्थब्देतिणेपराक्रम
कीधाविगरयथा तिवारपक्खीसहालपुत्वहे तिकोवलीकिहवोगोशालातणोआवकअमणभगवंतमहावीरस्वामीनिएहवोकहे हेभगवन्हे
पूज्यउत्थानवलवीर्येविनायावत्थब्देपुरुषाकारपराक्रमविना नहीउत्थानवलवीर्ये यावत्थब्देपुरुषाकारपराक्रमनथीसर्वभवनित्येकेति
वारपक्खीअमणभगवंतसहालपुत्वआवकनेएहवोकहेउपदिसे अहोसहालपुत्वआवकजोताहराकोइएकपुरुषपवातावायरेकरीसूखापाका

कलयन् अपुरुषकारेणेत्युवाच ततः तदस्य पगतनियतिमतिनिरासाय पुनः प्रअथ न्नाह सद्दालपुत्तेत्यादि यदितवकाश्चित्पुरुषोवाताहतं वा
आममित्यर्थः पक्केल्लयवत्तिपक्कं वा अग्निना कृतपाकं अथ हरेद्वाचौ रयेत्त्विकरेद्वा इतस्ततो विद्धिपेत् भिंदिज्जतिभिंदिद्याकाणां तांकारेण न
आच्छिंदज्जति आच्छिंद्याद्वाह सद्दालनेन पाठान्तरेण विच्छिंद्याद्वा विविधप्रकारैः क्वेदं कुर्यादित्यर्थः परिष्टापयेद्वा वहिर्नोत्वात्यजे

वअपुरिसक्कारपरक्कमेणं । एत्थिउट्टाणेइवा । जावपरक्कमेतिवाणि तियासव्वभावा । तएणंसमणेभं
सद्दालपुत्तंआएवंवयासी । सद्दालपुत्ताजइणंतुभंकेइपुरिसे । वाताहयंसिपक्केलदं वाकोलालभंडं
अवहरिज्जावा । विक्खरिज्जावा भिंदिज्जावा अच्छिंदिज्जावा । परिट्ठावज्जाअग्गिमित्ताएवा । भा

नीपनावासणअणेभांडाकोईदेखतांयका चोरेतथा विखेरीनाखे तथाप्रकारेभांजे तथावाहिरनाखेवलीपरठवीनेनापेतथाकोइताहरी
अग्निमित्तानामेभार्यातिणसंघातेविपुलविस्तीर्णभोगअनेसंयोगसंसारनाविषयसुखभोगवतायकातुदेखेतिणेपुरुषपनेतुं देखीकरीनेनिकिस
प्रकारेकेहवोदंडद्ये हेभगवन् हेपूज्यज्जंतेपुरुषपनेआक्रोयवचनकज्जं वलीहणुंमारु वलीवांधुवलीघणोमर्दनकरं तर्जनादिकताडनाकरं

दितिनिवृत्तेजासिति निर्वर्तयसि आउसेज्जवत्ति आक्रोशयामिवागृह्यतोसित्वमित्यादिभिः शपेरभिशपामिहन्निवा दण्डादिनावभा
मिवारज्जादिनातर्जयामिवाच्चास्यसि रेदुष्टाचारेत्यादिभिर्वचनविशेषैस्ताडयामिवा चपेटयामिवाधनादित्याजनेननि
र्भर्त्ययामिवापरपरुषवचनैः अकालएवचजीविताद्वाव्यपरोपयामिमारयामीत्यर्थः इत्येवंभगवांस्तंसदालपुत्रम् स्ववचनेनपुरुषाकारा

रियाएसद्धिंविउलाद् भोगभोगाद् भुंजमाणेविहरेज्जा । तस्सणंतुमंपुरिसस्स । कंडंडवत्तिज्जासि ।
तस्संभंतेअहंपुरिसंआउसेज्जा । हणेज्जावावंधेज्जावा । महेज्जावातत्तेज्जावा । तालेज्जावाणिच्छे
डिज्जावा णिब्भच्छेज्जावाअकालेचेव । जीवियाओववसेविज्जा । सदालपुत्ताणोखणुतुभंकेइपुरि
वलीचपेटाद्यु वलीधक्कादेवुंधणीनिर्भत्सनाकरं कठोरवचनेरेपापिष्टअकालेजीवतव्यथकीतेपुरुषने रक्षितकरं अहोसदालपुत्रतेनकरे

खलुनिश्चयताहराभाजननेकोईपुरुषपवायरेसूकापाकानीपनांमाटीनाभाजनानि कोईचोरीनसके यावत्तशब्दे ननांखेपरठवेनहीवली
ताहरीअग्निमिताभार्या संघातेकोईपुरुषविस्तीर्णसंसारनाविषे सुखनाभोगभोगवीनसके सागृहेनजीवेनकरे तेपुरुषने आक्रोशवच

भ्युपगमग्राहयित्वातन्म तविघटनायाह सहलपुत्तेत्यादि न खलुतवभाण्डं कश्चिदपहरति न च त्वं तमाक्रोशयसि यदि सत्यमेव नास्त्युत्थानादि
अथ कश्चित्तदपहरति त्वंच तमाक्रोशयसितत एव मभ्युपगमे सति यद्वदसि नास्त्युत्थानादितत्ते मिथ्या असत्यमित्यर्थः त एणं सा अग्नीत्यादिततः
साग्निमिताभार्या सहलपुत्रस्य अमणोपाशकस्य तयेति एतदर्थं विनयेण प्रतिशृणोति श्रुत्वा च स्नाता कृतवलिकर्मवलिकर्मलोक रूढं कृत

सेवाताहतयं वापक्कैल्लयं वा कोलालभंडं अवहरद्वा जावपरिदुवितेति वा । अग्निमित्ता एभारिएसद्धिं
विउलाद् भोगभोगाद् भुजमाणे विहरद्वा । यो वा तु भंतं पुरि सं आउसेसि वा हणे जाव । अकाले च वजी
विया ओं ववरो विज्जसि । जइ एत्थि उट्ठाणेति वा । जाव परक्कमेति वा णितिया सब्भावा । अहं सुं तु भं

नेमारे यावत् शब्दे अकाले हीज जीवने जीवतव्यय कीरहित करे किं वान करे वली जो न ही उत्थानादि क्रिया वली जो पराक्रम न थी अने वली सर्व
भाव नित्य छे अथ वा तु भं ने कोई पुरुष एह वो वायरे करी ने सूक व्यापाकानी पना यावत् शब्दे ताह राभाजन ने नाखे वली अग्निमिता ताहरी स्त्री
सुं यात् शब्दे भोगभोग वेतो तुम्हे ते पुरुष ने आक्रोश वचन द्यो जीवतव्य रचित करो तो तुं जे कहे छे न थी वली उत्थानादिक क्रिया जो नित्य भाव छे

किं इति सेवा ताह तथं प्रकृतं वा जावपरिद्वेति वा अग्निमित्ता ए जावविहर इतु सं वा तं पुरिसं आउसेसि
 वा । जाववरे विसितो जं वय सिरुत्थि उद्वारेति वा । जावणि तिया सवभावा तं ते मिच्छा एत्थणं सेसहा
 लपुत्ते । आसं वद्वे त एणं सेसहा लपुत्ते । ससणं भगवं महावीरं । वंदइणं सइत्ता ए वं वयासी इच्छा
 मिणं तुभं अंति ए । धम्मं निसादेत्त ए । त एणं ससणं भगवं महावीरं सहा लपुत्तं आजीविती सेय जाव
 धम्मं परिक्खेइ । त एणं सहा लपुत्ते । ससणं सभगवओ महावीरस्स । अंतियं धम्मं सोच्चा । णि सस्स हइ

सर्वपदार्थतो ते प्रत्यक्षजो वो भूठो एतले ते सहा लपुल आवकप्रतिवुद्धपस्योति वारपच्छी ते सहा लपुल आवकससणं भगवंतं श्रीमहावीरं सहा ल
 वंदनानमस्कारकरे एवं वयासी एह वो जहे इच्छा वां छुत्तु हारे समीपधर्मसांभलो भलो तिवारपच्छी अमणं भगवंतं श्रीमहावीरं स्वासी सहा ल
 पुल ने गोशालाना आवकने एह वो सोटी धर्मदेयना यावत् शब्दे परपदने काहे तिवारपच्छी ते सहा लपुल आवकससणं भगवंतं श्रीमहावीरने स
 मीपधर्मसांभले सांभलीने धारे वारिने मनसे यावत् शब्दे हं संतो यपास्यो जिम आणं दनी वरे तथा गिहि धम्मं पडि वज्जे वारह व्रत आदरे

तुङ्गजावहियए । जहाआणंदेतहार्गिहिधर्मप्रडिवज्जइ । एवरं एगाहिरएकोडी । गिहाणप्रउत्तावु
 ष्टिप्रवित्थरएगीव्वए । दसगोसाहस्सिएणंवएणं । जावसमणंभगवंमहावीरं । वंदइणमंसइ । जेणे
 वपोलासपुरेणयरे । तेणेवउवागच्छइ । पोलासपुरंणयरंमज्झमंमज्झेणं । जेणेवसएगिहेजेणेवअ
 ग्गिमित्ताभारिया । तेणेवउ०२त्ता । अग्गिमित्तंभारियंएवंवयासी । एवंखलुदेवासमणेभगवंमहा

एतलोविशेषएकहिरएयनीकोडिनिधानपत्तानिधानप्राप्तछेएककोडिव्याजेएककोडिधरखपरीये एकजजदसहजारगाइएहवोएकजजगो
 कुलयावत्शब्दे अमणभगवंतमहावीरस्वामीनेतितनप्रदच्छणादेईनेवां देनमस्कारकरेजिहापोलासपुरएहवोनगर तिहांआवेआवीकरी
 नेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमधमाहेथईने जिहापोतानोधरछे जिहांअग्निमिताएहवेनासेभार्यास्त्रीहेतिहांआवेआवीकरीने पोता
 नीअग्निमित्तानामेभार्यातेहनेएहवोकहेइमखलुनिश्चयअहोदेवानुप्रियअमणभगवंतमहावीरस्वामी यावत्शब्दे जिहांसमवसस्थाति
 हातुहे जावोजईने तुम्हे अमणभगवंतमहावीरस्वामीने वांदोवलीतावत्शब्दे पर्युपासनासेवाकरोअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीने

बीरे । जावसमोसढोतंगच्छाहि तुमंसमणंभगवंमहावीरं वंदाहि जावपज्जुवासाहि समणस्सभगं
अंति एपंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खावइयं । दुवालसविहिं गिहिधम्मं प्रडिज्जाहित एणंसा । अग्निमित्ता
भारियासद्दालपुत्तस्ससमं तहत्ति एयमइंविणएणपडिंसुणेइ तएणंसेसद्दालपुत्ते कोहुं वियपुंरिसेस
द्दावेइत्ता एवां व यासिखिप्पामेवभो देवाणुं लज्जकरणज्जुत्तजोतितं समखुरवाल्लिहाणसमल्लिहि

समीपआवकनो धर्मपांचअणुव्रतअनेसातसिच्चाव्रतएहवोसम्यक्तनोमूलवारह १ व्रतरूपीगृहस्य धर्मेने तुम्हे अंगीकारकरोहि वेतिवा
रपच्छीतिका अग्निमित्तानामेभार्यासद्दालपुत्तआवकनाएहवावचनसांभलेसांभलीनेतहत्तिकरे वलीअग्निमित्ताएहवोअर्थविनयकारीने
सांभलेतिवारपच्छीते सद्दालपुत्तआपराकौटं विकपुरुषचाकरपुरपत्तिकाने तेडावेतेडीनेएहवोइमकहे खिप्रउत्तावलायावोअहो देवानु
प्रियशीप्रच्छेवेजहोएहवोरथतुम्हे जोतरोसमशरीयाखुरच्छेअनेपूच्छलावोसमसरीयासींगएहवावलदजोतरीनेल्यावो जांवूनदएहवेना
मारत्ततिणमेजोत्तवलदनेगलेतुम्हे वांधोवलीरूपानीनाथरूपानीपांशटासूतनीराधितेवलीकांचनकहीजेसुवर्णतिणेकरीने जडीयकीति

यसिङ्गएहिं जंवूणयामयकलावजुपद्रुविसट्टएहिं । रययामयधंठसुत्तरज्जुगवरकंचणखच्चिय तत्ताप
गग्होगहितएहिं । नीलुप्पलकयामलएहिं । पवरगोएजुवांणएहिं । णाणामणिकणगघंठियाजाल
परिगयं सुजायजुत्तगएज्जगसत्थ । सुविरविरतियनिम्मिय । पवरलवखणोववेयं । संजुत्तमेवधम्मियं
जाणपवरंउवट्टवेह भमएयमाणत्तियंपच्चपिण्हतएणंतेकोडुं वियपुंरिसा जावपच्चपिणंति तएणंसा

कावलीप्रयत्नघणाजत्ते करीनेभालीवलीनीलोत्पलकमलनेसारीपोसेहरोएहवाप्रधानतरुणवृषभसकलवेगवंतनानाप्रकारनामणिमा
णिकखर्णकनकनीनाम्हीधंटातेहनीभालरीसुजातभलो धूसरातिणेकरीनेजोद्धा प्रससासुघटवडियोनिर्मलभलो जोजोखोयकोझसर
लच्चणोपेतसहितयुक्तपणेजोड़ीवर्मसंवंधीएहवोएताहययजोतरीनेल्यावाओएमाहरीआच्चासर्वकारीनेपाछीसुझने आणीदेवोतिवार
पछीतेकोटुंविक्कपुरपचाकरपुरपयावतयब्दे रयजोतरीनेल्याया तिवारपछीतेअग्निमिवांएहवेनामेभार्या एहातास्नानकरीयावतयब्दे
प्रधानवस्त्रपहरी अल्पभारअनेवज्जमोलाग्रहणापहरीचेड़ीअठारदेयनीदासीतिणाकरीने परवरीधर्मसंवंधीज्यानप्रवहणचढीनेति

कौतुकमंगलप्रायश्चित्ताकौतुकं मघीपुं द्रादिमङ्गलं दध्यक्षतचन्दनादि एते च प्रायश्चित्तमिव प्रायश्चित्तं दुःखप्रादिप्रतिघातकत्वेनावश्यं
 कार्यत्वादिति शुद्धात्मा वैषयिकाणिवेषाहर्णाणि मङ्गल्यानि प्रवरवस्त्राणि परिहिताल्पमहार्धाभरणा लंकृतशरीराचेटिकाश्चक्रवालपरि
 कीर्णापुस्तकांतरयानवर्णकोदृश्यते स चैवं सव्याख्यानोऽवसेयः लङ्ककरणजुत्तलोद्भयं लङ्ककरणेन दक्षत्वेन ये युक्ताः पुरुषास्तेर्यो जितं यन्त्ररू
 पादिभिः सम्बन्धितं यत्तत्तथा स मुखरवालिहाणसमलिहियसंगण्डिंसमखुरवाल्लिधानौ तुल्यग्रफपुष्कौ समेलिखिते द्वोस्त्रिखितेष्ट
 द्वेययौ स्तौ तथा तौ च यौ तौ ताभ्यां गोवायुवाभ्यामिति संबंधः जंबूगणयामयकलावजोत्तपतिविसिद्धण्डिंजांबूनदमयौ कलापौ ग्रीवाभरणविशेषौ
 योक्ते च कंठबंधनरज्जुप्रतिविशिष्टे शोभने ययौ स्तौ तथा ताभ्यां रययामयधंष्टसुत्तरज्जु गवरकंचणखचियन्त्रछपगहो गह्वियण्डिं रजतमय्यौ
 रूप्यविकारौ धंष्टे ययौ स्तौ तथा सूत्ररज्जु के कार्पासिकसूत्रमय्यौ ये वरकां च नखचितेन स्तेनासारज्जु तयोः प्रग्रहेण रश्मिना अवगृहीत

अग्निमित्ताभारियाणहायाजावप्रायश्चित्ता । सुद्धअप्पम० चेडियाचक्रवालपरिक्खत्ता धम्मियंजा

हांथीचालेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमध्यविचालेनीकलेनीकलीने जिहं स हस्वावन एहवेनामेउदानखे जिहं अमणभगवंतत्रीमहा

कौचवद्द्वौ यौ तौ तथाताभ्यां नीलुपलकयामेलएचिं नीलोत्पलकृतगेपरास्यां पयरगोणजूवागाएचिं नाणामस्थिकगगंधटियाजालप
रिगयम्सुजायजुगजुत्त उज्जुगपसत्यसुविरइयनिगयं सुजायं सुजातं सुजातं दारुमयं युगं यूपः युक्तं संगतं ऋजुकं सरलं सुविर
चितं सुधटितं निर्मितं निवेगितं यत् तत्तथाजुत्तामेवधमियं जाणप्पवरं उवट्टवेच्युक्तमेव संयधमेव गोयुवाभ्यामिति संयध इति

णप्पवरंदुक्खहइत्ता पोलासपुरंगगरंसज्झंसज्झेण्णिगगच्छइ जेण्वसहसंववणेउज्जाणे । जेण्व
समणेभ० । तेण्वउवागच्छइ । धम्मियाओजाणाओपच्चोरुहइ । चेडियाचक्कवालपरिवुडे जेण्वसम
णेभगवंमहावीरं तेण्वउवागच्छइत्ता तिवसुत्तोवंदइत्ता एच्चासखेणाइदूरे । जावपंजलिउडा

वीरस्वामीतिचांआवेआवीनिधमंसंवधीप्रवहणथकीउत्तरेउत्तरीनेवणीचेडीदासीतिणेचक्कपालेकरीपरवरीजिहां अमणभगवंतअमीम
हावीरस्वामीतीर्थंकरतिचांअग्निमितायावेआवीकरीने तीनप्रदजगाद्धेनेयांदेवादीने नवणीनेडीनवणीअतिदूर यावत्तगद्धेहाथ
जोडीयकीसुत्तआगलउभीथकीयावत्तगद्धेधिनयकरीनेसेवाकरेतिवारपच्छीअमणभगवंतमहावीरस्वामीतेअग्निमिताभणीयावत्तमोटी

ठितिताचेवपज्जुवासइ । तएणंसमणे० अग्निमित्ताएतोसेयजावधम्मं कहेइ । तएणंसाअग्निमित्ता । स
मणस्सभगवओअंतिएधम्मंसोच्चा । णिस्सम्महट्ठुट्ठा समणंभगवंमहावीरं वंदइणं सइरत्ता एवंवयासी
सइहामिणंमंतेनिगंगंधपावयणं जावसेजहेयंतुंभेवयह जहाआणंदेअंतिए वहवेउग्गाभोगापव्वइया
णोखलअहंतहासंचाएमिदेवा० मुंडा० अहणंदेवाणुपियाणंअंतिए पंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खा वत्तियं

धर्मनीकथापर्षदाआगलेकहे तिवारपच्छीतेअग्निमिताभावां अमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीने पासेधर्मसांभलेसांभलीनेषणीहयवंत
ऊईतुष्टवंतऊईअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीनेवांदेवांदीने इणेप्रकारेएहवोकेहे हेभगवन् हेपूज्यसरदऊं हूं निग्रं थसाधुनोप्रवच
नमागयावत्थब्देतुह उपदिखोतेसगलोहीसत्यक्केजिमआणंदआवककथोतिसकहे वहवेवेषणाहेस्वामीतुहपासेवणाराजानेईशरदी
चालीधीतिसमोभणीचारित्वनलेवाइ ऊं साधवीनोधर्मलेइनसकुंचहोस्वामीदेवानुप्रियजिमऊं तुम्हारेसमीपपांचअणुव्रतअनेवली
सातथिचाव्रतरूपीधर्मएवं । २ वारहव्रतआवकनागटहस्यधर्मतेईकरीनेसंभारीसआवकनोधर्मआदरं तिवारपच्छीतेअग्निमिताभावांअ

दुवालविहंगिहंमंपडिवज्जामि । अह्मासुहं देवाणुपिया तएणंसाअग्गिमिच्चा समणं० अंतियंपंचा
जायपडिसमणंभगवंचंदिस्ता । तामेवधम्मियंजाणपवरंदूहहइस्ता । जामेवपा० तामेवपडिगया ।
तएणंसमणेभगवंमहावीरि । अन्नयाकयादपोलामपुराओमहसंववणाओपडिग्गिगच्छइस्ता वरिह
याजणवयविहारंविहरइ । तएणंसिमहालपुत्ते । समणोवासएजाए अभिगयजीवाजीवेजावविहरइ

मणभगवंतमहावीरनेसनीपयावतुगन्दे आचवाणावारजमतआदरीनिभगवंतनेवादेवादीनेतेभीजभर्मप्रगणरखअपरियोतेचलेचढीकरी
नेजिगदिमीचावीडतीतिगहीजदिमीपाळीजाये तियारपल्लीअसणभगवंतमहावीरस्यामीअन्यदाप्रसाये एकदामोलाससुरनगरनेइ
थीसइखावयनयकी पाछानीकलेनीकलीनेरधियावाधिरजनपदेगपुरनगरसामविशारतरतापिचरे तियारपल्लीतेसदालपुतयाजक
अमणोपासकसुदुआयमाययोजाणयादे जीगादिक्कनयतच्चधिणेआवतुगन्दे एइयोअकोपिचरेतियारपल्लीतेगोसाले मंथलीपुलतिणेएइ
वीवातसांभलीलोक्कनेमुखयकी धुणेप्रकारे निअवगइल्लमुत्तयावतगोर्गोलांमंथलीपुतताणोपमंजसीनेलोकीकरीनेअमणकहीजेमाधु

तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । इमौसिकहाएलइइसमाणे । एवंखलुसहालपुत्ते आजौवियसमयंविमत्ता
सभमाणंणिगंगंथाणंदिट्ठिं पडिवणे । तंगच्छामिणंसहालपुत्तं आजौविसममाणंणिगंगंथाणंदिट्ठिं वा
वित्ता । पुणरविआजौवियदिट्ठि गिरहवित्तएत्तिकइएवंसंपेहेइइत्ता । आजौवियसंघसंपरिवुडे जेणे
वपोलासपुरेणयर । जेणेवआजौवियसहा । तेणेवउवागच्छइइत्ता भंडणिक्खेवंकरेइ कइवएहिंआ

निग्रंथतणेवारहव तरूणीधर्मलीधोक्केतोऊं जाउं तिहांसहालपुतउपासकमाहारोधर्मच्छाडीने महावीरस्वामीतणोधर्मवारहवतरूणी
क्केतेभणीपाछोछुड़ावीकरीनेवलीआजौविमाहरोधर्ममार्गअंगीकारजईनेकरावुंएहवोमननेविपेचीतवनकरे चींतवीनेतिवारपछीगो
शालकमंखलीपुतसंघसमुदाइलेईने जिहांपोलासपुरनगरतिहारेविपे वलीजिहांगोशालानोसाधुस्थानकतिहाआवेआवीनेवस्वपात
भाजननाउपगरणभूके भूकीनेकितरा एकसाथिलेईनेतिहांयकीचालेचालीने जिहां सहालपुतआवकअछे तिहांआवेआवीकरीने
तिवारपछीतेसहालपुतअमणोपासकआवकगोशालोमंखलीपुततिणनेआवतोयकोदेखेदेखीकरीने आगतस्वागतिआदरनदीयेआला

जीविणहिंसिद्धिं । जेणेवसद्दालपुत्तेस० तेणेवउवागच्छद्दत्ता । तएगंसद्दालपुत्तेसम० गोसालंसंखलि
पुत्तंपयभागंपासद्दत्ता गोआढाद्दणेपरियागाद्दं अणावामाणेअपरियागामाणे तुसणिएसंचिद्द
तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । सद्दालपुत्तेगंसमगोवासए । अणाटिज्जमाणेअपरियागमाणे । पौढफ
लगसेज्जासंधारदुयाए । समगस्समग० गुणकित्तगंकरेमाणे । सद्दालपुत्तं एवंवयासी । आगतेणंदे

पसंलापयतलावगणनकरे सारुधोपिगणनजोवेसादरयणंदेतो सारुधोनवी जोयतोमौन करीनेएएणोयकोसोरुणो तिवारपल्लीतेगोयालो
मंअलीपुत्वसद्दालपुत्वयावकनेअमगोपासकनेआगतस्यागतयादरसमान अणंदेतोअणजागतोदेगीपीठफलगय्यासंधारोसोपधउप
गरणादिक्कसर्धनेअर्थयसगभगयंतथीमणवीरस्सामीचरमतीथंकरना गुणकीर्त्तनकरतोयको सद्दालपुत्वअमगोपासक आवकनेएअयो
कहेआव्याउतापूर्व अणोदेवानुप्रिय इदंमशामोढामाणतिवारिसद्दालपुत्वअमगोपासकगोसालासंगलीपुत्वतेभणीइणेप्रकारेएइयो
कहेकुणदेवानुप्रियमशामोढामाणयाव्याउतातिवारितेगोसालोसद्दालपुत्वअमगोपासकअवकने इणेप्रकारेएइयोक्कहे अमणभगवंत

वाणुप्पिया । इहंमाहामाहणे तएणसेसद्दालपुत्ते गोसालंमंखलिपुत्तं एवंवयासी किण्णदेवाणं म
हामाहणेतएणसे । गोसालेसद्दालपुत्तं स० एवंवयासी । समणेभगवंमहावीरे । समणेभगवंम० उप्पखण
ण्डेण्णदेवा । एवंवुच्चइसमणेभगवंमहामाहणे । एवंखलुसद्दालपुत्तं । समणेभगवंम० उप्पखण
दंसणजावमहिइयपूइए । जावतच्चक्कमंसंपयासंपउत्ते । सेतेण्डेण्णदेवाणुप्पियाएवंवुच्चइ । समणेभ
गवंमहामहाणेसद्दालपुत्ताआगएण । इहंमहागोवे । किण्णदेवामहागोवे समणेभगवंमहागोवे ।

अमहावीरचरमतीर्थंकरमहामोटामाहणतेस्यामाटे किमभणीइणेप्रकारेतेकहवोअमणभगवंतमहामोटामाहणइणेप्रकारे खलुनिच्च
यअहोसद्दालपुत्वआवकअमणभगवंतकेहवाक्के उपनान्नानउपनादर्शनचारित्वनाधणीवली ६४ इन्द्रे करीने पूजितक्के यावत्शब्द इच्छ
कारभगवन् वांदिवायोग्यक्के तिणेअर्थअहोदेवानुप्रिय तुम्हे इणेप्रकारेएहवोक्के अमणभगवंतअमीरस्वामीमहागोपतेकिममहागोपया
णोपासकइहांआव्योअहोदेवानुप्रियमहामोटोगोपकुणदेवानुप्रिय महागोपअमणभगवंतमहावीरस्वामीमहागोपतेकिममहागोपया

महागोवेत्यादि गोपो गोरक्षकः सचेतरगोरक्षकेश्योऽतिविशिष्टत्वान्महानिति महागोपः नश्यत इतिसन्मार्गं च्यवमानान्विनश्यत इतिअनेकगोभिव्यमाणान् खाद्यमानान् सृगादिभाविव्याघ्रादिभिः छिद्यमानान् मनुष्यादिभावे खज्रादिनाछिद्यमानान् कुन्तादिना भिद्यमानान् लुप्यमानान् कर्णनाशादिच्छेदनेन विलुप्यमानान् वाह्योपध्यपहारतः गावद्वेतिगम्यते निव्वाणमाहावाडं तिसिद्धिमहागो स्थानविशेषं साहस्येति स्वहस्तेन वस्त्रहस्तेन साक्षादित्यर्थः महासार्थवाहालापकानन्तरं पुस्तकांतरे इदमपरमधीयते आगणं देवाणु

सेकेणदृणं जावमहोगोवे एवं खलु देवासमणे भगवं संसाराडवी एव हवे जीवे नस्समाणे विणस्समाणे ख
ज्जभिज्जिच्छिज्जलुप्पविलुप्पमाणे धम्ममएणं दंडेणं सारक्खमाणे संगोवेमाणे विण्वाणमहावाडं साहस्यं

यत्थज्जे गुवालीयोगायनोचारणहारइणे प्रकारे खलु निश्चयअहो देवानुप्रियअमणभगवंतमहावीरसंसाररूपअटवीने विपे घणाजीवां ने तासताभाजता दोड़ताने आधादिके मनुष्यधणे खल्लेच्छे दीजतायकाने धर्मरूपी धर्ममइदंडे करी राखीने भलीपरे गोपवीने निर्वर्णरूप महावाडिआपणपेघाते वलीतिणे अर्थे सहालपुत्रमहामोटी गोपगुवालकहीछे अमणभगवंत महावीरस्वामीइहां आयाहता देवानुप्रिय

पियाद्दुःसहाधम्मकहाकेणं देवानुप्पियान्नाधम्मकहासमणे भगवं महावीरेलहाधम्मकहासेकेण्डुणं समणे भगवं महावीरेलहाधम्मकहा

संभविद्दु सेतेण्डुणं सद्दालपुत्ता एवं वुच्चद्दु सल्लणे भगवं महागोवे आगएण्डु हं सहासत्थवाहे सेकेण्डु
गुं देवा० महासत्थवाहे सद्दालपुत्ता सल्लणे भगवं महासत्थवाहे सेकेण्डुणं एवं खलु देवा० समणे भगवं
महावीरे संसारोड्ढी एव हवे जीवे । एस्समाणे विणस्समाणे जावविणुप्पमाणे धम्ममएणं पंथेणं सा
दवखल्लमाणे णिव्वाणकहापट्टणा भिमुहे । साहत्थि संपावद्दु सेतेण्डुणं सद्दालपुत्ता एवं वुच्चद्दु । समणे भ

दूहं महासायवाहते कवण देवानुप्पियमहामोटासायवाहसद्दालपुत्तल्लमाणे पासकआववाअल्लण भगवंत महावीरसायवाहते किणे अये
दूणे प्रवारि निच्चव देवानुप्पिय अल्लण भगवंत महावीरस्वामी संसाररूप अटवी तिहां षणा जीवलासतायका हिंसक जीवना भयथकी वीहता
लासतायका यावत्थब्दं खल्ले छेदी जतायका धर्मनयी पंथमागे करी राखे राखी करी ने निर्वाण रूपमहापाटणे सनमुख सुखे करी ने धाते आप
णपे तिणे अर्थ करी ने सद्दालपुत्तल्लमाणे पासकआवकमहासायवाहकहीये अल्लण भगवंत श्री महावीरमहामोटासायवाह आध्यायकी हे

एवंखलुसदालपुत्तासमणे भगवंमहावीरेमहद्गुणालियं हि संसारं सिवहवेजीयेणस्वभागेजावविलुप्पमाणे उम्मग्गपडिवन्ने सम्पह्वि
प्पणद्धेमिच्छत्तवलाभिभूएवद्विचकमातमपडलपडाप्पन्ने अट्टेचियहे ज्जहियपसिणेहिियकारणेहिियवागरणेहिियचाउरंताओसंसारकं
ताराओसाचयिंनित्वारेतिथेतेणट्टेणंसदालपुत्तासमणेभगवंमहावीरेमहाधम्मकच्चत्तिकंथोयं नवरंजीवानानंश्र्चदादिविथेपण हेतुं दग्ग

गवंमहासत्थवाहे आगएणंदेवा० इहंमहाधम्मकहीसेकेणद्धेणं देवामहाधम्मकहीसमणेभगवंमहा
वीरे महाधम्मकहीसेकेणद्धेणंसमणेभगवंमहाधम्मकही एवंखलुदेवाणु० समणेभगवंमहा० महद्द
महालयंसिसंसारंसि । वहवेजीवेनस्समाणे । विणखल्लज्जिज्जलुप्पमाणे उपग्गपडिवणेसम्प

देवानुप्रियइहंसधर्मकयानोकरुणचारतेकुणदेवानुप्रियमहावीरमहामोटीएहवीदेवानुप्रियधर्मकयाकहीअमणभगवंतथीमहावीर
स्वामीमहामोटीकयाकहीतेकिणेअर्थयमणभगवंत महाधर्मकयाएहवीकही इणेप्रकारेखलुनिच्चय अमणभगवंतमहाधर्मनीकयाकही
अमणभगवंतथीमहावीरमोटीकयानो कहणचार संसारलेचतुर्गतिअमणधणाजीवतासपामता मिथ्याचीनासताविणसतापाजता

नाथाहउभगेत्यादितत्त्वोन्मार्गप्रतिपन्नान् आश्रितकुट्टिशसनात् सत्ययविप्रनष्टान् त्यक्तजिनशासनान् एहदेवकयत्याह मिथ्यात्वव
लाभिभूतान् तथाष्टविधकर्मवतमः पडलमन्धकारसमूहः तेनप्रत्यवच्छिन्नानितितथानिर्यामकालापके बुड्डमाणेच्चिनिमज्जतः निबु
ड्डमाणेत्तिनितरांनिमज्जतः जन्ममरणादिजलेद्दतिगम्यते उप्पियमाणेत्तिउत्साव्यमानान्पभुत्तिप्रभवःसमर्थाद्दतिच्छेकाः इत्येवमुप

हविण्डे मिच्छत्तवलाभिभूए अडुविहकम्मत्तमपडलपडाच्छे वेज्जहिंअट्टेहियजाववागरणेहिय
चाउरंताओसंसारकंतराओ साहत्थिनित्यारइसेतेणइणंदेवाणुप्पिया एवंवुच्चइसमणेभगवंमहा
धम्मकही आगएणंदेवा० इहंमहाणिज्जामए सेकेण्डेणंदेवाणुप्पिये महाणिज्जामएसमणेभगवं

क्खेदीजताभेदीजतामारीजतालुंटीजताउन्मार्गेपड्याभलेमार्गयी चुकीनेमिथ्यात्वमाहेभयाअट्टविहअठकर्मरूप अज्ञाननासमूहतिणे
ढांकावलीधणांअर्थहेतुप्रयोजनेयावत्थज्दे व्याकरणेप्ररूपवेचातुर्गतिरूपी संसाररूपकंतरासमुद्रथकीजीवनेउपष्टंभदेईने निस्तारेते
तिणेकरीनेदेवानुप्रियइणेप्रकारेकहीयेअमणभगवंतमहावीरमहाधर्मकथाकहीआव्याहताअहोदेवानुप्रियइहामहानिर्यामकनावका

लभ्यमानादुभुतप्रकारेण एव मन्यत्वा पिच्छेकाः प्रयत्नाः प्रसावज्ञाः कलापंडितादृतिद्वयव्याचचते तथा दृतिदृष्टाः कार्यार्थो गामविलम्बित
कारिणः तथा दृतिप्रदादृष्टाणां प्रधानाः वाग्मिनदृतिदृष्टै रूक्तं क्वचित्पक्षद्वयमभिधीयते तत्तत्प्रार्थार्थः कृतप्रयोजनाः तथा दृतिनिपुणाः

महाणिज्जामए । सेकेण्डेण एव खलु देवा० । समणे भगवं ससारमहासमुद्धे वहवे जीवेण स्वसमाणे विण
जाव वि लुप्पमाणे । वुडुमाणे णिवुडुमाणे उप्पितमाणे धम्ममइएणावाएणि व्वाएणी तीरासिमुद्धे साह
त्थिं संप्रावेइसे तेण्डेण देवा० एवं वुच्चइ समणे भगवं महाणिज्जामए तएणं सेसद्दालपुत्ते समणे वासए

तेस्यामाटे अहो देवानुप्रियमचामो टो निर्यामकनावको अमणभगवं तमचावीरनिर्यामकनावका ते किणे अर्थे पूणे प्रकारे खलु निश्चय देवानु
प्रियममणभगवं तं ससाररूपममचासमुद्रने विपे यच्चेयणाजीवनसतातासताजन्मजरमरणे विणसता यावत्तु गब्दे तासतावीहताजीव
वूडुताय कारावे मंसाररूपसमुद्रमे पडुतां जाताने राखे धर्मरूपनाये करीने निर्यामको चो भली परे उपटं भर्देइ करीने पडुचावे देवानुप्रिय
ते तिणे अर्थे पूणे प्रकारे कहीये अमणभगवं तथीमचावीरनिर्यामकनावको तिवारपच्छी ते सद्दालपुत्तमणोपासक आयक गोयालामंखली

तद्यवच्छेदार्थमिदं वियेपणं जुवाणत्ति युवावयः प्रायः अप्पायं केत्ति नीरोगः थिरगाहेत्ति सुलेखकवदस्थिराग्रहसो हि नगाडुग्गहो भवती
 तिवियेपणमिदं दड्ढपाणिपाएत्ति प्रतीतं पासपिठंतरोरुपरिणएत्ति पाख्वौ चष्ठान्तरे चतद्विभागौ उरूचपरिणतौ निप्यत्ति प्रकपीवस्थां
 गतौ यस्य स तथा उत्तमसंरुनन इत्यर्थः तलजमलजयलपरिधनि भवाड्ढत्ति तलयोसालाभिधानं दद्वः वियेपयोः यस्य लयोः समं त्रेणी कयो र्यदू
 युगलं परिधचार्यगलातन्निभौ तत्सहयौ वाह्यस्य स तथा यायतवाड्ढरित्यर्थः घगनि चयवट्टपालिंघेत्ति घननिचितोत्पद्यं निविडोहदृश्यत्तच्च
 चतुलः पालिवत्तडागादिपालीवत्स्फन्धोयदेशो यस्य स तथा चम्मे दृग्गदुग्गमोद्वियसमाह्वयनिचितगायकाएत्ति चर्मेटकाड्ढटिकायकलादि

महावीरेण सद्धिं विवायं कारेत्ताए । सहलपुत्तासे जहाणामए केद्रपुरिसे तरुणे जुगवं जावसिप्पो वगए
 एगं महं अयं वा एलयं वा सूयं वा कुकुडं वा तिसरं वा वटयं वा लावगं वा । कवो तयं वा कविं जलयं वा ।

तुम्हे माहराधमाचार्यधर्मदाता धर्मोपदेगकयावत्गन्दे श्रीमचावीरसाथे विवादभागडोनकणं अहोसहालपुत्रयावकजिमकोइएकपुरुष
 अनिर्दिष्टनामापुरुषपुवानचदती वयनोधणीभलो कलावंतयलवंतएकमहामोदो अजवकरोएलक भयवा यलीसूकरकुंकडोवलीतीत्तर

भृतचर्मशुतुपगुरुपायदाकर्षणेनधनुर्द्धराव्यायामंशुर्वन्तिऋषणकोमुज्जरोमौष्टिकौमुटिप्रमाणःप्रोतचर्मरज्जुकःपाषाणगोलकस्तैःसमाहता
निव्यायामकरणेप्रष्टत्तौसत्यांताडितानिनिचितानिगात्रान्यद्गानियतसतथाएवंविधःकायोयस्यसतथाचनेनास्यासजनितंसामर्थ्यमुक्तं
लङ्घणपवणंजङ्गणवायामसमत्येत्ति लङ्घनं चातिप्रमणंलवनंचोसवनंजनिनव्यायामचतदन्यःश्रीप्रव्यापारस्तोपुसअर्थोचःसतथाउरस्त्वलस

वायसंवासेणयंवाहत्यांसिवापायंसिवाखुरंसिवापिच्छंसिवा । पुच्छंसिवापिंसिवा विसाणंसिवारो
मंसिवा । जहिंश्निरुहद्वतहिंश्निनुलंणिष्यदंधारद्व । एवमेवसमणेभगवंमहावीरे । मंसंवज्जहिंश्च
द्वहिंहेउहिं । जाववागरणेहिं । जहिंजहिंगिरहति । तहिंश्णिष्यद्वपसिणवागरणेकरेद्व सेतेणद्वेण

चलीचिडोलावककामोतकवूतरकाविंजलपारेवोवाचसकागसेचाणोचायथीभालेपगथी भालेखुरथीभालेपीछथीभालेपुंछथकीभाले
सौंगथकीभालेविसाणकानथीभालेरोमथीभालेजिह्वाजिह्वायकीभालेतिह्वातिह्वातिह्वाचलचलापीनसकेद्वमहीजअमणभगवंतमहावी
रस्वामीमुभनेवज्जवणार्थथकीहेतंकरोनियावतशब्देउत्तरपरुत्तरेकारीजिह्वाजिह्वापुछेतिह्वातिह्वाउंअर्थवोलीनेसकुंविवादवादकरी

सागएत्तिअंतरोत्साहवीर्ययुक्तइत्यर्थः। केइत्तिप्रयोगज्ञः दक्खेत्तिशीघ्रकारीपत्तहेत्तिअधिष्ठितकर्मणिनिष्ठांगतः प्राप्ताष्टः प्राज्ञइत्यन्येकुयले
त्तिआलोचितकारीमेहावित्तिसलहएकमज्ञः निउणेतिउपायारंभकः निउणसिप्पोवगएत्तिसूक्ष्मशिल्पसमन्वितइत्तिअजंवाछागलएलका
वाउरअं नृकरं वा वाराहं कुकुटतित्तिरवराकलावकपोतकापिंजलवायससेरुहकाः पच्चिविशेषाः लोकाप्रसिद्धाः इत्यंसित्तियद्याजादीनां

सहालपुत्ता । एवंवुच्चइणोखलुप्रभूअहं । तवधम्मारिएणंजावमहावीरेणं सद्धिंविवायंकरेत्तए ।
तएणंसेसहालसुत्तेस० । गोसालंभंखलिसुत्तंएवंवयासी । जग्गहाणं देवानुप्पिया । तुभंममंधम्मा
रियस्स । जावमहावीरस्स । संतीहिंतच्चेहिं । तहिंएहिंसम्मएहिंभावहिं । गुणेकित्तणं नारेसि ।

नसकुं करतित्तिणेअर्थे करीनेसहालपुलआवकइणेप्रमारेऊं पज्जचीनसकुं वलीताहराधर्माचार्येयावत्तशब्देसहावीरनेसंघातेवादधिया
दकरीनसकुं तिथारेतैसहालपुलअमणोपासकआवकगोशालांखलीपुलनेइणेप्रकारेएहवोक्कहे जिणेप्रकारेहे देवानुप्पियतुम्हेमाहरा
धर्माचार्येनेधर्मोपदेशदाताने यावत्तशब्दे सहावीरस्वामीतीर्थंकरनेतेऊं तासाचातिकेतेहबासाचाविद्यमान तेहवाप्रतत्तपणेभावगुण

हसो न विद्यते तथा ग्रेत न पादौ हसद्बहसोद्भूतिस्तत्वाहसाद्भवेत्युक्तं यथासंभवं चैषां हसादखुरपिच्छश्च विषाणरोमाणि योजनीया
निपिच्छं पक्षावयवविशेषः शृङ्गमिह जैडकयोः प्रतिपत्तयं विषाणशब्दो यद्यपि गजदन्ते रूढस्तथापीह मूकरदन्ते प्रतिपत्तयः साधर्म्यवि

तद्द्वाराणं अहं तु भे पाडिहारिणिं पीठजावसंधारणं उवणिमं तेद्रोणे चैवणं धम्मोत्तिवातवोत्तिवा
तंगच्छहणं तु भेमममकं भारावणेषु । पाडिहारियं जावपीठफलणं उगिणिहत्ता उवसंपज्जित्ताणं
विहरह तएणं सेगोसालेम० । सहलपुत्तस्समणेवासयस्स । एमं पुं पडि सुणे इत्ता कुं भारावणे
सुपाडि० । पीठ उगिहत्ताणं विहरद् । तएणं सेगोसालेमं खलिपुत्ते । सहलपुत्तं समणेवासयं जाहे

तिणे कीर्त्तनासवना कीधीते भणीते माटे ऊं तुम्हने पाडिहे रूपीठफलकसंधारोशय्यातिणे करीने निमंतणा ऊं कणं छुं परंतुम्हने न धर्मं द्युं
नहीनतपेद्युं नहीते भणीतुम्हे पुहकोमाहराकुं भकारनाहाटे पाडिहे रू यावत्शब्दे पीठफलकशय्यासंधारोल्लेतायकाविचरो उवसंपदाले
इने सुखेवसो तिवा रे ते गोशालोमं खलीपुत्तसहलपुत्तमणोपासकआवकनो एहवोवचनसां भलेने सां भली कुं भारनाहाटयकीपाडिहे रू

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which are arranged in two columns. The names are written in a cursive script, and the addresses are written in a more formal, printed style. The list includes names such as "John Smith", "Mary Jones", and "Robert Brown", along with their respective addresses in various cities and states.

गोमं चाण्ड वड्डिं च पावणादिव्यधु । गिरगां धागोपावयणागो । चानेता एवागो भेत्तपमा । विपरिणा
मेत्त एवा ताहिमेत्तं तपस्वितं । पौनामपुतागोनयराधोपि । इति कृतमद्भुता । चरिसाजपवयविधारे
विहरंति । तण्णंतगसद्धान्तुत्तमाभमगोपावयग । वड्डिं भोत्तजायभायमाणग । चोद्धममंदवद
रावितिक्रंता । पनरुभममममं वड्डरमा । अंतगावदमाणग । पुणरसावरसकाने । आययोममसा

[illegible]

लाएसमणस्सभगवोअतिथं । धम्मउव०विहरइ तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । पुब्बरत्तावरत्तकाले । एगे
देवेअतिथंपाउक्षवित्ता । तएणंसेदेवेणंगंमहंनीलुप्पलं । एवंजहान्नुल्लणीपियस्स । तद्देवदेवउसगंग
रेइ । एवरंएक्केकुपुत्तेणवअंससोल्लएकरेइ । जावकाणीयसंधाएइत्ता । जावआइ चइ तएणंसेसहाल
पुत्ते । अभीएजावविहरइ । त०सेदेवेसहालपुत्तं । अभीयंजावपासित्ता चउत्थं पिसहालपुत्तंस० ।

संवत्सरे वरसतेविषे मध्यवरत्तंताथकांधर्मध्यानकरतांयकां पुब्बरत्तामध्यरात्रसमयनेविषेयावत्शब्दे पोसघशालाइअमणभगवंतओमहा
वीरचर्मतीर्थकरनेसमीपधर्मनीबुद्धिधर्मसंपदालेइनेविचरेतिवारपच्छीतिणेसहालपुत्तआवकनेमध्यरात्रआधीरात्रनेसमयेएककोइएक
देवतासमीपेआवीनेग्रगटथयोतिवारपच्छीतेदेवताएकमोटोनीलोत्पलकसलसमानखड्गलेइनेजहाजिमचुल्लणीपितानेकीधोतिमचीज
देवताउपसर्गशहालपुत्तनेकरेएतलोविशेष एकाएकपुत्तनानवनवमांसनासूलाकरे मध्यपुत्तनेकरे यावत्शब्दे लघुपुत्तनेमारमारोकरोने
यावत्शब्दे शरीरछांटां दे तिवारपच्छीतेसहालपुत्त आवकअभीतनिर्भयको यावत्शब्दे विचरेतेदेवतासहालपुत्तआवकनेअवीहंनिर्भय

एवंव० । हंभोसद्दालपुत्ताअपत्थियप्रत्थिया । जावणभंजेसित०ओसे । जाइमाअग्निमित्ताभारिया
धम्मसहाइयाधम्मचिंतिज्जा । धम्माणुरागरत्ता । समसुहदुक्खसहाइया । तंतेसाओगिहाओणौ
णेइत्ता तवअग्गओघाएमित्ता एवमंससोल्लएकरेमि आयाणभरियंसिकडाहयंसि । अद्दाहइइ
तवगातंसंसेणयसोणिएणय । आइं चामिजहाणंतुमंजावववरोविज्जसि । तएणेतिसद्दालपुत्तेतेणंदेवे

यकोयावत्त्यब्दे देखेदेखीनेचउथीवारसद्दालपुत्तआवकनेइमकाहे अहोसद्दालपुत्तआवकअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारयावत्त्यवत्त्यब्दे
व्रतनहीभांजीसतोळं आजताहरीअग्निमित्राभार्याइणेनामेएहवीधर्मनीसखाईधर्मनीचिंतवनहारणीधर्मनोरागतेहनेविघेरागणी
समसुखयनेदुखतेहनीसहणहारतेहनेळं ताहराघरयकीआजआणीकरीनेताहरेआगलमारीसमारीकरीनेनवरमांसनासूलाकरी
सकरीनेआधणेकरीनेभय्योक्कडाहोतेकडाहोताहेगादोपचावीसपचावीनेताहरोगावशरीरमांसिकरीनेलोहीयेकरीनेछांटीसछांटीक
रीनेनिमित्तं आर्त्तध्यान रौद्रध्यानतित्तेकरीनेमरीदुर्गतिपामीस तिवारपछेतेसद्दालपुत्तआवकतिणे देवतायेइसोक्कहेयकेअभीतयको

गं एवं वृत्ते समाणे अभौ एजाव विहरद् । तं से देवे सहा लपुत्तं दोच्चं पितच्चं पि एवं वयासौ हं भो सहा लपु
 चातं चेव भणद् । तस्स सहा लपुत्तस्स । तेणं देवेणं दोच्चं पितच्चं पि । एवं वृत्तस्स अयं अज्झत्थि एस० । एवं
 जहान्नुल्लणी प्रिया । तं हेव चिंतिद् । जेणं ममं जेद्दुत्तं जेणं मममज्झिअयं पुत्तं । जेणं ममकणीयं पुत्तं ।
 जाव आद् चद्द जावियणं समं इसा । अग्निमिन्तामारिया । मम सुहदुहसहा इया । तं पिद्द च्छद्दसाओ

यावत् शुब्ध धर्मने विषे विचरेति वारपच्छी ते देवता सहा लपुत्तने वीजी वारती जी वार इणे प्रकारे एह वो कहहे रे हो सहा लपुत्त आवक तिमही ज
 वार वार कहहे तिणे सहा लपुत्त आवकने तिणे देवता ये वीजी वावती जी वार इमक ह्येय के एअथ वसाय अपनो संकल्प विकल्प यो जिमद्दणे प्रका
 रे चुल्लणी पिताने तिमही ज संकल्प विकल्प चैतवे जिणे पापीये माहरो वडो पुत्त जिणे माहरो विचेट पुत्त ते हने वली जिणे माहरो लपुत्त
 ते हने मारी करी ने लोही मांसे करी ने माहरो शरीर क्कां द्यो वली आमाहरी अग्निमिन्ता भार्या माहरी ते वली माहरे सुख सुख ते हनी स
 खाई सद्दणहार ते हने पिणमारवा वांछे छे माहरो धरथ की आखीने सुभआ गले एपापी दुट्ठ कोइ एक पुत्त पमारसी हिवंणां तो सुभने भलो जो

भिःसंज्ञापनाभिः संज्ञानजनननैर्विज्ञापनाभिरनुकूलभगितैरितिः । सप्तममध्यनविवरणं समाप्तम् ॥ ७ ॥ शुभंभूयात् ।

गिहाओशीरेत्ता । नमश्चग्नओघाद्रुत्तएतंसेयं । खलुनमंएयंपुरिसंगिरुत्तएत्तिकहु उद्गाद्रयतेज
हाचुत्तणिप्रियातहेवसव्वंभाणिउव्वंएत्तरं । अग्निमित्ताकोलाहलंसुणिता । भणइसेसंचुत्तणिप्रिया
वत्तव्वयासव्वा । एवरंअत्तएव्वएविभाणेउववाओ जावमहाविदेहेवासेसिज्झिहंति उवासदसाणे
सत्तमंअउक्तयणंसत्तं ॥ ७ ॥ अट्टमस्सउक्खेवोएवंखलजंवुत्तेणंका लेणंतेणंसमएणं । रायणिहेणयर

एपुरपनेआलं, एहवीसद्दालपुत्तयावकमनमेचींतये चींतवीनिजिमचुत्तणीपिताउद्यो ऊतोतिमहीजएपिणउद्यो तिमहीजसर्वक्ताव्यता
जाणवीपरंएतलोयिणेपअग्निमिताभार्याकोलाहलसंभलीकरीनेआवीतिमहीजकहेणपयाज्जतोचुत्तणीपितानेपरसर्वक्ताव्यता जाण
वीएतलोयिणेपयएणव्वयएहवेनामेयिमानेजईनेद्वतापणेउपनोयावत्सहालिदेहेवासेसिज्झसीसोच्चपामसी उपासकदशासातमोअंग
तेहनीसातलोअध्ययनपूरोययो ७ हिवेआठमाअध्ययननोसुं अर्थनिचयकरीनेहेजंवुत्तिणेकालनेविपेतिणेसमयनेविषेराजगटहीएहवे

अटममपि सुगमं तथापि किमपि तत्र लिख्यते सकंसाओत्ति सहकांस्तेषु द्रव्यमानविशेषेण यास्ताः सकांस्याकोलघरियाओत्ति कुलगट्टहा

गुणसिलेचेद्रसेणीयेराया । तत्थणंरायगिहेमहासतएणा मंगाहावद्रपरिवसइ । अड्डुजहाआणंदे
णवरंअड्डुहिण्णकोडीओणिहाणपलत्ताओ । वुड्डिअड्डुहि० । सकंसाओपविथरपत्ताओ । अट्टव्वया
दसगोसाहस्सिएणंएणं तस्सणंमहासयगस्स रेवद्रपामोक्खाओ । तेरसभारियाओहोत्था । अही
णजावसुख्खाओ । तस्सणंमहासयगस्स । रेवद्रएभारियाए कोलघरियाओ । अट्टहिहरण्णकोडीओ

नामानगरगुणशिलोएहवेनासाचैत्यअणकनामेराजा तिहाराजगट्टहीनगरनेविषे मद्दायतकनामेगायापतिगट्टहस्यपरिसामस्तापणे
वसेक्खेवड्ढोक्खद्ववंतंजिमआणंदणीपरे परंएतलोविशेषआठहिरेण्णनीकोडिनिधानप्राप्तधरतीमेवूरीक्खे वलीआठहिरेण्णकोडिव्याजेवधे
वलीआठहिरेण्णनीकोडिघरवखरीनेमोक्खलीक्खे आठतेहने वज्रदशहजारगायएकेवजमेएहवाआठगेकलक्खे वलीतिणेमहायतकअम
णोपासकने रेवतीप्रमुखआददेइकरीने १३ तेरहभार्यास्त्रीहतील्लई रूपेपांचेइंद्रीयतयाशरीरअंगोपांगरूपवंतवलीतिणेमहायतक

अट्टव्वया दसगोसाहसिएणं वएणं होत्था अवसेसाणंदुवालसरहंभारियाणं कोलघरिएगमेगाहिरण
कोड्डी । एगमेगीयवएदस गोसाहसिएणं वएणं होत्था । तेणं कालेणं तेणं समएणं । सामीसमोसढो ।
परिसाणिगया जहाआणंदोतहाणिगच्छइ तहवसावयधमंपडिवज्जइ एवरंअट्टहिरणकोड्डीओ
सकंसओउच्चारेइअट्टव्वया रेवइपामोक्खाहिंतेरसभारियाहिं । अवसेसंमेज्जणविहंपच्चक्खाइ सेसं

आवकनेरेवतीनासेभार्थीतेइनेपीहरसंवधीतेइने आठहिरण्यनीकोडिवलीबलीआठगोकलदयहजारएकवजमेएहवाआठवजगोकल
अच्छेअवयेसयाकतीलारली १२ वारउभार्थीस्त्रीतिणारेपीहरीदीधीएकएकहिरण्यनिकोडिएकएकवजगोकल दयहजारगायएकवज
मेएहवाएकएकगोकलतिगोकालेतिगोसमयेस्वामीसमवसस्या वारउपरपदावांदिवागइ जिमआणंदवांदिवागयोतिमवांदिवांभणीगयो
तिसहीजआणंदनीपरैआवकधर्मआदरेएतलोविगेपआठहिरण्यनीकोडिभाजनसहितउच्चारेआठवजगोकलटालेरेवतीप्रमुख आदरे
ईने १३ तेरउभार्थीस्त्रीटालीने थाकतीसर्वसगलीमैथुनविधजेइनोपच्चक्खाणकरे शेषसर्वआणंदनीपरै एहयोएताइयरूपसर्व

सर्व्वंतद्देवदूतं चण्डं एतच्छूवं । अभिगच्छं अभिगच्छं कच्छाकच्छं कच्छं । इमे दोदोषिण्येण कंसपादौ ।
हिरण्यभरित्याणसं ववहरित्तए । तएणं सेमहासतगे समणे वासए । जाए अभिगयजाव विहरइ । तएणं
समणे भगवं महावीरे । वहिया जणवय विहरइ । तएणं तीसेरे वइ गहावा इणीए । अस्सया कयार्इ पुब्ब
रत्तावरत्तकाले । कुटुंबजावइ मेयाखूवे अज्झत्थि ए४ । एवं खलु अहं इमा सिंदुवालसहं सवत्तीणं विधा

एहवो अभिगच्छकय रूपले वे कच्छाकच्छं प्रभातमुत्तमने कल्ये एहवा एवे दोषिण्येण कच्छाकच्छं । इहवीटाली तिणे विणजव्या पारकरवो
तिवाररे ते महाशतकअमणोपासकआवकथयो जाणयां छेअभिसामस्यपणे नवतत्त्वपदार्थ एहवो विचरे तिवारपच्छीअमणभगवंतमहावीर
स्वामी वहिया कहितां वाहिरजनपददेशमाहे विहारकरे तिवारपच्छी तेहरे वतीना मेगायापति गट्टस्थणी अन्यदा प्रस्तावे मध्यरातने
समयतिणे प्रस्तावे कुटुंबचौं ताकर तीयकी एहवो एतादृशं अथ वसाय उपनोदम निश्चय ऊं इणां आगलि १२ वार हसपत्नी सो किच्छे तेहने
विघ्नविघाते करीने विपयभोगनो अंतरायमच्छाशतकअमणोपासकआवकसंघाते उदारप्रधानमनुय्यसंवधीयाभोगभोगी नसकुं इणां सो

त्पिष्टगृहादागताः कौलगृहिष्ठाः अंतराण्ययत्तिश्रवसरान् छिद्राणि विरलपरिवारत्वा निविरहान् एकांतां नितिमांसलोलेत्यादिमां

एणं । एणोसंचा एमिमहासयएणं । समणोवासएणं सद्धिउरालाद्रं । माणुस्सियाद्रं भोगाद्रं भुंजमा
णाविहरत्तए । तंसेयं खलुममं एयाओ । दुवालससवत्तिथाओ अग्निपओ एणवा सत्यप्प० विसप्प०
जीवियाओ ववरोविया । एयासं एगसेगं हिरणकोडी । एगमेगंवयं सयमेवउवसंपज्जिताणं । महा
सयएणंसअ० सद्धिउरालाद्रं जावविहरत्तए । एवंसंपेहेइ तासिंदुवालसरहंसवत्तीणं । अंतराण्य

कांआगलेतोमुक्तेनेभलोखलुनिचय एह १ रवारह सवदिक्के माचरे दुखनी देणार तिणेअग्निप्रयोगेकरीने चयीयारेकरीनेविचेकरी
एह १ रवारहसवकनेजीवयकीरहितकणं माचं १ रवारहसवकानीएकएकछिरखनीकोडि एकएक १ रवारहसवकाना १ र वज
गोकलतेसर्वयोक्कलेइनेविचरं महाशतकआवकअमणोपासकसंघातेउदारभलाप्रधान भोगवतीयकीयावत्तुगद्धे विचरं इसचींतवेचींत
वीने तेइपोतानी १ रवारहसवकाभणीमारवानेप्रसावअवसरविरियाळलच्छिद्रसवकानाविवरसदासवदाएकांतपरिवारकरीनेरहित

सलोलाः सांसलंपटा एतदेवविशेष्यते सांसमूर्च्छिताखदोगानभिज्ञत्वेनमृडेत्यर्थः सांसग्रथितामांसानुरागतंतुभिः संदर्भिनाः लांसुग

छिद्वाणिय विवराणिय प्रडिजागरमाणीरेविहरइ तएणुंसारिवइगा० अख्खायाकयाइतासिंदूवालस
गहंसवत्तिणं अंतरंजाणित्ताछखवत्तीओ सत्यजयोएणउद्दावइरे छखवत्तीओ विसअओगिणं उद्देवे
इइत्ता तासिंदूवालसणहंसवत्तिणं कोलधरेएएगसेगंहिरएणकोडिं एगसेगंवयंसयमेवप्रडिवज्जइरे
त्ता अहासयएणुंसाइिंउरालाइं भोगभोगाइं भुंजमाणीविहरइ तएणुंसारिवइगाहावइ अंससोला

देखतीयकीविचरेएहवीतिवारपछीतिका रेवतीगाथापतनीअन्वदाएजदाप्रलावे तिणंयोतानी१ रेवारहसपत्नीसवकानोअंतरछिद्वा
णेजाणीकरीनेछसवकांगणीसखतरवारप्रमुखहथीवारेकरीनेमारेमारीनेछसवकांगणीमउरामुखविसदेहनेमारेमारीकरीने १२
वारहसवकांगणीमारीकरीनेरेवतीगाथापतनीपीहरसंवंधीएकएकहिरएणद्रव्यनीकोडिएकएकजणोवालआपणेयोते लेइदारीने वरे
राखेमहायतकअमणोपासकआयकसंघातेउदारप्रधान संसारीकविषयउज्जभोगभोगवतीसन्नीविचरे तिवारपछीतेरेवती गाथापतिनी

द्वातन्त्रेणैष्यजातकां च विच्छेदामासाध्युपपन्नामांसैकाग्रचिन्ताततश्च वल्लविधेर्मांसैः सामान्यैस्तद्विषयेष्वतथाचाह सोऽस्मिन् ह्यिति नू
 ल्यकैश्च नूत्य संस्मृतकौसूलिभिश्च दृष्टादिनागनौसंस्कृतैः भर्जितैश्चाग्निमात्रपक्वैः सहेति गम्यते सुरांचक्राष्ठपिष्टनिष्पन्नं मधुचक्षौद्रं मेर
 कं मद्यविशेषं मद्यं च गुडधातवी प्रववंसीन् च सुतद्विषयेषु च प्रसन्ना च सुराविशेषं चास्वादयन्ती कदाचित् स्वादयन्ती विविधप्रका

या अंसे सुमुच्छ्रिया । जाव अज्भो ववणा वल्लवि हि हिं । अंसे हि यसो ह्ये हि य तल्लि ए हिं भज्जि ए हिं ।
 सुरं च मल्लं च मेरुगं च मज्जं च सौधुं च पसन्नं च आसा ए माणी विहरद्द तेणं राय गि गि ह्ययरे अणया
 कायाद् अभाया ए पुद्देया वि होत्था । तएणं सारे वद्द अंसलो लुयामं से सुमुच्छ्रिया ४ । कोलघर ए पुरि से स

गृहस्थनीमांसने विपेलोलुपमांसे ज्वर्क्षितं हृद्दयकी यावत् यदेति गृह्यद्द घणाप्रकारना वल्लप्रकारकरीमांसना भेदस्त्रुलादिके करीनेत
 लिवे करी भुङ्क्ष्वे करीने मदिरा सुरा मधु ते हने रसे करीने मद्यसे घवपसन्नतिगारा आस्वादलेती विवधप्रकारे करीने विचरे तिवारे
 राजगृहीनगरने विषे च न्यदा क हता ए कदा प्रसावे राजाश्रेण केचमारनी उदधोपणादं दे रो प्रवर्त्ताव्यो तिवारपक्षिते रेवती गाथा

रेर्विशेषेणवास्वादयतीति। कदाचिदेवपरिभोजयन्ती स्वपरिवारस्यपरिभुंजानासामस्ये नविवक्षिततद्विशेषान् अमाषातोरूढशब्दत्वात्
अमारिरित्यर्थः कोलघरिएत्तिकुलगृहसंवन्धिनः गोगपोतकौगोपुतकौउद्धवेहन्ति विनाशयतिमत्तत्तिसुरादिमदवतीलुलिलतामदव

द्वाविद्भूता एवंवयासी तुभेदेवा० ममकोलघरिएहंतो कल्लं कल्लं दूवे२ गोगपोतएउवद्वावह२मभं
उवणेह तएणंतिकोलघरियापुरिसा रेवतीएगाहावद्भूतहन्ति। एयमदं विणएणंपडिसुणेद्भूता रेव
तीएगा० कोलघरिएहंतो कल्ले२दूवे२ गोगपोतएउवहन्ति रेवद्भूतएगाहावद्भूतएउवणेद्भूतएणंसारेवद्भू

पतनीगृहस्थनीमांसनीलोलुपमांसने विषेम्बुच्छिंतयकी कोलघरपीहरीयापुरुषविश्र्वासीतेडीकरीनेद्भूणे प्रकारेएहवोक्तेअहोदे
वानुप्रियतुहंसाहरीपीहरीया ब्रजगोकलमांहिथी दिनदिनप्रतेसदाप्रतेदोद्भूद् गान्नावाध्वरूदोद्भूतरीकरीनेमुभनेआणी
नेद्यो तिवारपछीतेरेवतीनेपुरसपीहरीयासुजाणपुरुष रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनावचनतहन्ति करेतहत्तिकरीनेएहवोअथ
घणेविनयकी सांभलेसांभलीने रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेपीहरनाब्रजगोकलयकी प्रभातप्रभातदोद्भूद्वाध्वरूवानानकामारी

सेनघर्णितास्त्रलत्पदेत्यर्थः विकीर्णविचित्राः केशायस्याः सातथाउत्तरीयकंउपरितनवसनंविकर्षयन्तीमोहोन्मादजनकान्कामोदी
पकान्बचनान्दृङ्कारिकान् दृङ्काररसवतः स्त्रीस्वभावान् कटाक्षसंदर्शनादीन् उपसंदर्शयतीहंभोत्ति आमन्त्रणं महाशयायकृत्यादे

तेहिङ्गीणमंसेहिंसोल्लेहियद् । सुरंचआसाएमाणी४विहरद् । तएणंतस्समहासतयस्सवज्जहिंसी
लजावभावमाणस्स चोद्दस्ससंवच्छराविदूक्कता एवंतहेवजेदुत्तंठवेद्दत्ता जावपोसहसालाएधम्मप
णत्तिं उवसंपज्जित्ताणंविहरद् तएणंसारेवतीगा० मत्तानुलिता विवण्णवीसीउत्तरिज्जयं विकट्टमा

करीनेरेवतीगायापतिनीगृहस्थणीनेमारीकरीनेवाच्छरू आणीद्येतिवारपच्छीतेरेवतीगाथा पतिनीनेवाच्छरूयाना मांसनान्मूलाक
रतीयकीविचरे मद्यमांससंधातेआस्वादतीयकीसुखेविचरे तिवारपच्छीतेहमहाशतकआवकने वज्जकहताघणा शीलव्रतयावत्शब्दे
भावनांसावतायका चवद १४ वरसवित्तिकंतकहताउलंघ्या इणेप्रकारेंतिमहीजवड़ापुवने पोतेथापीकरीने यावत्शब्दे पोषधसाला
नेविस्नेधर्मनीप्रज्ञप्तिवुधतेहनी११प्रतिमावहतोउपसंपदालेइनेविचरे तिवारपच्छीतेरेवतीगाथापतिनीसुरामांसभक्षीने मदेनान्त यद्

र्विरहसीतिपर्वसानस्य देवतीवाग्रस्यायमभिप्रायोऽवसेवास्य स्वर्गो मोक्षो वायन्मवाप्तसह विपयसुखानुभवनं धर्मानु
ष्ठानं हि विधीयते स्वर्गाद्यं स्वर्गादिदेव्यते सुखायं सुखं चैतावदेवतावद्व्यक्तामासेवनमिति भण्यति च जडनलितत्यसीमंतिणीओमण

णौ२ जेणेवपोसहस्रात्ता जेणेवमहासयएसमणोवासए तेणेवउवागच्छइ२त्ता मोल्लम्मायजणणा
इं सिंगारियाइं इत्थिभावाइं उवदंसेप्राणी२ महासययंसमणोवासयं एवंवयासी हंभोमहासयया
समणोवासया धम्मकामयापुणकामया सगकाप्पया मोक्खकामया धम्मकंखिआ४ धम्मपिवासिया

करीनेविखेखायका मायानाकेशपासकेशउपरलोवस्खउतारीने १६ ण्णं गारसम्भीकरीने जिहंपोपधयालाच्छेजिहंमहाशतकअम
णोपासकआवकपोसहलीधोक्के तिहं आवेआवीकरीनेमोहनाकरणहारमननाहरणहारएहवाण्णं गारकीधा स्त्रीनाभावचेष्टाहाव
भावअंगप्रसुखदेपाडतीयकीमहाशतकअमणोपासकआवकनेएहवोक्के अहोमहाशतकअमणोपासकआवकएहीजधर्मनोकाम एहीज
पुण्यतणोकामएहीजस्वर्गतणोकामएहीजमोक्षतणोकामएहीजधर्मनीवांछाआकांक्षा एहीजधर्मनीपिवासाटण्णा तेसर्वतुभने अहो

हरपियंगुवशाओ सिद्धं तियन्नन्धगंखुमोक्खो । तथासत्यंवच्मिहितंवच्मि सारं वच्मि पुनः पुनः अस्मिन्नसारे संसारे सारं सारङ्गलो
चना २ तथा द्विरष्टवर्षीयो पितृपंचविंशत्यादिकः पुमान् अनयो निर्न्तराभीतिः स्वर्गद्वत्यभिधीयते ३ इति अलसतेणंति विष्णुचिका

किण्णंतुम्भे देवाणुप्पिया धम्मणेणवा पुण्णेणवा सग्गेणवा मोखेणवा । जणंतुम्भे सए सद्धिं उरालाद्दं जाव
भुंजमाणोणो विहरद्द । तएणंसे महसयए रेवद्दगा० एयमद्धणो आदाद्दं णोपरियाणाद्द । अणादा
द्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाजे । तुसणी एधम्मज्जाणो वगए विहरद्द तएणंसारे वद्दमहासतयं दो
ज्जं पितच्चं पि एवं वयासी हंभोतं चैव भणद्द सो वित्तिव जाव अणादाद्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाणे विह

देवानुप्रियसेवायकी धर्मयकी पुण्ययकी स्वर्गयकी मोक्षयकी जोतुं मोसंधाते उदारं प्रधानं संसारना विषयभोगभोगवतोयको यावत्तयब्दे
विचरेन्नही तिवारे ते महाशतकआवक रेवती गाथापति नीना एहवावचनसांभली मनमांहे नारणे ते वातपिणमनमांहे नारणे नही साह
मोपिणन जोवेवली आदरसत्कारपिणन देवसौने करोने धर्ममध्यानमांहे विचरे चुकोपिणन हीति वारपछी ते महाशतकआवकअमणोपास

रइ तएणंसारैवईगाहावइणी महासयएअणटाइज्जमाणी अपरियाणिज्जमाणी जामेवदिसिंपा
उभूयां तामेवदिसिंपडिगया तएणंसेमहासयएसमणो० पढमंउवासगपडिमंउ० विहरइ पढमंअ
हामुत्तंजावएक्कारसवि तएणंसेमहासयए तेणंउरालेणंजावकिसे धम्मणिंसंतएजाए तएणंतस्समहा
सययस्स । अणयाकयाइपुव्वरत्तवरत्तकाले । धम्मजागरि२ । अयंअज्ज४ । एवंखलुअहंइमेणंउरा

कनेदोच्चंपिडुजीवारतीजीवारएहवोक्कहेअहोअहायतकतिमहीजकहेतिकोतिमहीजयावत्शब्देवचननमानेसाग्धोनजोवे आदरपिण
लिंगारमात्रदेवेनहीधर्मध्याननेविषेविचरेतिवारपच्छीतेरेवती गाथापतनीमहाशतकआवके अमणोपासकेवोलावीनहीसन्मुखनजो
योआदरपिणलिंगारमात्रनदीधोतिवारिआमणदूमणीरेवतीगाथापतनीजिणे दिसीआवीहतीतिणेदिसीपाच्छीगईतिवारपच्छीतेमहा
शतकअमणोपासकआवकपहलीआवकानीप्रतिभाएकमासकीवहेविचरेपहिलीप्रतिमाजिमखुवमाहीकहीतिम१ इग्यारहप्रतिमाविष
सुंवहेतिवारपच्छीतेमहाशतकआवकतिणेंउदारतपेकारीयावत्कुशलोहारनीधमणसारस्योथयो तिवारपच्छीतेहमहाशतकअमणोपासक

लेणं । जहा आगं द्रोत द्वेयप्रपच्छि ससार गंतियं । संलेहगाग्भासि वसरीरि । भक्तपाणकाजं । जज्जव
 कंससाणे विहरइ । तएणंतस्स प्रयासवयस्स । सुभेगं प्रज्जवसाणेणं । जावग्घञ्चोवहस्सेणं । उद्धिगाणे
 समुप्पगे पुरत्थि सेगं लवगगगमुहे । जोयगमाहस्सियं रेतं जागइपासइ एतं दक्खिणे गंपच्छि सेगं उच्च
 रेणं । जावचुप्पहि समवंतं वासइरपव्वयं । जागइपासइ । अहेइसीसिरयगप्पभाएतो गुयचतं गरयं ।

आमकअण्णदाए कदाप्रमायेमयएवजित्थममयनेविसे एहदेणेगेमंरूपणी जागरजरतो एहदेवेवज्जसावउपनीएणेप्रकारेनिअण्डं पूणे
 प्रभाणउदारतं वेततीजिमयार्णं आणउत्तीभीतिनदेवली चंतववाएवनेमरणंतं अनेलगाजरदिमपरिअउत्तमचणणेतजे भातमागोय्वा
 रप्रकारगातजीकानप्रतिसगवाअतोअतो धर्मयाननेविदिमिअदेतिअएवजीयेसआगतकमाअनेअनेअनेपरिगामेकरीनियान्तुअदे
 तोकर्मनेअवतरीअयधियागउपनीतेअयधियागनीएट्टिकेतलीदेपूदिनीनिलअणसमूहेअधिसअएवजीअनचेअजागेअचिसअतां अहेइइ
 मजीअदवगदिगिनेदोएपच्छिमदिमअनेअतरदिमोअयअण्णदेधुअधिमंतं तपहअण्णदेअमोअमवयतां धूमं अजागेअचिदेरेअदेअकः

चउरासीवाससहस्रठिदं जाणइपासइ । तएणंसारिवतीगां० अणयाकयाइमत्ताजाव० उत्तरिज्ज
यंविक्कट्टमाणी । जेणवसहासयए जेणवपोसहसालाएतेणवउवागच्छइत्ता महासययंतहेवभणइ
जावदोच्चंपितच्चंपिएवं० हंभोतहेवभणइ । तएणंसेमहासयए रेवइएदोच्चंपितच्चंपिएवंवुत्तेसमाणे
आसुरत्तेओहिंपउजइत्ता ओहिणाआभोएइत्ता रेवइं गाहावइणंएवंवयासी हंभोरेवइअप्रति
तांनीचेपहिनीनरकरप्रभानोलोलुचोएहवेनामेपायडोतिणेपायडं नेविषे८४ हजारवरसनीआयुखानीस्थितिजाणेपासेतिवारपच्छी
नेरेवतीगाथापतिनीअन्यदाप्रस्तावेएकदासमेयावत् मदेन्मत्तयकीउपरलोओढनवस्वनाखतीयका एहवीयकीजिहांमहासतकअमणो
पासकआवक जिहांपोसहसालातिहांआवेआवीकारीनेमहायतकआवकनेपूर्वलीपरेकहे यावत्शब्देदोइवारतीनवारएहवोकेहे अहो
महायतकआवकतिमहीजकेहे तिवारेतेमहायतकआवकरेवतीगाथापतिनीवीवारतीनवारइमएहवेकहोयकेकोधउपनोअविन्यान
नेप्रयुंजेप्रयुंजीनेउहिणाअविधन्यानेजोवेजोईकारीनेरेवतीगाथापतिगट्टस्थणीने एहवोकेहेरेहोरेवतीगाथापतिनीअप्रार्थितमरणनी

विश्रपलञ्चणेनतस्तच्चयंचेदंनोद्विव्रजतिनाधस्तादाहारो नचपच्यतेआमाग्रयेलसीभूतःतेनसोलसकःस्मृतइतिहीणत्तिप्रीत्याहीनः त्यक्तः

यप्रत्यिए४ एवंखलुतुमंअंतोसत्तरत्तस्म अलसएणंवाहिणाअभिभूयासमाणी अट्टदूहट्टवसट्ठा असमा
हिपत्ता कालमासेकालंकिच्चा अहेइमीसिरयणप्पभाएपुट्ठवीए लोलुच्चएणएचउरासीइ वाससह
स्सठित्तिएसु गेरइयत्ताएउववज्जिहिस्सि तएणंसारेवईगाहावई अहासयएणंस० एवंवुत्तासमा
णीएवं० । रुइएणंसमंमहासयएसमणोवासए । हीएणंसमंमहासयएअवज्जाणेणं । अहंअहासयएणं

प्रार्थनहारइमनिच्चयतुं अंतोक्कत्तांविचालेअध्वसातिराविनेविपे अलसनामरोगतिगोरोगेकारीव्याधीउपनादकांपराभवीयकीआत्त
ध्यानरौद्रध्याननेविपेदुखपामतीथकीअसमाधिप्राप्तिमरणसमयनेविपेमरीनेअहेनीचेएहीजरत्त प्रभानामेपहिहलीनरकप्रथिवीतेहनो
लोलुच्चेनामेपाथड़ोचौरासी८४इजारवरसनीस्थितिआउखानीइतिचांतुं जइनेनारकीपणोनरकमेउपजीसुतिवारेतरेवतीगाथापति
नीगट्ठस्यणीमहागतकआवकनावचनसांभलीकरीने पोतानेअनसेएहकहेरूठोमोधकीधोसुअउपरिमहागतकअमणोपासकआवकहा

गणज्जतिणं अहं केण विकुमरेणं मारिज्जिस्सामि तिकट्टु भैयातत्थातसिया उविग्गा संजाय भयास
णियं २ पच्चोसक्केइ जेणेव सए गिहे तेणेव उ० उहय जाव जिक्कयाइ तएणं सारेवई गा० अंतो सत्तरत्तस्स आ
लसएणं वाहिणा अभिभूया अट्टट्ट हट्टवसट्टा कालमासे कालं किच्चा इसी सेरयणप्पभाए पुढबीए लो
लुय० चउरा० उववग्गा तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे समोसरणं जावपरिसाप्पिङ्ग
हा अतिखेदपाभ्यो महाशतकअपध्याने करीने निमकोई सराप देवेति मसराप दीधो मुक्कने महाशतकअवकनमाने न जाणुं मुक्कने किणही
कुमरणे मारिखे एहवो कोप्पोयको इमए हवी चीतवे चीतवीने वीहती तासपामी तिवार पच्छी नाठी उद्वेगपामी चित्तमां हेघणो भयउपनीह
लवे हलवे पाच्छी वलेवलीने जिहां आपणो घरे छेति हां आवे आवीने रेवती गाथापतिनी गलहयोगाल उपरे द्वाय देईने आत्तध्यानध्यावेति वार
पच्छी रेवतीने सात अहोरात्रि मां हि अलस रोग उपनो सर्वओवरं धाणा व्याधि पीडा करीने आत्त रौद्रध्यानने वसे करीने कालमास दाड़ काल
ने समय काल करीने एही जलप्रभाष्ट धि वीने लो लुचेना मे पायडे ८४ हजार वसेने आये उपनीतिणे काले तिणे समये अमण भगवंत ओ

अवन्नायति अपध्यातादुर्ध्यानविपयीकृताकुमरगोणंतिदुःखसृष्ट्युनानोखलुकपद्गोयमेत्यादिसंतेहिंति सद्भिर्विद्यमानार्थैःतच्च चिंति

या गोयमाद्रसमणेभगवं महावीरेएवंवयासी एवंखलुगोयमा इहेवरायगिहेणवरेममं अंतेवासी
महासयएणामं सप्रणेवासएपोसहसालाए अपच्छिममारणंतियं संलेहणाज्झूसियसरीरे भत्तपा
णकालंअणयकंखमाणेविहरइ तएणंतस्समहासययसरैवईगा० सत्ताजावविकइमाणौ जेणेवपोसह

महावीरस्सामी आवीनेसमवसस्या १२वारचपरपदाधर्मउपदेयसांभलीपाछीवालीगैतमप्रमुखने अमणभगवंतमहावीरचर्मतीर्थंकर
पूमएहवोकेहेइमखलुकइतांनिचय हेगैतम एहीजराजगृहीनगरनेविपे माहरोअंतेवासीमहायतकनासेचमणोपासकआवकछे ते
आवकपोसहनीपोसहसालानेविपे अपच्छिमछेइलीमारणांतिकसंलेखणा करीने धर्मध्यानने विपेप्रवत्तेच्यारप्रकरानाभातपाणीपच
खीकालअणवांछतोयकोविचरे तिवारपछीतेइमहागतकआवक अमणोपासकने रेवतीगाथापतिनीमदोन्नत्तयकीयावत्शब्देउपरला
नाखतीजिहांपोपधसालाछे जिहांमहागतकअमणोपासकआवकछे तिहांआवेआवीनेमोहनाकरणहारसोलइं गारवस्त्रकरीयावत्

किमुतां भवति सहभूतैरिति अत्र निष्टैरवांछितैः
न गमात्रयापि न्यूनार्थिकैः

तथैः तत्परूपैर्वा नोपचारिकैः तच्चिह्नं हितमेवोक्तप्रकारेणोपपन्नं नमात्रयाप्यभूत्
 स्नात्वा जेणेव महासय एतेणेव उवाच ता सोऽज्झादा जाव एवं० तद्देवावदोच्चं पितच्चं पि एवंवयासी तए
 गुंसेमहासयए ससणोवासएरेवईए गाहावइए दोच्चं पितच्चं पि एवंवुत्तेसमाणे आसुरत्तेकुविए ओहि
 णाआओएइ रेवइगा० जावउववज्जिहिंसि णोखलुकम्मइगोयमा ससणोवासगस्स अपिच्छिमजाव
 उभांसियसरीरस्स भत्तप्राणपडियाइ विखयस्सपरोसंतेहिं तच्चैहिं तहिं एहिं सभूतेहिं अणिइहिं अकं
 ग्रद्धे तिमही जयावतू ज्जीवारती ज्जीवारणी विधेइणेप्रकारे एह्वोकेहेतिवारपच्छीतेमहायतकअसणोपासकआवकरेवतीनामागायाप
 तिनीपोतानीथार्यायेदूज्जीवारती ज्जीवारएह्वोवारवारकह्यायकामहायतकरीसाणोकोधवंतज्जवो अवधिन्याननेप्रयुं जेप्रयुं जीने इम
 कहेरेवतीनेतुं सातअहोरातिमेमरीनेनरकजासी णो नकल्पे खलु निच्चयेगौतमअमणोपासकआवकनेहेहलीसंलेखणानेविधे यावत्
 ग्रद्धे दुर्बलथतागरीरेनेवली चारप्रकारनाभातपाणीपचख्याएहवाआवकनेसद्विद्यमानसाचीवाततिमही जकहणी नकल्पे सद्गतअनिष्ट

अकति. स्वरूपेणाकलनीयेः अप्रियैरप्रोत्तिकारकैरसनोद्गमनसानाभिलिख्यन्ते न ज्ञायन्ते वक्तुं मणिग्रान्तैः अमनभापैर्न मनसा आप्यन्ते

ते हिं अपि एहिं अमणुणे हिं वागरणे हिं वागरेत्त ए तंगच्छ हणं देवाणु० तुमं महासययं समणोवास
यं एवं वयासी णोखलु देवा० कण्डू समणोवासगण अपिच्छिमभत्तपरोसंते हिं जाववागरेत्त ए तुमेव
णं देवा० रेवईगाहावईसंते हिं अणुदे हिं वागरणे हिं वागरित्ता तेणं तुमं एयवस्स द्वाणस्स आलो एहि
जावजहारि हं पावच्छित्तं पडि वज्जाहित० से भगवं गोयसे ससगम० तहत्ति एयमं विणएणं पडि सुणे

बुराअप्रोत्तिकारीयचनअप्रियमनगकतानहीअमनोद्गचययसातानाकारककठोरवचननकदृगा तो तुण्हं हेगौतमजावोमहायतक
अअणोपासकआवजनेदूणे प्रकारेदूमनहोणो नहीअलु निचय देवानुप्रियनकल्लो अमणोपासकआवजने हे हलीसंलेखुनादुं भातपाणीप
चन्वीकरीने आमतुग्देकठोरवचनवोलोयोतुण्हं देवानुप्रियरेवतीगाथापतनीमृहस्यणीनेसाचासदूभूतअनिटएहवाकठोरवचनअनिट
अमृजवतावोलवानकल्लो तिणे तुण्हं तेवचनधृगाहीजस्थानकनेयिपे आलोयोनिंदो गच्छेयावतुग्देययायोम्यप्रायचित्तल्लो दूपणटालवाभ

इरुता तत्रोपदिष्टिक्खमइरुता । रायगिहंणयरंमज्झमज्झेणं । अणुप्रविसइ । जेणेवमहासयग
स्सगिहे जेणेवमहासयएसं० तेणेववा० तएणंसेमहासयएसमणेवासए । भगवंगोमयमंएज्झमा
णंपासइ हइजावहियए । भगवंगोयम्वंदइणमंसइ । तएणंभगवंगोयमंसमहासययंएवंवयासीएवं
खलुदेवाणु० रेवईगाहावइणिंएववमाइक्खइ । भासइपणवेइप्रखवेइ णोखलुक्खइदेवाणुप्पिया

गीतपडवजोतिवारपच्छीतिकेभगवंतगीतमअमणभगवंत महावीरस्वामीनावचनतहत्तिकारीएहवोअर्थविनयकारीनेसांभलेसांभलीने
तिहांयकीगीतमस्वामीनीकलेनीकलीनेराजगृहीनगरनेमांहेमध्यमथविचालेअनुप्रवेशकरेकारीनेजिहांमहाशतकआवकनो गृहघर
अछेजिहांमहाशतकअमणोपासकआवकअमणोपासकआवकगणधरभगवंतगीतमस्वामीनेआ
वतायकादेखेदेखीकरीनिवावत्तुशब्देमनसेहर्षपान्योभगवंतगीतमस्वामीनेवांदेनमस्कारकरेप्रणामकरेतिवारपच्छीभगवंतगीतमसहाश
तकअमणोपासकनेइणेप्रकारेएहवोकेहेइमनिचयअहोदेवानुप्रियतुम्हरेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेतुम्हे उपदिष्टोक्खहोपन्नेव्यो

समणोवासगस्स अपच्छिम । जाववागरेत्तए । तुमेणं देवाणु० रेवइ । गाहावइणी संतेहिं जाववाग
रिता । तणं तुमं देवाणु० । एयस्स द्वाणस्स । आलोए ह जावपायच्छि तं पडिवज्जाहि । तएणं सेमहा
सय । अगवं गोयमस्स । तहत्ति एयमइ । विणएणं पडिसुणे इत्ता । तस्स द्वाणस्स आलोए हि जावज
हारिहं पायच्छि तं पडिवज्जइ । तएणं से भगवं गोयमेमहासयगस्स । अंतियाओ पडिणिक्खमइत्ता

प्ररूप्यो ते तुम्हने गो नही खलु निचयन कल्पे अहो देवानु प्रिया अमणो पासक आवक्त भणी छे हली संलेखनाने विपेद्रम कहि वोन कल्पे तुम्ह दे
वानु प्रिय रेवती गाथा पतनी ने गृह स्थणी ने एह वासा चाकठोर वचन यावत् शब्दे वचन कह्या ते वचन तुम्ह देवा प्रिय दूण ही ज स्थान कने विपे आ
लो वोन दो गहो यावत् शब्दे पडिकमी नि प्रायश्चित्त ल्योति वार पच्छी ते महाशतक आ वक्त भगवंत गौतम ना वचन सांभली ने त हत्ति करे ए अर्थ विनय
सुं सांभले प्रति सुणे तिणे स्थान कने विपे आलो वोन दो यावत् शब्दे यथा योग्य तुम्ह प्रायश्चित्त ल्योति वार पच्छी ते भगवंत गौतम गणध
र महाशतक अमणो पासक ना अंत समीप यकी नी कले नी कली करी ने राजगृही नगर ते हने मध्यम ध्वि चाले यइ ने नी सरे नी सरी करी ने जि

रायनिहंगगरंमज्जमज्जोणं । शिगगत्थइत्ता । जेणेवसमणेभगवंसहावीरे । तेणेवउवाग० । सम
णंभगवंदइणमंसइ । संजमेणंतवसाअप्पाणंभावेमाणेविहरइ । तएणंसेभगवंअणयाकयारायणि
हाओ । एथराओपडिणिक्खमइत्ता वहियाजणवयविहारंविहरइ । तएणंसेमहासयएसणेवा
सए वज्जहिंसीलजावभावेत्ता वोसंवासाइं समणेवासगपरियायंपाउणित्ता एकारसउवासगपडि ।

हांअमणभगवंतओसहावीरखामीसमवसस्यातिहांआवेआवीकरीनेअमणभगवंतसहावीरनेवांदेनमस्कारकरीने । ७ सतरभेदसंवस १ २
वारइभेदतपतिणेकरीनेआपणोआत्माभावतोनिर्मलकरतोविचरेतिवारपच्छीअमणभगवंतसहावीरअन्यदाएकदाप्रस्ताविराजगृहीनग
रथकीपाछोविहारकरेविहारकरीनेवहियाकहतावाहिरजनपददेशमांहेविहारकरताथकाविचरेतिवारपच्छी तेमहाशतकअमणोपा
सकआवकवहंहिंकहतांघणासीलत्रतादिभावतोयकोवीस २० वरससीमअमणोपासककहीजेआवकनोपर्यायपालेपालीकरीने । १ इग्यार
हप्रतिमाआवकनीवहीकरीनेसमं कहतांभलीपरेसूत्रविधेकरीनेकायाथेफरसीनेएकमासकीसंलेखणाकरीनेआपणो आत्मासोखवीक

प्राप्यन्तेचिन्तयापियानितैर्वचनेपिपेपांमनोत्सहतइत्यर्थः व्याकरणैर्वचनविशेषैरितिअष्टममध्ययनमुपासकदशानांविवरणसमाप्तम् ॥८॥

माओ सभंकाएणफासित्ता मासियाएसंलेहणा अप्पाणंउभू^{सि}त्तासद्धिं भत्ताइं अणसणाएछे देत्ता
आलोएपडिक्कमित्ता समाहिपत्ताकालमासे कालंकिच्चा सोहम्मकेप्पेअरुणवडिंस ए विमाणेउववणे
चत्तारिपलिओवमाइं ठितीमहाविदेह्वेवासे सिज्झिहंतिवुज्झिहंतिणिक्खेवोउवासगदसाणं अट्ठ
मंअउभयणंसम्मत्तं ८ नवममउक्खेवोएवंखलुजंबू तेणंकालेणंतेणंसमएणं सावत्थीणयरी कोट्टएचेइ

रीनेसाठभक्तआहारनाअणसणकरीनेटं कछेदीकरीनेपापआलोईकरीनेपडकमीनेसमाधिवंतकालमहीनेकालमासेकालकरीनेसौध
मं देवलोकनेविषे अरुणावतंसकविमाननेविपे देवलोकपणेउपनो चारिपल्यापमनीस्थितिछे महाविदेहचेवतिणचेवननेविपेउपजी
करीनेसीभास्ये निक्षेपः उपासकदयाएह्वेनासे सातमोअंगतिणेसातमाअंगनोआठमो अध्ययनपूरोययो ८ हिवेकहोस्वामीनवमा
अध्ययनतो अर्थइणेप्रकारेनिश्चयजंगू तिणेकालेतिणेसमयेनेविपेएहवी सावत्थीनामेनगरीऊतीऊई कोट्टकचेत्यवनखंडजितशत्रुएहवे

नवमदशमेचकण्डे एवेतिप्रत्यध्ययनमुपक्षेपनिक्षेपावभूत्वाच्यौतथाएवं खलुजंबूदृत्यादिउपाशकदशानिगमनवाक्यमध्येयमितितया
 पुस्तकांतरेसंग्रहगाथाउपलभ्यन्तेताच्चेमाः वाणियगामेचंपादुवेयवणारसीएनयरीए ४ आलंभियाय ५ पुरवरीकंपिस्त्रपुरंचवोध्वं १
 मोलासंरायगिहंसावत्थीएपुरीएदोन्निभवेएउवासगारंनयराखलुज्जंतिवोध्वारसिवनंद १ भदर सामा ३ धण ४ वज्जला ५ पुस्त्रदे
 अग्गिमित्ताय ७ रेवइ ८ अस्सिणि ९ तच्चफ्फगुणाय १० भज्जाणणामाइ ३ ओहिणाय १ पिसाए २ माया ३ वाहि ४ धण ५ उत्तरिज्जे
 य ६ भज्जायसुव्वया ७ दुव्वयाइ ८ निरुव्वसगयादोन्नि १० १४ अरणे १ अरणामे २ खलु अरणप्पह ३ अरणकंत ४ सिट्ठेय ५ अरणज्ज
 एयक्खे ६ भय ७ वडिसे ८ गये ९ कीले १० १ ५ शिष्टादिनामान्यरणपदपूर्वाणिहस्थानि अरणशिट्ठमित्यादि एताद्यपूर्वोक्तानुसारे
 गावसेयायदिह्नव्याख्यातंतत्त्ववंच्चाताधर्मकथाव्याख्यानमुपयुक्ते न निरूप्यावसेयमिति सर्वस्यापिस्त्रकीयंचवनमभिमंतंप्रायसःस्याज्ज

ईएजियसत्तराया तत्थणंसावत्थीएणंदणीपियाणामं गाहावईपविसईअट्ठे चत्तारिहिरस्सकोडीओ

नामेराजा तिहांसावत्थीये नगरीनेविपेनंदनीपिवानामे गाथापतिग्गहस्सपरिवसेक्खे अट्ठेकहंतावडोअट्ठवंतच्चारिहिरस्सनीकोडी

मस्ययत्तुखस्यापिसम्यग्गच्छिविहितरुचिः स्यात् कथं तत्परिपां चित्तोक्तासात्कृतश्चित्तदपिनिगदितं किञ्चिदेवंमयैतत्तुक्तं यथा तत्तस्य

निहाणपउत्ता । बुद्धिपवित्थरपत्ताओचत्तारिव्वया । दसगोसाहस्सिएणवएणं । अस्सिणीभारिया
सामीसमोसदो । जहाआणंदोतहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । सामीवहियाविहरइ । तएणंसेणंदि
णीपिया । समणोवासएजाएविहरइ । तएणंतस्सणंदिणीपियस्सवह्मं हिंसौलव्वयगुणव्वयजाव ।
भावेमाणस्स । चोहससंवच्छरा । वित्तकंतातहेवजेठ्ठुपुत्तंठ्वेइ । धम्मपणत्तिं वीसंवासाइं परियायं

सोनईयानीतेहनेनिधानप्राप्तवूरीनेराखीछे चारकोड़व्याजेराखीचारकोड़सोनइयाधरंवखरीनेमोकला चारित्रजगेकलदसहजार
गायएकव्रजमेएहवांज अश्वनीनामेभार्या तेहनेतिणअवसरेभगवंतसमवसस्या जिमआणंदआवकतिमहीजएपिणआवकनोधर्म१२
वारहव्रतत्येपालेखामीवाहिरदेयमाहेविहारकरे तिवारपच्छीतेनंदनीपितानामे अमणोपासकआवकाययोजीवदयापालतोविचरेति
वारपच्छीनंदनीपिताअमणोपासकआवकवज्जहिंक्कहतांघणासौलव्रतादिधर्मकरणीयावत्तुय्देआपणीआत्माभावतांयकाचवदससंवत्सर

पाउणिता अरुणगवेविमाणेउववाए । महाविदेहेवासेसिज्जिहिंति शिववेवोउवासगदसाणं एवमं
अउभययंसमत्तं दसमस्सउक्खेवो एवंखलुजंबुतेणंका लेणंतेणंसमएणंसावत्थीणयरी कोट्टएचेद्दएजि
यसत्तुरायातत्थणंसावत्थीएणयरीए । सालिहीपियाणमंगहावई परिवसद्दअट्टेचत्तारिहिरणको
डोओणिहाणपत्ताओ बुद्धिपवित्थरचत्तारिव्वया । दसगोसाहिस्सएणंवएणं । फग्गुणीभारिया ।

वरसवित्तिक्कांतक्कातिवारपक्कीतिमहीजजेदुत्तनेठवेठवीनेधर्मपणत्तीधर्मतणीउपसंपदालेइनेवीसवरसनोपर्यायपालीनेसुभधानेअरु
णगवविमाननेविषेदेवतापणेजईनेउपनोमहाविदेहत्तेवनेविषेसीभस्ये वूभास्ये मोक्षपामस्ये निक्षेपः उपासकदसाअंगतेहनोकह्योसा
तमांअंगनोनवमोअध्ययनपूरोययोऽ हिवेकहोस्वामीदशमाअध्ययननोअर्धद्रुमनिश्चयहेजंबूतिणेकालनेविषेतिणेसमयनेविषेसावत्थी
नामेनगरीऊईकोट्ठकचैत्यवनच्छंजितंशुलुनामेराजातिहांसावत्थीनगरीने विषेसालियोनामेगाथापतिगृहस्थवसेक्खेपरिसामस्तापणेक
रीच्छद्विवंततेहनेच्यारिहरणनीकोडितेहनेनिधानप्राप्तखजानेक्खेच्यारव्याजेवधेच्यारिषरवखरीयेच्यारि व्रजदशहजारगाइनोएकवज

सामीसमोसदोजहाआणंदोतहेवगिहिधमंपडिवज्जइ । जहाकामदेवोतहाजेदुपुत्तं । ठवेइपोसहसा
 लाए समणस्सभगवोमहावीरस्स । धम्मपणत्तिंउवसंपज्जित्ताणंविहरइ । नवरंणिरुवसगाएकारस्सवि
 उवासगपडिमाओ । तह्वभाणियव्वंएवंकामदेवेणंनेयव्वं । जावसोहम्मोकप्पे । अरुणकीलेविमाणे
 देवत्ताएउववस्से । ठिइचत्तारिपलिओवमामहाविदेवासेसिज्झिहिंतिदसरहविपन्नरसमेसंच्छरे वट्ट

एहवाच्यारिव्रजफाल्गुनीएहवेनामेभार्याओमहावीरस्वामीसमवसुखाजिमआणंदेलीधोतिमहीजाएपिणग्गट्टहस्यधर्मेनेविषेप्रवर्त्तेजिम
 कामदेवआवकतिमहीजवडोपुलंस्यापेठवीकरीनेपोपधशालानेविषेअमणभगवंतओमहावीरस्वामीचर्मतीर्थंकरनी धर्मनीप्रज्ञप्रबुद्धउप
 संपदालेइकरीने धर्मनेविषेविचरेएतलोविशेष उपसर्गकरीरचितइग्यारह ११ आवकनीप्रतिमाभलीपरेपरिवहेअवरसर्वशेषथाकतोपू
 लीपरेजाणनो ज्जिमकामदेवतेहनीपरे सर्वजाणवो यावत्तुशब्देसौधर्मदेवलोक्काने विषेअरुण कीलविमाननेविषे देयतापणेजईनेउप
 नोतिहांस्यतिथाउधानीच्यारिपल्लोपमनीजाणवी महाविदेहक्षेत्रनेविषे सिधमोक्षउपजीनेपामस्सेदसेआवकानेपनरमेसंघच्छरकह

ग्रहममलधियः कुर्वतां प्रीतयेमे । समाप्तमुपासकदशविवरणं समाप्तं सप्तमाहम् ॥ ७ ॥

माणार्णचिंताउववणा । दसग्रहविवीसंवासासमणोवासयपरियाओ । एवंखलुजंभूमणं । जावसं
पत्तेणं सत्तमस्स अंगस्स । उवासगदसाणं दसमस्स अउभयणस्स अयमद्वेपणत्ते । उवासगदसाओसम्भ
त्ता । उवासगदसाणंसत्तमस्स । अंगस्स एगोसुयखंधो । दसअज्जयणादसमुचेवदिवसेसुउद्दिंसंति ॥

तांवरसे वट्टमाणार्णवत्ततांयकां धर्मकरवानीचिन्ताउपनीवलीआणंदादिकदसेहीआवकेअमणोपासकेवीसवरसनोआवकनोपयाल्यो
इणेप्रकारेखलुनिश्चय जंवअमणभगवंत श्रीमहावीरमोच्चेप्राप्तवया सत्तमस्सकहतांसातमाअंग उपासकदसाएहवेनामेसातमोअंग
तेहनादशमाअध्ययननोअमणभगवंत महावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिणांएहवाअर्थं भव्यं जीवनंसमभायवाउपदिश्याएतलेउपासक
दशानामे सातमोअंगसंपूर्णययोउपासकदशासातमाजे अंगतेहनोएकश्रुतस्संधउपदिश्योअनेवलीदशअज्जयणअध्ययनजाणवातेदस
दिवसानेविषेदशअध्ययनकहे श्रीः ।